

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ועשר של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, כ"א באייר התשנ"ד (2 במאי 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לנבחרת כדור-יד מראשון-לציון

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

הצעה לסדר

הצעות סיעות הליכוד, צומת-מפד"ל ויעוד להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. קשייה בשמירת האינטרסים החיוניים למדינת ישראל ובניהול משא-ומתן נבון ואחראי; תפקודה בנושא המאבק בטרור ומדיניותה העלולה לסכן את קיום המדינה; 2. הכרזות ראש הממשלה על אפשרות להורדת יישובים ברמת-הגולן

שאלות בעל-פה

תוספת שוטרים

הצעות לסדר-היום עמדות בנק ישראל ומשרד האוצר בסוגיית הערבויות מארצות-הברית

הצעה לסדר-היום

בריאות ציבור המתרחצים בחופי ים מזוהמים

הצעה לסדר-היום ארבעה מקרי טביעה בחופי נהרייה עקב פיטורי כל המצילים

הצעות לסדר-היום

סגירת מוקד מגן-דוד-אדום ברמת-גן

הצעת חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (תיקון מס' 4)

התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 22) (זכות עיון בדין-וחשבון), התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 23) (נאום המבקר בכנסת), התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבור (תיקון) (מבקר המדינה), התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לנבחרת כדור-יד מראשון-לציון

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו פותחים את ישיבת הכנסת, יום שני, כ"א באייר התשנ"ד, 2 במאי 1994.

לפני שנפתח בסעיף הראשון, הודעה למזכיר הכנסת והודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת, ברשותכם, חברי הכנסת, אני רוצה לברך אורחים מיוחדים שישנם כאן היום. אנחנו מארחים ביציע האורחים נבחרת כדור-יד של בית-הספר התיכון "העמית – עמל" בראשון-לציון, אשר זכתה השנה בפעם השנייה ברציפות באליפות העולם אשר נערכה בחודש מרס בגרמניה.

נבחרת הבנים, אלופי העולם, הם אלופי הארץ זו הפעם השביעית ברציפות. נבחרת הבנות של אותו בית-ספר היתה אלופת הארץ פעמיים ברציפות.

זאת היא נבחרת של בית-ספר "עמל" שעיריית ראשון-לציון מסייעת לה, ואני חושב שזה עונג רב לארח אותה. עם יושב-ראש ועדת הספורט של הכנסת, חבר הכנסת אבי יחזקאל, וחבר הכנסת רפי אלול אירחנו אותם בלשכתי ונתנו להם את סיכת הכנסת ואת מדליון הכנסת. חשבתי שיאה לנו מדי פעם בפעם להתברך בהישגים כל כך מיוחדים של מדינת ישראל.

אני מברך אתכם בשם הבית.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיעכם כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה ראשונה, מטעם הוועדה לענייני ביקורת המדינה: הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד–1994.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת: הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 43) (מעשה גזענות), התשנ"ד-1994 – מאת חבר הכנסת דוד צוקר.

לדיון מוקדם: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – זכאות לגמלת סיעוד) [נוסח משולב], התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת זבולון המר; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (חשבון גמל), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק הרבנות הראשית (תיקון – רב ראשי לישראל), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אלכס גולדפרב; הצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה (תיקון – יציאת גבולות המדינה), מאת חבר הכנסת יורם לס; הצעת חוק רשות השידור (תיקון – פטור מתשלום אגרה לעובדי הרשות), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק יחסי ממון בין בני זוג (תיקון – הלכת השיתוף), התשנ"ד-1994, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק אימוץ ילדים (ביטול סעיף דת), התשנ"ד-1994, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תוספת ותק לעולים חדשים), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אפרים גור; הצעת חוק הביטוח הלאומי (הקדמת קצבת זיקנה לעולים חדשים) (הוראת שעה), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אפרים גור; הצעת חוק הירושה (תיקון – פגם בזכות), התשנ"ד-1994, מאת חברי הכנסת ר' נחמן ו' לס; הצעת חוק חובת מכרזים (תיקון – חובת תחרויות אדריכליות), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים) (תיקון – איסור שימוש במעצרים מינהליים והגבלת תנועה), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת יוסף בא-גד; הצעת חוק חובת מכרזים (תיקון – ביטול מכרז עקב העדפה לאומית), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת שאול עמור; הצעת חוק ועדות חקירה (תיקון – חובת פסיקת הוצאות הייצוג), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון – עבר פלילי של מבקש היתר), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת חגי מירום; הצעת חוק גופים נתמכים (פרסום תעריפים), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אריאל ויינשטיין; הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שיעורי מס רכישה), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – שמירת היריון), התשנ"ד-1994, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק כביש ארצי לישראל, התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה קצרה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, ועדת הכנסת קבעה את הוועדות הבאות לדיון בהצעת חוק ובהצעה לסדר-היום:

ועדת העבודה והרווחה תדון בנושא "מקרי רצח על רקע אלימות במשפחה", הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

ועדת הכלכלה תדון בהצעת חוק הגנת הצרכן, (תיקון מס' 3), התשנ"ד-1994, לאחר קריאה ראשונה, לשם הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

אדוני היושב-ראש, אני מנצל את ההזדמנות הזאת כדי לברך שניים ממנהיגי יהדות ארצות-הברית, בושינגטון, פני וגרי אברמסון שמתארחים גם הם פה.

היו"ר ש' וייס:

אני מצרף גם את ברכת הכנסת.

הצעה לסדר

היו"ר ש' וייס:

הצעה לסדר ניהול הישיבה, לא לסדר-היום, לחבר הכנסת אליהו בן-אלישר.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

תודה, אדוני היושב-ראש.

חברי הכנסת, אני מבקש למחות בכל תוקף על כך שראש הממשלה לא הואיל להופיע היום בפני הבית. הממשלה קיבלה החלטה שיש בה כדי להשפיע על עתיד המדינה למשך שנים ארוכות. ראש הממשלה עומד לחתום על הסכם שתוכנו לא הונח, לא על שולחן הכנסת ואפילו לא על שולחנה של ועדת החוץ והביטחון.

ראש הממשלה היה חייב לבוא היום אל הכנסת ולא לשלוח שליח או שרף. הימנעותו מלעשות זאת מצביעה על זלזול בכנסת ובציבור ועל חוסר רגישות משווע בשעה גורלית זאת למדינה.

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני לא רוצה לפתח דיון סביב זה, אבל אתם יודעים שבהצעות אי-אמון הממשלה מופיעה כקולקטיב. עד כמה שאני יודע ואני מקווה שאני לא טועה, היום ייצג את הממשלה שר החוץ, שהוא לא רק אישיות בולטת בממשלה, מאוד, אלא מעורב מאוד במשא-ומתן, ואני חושב שהוא יוכל לתת תשובה מוסמכת. עם זאת, אני תמיד שמח כשראש הממשלה מופיע. אבל נדמה לי שהדיון יהיה תקין מאוד גם בהשתתפות אדם שכל כך מעורב בתהליך ובעל עמדה פוליטית כל כך חשובה במדינה ובממשלה.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אנחנו רשמנו לפנינו את זה.

דן תיכון (הליכוד):

תעביר לראש הממשלה.

היו"ר ש' וייס:

ודאי שאעביר את הפרוטוקול.

משה קצב (הליכוד):

הוא גם נכח בכנסת בשעות האחרונות.

היו"ר ש' וייס:

הוא גם יופיע.

הצעות סיעות הליכוד, צומת-מפד"ל ויעוד להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. קשייה בשמירת האינטרסים החיוניים למדינת ישראל ובניהול משא-ומתן נבון ואחראי; תפקודה בנושא המאבק בטרור ומדיניותה העלולה לסכן את קיום המדינה; 2. הכרזות ראש הממשלה על אפשרות להורדת יישובים ברמת-הגולן

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא הראשון שלנו היום: הצעות סיעות הליכוד, צומת-מפד"ל ויעוד להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. קשייה בשמירת האינטרסים החיוניים למדינת ישראל ובניהול משא-ומתן נבון ואחראי – הליכוד; 2. תפקודה בנושא המאבק בטרור ומדיניותה העלולה לסכן את קיום המדינה – צומת-מפד"ל; 3. הכרזות ראש הממשלה על אפשרות להורדת יישובים ברמת-הגולן – יעוד.

המנמק הראשון, חבר הכנסת דוד לוי.

חברי הכנסת, לכל מנמק מוקצות עשר דקות. לפעמים אנחנו מגלים קצת גמישות לגבי הסיעה הגדולה, אבל אני מבקש שלא לעבור את הקצת.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום רביעי זה, בקהיר, אמור ראש ממשלת ישראל יצחק רבין לחתום על מסמך הקרוי הסכם, שאינו אלא כניעה מרצון המכירה באש"ף ובעומד בראשו ערפאת כריבון הבלעדי על עזה ויריחו תחילה.

הסמכויות הנרחבות והבלעדיות שהסכם זה מעניק לערפאת, מקנות לו מעמד של ראש מדינה בדרך, ולארגונו ולחבר מרעיו שייקבעו על-ידו – כממשלה לכל דבר, ובה ראש ממשלה ושר חוץ, שר פנים ושר כלכלה, שר הסברה ושר שיכון, ואף יועץ משפטי, וחבר מבין אלה שיהיה מופקד על ענייני ירושלים.

זאת היא המציאות, אדוני היושב-ראש, ואין לטייח אותה, ואין לטשטש אותה. לזה מסכימה ממשלת ישראל. והיא מסבירה, תוך כדי ניסיון לטשטש ולבלבל את הציבור, כי הדבר הזה נוגע רק לעזה הארורה. אימת עזה בפי הממשלה הזאת, היא התשובה. באומרה זאת, אדוני היושב-ראש, היא מסתירה את האמת הפשוטה מהציבור. הממשלה התחייבה באוסלו כי עזה ויריחו הן רק השלב הראשון של השליטה הזאת. עם כניסתו של ערפאת למשכנו ביריחו והתבססות לוחמיו החמושים, שיגיעו מתוניס ומתימן, מעירק ומלוב, בכללם אלה שאנו מתחייבים לשחרר היום, הרי הוא יתבע ויתבסס על אותה הסכמה והתחייבות ישראל באוסלו לביצוע השלב השני, דהיינו על האזורים האחרים – ביהודה, בשומרון ובעזה.

מה לפנינו? מה עשה ראש הממשלה, אשר טרח – ולשכתו הפריחה ססמאות – והביע דעה כי אותו מסמך באוסלו מזכיר לו גבינה מלאת חורים? מה הוא עשה כדי לסתום את החורים האלה? האם הוא

באמת סתם את החורים האלה, שנראו לו מסוכנים? הוא סתם אותם, כך התבררנו בימים אלה, באמצעות דרכון פלשתיני, באמצעות אותה נוכחות של אש"ף במעברים, באמצעות אותו בול, שאומרים לנו: מה כי תלינו, אפילו אין נקוב בו סכום כלשהו.

כך משתעשעת הממשלה הזאת ואינה מבינה. אני חושב, שהיחיד שהיה כן בממשלה בימים אלה ואמר את האמת הפשוטה כחבר ממשלה היה שר התיירות, שאמר: צריך לומר לעם את האמת, זאת מדינה בדרך.

יש התשתית הזאת, שלא סממני ריבונות יש בה אלא ריבונות לכל דבר – בדגל ובנשק, במשק, ועוד נשמע על קשרי חוץ. כשיש שר חוץ, אדוני שר החוץ, אתה יודע שהוא לא נשאר בתקן של שר פנים משום שממשלת ישראל רוצה כך. כאשר אותה ממשלה מנפיקה דרכונים – אין לאחר מכן יכולת לממשלת ישראל לבוא, לאכוף ולבדוק למי נמסר הדרכון או למי מנפיקים דרכון כזה, לכל דיכפין, כאן ובכל מקום בעולם. כך, במו-ידינו אנחנו נותנים את הסמכות ואת הטיעון המשפטי הבין-לאומי לאחר מכן, אשר יאיץ את מה שהם קוראים לו השיבה, או זכות השיבה.

אדוני היושב-ראש, כל ניסיון מצדנו בבוא עת הדיון על מעמד הקבע, כל ניסיון מצדנו, כאשר תשתית זו מוקמת, להציל שטח כלשהו, פיסת שטח כלשהי, לא יצליח, הוא ייכשל מראש. נעמוד אז בפני מציאות קשה ביותר בשטח שיש בו ממשלה, יש בו בעצם צבא חמוש, ודעת קהל בין-לאומית. בימים אלה וביום רביעי אנחנו לא מניחים את היסוד, אלא חותמים על אמנת היסוד למדינה פלשתינית, שעליה אומרת הממשלה הזאת: לא ניתן שתקום. היא מוקמת בהסכמתנו.

אדוני היושב-ראש, מה שאני אומר זה לא תסריט דמיוני. זאת גם לא הערכה או ביקורת של האופוזיציה. זו תוצאה בלתי נמנעת של מדיניות הממשלה הזאת. האם טחו עיניה מלראות את המציאות הזאת? – אני סובר שלא. אני מאמין היום שהיא השלימה עם ההתפתחות הזאת שהיא היתה המיילדת שלה. היא נמצאת היום במצב של ייאוש. אין לה כוח עמידה. בנושאים לאומיים היא אפאתית ובנושאים ביטחוניים היא היסטורית. האם היא יודעת מה קורה בעם? הרי היא אומרת שהעם לא מזיז לה. האם יש לה יכולת להקשיב, להבין את החרדה הפוקדת כמעט כל בית בישראל לנוכח מה שעובר על הציבור היום ולנוכח מה שצפוי מחר?

מה אומרת הממשלה? הטרור יימשך. ככל שנתקדם יתרבו הרציחות. אש"ף – כך היא מדברת בשמו – איננו יכול למנוע טרור, משום שהוא לא נמצא בשטח. והכוונה היא לאותם כוחות שיבואו. הוא לא נמצא בשטח? לו רצה הוא לא היה מונע? אלא המסקנה מן התיזה הזאת היא חמורה מאוד. אזרחי ישראל צריכים להבין מכך, שכל עוד ערפאת לא נמצא כשליט על כל השטח – יימשך הטרור. אם נרצה בהפסקת הטרור – צריך לתת לו עוד ועוד. הרי הוא אחראי רק לאותו מקום שבו הוא יימצא מחר-מחרתיים. אזרחי ישראל צריכים לצפות בכליון עיניים לבואו, משום שרק הוא יכול למנוע את הטרור. כך מסבירים דובריה המוסמכים של הממשלה. והגדיל לעשות שר החוץ, באומרו על אותו תיאום בין אש"ף לבין "חמאס": אם הם לא יתנהגו בסדר, נשבור להם את השיניים. האם זה רציני? אם יש לממשלה יכולת לשבור להם את השיניים, למה היא מתמהמהת? למה היא מחכה? כמה נופלים? כמה אנשים מקפחים את חייהם? ואומרים לנו: הרי גם אז, גם בזמנכם היה טרור. היא הנותנת. הרי אתם אומרים שלמען מניעת הטרור אתם נאלצים להכיר באש"ף ולתת לו רהביליטציה בין-לאומית.

ארגון טרור רצחני, שלא קם כמותו, שסימני ההיכר שלו ניכרים בארץ הזאת לאורכה ולרוחבה, מנהרייה עד קריית-שמונה, מבית-שאן עד תל-אביב ועד ירושלים ועד בכלל. נותנים לו רהביליטציה,

הופכים לדוברים שלו, והוא חובר, עם מי? עם ה"חמאס". ובמציאות כזאת יימשך הטרור, הוא דבר בלתי נמנע, כך אנחנו צריכים להבין. אם כך, למה אתם עושים את הקורבן ההיסטורי הזה? מי הסמך אתכם? האם בשם זה יצאתם אל העם? אתם הטעיתם את כולם, לרבות חברים-תומכים. היום, מי ירגיע את חברים ברמת-הגולן? – אין. היום אין מי שירגיע את חברים בבקעת-הירדן. המפגינים הזועקים מרה – אין להם כתובת, ולשרים אין תשובות, והם מגיעים אליהם כאילו לא בהם מדובר שהם האחראים.

שברתם את המורל של העם הזה. מי לא פוחד היום? לא העליתי על הדעת שיבוא יום ומעל הדוכן הזה אני אציין שאני פוגש בעם, חיילים אמיצים שעמדו בכל מערכות ישראל בגבורה, והם חוששים לילדיהם. אמהות פוחדות. האוטובוסים בסכנה, התחנות מלכודת – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

מה אתם מציעים?

דוד לוי (הליכוד):

– – – בעיר ובכפר. הרי זאת האמת, אתה מכיר אותה, אתה פוגש אותה, אתה שומע אותה – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

מה אתם מציעים?

דוד לוי (הליכוד):

– – – ללא הבדל.

קריאות:

– – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

לזרוק אתכם לכל הרוחות.

דוד לוי (הליכוד):

עמדנו כפי שהיינו צריכים – – –

קריאות:

– – –

דוד לוי (הליכוד):

לא הזכרנו – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דוד לוי – – –

קריאות:

– – –

דוד לוי (הליכוד):

אני אגיד לך. שאלת שאלה – – –

קריאות:

– – –

לימור לבנת (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, רגע, רגע.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, רגע, יש לנו זמן. תן לגל הזה לעבור.

עוזי לנדאו (הליכוד):

קריאות:

— — —

שלמה בוחבוט (העבודה):

15 שנה אכזבתם את העם — — —

דוד מנע (הליכוד):

אכזבתם את העם — — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתם, במשך חודש אחד — — —

היו"ר ש' וייס:

אני מציע לאפשר — — —

שלמה בוחבוט (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בוחבוט, אני מציע לאפשר לחבר הכנסת דוד לוי לסכם באופן נמרץ את דבריו.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע.

דוד לוי (הליכוד):

מציגים לנו את השאלה הנלווה הזאת, מה האלטרנטיבה שלכם? מה האלטרנטיבה שלכם, כאילו היה ואקום. הממשלה החדשה הזאת, ברוב תבונתה, היא אשר דחפה את התהליך המדיני.

אנחנו הבאנו אלטרנטיבה. יוזמתנו המדינית קיבלה הכרה בין-לאומית והביאה את כל הגורמים למשא-ומתן עם ישראל ללא תנאים מוקדמים, והיום אתם שואלים אותנו, לאחר שרצחתם את התהליך הטוב הזה, אתם אומרים לנו מה האלטרנטיבה, כמו הקוזק הנגזל, לאחר שרצח את הוריו אומר: יתום אני. מצאתם מצב של קיפאון ללא יוזמה, נתק עם מדינות ערב, אין משא-ומתן – ההיפך, תהליך מדיני שקיבל תמיכה בין-לאומית. מה עשיתם? – הרסתם אותו, ולאחר שהרסתם אותו והובלתם אותו אל דרך החתחתים הזאת, שאין בה לא ביטחון ולא שלום, אתם שואלים אותנו מה האלטרנטיבה? לאחר שרצחתם אותה? הרי הדרך הזאת אליבא דעצמכם אתם לא מאמינים בה, כי מה אתם אומרים? – אנחנו עושים, ונראה. הטרור יימשך.

אין בשורה. אתם לא מביאים, לא רגיעה, לא ביטחון, בקרב הציבור אתם יוצרים רק דאגה וחרדה, ואין מי שירגיע ואין מי שייתן תשובה, ובינתיים אנחנו נסוגים ומתברר לממשלה שאין למי למסור את השליטה בשטח. מי יקבל את המתקנים? – שואלים בצה"ל, ראש הממשלה מתרעם; איזה פרטנר הוא ערפאת? לא מאורגן, לא מסוגל, לא רוצה, ולידינו אנחנו מוסרים נכסים וזכויות לאומיים. זר לא יבין זאת, ודאי אזרח לא מבין זאת.

הרמטכ"ל אומר: צריך להסתלק כמה שיותר מהר. שומו שמים. איפה נשמעה אמירה כזאת במדינת ישראל – להסתלק מהר? הגדיל לעשות קצין בכיר באומרו: או שתהיה חפיפה או שנשאיר את המפתחות ונסתלק, ומוסיף: נמסור אותם לנציג פלשתיני מקומי שיעביר אותם למי שצריך, ונסתלק. פיאסקו כזה עוד לא היה. התפרקות כזאת עוד לא היתה במדינה הזאת. הפקרות ממש.

אתם אומרים – – – אדוני היושב-ראש, אני גומר.

היו"ר ש' וייס:

או.קיי.

דוד לוי (הליכוד):

אתם אומרים, הנה אנחנו מקדמים שלום, זה תאריך היסטורי, והנה תמו מאה שנות מלחמה, החלו מאה שנות שלום, והאזרחים שואלים: אלה שנות שלום? אנחנו מפקירים את הכול בידי אלה אשר שפכו את דמנו תמול שלשום, וחוברים עם אלה ששופכים את דמנו היום ומבטיחים להמשיך לשפוך מחר – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

והם עצמם שותפים לטרור – – –

דוד לוי (הליכוד):

והם שותפים – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

– – – אש"ף עוסקים בטרור מאז 13 בספטמבר.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא רק המורל של העם נשבר. המורל בממשלה מדוכדך, ירוד. חברי הממשלה עצמם מודאגים ונותנים ביטוי לדאגתם. הם אינם יכולים להרגיע. אם בארזים נפלה שלהבת, מה יאמרו האזרחים הפשוטים?

אדוני היושב-ראש, גם במשא-ומתן עם סוריה – ואני עומד לסכם, לסיים – שמענו הצהרות רמות מפי הגבורה. שרים התבטאו, לאחר שנדמה שהנה מגיעים להסכם עם אש"ף – סוריה יכולה להמתין, שום דבר לא בוער, אנחנו לא נוריד יישובים מרמת-הגולן. ומייד, עוד הפעם, אותה אקרוּבטיקה מדינית, כמי שהולך על חבל דק ועומד להתרסק, הלאו הופך הן, ואנחנו שומעים מראש הממשלה – כן לפרק יישובים, ומדינת ישראל, ממשלת ישראל, נותנת את התשובה המדינית, שהיא מלכודת עצמית לאסד – כעומק השלום כך עומק הנסיגה. והוא יושב לו בדמשק ולועג לממשלת ישראל, ומכתיב את תנאיו.

היו"ר ש' וייס:

אתה צריך לסיים, חבר הכנסת דוד לוי.

דוד לוי (הליכוד):

אני מסכם, אדוני היושב-ראש. שר החוץ הסורי הגדיר את הצעת ישראל לנסיגה בשלבים כהצעה טיפשית – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

צדק.

דוד לוי (הליכוד):

מה אומרת ממשלת ישראל? לטיפשות התרגלנו. זה כבר לא חידוש. היא אפילו לא נפגעת, היא לא מרגיעה את תושבי ישראל ולא מחזירה את התשובה המתאימה למי שצריך.

אמינותה של הממשלה נמצאת בתחתית. השירות היחיד, אדוני היושב-ראש, שממשלה זו יכולה עוד לעשות לעם ישראל הוא שתקום ותתפטר. ביום זה, בשם המתיישבים ברמת-הגולן הזועקים ואין שומע, בשם המפגינים בבקעת-הירדן הדואגים וחרדים ואין מרגיע, בשם הרוב, לפי הכרתי – ועם ישראל המרגיש בימים אלה כי הממשלה הזאת רימתה אותו, הטעתה אותו, בשם ההורים השובתים רעב – – –

אלי דיין (העבודה):

מה אתם מציעים?

היו"ר ש' וייס:

השאלה כבר נשאלה, חבר הכנסת אלי דיין. חבר הכנסת בוחבוט כבר שאל את השאלה.

יהושע מצא (הליכוד):

בשם הרוב הציוני.

דוד לוי (הליכוד):

בשם כל אלה, אדוני היושב-ראש, אנו מביעים אי-אמון לממשלה הזאת. היא תעשה את השירות הטוב, הציוני, הממלכתי, הלאומי, היחיד, יש לה הזדמנות, היא צועדת בדרכן שאין ממנה חזרה, היא

בלתי הפיכה, שנוגעת לעם ישראל לדורות הבאים ונוגעת לביטחוננו ולכמיהת השלום שטיפגם, לנוכח דרך החתחתים שלה – השירות היחיד שהיא עדיין יכולה לעשות זה שהיא תקום ותתפטר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד לוי.

אני מזמין את חבר הכנסת פני בדש לנמק את הצעת אי-האמון של צומת-מפד"ל. אחרי חבר הכנסת פני בדש תופיע חברת הכנסת אסתר סלמוביץ בשם סיעת יעוד. אחר כך – שר החוץ.

פני בדש (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בסוף שבוע זה יותר מאשר בכל זמן אחר, הפרה הממשלה את אמון הציבור בכך שהפקירה את ביטחון אזרחי ישראל בידי אש"ף, עם ההסכמה על "עזה ויריחו תחילה" ובהצהרה החפזה על הורדת יישובים וויתור על רמת-הגולן.

מה שקרה בשנה האחרונה, בעיקר מאז חתימת הסכם אוסלו בושינגטון, הוא ערעור גמור של ביטחון הפנים עד כדי נטיעת חוסר ביטחון בלב כל אזרח. אין ביכולת של המדינה וכוחות הביטחון להבטיח את שלומם ושלומו בני משפחתו.

מעולם לא היינו במצב שבו אין האזרח בטוח אפילו בביתו. הגיעו הדברים לכך שאזרחים שוקלים כל יציאה לבילוי או לטיולים ברחבי הארץ, במאזניים של ביטחון אישי, שכן מעשי טרור ורצח הפכו להיות לחם חוק וכתורות השכול מהלכות בתקשורת רוח נכאים על כל בית ישראל.

מהמעט שהתפרסם בהסכם עזה ויריחו עולות וגואות חרדות ומועקות על השחיקה שחלה בביטחוננו, במיוחד כאשר מתלווים לפרסומים השונים ויתורים מרחיקי לכת לאש"ף והסכמים המושגים בקלות יתירה בין אש"ף וה"חמאס" המצהירים על המשך טרור הדמים נגדנו.

אני בוש ונכלם, כיצד עמדה כל הצמרת המדינית בחיל ורעדה וציפתה למלת גינוי של ראש אש"ף לרצח המתועב בעפולה נגד קבוצת ילדים חפים מפשע שאך יצאו מסיום יום לימודים ועלו בלהבות, ומלת גינוי זו לא באה. מפליא כי דווקא האמריקנים עמדו על כך שערפאת יגנה רצח, פיגוע מתועב זה.

מדברי הרמטכ"ל אחרי הפיגועים בעפולה וחדרה משתמע, כי מטרות אש"ף וה"חמאס" לא השתנו לטווח הארוך, וכי הטרור הינו חלק מתהליך השלום. ראש הממשלה ושר החוץ אף הדחימו במונח "קורבנות השלום", ואילו המומחים לביטחון טוענים שגם אם נגיע להסדר עם ערפאת לא ייפסקו פעולות הטרור. היום היה פיגוע ברצועה, ונפצעו ארבעה חיילים.

ההבנה שאנו נדרשים לגלות להמשך ההטרור עם בוא השלום, כדבריהם, הינה טיעון חולשתי ומטופש. האם נצטרך להמשיך ולסבול עוד "עפולות" ו"חדרות" במשך חמש השנים של הסכם הביניים? האם ההשלמה עם הטרור העתידי הינה גזירה משמים? זו שטות וחוצפה לחשוב כך.

כי לעולם, אדוני ראש הממשלה שהיום איננו, לא יהיה קונסנסוס על שלום הדורש הבנה להמשך הטרור. זהו איבוד עשתונות של ממשלה המחפשת צידוק לחולשתה, שכן אש"ף לא ויתר עד לרגע זה על האמנה הפלשתינית הקוראת להשמדה של מדינת ישראל ולהקמת מדינה פלשתינית תחתיה.

ואתה, אדוני ראש הממשלה, מתעקש לקרוא לתהליך זה "תהליך שלום", כדי למכור לעם היושב בציון הסכם כניעה שיש בו כדי להעביר צמרמורת בלב כל אזרח מתוכנו.

"עזה ויריחו תחילה" אינה אמרה בעלמא. במתכונת זו רואה ראש הממשלה את המשך המשא-ומתן על כל שטחי יש"ע כמו בעזה וביריחו, שבהן יתנופף דגל אש"ף, יוטבע בול הישות הפלשתינית, תוקם משטרה על מדיה, סמליה ונשקה. יוטבע מטבע ויונפקו תעודות מסע בין-לאומיות ועליהן ייכתב "דרכון". האם אין אלה סממנים של מדינה, על כל המשתמע מכך? האם ויתורים אלו לא יביאו להקמת מדינת פלשתיין?

רבותי חברי הכנסת, ניסיונה העלוב של ממשלה זו להשוות את המצב הביטחוני היום עם המצב בתקופת הממשלה הקודמת אינו יכול שלא לעורר גיחוך של רחמים, שהרי חולשתה הביאה לכך שהולכות ומתרבות תופעות של שיתוף פעולה בין קבוצות ובודדים מקרב ערביי ישראל ובדואים, שרובם אם לא כולם, היו במשך שנים אזרחים נאמנים למדינה, ומתרבות תופעות מקוממות של זריקת אבנים, שרפת תחנות משטרה והנפת דגלי אש"ף בתחומי מדינת ישראל, והחמור מכול, שיתוף פעולה עם ה"חמאס" בפעולות רצח חמורות כמו בחדרה, ובדואים משוחררי צה"ל שיצאו בהכרזה כי הם פלשתינים וכך נהגו בהתפרצות האינתיפאדה הישראלית, דבר שלא היה ניתן להעלותו על הדעת לפני כן.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, איני יכול כיום שלא להיזכר בדברי ההרגעה שחזרו והשמיעו באוזנינו קברניטי ממשלה זו, כי אין מקום לדאגה, שכן אם יפר אש"ף את התחייבויותיו נשוב ונחזיר את המצב לקדמותו.

האם היום יהיו מוכנים ראש הממשלה או שר החוץ לחזור על כך? ומי יחליט האם הפר אש"ף את התחייבויותיו? האם נראה כהפרת התחייבות של אש"ף את אי-תפיסתו ואי-הסגרתו לידינו של מרצח או מחבל שנמלט ונמצא בתחומי האוטונומיה?

האם יינתן לכוחות הביטחון של ישראל לפעול בתחומי האוטונומיה כדי להבטיח את ביטחון תושבי ישראל?

רק לאחרונה נדרש שר החוץ לשאלת מהות האוטונומיה, ולדבריו ניתנות לרשות אש"ף כל הסמכויות, פרט לסמכויות בתחומי חוץ וביטחון. האומנם?

אשר לסמכויות החוץ – נחיה ונראה, שכן רק בידי ערפאת התשובה, מתי יכריז על הקמתה של מדינת פלשתיין. אך אשר לביטחון? איזה ביטחון יכול ממשל עצמי של אש"ף, המשתף פעולה עם ה"חמאס", להקנות לישראל?

טענת אש"ף, כי כל עוד ישראל נמצאת בשטח, אין הוא יכול לאכוף סמכויות על תושביו ולמנוע פעולות טרור, מעלה חיוך מר ותו לא. שכן, אחת מהשתיים: או שאש"ף אינו הכוח השולט בקרב האוכלוסייה, ואז בוודאי אינו הפרטנר למשא-ומתן; או שאין רצונו בכך, ואז בוודאי אינו יכול להיות שותף למשא-ומתן שכזה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההסכם הכלכלי שנחתם בפאריס עם אש"ף הוא סכנה לקיומה של מדינת ישראל לא פחות מההסכם המדיני. הסכם זה מאבד לדעת את חקלאי מדינת ישראל ומחסל כמעט סופית את כל ההתיישבות החקלאית, השומרת האמיתית על גבולות הארץ.

שביעות רצונם, כפי שקראתי אתמול בעיתונות, ושמחתם של מנהיגי אש"ף על ההסכם, צריכות להדאיג כל בית-אב בישראל. כי הסכם זה יביא להתמוטטות של כל היישובים, במיוחד יישובי גבול הצפון, העומדים מול ה"חיזבאללה" בלבנון.

ההסכם הזה לא רק יביא להתמוטטות החקלאות, אלא יגרום לגל של פשיטות רגל של קבלנים ומפעלים נלווים בתחום הבנייה, כאשר ממול נהיה עדים לפריחה כלכלית פלשתינית בתמיכתה של ממשלת ישראל. פגיעה כלכלית כזאת באוכלוסייה הישראלית תביא לתסיסה חברתית קשה ביותר.

אדוני ראש הממשלה, אני יודע שתרגיז אותך ואת חבריך האמרה החוזרת פעם אחר פעם, כי אין לך מנדט מהעם לירידה מהגולן. אפילו חברי כנסת חברי מפלגתך היו המומים מהצהרתך על הורדת יישובים אלה ועל ויתור כללי על הגולן. גם ניסיוןך לתקן זאת בהצעתך לאסד, כי הנסיגה תהיה חלקית ובשלבם, הביא ללגלוג ולזלזול מצד מנהיגי סוריה.

כל הצהרותיך אלה הן נגד רצון העם. הסקר שערך לפני כשלושה חודשים עיתון "מעריב" בקרב כ-70,000 קוראים, אף שאינו סקר מדעי, קובע חד-משמעית שכ-70% מהציבור מתנגדים לכל נסיגה מרמת-הגולן.

מאז ומתמיד הלכו השלום והביטחון יד ביד, בכל ממשלות ישראל. מעולם לא דובר על שלום בלא שנושא הביטחון נכרך ושולב בו.

נכון, על הגולן אין לנו זכות היסטורית, אך יש לנו זכות וחובה ביטחונית, ולא ניתן לסמוך מייד על דיקטטור ערבי זה או אחר. לו היה מדובר על הסכם נוסח הונג-קונג שחתמו הבריטים עם הסינים, לחכירה של 99 שנים, של שלום אמת, גבולות פתוחים, נורמליזציה מוחלטת, כלכלה פתוחה, וכל הסממנים המאפיינים שלום אמיתי, כי אז, אולי אז, לו כל זה היה מתממש, הייתי מוכן אני אישית לשקול ויתור על הריבונות בגולן. אבל זה אחרי שיעברו כמה דורות ויקום דור חדש שלא מכיר את ההיסטוריה.

בעבר הוזהרנו כי מצפון תיפתח הרעה, ועצמנו עיניים. אם גם הפעם לא נראה מול עינינו את הסכנה האיומה הרובצת לפתחנו, והיא הפיתוי הגדול לוותר על נכסי ביטחוננו, ולא נעמוד בפרץ במלוא כוח עמידתנו, לא נוכל לבוא בטענות אל אויבינו, אלא אל עצמנו בלבד. כי במו-ידינו נביא עלינו את הרעה הזאת.

לכן אני פונה אליך, אדוני ראש הממשלה, לך מייד אל העם לבחירות כלליות, והעם יחליט.

ולסיום, אני קורא מעל בימת הכנסת לראש הממשלה, שהרחיק לכת בווייתוריו לאש"ף, המוכן להחזיר את הגולן לסוריה, המוכן לשחרר אלפי רוצחים: אדוני ראש הממשלה, הרחק לכת עכשיו ועצור עכשיו כל תהליך, עד היענות לדרישה החד-משמעית לקבל חזרה את שבויינו ואת נעדרינו; ועד אז – שום מחבל פלשתיני העצור אצלנו לא ישוחרר. זו חובתך המינימלית למשפחות, לצה"ל ולעם כולו. חצי דיסקיט אינה התמורה לשרשרת ויתורים לאש"ף.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מכל מהלכיה של ממשלה זו, הצהרותיה המתגלות כחסרות ערך ומדיניותה המובילה לפינוי יישובים וויתור על עקרונות הביטחון, אין מנוס מהקביעה, כי ממשלה זו תש כוח עמידתה, נפרץ חזונה, והעם יידרש לפרוע את המחיר.

לכן, מטעם צומת ומפד"ל, אני קורא לחברי הבית להצביע אי-אמון בממשלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת פני בדש. אני מזמין את אחרונת המנמקים, בטרם תשובת שר החוץ, להצעת אי-אמון מטעם יעוד בנושא: הכרזות ראש הממשלה על אפשרות להורדת יישובים ברמת-הגולן. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, בבקשה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בכינוס מרכז התק"ם שנערך בסמינר "אפעל" הכריז ראש ממשלת ישראל על תמיכתו בהורדת יישובים מרמת-הגולן תמורת הסכם שלום עם סוריה. השלום, כך קבע ראש הממשלה באותה הזדמנות, הוא ערך חשוב יותר מקבוצת יישובים זו או אחרת. הכרזה זו בדבר הנכונות לוותר על יישובים ברמת-הגולן באה מפיו של אותו אדם שערב הבחירות הולך שולל את בוחריו באומרו כי מי שיוותר על רמת-הגולן כמוהו כמי שמפקיר את ביטחונה של מדינת ישראל. הכרזה זו גם יצאה מפיו של אותו אדם שהכריז קבל עם ועדה כי ויתור טריטוריאלי ברמת-הגולן יובא תחילה להכרעת העם במשאל עם.

ראש הממשלה, כך מסתבר, מאכיל את עם ישראל בכפית. צעד אחר צעד הוא נסוג מהכרזותיו הקודמות, חוזר בו מהבטחותיו ומהתחייבויותיו, ומוליך את העם באף – אל היעד שספק אם יניב שלום, אך בוודאי יגרור ויתור מוחלט על רמת-הגולן, על כל המשתמע מצעד כזה.

אני רוצה לציין, כי החוק הישראלי הוחל על רמת-הגולן, שבה מצוי, בין היתר, החרמון, המהווה נקודת התרעה ותצפית חשובה ביותר. ויתור על רמת-הגולן, מעבר לכך שישימיט מידינו נקודה אסטרטגית חשובה כזאת, יהווה תקדים שלפיו יוכלו שכנינו לתבוע לעצמם כל נתח ונחלה בישראל, כפי שיחפצו. וגם החוק הישראלי החל על שטחי מדינת ישראל שוב לא יהווה מחסום מפני מסירתם לאחרים.

בתקשורת כבר התבשרנו שלסורים הובטח היישוב מג'דל-שמש תחילה. ולמעשה מדינת ישראל, באמצעות ראש ממשלתה מר רבין, כבר הביעה הלכה למעשה את הסכמתה ואת כוונתה לוותר על רמת-הגולן. ותהליך הנסיגה מרמת-הגולן כבר החל למעשה.

כך בדיוק החל תהליך הוויתור והנסיגה מעזה ויריחו תחילה, אשר את סופו לא ניתן לצפות, אך את תוצאותיו נושאים על בשרם אזרחי מדינת ישראל הנופלים קורבן למעשי טרור אכזריים שאין בינם לבין השלום המובטח כביכול ולא כלום.

בעוד ארבעה ימים יחתם ההסכם עם אש"ף, וזאת בלי שהעם נתבקש לחוות את דעתו ו/או לתת את הסכמתו. למעשה, מה שתוכנן להוות אוטונומיה מוניציפלית בלבד הולך והופך לנגד עינינו מדינה פלשתינית התובעת לעצמה את ירושלים כבירתה, וזאת חרף הבטחותיו וקביעותיו הנחרצות של ראש הממשלה שמדינה כזאת לא תקום לצד מדינת ישראל.

נסיגתו ההדרגתית של מר רבין מהכרזותיו הקודמות בעניין הנסיגה מרמת-הגולן מעידה גם על חוסר עקביותו, וחמור מכך, על העובדה ששוב אין לייחס כל משקל להתחייבויותיו ולהבטחותיו של ראש הממשלה לעמו. ראש הממשלה מקיים בקנאות ראויה לציון את כל התחייבויותיו כלפי הפלשתינים, ואפילו בשעה שאלה מוליכים אותו בכחש, טובחים בעמו בלא הבחנה, ומעידים במעשיהם כי אין בכוונתם לעמוד ולמלא אחר ההסכמים שהושגו עמם. אותו ראש ממשלה, הדבק בקיום הבטחות והתחייבויות שניתנו על-ידו ועל-ידי ממשלתו לאויביו, אינו רואה חובה לעצמו לקיים ולממש התחייבויות והבטחות שניתנו על-ידו ועל-ידי ממשלתו לעמו שלו.

בקשר להבטחותיו ולהתחייבויותיו של ראש הממשלה לעמו, ראויה אולי לתזכורת הבטחה נוספת של ראש הממשלה, והיא, שבשום פנים ואופן לא נוותר על ירושלים בירת ישראל. הניסיון המר שאנו צוברים לגבי הבטחותיו של מר רבין לעמו צריך להדיר שינה מעינינו גם בקשר לירושלים. וכפי שבשעתו הכריז ראש הממשלה שוויתור על יישובים בגולן כמוהו כהפקרת ביטחון המדינה, וכיום אין הוא מהסס להודיע על הכוונה והנכונות לנטוש יישובים, אפילו קודם שנתבקש לכך, הרי אין להוציא מכלל אפשרות שכך בדיוק ינהגו ראש הממשלה וממשלתו בנושא ירושלים.

אדוני היושב-ראש, ראש ממשלת ישראל התחייב בפני עמו להביא את שאלת הנסיגה מרמת-הגולן למשאל עם. הבעיה היא, שראש הממשלה אינו עומד בדיבורו ואינו עושה כן. על ראש הממשלה היה להביא את הסוגיה להכרעת העם עוד קודם שנתן את התחייבותו לסורים. על ראש הממשלה היה לקבל את הסכמת העם לעצם העלאת האפשרות של פשרה טריטוריאלית בגולן. אבל ראש הממשלה מתכוון להכניס את עמו שלו למיטת סדום. הוא נותן תחילה את התחייבויותיו ואת הבטחותיו, ובכך הוא למעשה קובע עובדות בשטח עוד בטרם תחילתו של המשא-ומתן ושולל מעמו את הזכות והיכולת להכריע בגורלו שלו.

אדוני היושב-ראש, לדעתי, נושא כבד משקל, כגון הסכמה לפשרה טריטוריאלית בגולן, אינו עניין למשאל עם, זהו עניין לעריכת בחירות. לא נחוצה מידה רבה של דמיון כדי לנחש באילו התפתלויות מילוליות תנוסח השאלה שתופנה לעם בכל מקרה של עריכת משאל עם, ובלבד שבכל תשובה אפשרית תוכל הממשלה הזו לראות את הסכמת העם לדרכה. אין ספק שהסכמה כזו יכולה להינתן אך ורק באמצעות עריכת בחירות.

היום כבר ברור לנו שראש הממשלה אינו מתכוון לערוך משאל עם או בחירות. ההבטחות וההתחייבויות כבר ניתנו על-ידו לסורים, כך שדעת העם שוב אינה מעלה ואינה מורידה. מה שמצער בכל העניין הזה הוא, שאת הדין על הטעות הגורלית הזו לא ייתנו מר רבין ושרי ממשלתו לבדם. את המחיר הנורא העלול להיגבות מאתנו בשל הווייתור הצפוי בגולן לא ישלם אך ורק ראש הממשלה. במחיר טעותם ההיסטורית של ראש הממשלה ושרי ממשלתו יישא העם כולו, ומחיר שכזה, כפי שלימד אותנו ניסיונו העשיר והמר, עלול להיות כבד מנשוא.

שיבתה של סוריה לרמת-הגולן עלולה לסכן את שלומם וביטחונם של כל יישובי הצפון על תושביהם. צה"ל, במקרה שכזה, עלול להתייצב חסר אונים מול מציאות מרה, וזאת בעיקר נוכח העובדה שבשעה שמר רבין מפריח הבטחות לעבר הסורים, עסוקים הם עצמם במסע התחמשות והתעצמות צבאית חסר תקדים, וכן ביוזמותיהם לחימום הגזרה הצפונית ולירי משטח דרום-לבנון לעבר יישובי גבול הצפון.

אדוני ראש הממשלה, אתה הוא ראש הממשלה. אתה הוא גם שר הביטחון. אתה הוא שר הפנים ואתה הוא גם שר הדתות. אתה הוא שר הבריאות. איני יודעת אם השמטתי חלילה תואר כלשהו שאתה נושא בו, ואולם מרשימת תאריך הרבים עולה, שאתה מכריע בסוגיות רבות מאוד ובתחומים רבים ומגוונים, שבהם אתה נועץ עם עצמך ומקבל החלטות פה-אחד. מצב דברים זה מעיד יותר מכול על גישתך ועל קלות הראש שבה אתה מתייחס לכל אחד מהתפקידים הנתונים בידך. בכל זאת, רוצה אני לפנות אליך, כאן מעל הבמה הזאת, ולבקשך להניח בידי העם החלטה אחת בלבד: תן לעם הזה להחליט על גורלו, תן לו את ההזדמנות להכריע בנושא ההסכמה או האי-הסכמה לפשרה טריטוריאלית בגולן.

השמאל בכלל והממשלה הזו בפרט יצרו שני מחנות בישראל – כאילו יש מחנה שלום ומולו מחנה שאינו רוצה בשלום. האם קיים אדם שפוי בישראל שאינו רוצה שלום? האם קיימת אמא אחת בעולם כולו שרוצה לראות את הילד שלה מרוסק על מזבח כלשהו?

מבחנו של מנהיג אמיתי, מנהיג שהוא משאת נפשו של העם כיום, הוא בגיבוש העם הזה לכלל מחנה אחד, "המחנה הציוני", שישאיר רק את הבלתי שפויים מחוצה לו. והכוונה היא לאלה שהציבו את השלום מעל לכול – מעל למדינה שלהם ומעל הביטחון הלאומי שלהם ומעל למורשת שלהם – וכן לאלה הפוגעים בשם ארץ-ישראל, ללא כל הבחנה, בחפים מפשע.

אדוני היושב-ראש, מכיוון שממשלת ישראל והעומד בראשה לא השכילו לאחד את רוב הציבור בישראל סביב מטרה משותפת, הציבור זקוק למנהיגות אחרת, שאיננה בנמצא כיום, ולכן הממשלה הזו חייבת לפנות את מקומה, להפסיק לנסוע ולתת, להניח לעם לקבוע את דרכו ואת גורלו בבחירות. הנושאים העומדים על הפרק הם כבדי משקל מכדי שאנשים הסבורים כי הם יודעים הכול יכריעו בהם בלא לקבל את הסכמת העם ואת אמונו.

נוכח התבטאויותיו וכוונותיו של ראש הממשלה, אני מביעה בזה בשם סיעת יעוד אי-אמון בממשלת ישראל ומבקשת מחברי הבית להצטרף אלינו, על מנת להעניק לעם ישראל את הסמכות והזכות להביע את דעתו ולהכריע בגורלו שלו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

אדוני שר החוץ, בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אצלנו הולכים ראשי האופוזיציה לדבר, ואתם שולחים את נציג אש"ף להשיב?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, שר החוץ עוד לא התחיל ואתה מתחיל להפריע? זה לא ילך ככה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

יש להציג את פרס כפי שהוא.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. חבר הכנסת לנדאו, זה לא ילך, לא תוכל לפוצץ את הישיבה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני לא מפוצץ. צריך להציג את האיש כמו שהוא ולהוקיע – – –

היו"ר ש' וייס:

עד עכשיו היה שקט, דאגנו שיהיה שקט, וזה תפקידנו לגרום לכך הלאה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה הארכיטקט של ההסכם.

אדוני שר החוץ, מה התרומה שלך לעלייה מאתיופיה? אולי תאמר את זה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. מה לעשות, כנראה אתה מזמין את זה.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום רביעי, ב-11:00, בקהיר, אכן נחתום הסכם עם הפלשתינים על הקמת – –

דב שילנסקי (הליכוד):

בשורות משמחות יותר אין לך בשבילנו?

שר החוץ ש' פרס:

— — אוטונומיה ברצועת-עזה וביריחו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא אוטונומיה — מדינה פלשתינית.

שר החוץ ש' פרס:

זה יום גדול לישראל.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אל תוליך שולל ואל תרמה ואל תשקר.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

הבייביסיטר של ערפאת.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת לנדאו. חברת הכנסת בלומנטל.

שר החוץ ש' פרס:

שום דבר לא יעשה את ישראל לישראלית יותר מאשר להשתחרר מאחריות ל-800,000 תושבים פלשתינים החיים ברצועה קטנה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ההסכם הוא גם על יהודה והשומרון, הוא לא רק הסכם על עזה.

שר החוץ ש' פרס:

תפסיק אתה לצעוק, תפסיק לצעוק ולבלבל.

אי-אפשר ככה, אדוני.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ההסכם הוא לא רק על עזה, ההסכם הוא על יהודה והשומרון. שר החוץ מוליך שולל את הציבור, והוא סבור שיאמינו לדבריו.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת לנדאו, אני אסכם אתך: אדוני רוצה לשאול? אני ארשה לך, אבל אל תפריע, כי אם לא תיתן לנהל את הישיבה, לא יהיה מנוס, אני אצטרך להחליט. חבל.

שר החוץ ש' פרס:

שום דבר לא יעשה את ישראל לישראלית יותר מאשר ההסכם הזה, שום דבר לא ישחרר אותנו מזיוף היסטורי אדיר כאילו עזה שייכת לנו. היא לא היתה שייכת לנו, היא העיקה עלינו. לכם לא היה שום פתרון.

רחבעם זאבי (מולדת):

שכם וחברון שייכות לנו? חברון שייכת לנו?

שר החוץ ש' פרס:

17 שנים ישבתם שם ושום פתרון לא היה, רק מחדל – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי.

שר החוץ ש' פרס:

— — — לסכינאות ולרצח.

דב שילנסקי (הליכוד):

יפו שייכת לנו? עכו שייכת לנו?

שר החוץ ש' פרס:

שום דבר לא יאחד את העם יותר מאשר יציאה מרצועת-עזה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

את ירושלים אתם מוכרים. למה אתה מדבר על עזה?

שר החוץ ש' פרס:

אם חבר הכנסת בדש מביא סקרים – 84% מהעם תומכים ביציאה מרצועת-עזה. שום דבר לא ייתן לגיטימציה לתנועה הציונית יותר מאשר — — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

שקר, אתה משקר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת זאבי, בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

מאמצות-הברית עד רוסיה – – –

היו"ר י' עזרן:

רבותי. סליחה, אדוני השר. רבותי חברי הכנסת, בבקשה. אולי תקשיבו עד הסוף. יכול להיות שנגלה משהו חדש.

שאול יהלום (מפד"ל):

לא נגלה שום דבר חדש.

שר החוץ ש' פרס:

מאמצות-הברית עד רוסיה, מהודו ועד סין – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

– – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהלום, אל תפריע.

שר החוץ ש' פרס:

בעומאן, בקטאר, במרוקו, בתוניס, פעם ראשונה מכירים במדינת ישראל, דבר שלא חלמתם עליו, דבר שלא ידעתם עליו.

עוזי לבדאו (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

ההופעה של האופוזיציה היא הופעה נוגה ביותר. נגד מה אתם? אתם נגד כל אירופה?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דיין, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

שר החוץ ש' פרס:

אתם המצאתם את האוטונומיה. אתם הכרתם באש"ף.

עוזי לבדאו (הליכוד):

קשקוש שלכם.

שר החוץ ש' פרס:

צעקן כמוך, לא יעזור לך שום דבר. אתה היית בעד אוטונומיה על כל השטחים, לא רק בעזה, לא רק ביריחו.

מה אומר דוד לוי? אחרי עזה יבוא ההמשך. מה הצעתם?

עוזי לבדאו (הליכוד):

ירושלים תהיה ההמשך. תאמר את האמת.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת בלומנטל, אני רוצה להיות זהיר ולא מזהיר, אבל יש גבול.

שר החוץ ש' פרס:

מה הצעתם? את כל יהודה והשומרון, את כל יהודה והשומרון ואת רצועת-עזה. אתם ישבתם עם זקן מייסדי אש"ף במדריד, עם שאפי. אתם עשיתם הסכם עם אש"ף ב-1982 על לבנון.

משה פלד (צומת):

לא נכון.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פלד. חבר הכנסת פלד.

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור שום דבר. אתם עלובים. אתם במיעוט ואתם מזייפים, מזייפים את ההיסטוריה, מזייפים את העניין.

משה פלד (צומת):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פלד. חבר הכנסת פלד, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

משה פלד (צומת):

תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

על לא דבר.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

לא ניבהל מכם.

חיים דיין (צומת):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת חיים דיין.

שר החוץ ש' פרס:

לא. חבר הכנסת עוזי לנדאו בא מלכתחילה רק להפריע, הוא לא בא לשמוע. שום התנהגות פרלמנטרית. גסות רוח מאין כמוה. אדוני היושב-ראש, או שיתנהג כחבר פרלמנט או שיסיק מסקנות.

דוד מנע (הליכוד):

בגללכם הר-הבית שלהם.

קריאות:

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לך דברים לעניין? על מה אתה מדבר?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת לנדאו, עוד הפעם אני מציע לך עסקה הגונה, כי אתה אדם הגון. אתה רוצה לשאול? אני אתן לך רשות.

שר החוץ ש' פרס:

אתם הצעתם, אתם, מפד"ל וליכוד, הצעתם אוטונומיה. מה, אתם מתחרטים?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אנחנו בעד שמירה על ירושלים.

שר החוץ ש' פרס:

עכשיו אתם מתחרטים, על מה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור לך. אני יודע הכול טוב ממך. אני יודע שממשלה שחבר הכנסת בגין היה בתוכה הציעה להם שלום, לרדת מכל רמת-הגולן.

קריאה:

לא נכון.

שר החוץ ש' פרס:

מה אתה אומר "לא נכון"? מה אתה אומר "לא נכון"?

ממשלת ישראל בהחלטה מס' 561 מ-19 במרס 1967 החליטה – – –

משה פלד (צומת):

– – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פלד, מה קרה לך היום? קשה לך לשמוע? תתמודד עם מה שאומרים לך. תשמע.

שר החוץ ש' פרס:

ישראל מציעה כריתת חוזה שלום עם סוריה על בסיס הגבול הבין-לאומי לצורכי הביטחון של ישראל.

קריאות:

– – –

דוד מנע (הליכוד):

אז לא היו להם טנקים כמו שיש להם היום ולא היו להם טילים כמו שיש להם היום.

שר החוץ ש' פרס:

ובכן, אל תהיו כאלה צדיקים. לא יעזור שום דבר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה זוכר, אדוני שר החוץ – – –

שר החוץ ש' פרס:

אני זוכר כל מה שצריך. את כל מה שצריך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

אני לא רוצה, לא רוצה באמצע. תרצה לשאול – תבקש. אל תפריע.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה זוכר מי הביא את חוק הגולן לכנסת? מי הביא אותו, אתה זוכר?

שר החוץ ש' פרס:

אשכול ובגין. אשכול ובגין. בגין היה שותף מלא לזה. לא יעזור שום דבר. בגין היה שותף מלא להחלטה הזאת. אבל נעזוב את זה.

משה נסים (הליכוד):

אתה לא מדייק. אין זו אמת מה שאתה אומר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

את חוק הגולן מי הביא לכנסת?

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור לך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בגין, חבר הכנסת בגין.

שר החוץ ש' פרס:

בגין נסוג מכל סיני מהגרגר הראשון. בגין אמר שהוא לא ייסוג – ונסוג. בגין אמר שהוא יחיה בסיני ולא חי. אז מה אתה מדבר?

קריאות:

— — —

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הוא סיגל לו מנהג – — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בגין, נתתי לך אפשרות כמעט לנאום. לא ביקשת רשות. חכה, תמתין. תמתין בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

זה לא עניין אישי, זה עניין מדיני. אני מציין עובדות. מותר גם לצטט היסטוריה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור שום דבר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בגין, דברי חכמים בנחת נשמעים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תסלח לי, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר י' עזרן:

אתה רוצה לנאום? אני אתן לך רשות.

קריאות:

זאב בנימין בגין (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אני לא שומע אותך, לא נותנים לי לשמוע. אני אתן לך, אם תירגע רגע.

שר החוץ ש' פרס:

לא באמצע, אני לא מסכים. לא מסכים. לא מסכים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אני אתן לך.

שר החוץ ש' פרס:

לא מסכים.

הליכוד הציע אוטונומיה בכל השטחים.

דוד מנע (הליכוד):

לאוכלוסייה, לא לשטח. לאנשים, לא לשטח.

שר החוץ ש' פרס:

אוטונומיה פירושה ממשל עצמי עם סממני עצמאות, עם משטרה חזקה.

קריאות:

נעמי בלומנטל (הליכוד):

בוז.

קריאות:

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת בלומנטל, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אני מצטער.

שר החוץ ש' פרס:

אומרים: מה אתם מדברים עם אש"ף. יש 800,000 פלשתינים בעזה, הם או אש"ף או "חמאס".

יהושע מצא (הליכוד):

שמענו את זה.

שר החוץ ש' פרס:

תחליט עם מי אתה רוצה לדבר או תגיד שאתה לא רוצה לדבר עם איש.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא עם זה ולא עם זה.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור שום דבר.

משה קצב (הליכוד):

יש לך תשובות או אין לך תשובות?

קריאות:

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי, מספיק.

שר החוץ ש' פרס:

האופוזיציה הסתבכה בסתירות, בנאומים עלובים.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אתה לא נותן לנו להתקדם.

שר החוץ ש' פרס:

האופוזיציה היא רק בעד צעקות, לא היגיון, לא אמת, לא נאמנות, לא שום דבר.

קריאות:

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת זאבי, אתה רוצה שאני אוציא אותך? לא נעים, אבל אני אוציא אותך. אתה לא נותן לנהל את הישיבה. אדוני, תבקש רשות, אתן לך רשות. תמיד נתתי לך רשות לדבר. אתה לא יכול לסתום פיות.

רענן כהן (העבודה):

הכול מתוכנן.

היו"ר י' עזרן:

מספיק. רבותי. חבר הכנסת רענן כהן, אחרי שהרגענו את הצד הזה, עכשיו אתה מתחיל?

שר החוץ ש' פרס:

ביהודה ובשומרון חיו למעלה ממיליון תושבים. כאשר נתנו להם דרכונים ירדניים, כולנו בירכנו. במה דרכון ירדני קבוע, עם רשות הצבעה לפרלמנט הירדני, עדיף מתעודת מסע שהיא גם נקראת דרכון ל-800,000 תושבי עזה?

משה קצב (הליכוד):

ירדן היא מדינה ריבונית, זה ההבדל.

שר החוץ ש' פרס:

מה אתם רוצים?

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

מה רוצים, ש-800,000 אנשים לא יוכלו לנוע?

יהושע מצא (הליכוד):

מה זה כאן, גן-ילדים?

שר החוץ ש' פרס:

מה, רוצים לתת להם דרכונים ישראליים? אתה רוצה לתת להם דרכון ישראלי?

יהושע מצא (הליכוד):

שקרן.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אי-אפשר ככה.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא משקר. הוא משקר.

היו"ר י' עזרן:

אתה יכול להעיר, אבל לא להעליב.

רן כהן (מרצ):

נתנו לדוד לוי לדבר – – –

קריאות:

— — —

יהושע מצא (הליכוד):

יש כאן שפיכות דמים של יהודים.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהלום, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

שאול יהלום (מפד"ל):

למה?

היו"ר י' עזרן:

מגיע לך פעמיים, פעם שנייה. זהו. אני מצטער מאוד. אני נותן לך לדבר ואתה לא מפסיק. תדע לך, אני אוציא אותך. אין בעיות. טוב, תפסיק ואני לא אוציא אותך.

שר החוץ ש' פרס:

לגבי דרכון יש שלוש אפשרויות.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אתה מגן.

היו"ר י' עזרן:

אל תדבר שטויות. אל תגיד "אתה מגן". אני מגן על זכותו לדבר.

שר החוץ ש' פרס:

לגבי דרכון לתושבי עזה יש שלוש אפשרויות, או לתת להם דרכון ישראלי, או לתת להם דרכון עזתי, או להשאיר אותם בלי דרכונים. איזה תענוג זה להשאיר אותם בלי דרכונים? מה לשמחה זו עושה? אנחנו רוצים לתת להם דרכונים ישראליים?

צחי הנגבי (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

איזו שמחה זו לתת דרכונים ישראליים, ואיזו שמחה זו להשאיר אותם בלי דרכונים? מה אנחנו רוצים, לספח את הרצועה? מה אנחנו רוצים, לאזרח את התושבים?

שאלו יהלום (מפד"ל):

דוד מנע (הליכוד):

אנחנו רוצים ביטחון באשקלון.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהלום, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. החלטת שלא לתת לשר החוץ לדבר? זה בלתי אפשרי.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר י' עזרן:

אבל שיהיה לכם האומץ לשמוע. מה מפריע לך להקשיב? חבר הכנסת קצב הנכבד, אני שואל אותך, בסוף הרי נצביע. נכון? למה מפריע לך לשמוע מה שיש לו לומר?

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הוא לא משיב לעניין.

היו"ר י' עזרן:

אז תשאל. אני אתן לאדוני רשות לשאול.

משה קצב (הליכוד):

לא דברי בלע.

היו"ר י' עזרן:

עכשיו תלמד אותו איך לדבר?

אלי דיין (העבודה):

– – – בושה וחרפה.

דוד מנע (הליכוד):

מה שאתם עושים זו בושה וחרפה.

אלי דיין (העבודה):

חגי מירום (העבודה):

יהושע מצא (הליכוד):

אולי תשב? שהוא ישב. מה זה?

היו"ר י' עזרן:

אל תיתן לי הוראות. אדוני יושב והכול יהיה בסדר. מה קרה לך, חבר הכנסת מצא?

יהושע מצא (הליכוד):

הוא מאיים עליך.

היו"ר י' עזרן:

לא, הוא לא מאיים עלי.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אפשר לדעת מה סיכמו בקהיר?

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אין לכם סבלנות להקשיב. אתם מפחדים להקשיב. תקשיבו עד הסוף.

משה קצב (הליכוד):

קריאות:

היו"ר י' עזרן:

אני מבקש ממך, אל תיתן לי עצות. אני מנהל פה רשימה. תן לי. רבותי, תדעו שאני יכול להכריז על הפסקה של חמש דקות – לא יעזור לכם – או להוציא, לא כדאי.

שר החוץ ש' פרס:

בקהיר סוכם להפעיל אוטונומיה ברצועת-עזה, כאשר הביטחון החיצוני נשאר בידינו, כאשר כל ההתנחלויות יישארו על כן, כאשר אנחנו נהיה אחראים לביטחונם – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אין ביטחון פנים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זו לא אוטונומיה.

שר החוץ ש' פרס:

— — — על רצועת-עזה פלוס יריחו. בניגוד להצעת קמפ-דייוויד להחיל את כל האוטונומיה בבת-אחת, גם ביהודה ובשומרון, על כל התושבים.

משה פלד (צומת):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פלד, אני קורא אותך לשתוק.

שר החוץ ש' פרס:

כאשר הוחלט על אוטונומיה לתושבים הפלשתינים, זה או הפלשתינים של אש"ף או הפלשתינים של "חמאס". אין פלשתינים אחרים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

יש אלטרנטיבות.

שר החוץ ש' פרס:

קודם כול, מותר לי לומר מה שאני רוצה.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, על-פי המסורת היהודית, היום זה יום של תענית דיבור. אולי תשתקו חמש דקות?

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו נקים את האוטונומיה ההגיונית ביותר שישנה. יש לנו עניין שהאוטונומיה הזו תפעל, וכמו שמותר לנסוע באוטובוס וקונים כרטיס, מותר לנסוע לחוץ-לארץ באמצעות פספורט. אין שום הבדל. ואם מישהו רוצה לכתוב מכתב – יש בעולם יותר בולים מאשר מדינות. גם על הבול וגם על הדרכון יהיה כתוב — — —

צחי הנגבי (הליכוד):

אתה מתרפס לפני אש"ף.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זו לא אוטונומיה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת בלומנטל, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. את לא נותנת להשלים משפט.

יהושע מצא (הליכוד):

רד מהבמה.

שר החוץ ש' פרס:

תצא החוצה.

היו"ר י' עזרן:

אתה לא רוצה – תצא. חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

שר החוץ ש' פרס:

מצא גדול.

יהושע מצא (הליכוד):

שרץ.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אני רושם. אף אחד לא יתערב.

יהושע מצא (הליכוד):

שרץ.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

שיחזור בו ממשחק המלים.

היו"ר י' עזרן:

אבל אתה אמרת להוריד אותו מהבמה.

שר החוץ ש' פרס:

אני חוזר על זה.

היו"ר י' עזרן:

אבל למה אתה אומר להוריד אותו מהבמה? חבר הכנסת מצא, אולי תחזור בק?

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אבל לא השמצה ישירה כזאת. מה קרה לך? סליחה, אדוני שר החוץ, אני רוצה שהוא יחזור בו מדבריו. חבר הכנסת מצא, אני מבקש ממך.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני, לא פעם ראשונה -- --

קריאות:

היו"ר י' עזרן:

מה קרה? אתם מתנהגים יפה מאוד, מה אתם רוצים?

שר החוץ ש' פרס:

גם על הבול וגם על הדרכון יהיה כתוב: THE PALESTINIAN AUTHORITY, או THE PALESTINIAN INTERIM SELF GOVERNMENT AUTHORITY, במפורש להבדיל ממדינה.

לימור לבנת (הליכוד):

תגיד את האמת – מדינה פלשתינית.

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת לימור לבנת, בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

הביטוי אוטונומיה מלאה, הביטוי משטרה חזקה, שני הביטויים האלה באים מהאולפנה של הליכוד. SELF GOVERNMENT AUTHORITY זה ביטוי של אוטונומיה מלאה ולא מדינה. אתם רוצים לקרוא לזה מדינה, תקראו מדינה.

צחי הנגבי (הליכוד):

זה עוד שקר.

שר החוץ ש' פרס:

ראש ה-AUTHORITY לא יהיה קרוי "נשיא מדינה פלשתינית" כפי שהוא קרוי, אלא ראש ה-PALESTINIAN AUTHORITY. אוטונומיה היא שלטון עצמי. אוטונומיה אפשר לתאר בדרכים שונות. אוטונומיה כוללת הכול פרט לשני דברים.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי, לא מספיק אתה צועק לכאן, גם לשם? איך אנחנו ננהל פה את הישיבה?

לימור לבנת (הליכוד):

אל תרמה את העם.

שר החוץ ש' פרס:

אוטונומיה נותנת ניהול עצמי מלא לפלשתינים פרט לשני תחומים – ביטחון ויחסי חוץ.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ביטחון למשפחות בעפולה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

עובדיה עלי (הליכוד):

על איזה ביטחון הוא מדבר? איזה ביטחון?

היו"ר י' עזרן:

אתה רוצה לשאול? יש לי כל הכבוד אליך. רוצה לשאול? תמתין. חבר הכנסת עובדיה עלי, אנא ממך. הוא יסביר מה שהוא רוצה.

יהושע מצא (הליכוד):

שפיכות דמים יום-יום.

עובדיה עלי (הליכוד):

28 פיגועים שמעורבים בהם אנשי אש"ף. איזה ביטחון?

חגי מירום (העבודה):

— — —

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

רבותי, יש בכנסת סדרניות? כי לא נעים לי להוציא גברת על-ידי סדרן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתם מתחילים בעזה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הירשזון, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

רן כהן (מרצ):

תשאל את מישה ארנס, שר הביטחון שלכם.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מיכאל איתן, גם אני רוצה לשמוע.

שר החוץ ש' פרס:

מה שהאופוזיציה עושה זה לא ביקורת אלא חרטה על עמדותיה הקודמות לאורך כל הדרך, ולא יעזור שום דבר. לא ניבהל מצעקות.

משה נסים (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו מבצעים מדיניות, שאחרת היתה מובילה את העם היהודי לאסון, לחכות עוד 20 שנה.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

מה יש, מה יש?

קריאות:

יצחק שמיר (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

אתה ישבת עם אל-שאפי, אתה ישבת עם סגן מייסד אש"ף. אתה דיברת על אוטונומיה. אתה ישבת עם אל-שאפי, הראשון, בפומבי, הלכת לוועידה בין-לאומית.

יצחק שמיר (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

מה יש? אני לא שומע אותך.

יצחק שמיר (הליכוד):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

מי שישב עם סגן מייסד אש"ף — — —

יהושע מצא (הליכוד):

דם יהודים אתה שופך.

יצחק שמיר (הליכוד):

הכול שקר.

שר החוץ ש' פרס:

לא ישבת עם שאפי?

יצחק שמיר (הליכוד):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

ישבת עם שאפי או לא ישבת עם שאפי? תשיב. עם סגן מייסד אש"ף אתה ישבת במדריד. עשית הסכם בלבנון ב-1982 עם אש"ף או לא?

יצחק שמיר (הליכוד):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור לך, לא יעזור שום דבר. אתה היית בעד האוטונומיה או נגד האוטונומיה? תסביר לנו פעם אחת מה זו אוטונומיה.

לימור לבנת (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור, כאן לא נבהלים. אנחנו היינו בעד האוטונומיה ואנחנו נגשים את זה, ואנחנו ניתן ל- 800,000 פלשתינים לחיות ---

יצחק שמיר (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

מה אתה רוצה? תסביר לי.

יצחק שמיר (הליכוד):

--- הבדל בין יום ולילה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שמיר, אולי אדוני רוצה אחר כך לומר משהו? נשמע אותך. אף אחד לא שומע.

שר החוץ ש' פרס:

לחכות עוד 20 שנה, שיהיו בעזה מיליון ו-600,000 איש מלאי משטמה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

דבר על ירושלים. מה אתה מדבר על עזה? את ירושלים אתם מפקירים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר.

שר החוץ ש' פרס:

אני יכול לדבר על ירושלים כי הוצאנו את ירושלים מהאוטונומיה. אתם לא הוצאתם, אנחנו הוצאנו. אנחנו הוצאנו את ירושלים מן האוטונומיה, ושמיר היה מוכן לשבת עוד 20 שנה, שיהיו יותר שנה, יותר עוני, יותר קורבנות, יותר משטמה, יותר סכינים. זו הפרספקטיבה שלך.

משה נסים (הליכוד):

יצחק שמיר (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

אני לא שומע. מה אתה אומר?

יצחק שמיר (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

לא שומעים אותך.

84% מן העם בעד זה. למה כואב לכם כל כך? אתם חושבים שאנחנו לא יודעים למה אתם צועקים?
רוב העם בעד זה.

דוד מנע (הליכוד):

לך לבחירות.

שר החוץ ש' פרס:

רוב העם סבור שזה צעד אמיץ, אמיתי ונכון. זה שאתם נשאתם בלי אוויר ובלי תוכנית זו בעיה שלכם, לא של העם.

יצחק שמיר (הליכוד):

משה פלד (צומת):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פלד, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

צחי הנגבי (הליכוד):

דוד מנע (הליכוד):

לכו לבחירות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בוחבוט, אני אתחיל גם לקרוא פה לסדר? אתם לא תפריעו.

שר החוץ ש' פרס:

בתום ארבע שנים העם ישפוט, לא באמצע, כשמתחשק לכם. בתום ארבע שנים העם ישפוט, ואנחנו נקבל רוב גדול יותר.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

מיכאל איתן (הליכוד):

מדינת טרור.

שר החוץ ש' פרס:

בתום ארבע שנים העם ישפוט, ואנחנו נקבל רוב גדול יותר. אנחנו היחידים שהוצאנו את המדינה מהקיפאון. העם נשם ונושם לרווחה כשהוא רואה משלחת ישראלית בראשות מנהל משרד הביטחון בקטאר, בעומאן, באלג'יריה ובקהיר, שאנחנו עולים על דרך שלום עם הפלשתינים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מסובבים אתכם על האצבע.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אלי דיין, אני קורא אותך לסדר פעם אחת.

חברת הכנסת בלומנטל, את קרובה מאוד לקריאה השלישית.

משה קצב (הליכוד):

אתה מוכן להתחייב היום מעל הדוכן שלא תקום מדינה פלשתינית?

שר החוץ ש' פרס:

ואם אתה תתחייב, מה ערך להתחייבות שלך? אני יכול להתחייב שאנחנו שוללים מדינה פלשתינית ומחייבים אוטונומיה מלאה כפי שהבטחנו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תשאל את ביילין אם הוא מסכים למה שאתה אומר.

משה קצב (הליכוד):

האם אתה מוכן לפעול למניעת הקמת מדינה פלשתינית?

היו"ר י' עזרן:

מה אתה רוצה? מה ההבדל בין מה שביקשת לבין מה שאמר לך?

משה קצב (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אבל הוא אמר לך שהוא שולל, מה אתה רוצה?

שר החוץ ש' פרס:

על-ידי הקמת האוטונומיה מנענו הקמת מדינה פלשתינית, מפני שהאלטרנטיבה לאוטונומיה היא מדינה פלשתינית.

אברהם הירשזון (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הירשזון, אתה ממש לא נותן, אתה כל הזמן תוקף מהאגף, אבל מספיק. מזמן שנכנסתי אני שומע את הקול שלך.

שר החוץ ש' פרס:

אני גם רוצה להגיד, זו אשליה לחשוב שהבעיה היא רק של גבולות. הבעיה היא של גבולות, הבעיה היא גם של יחסים. זו בעיה, לחשוב שאת הטרור אפשר לדכא רק באמצעות בתי-סוהר ופעולות צבא. טרור צריך לעקור מן השורש גם באמצעים מדיניים.

לימור לבנת (הליכוד):

עקרתם?

שר החוץ ש' פרס:

אילו היו בחברון יחסים אחרים, איזו בעיה היתה לקיים יישוב יהודי בחברון?

שאלו יהלום (מפד"ל):

כמו בתרפ"ט.

שר החוץ ש' פרס:

מה היה בחברון? מתי צריך צבא? מתי צריך משטרה? בחיפה גרים ערבים, צריך משטרה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת בלומנטל, תודה רבה.

שר החוץ ש' פרס:

יושב כאן ראש העיר מעלות. יש מעלות ותרשיחא. לא צריך להחזיק שם אפילו חייל אחד או שוטר אחד.

דוד מנע (הליכוד):

יש שריף. השריף מרביץ לאנשים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פלד, למה אתה קם ממקומך?

קריאות:

היו"ר י' עזרן:

אתה רוצה לשבת? שב. תן לי את העונג לקרוא אותך לסדר פעם שלישית. אם תצא, איך אני אקיים את זה?

שר החוץ ש' פרס:

יצאנו לדרך כדי לשנות את היחסים. גם התנועה הרביזיוניסטית, גם תנועת העבודה, קיוו למערכת יחסים שונה לחלוטין בין יהודים ובין ערבים.

צחי הנגבי (הליכוד):

עד שהתחלתם להתקפל.

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו לא מתקפלים משום דבר, אתם מקופלים כבר מזמן. בעזה הכול הוכפל. בעבר, הרביזיוניסטים, לא רק אנחנו, אמרו שצריך להקים מערכת יחסים אחרים. איך אפשר לקיים מערכת יחסים כש-100,000 אנשים עברו את בתי-הסוהר, 20,000 אנשים נפצעו, 1,000 אנשים נהרגו?

רחבעם זאבי (מולדת):

הכול בגלל מעשים טובים.

שר החוץ ש' פרס:

זו הדרך היחידה? אין בלתה? מה קרה לאידיאולוגיה? מה קרה לסולם הערכים שלכם? מה המעמד שלכם לשפר את היחסים עם הפלשתינים? עם הערבים? לא מפני הפחד מהם, מפני ערכים יהודיים שלנו.

יהושע מצא (הליכוד):

מה קרה לציונות שלך?

שר החוץ ש' פרס:

בן ישמעאל ובן יצחק יחיו ביחד.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהלום, עוד קריאת ביניים בצורה כזאת, אין לי ברירה, אבל תשים לב, אתה לא נותן — —

שר החוץ ש' פרס:

מדינת יהודים ומדינת ערבים.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר י' עזרן:

אני ארשה לך לשאול אחר כך, אם אתה רוצה.

שר החוץ ש' פרס:

נאפשר לפלשתינים לנסוע כמו בני-אדם עם פספורט משלהם, לשלוח מכתבים לארצות ערב שאין לנו קשרים אתן. מותר להם להתכתב — לא מתוך שנאה, לא מתוך התנשאות — —

מיכאל איתן (הליכוד):

מה עם היהודים?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת איתן – – –

שר החוץ ש' פרס:

– – לא מתוך צרות עין.

לימור לבנת (הליכוד):

אתם שונאים יהודים.

שר החוץ ש' פרס:

אם יהיה להם בול, אז הם יהיו מדינה? אם מישהו מעזה ישלח בול לקרוב משפחה בעירק, נאמר, הוא הקים מדינה?

רן כהן (מרצ):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

– – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מיכאל איתן.

שר החוץ ש' פרס:

גם לנו היו יהודים ברוסיה, ורצינו שיכתבו. מה קרה לכם?

שאול יהלום (מפד"ל):

מה קרה לנו?

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו לא נפחד. אנחנו הולכים גם עם דגל מוסרי ולא רק פוליטי. אנחנו לא רוצים לשלוט בעם אחר, לא רוצים לדכא עם אחר, לא רוצים להושיב עם אחר בבית-הסוהר. עם הרוצחים נעשה חשבון, לאזרחים ניתן לחיות חיי כבוד.

יהושע מצא (הליכוד):

אין לך זכות מוסרית.

שר החוץ ש' פרס:

על כן ההיסטוריה, גם הבחירות, כמו סקרי דעת הקהל, אפילו הבורסה, אומרים שאנחנו הולכים בדרך הנכונה.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

אני מבין את מצב הרוח שלכם.

יהושע מצא (הליכוד):

אילו ערכים...

היו"ר י' עזרן:

אתה לא נהנה מהבורסה, חבר הכנסת מצא? כולם נהנים. איזה טענות יש לך?

יהושע מצא (הליכוד):

התבייש לך.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, אתה לא מושקע בבורסה?

צחי הנגבי (הליכוד):

בושה וחרפה. ומה עם הטוטו והלוטו?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הנגבי, אנא ממך. חבל על הקול שלך. אתה שר כל כך יפה.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד בעניין רמת-הגולן. ראש הליכוד לא מתבייש, מופיע במסיבת עיתונאים ואומר: מה שאמרנו לכם על ראש הממשלה, שהגיש מפות – הנה הגיש. ואני מודיע: ראש הממשלה לא הגיש אף לא מפה אחת לכריסטופר.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה משקר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית.

שר החוץ ש' פרס:

אתה מצפה שכל היום אתה תעליל עלי? מפלגת המעלילים. ראש הממשלה לא מסר מפה – – –

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, יש לכבודו מפה אחת? בבקשה. למה אתה כל הזמן צועק?

יהושע מצא (הליכוד):

שר החוץ אמר – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, אני מצטער.

יהושע מצא (הליכוד):

מפה זה לא רק נייר. הוא הציג מפה, הוא אמר שמוכנים לסגת. שקרן.

קריאה:

טיפש.

שר החוץ ש' פרס:

ראש הממשלה לא הגיש שום מפה ושום קווים גיאוגרפיים.

לימור לבנת (הליכוד):

שקרנים.

שר החוץ ש' פרס:

שום קווים גיאוגרפיים. לא יעזור שום דבר. ואני תובע שראש הליכוד יעלה ויתנצל על הפצת דבר עלילה.

לימור לבנת (הליכוד):

יתנצל? אתם שקרנים.

שר החוץ ש' פרס:

הוא מדבר על עלילה?

משה קצב (הליכוד):

מה העביר — — —

שר החוץ ש' פרס:

אתה יודע או לא יודע?

משה קצב (הליכוד):

מה העברתם — — —

שר החוץ ש' פרס:

אני לא חייב להשיב לך דבר.

משה קצב (הליכוד):

אתה חייב דוח לכנסת – – –

שר המשטרה מ' שחל:

בקמפ-דייוויד – – –

משה קצב (הליכוד):

– – –

היו"ר י' עזרני:

חבר הכנסת קצב, נתתי לך אפשרות לבטא את עצמך. מספיק.

שר החוץ ש' פרס:

אגיד גם מה כן. ראש הממשלה, כמו הממשלה כולה – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

תן תשובה מה עם רמת-הגולן. איזו מפה העברתם?

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת הנגבי, אני יודע שכואב לך הלב. התאכזבת, מסכן, אין לך מה להעליל, אין לך במה להיאחז. מסכנים.

מפלגת העבודה, ממשלת ישראל – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

לך לבורסה.

היו"ר י' עזרן:

מה רע בבורסה? מה יש? מה קרה לך? זה טוב, עם ישראל חוגג בבורסה. למה אתה מתנגד?

שר החוץ ש' פרס:

מפלגת העבודה, הקואליציה הנוכחית, ממשלת ישראל, ראש הממשלה, הודיעו קבל עם ועדה שאנחנו בעד פשרה טריטוריאלית ברמת-הגולן. לא הכחשנו. ואנחנו עומדים בזה. מפה לא נתנו.

משה נסים (הליכוד):

אתם רוצים לעקור את היישובים.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי, אני מתכבד להזמין אותך לשתוק. תודה.

שר החוץ ש' פרס:

ננהל משא-ומתן מפני שאנחנו רוצים להגיע לשלום עם סוריה, מפני שאנחנו לא רוצים ליצור קואליציה עם נשק אחר בצפון ישראל, מפני שאנחנו צריכים לחשוב על העתיד ולא רק על העבר, מפני שבעתיד יש לא רק סכנים אלא גם טילים, מפני שבעתיד יש גם נשק לא-קונבנציונלי. מפני שצריך לבנות עתיד אחר.

רחבעם זאבי (מולדת):

תפסיק להפחיד אותנו.

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו ננהל משא-ומתן עם סוריה.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, אני הבטחתי לכמה חברי כנסת שאם ייתנו לי אפשרות לנהל את הישיבה, אאפשר להם לשאול.

קריאות:

היו"ר י' עזרן:

רבותי, סליחה, אל תגידו לי מה לעשות.

רן כהן (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רן כהן, תאמין לי שההצעה שלי נבונה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

אתה יודע מי? אנשים שבכלל לא פתחו את הפה.

חבר הכנסת אסעד אסעד, בבקשה, מה רצונך לשאול? רבותי, אתם לא יודעים להשתמש במקל ובגזר? לא.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גזר גמדי.

היו"ר י' עזרן:

אתה לקחת לעצמך כבר טונה של גזר.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, שמעתי אותך. אני בדרך כלל לא מפריע, אבל חבל שבנאומך אתה מחבר את תושבי ישראל הערבים בתרשיחא ותושבי ישראל הערבים בוואדי-נסנאס בחיפה עם ערביי חברון. אני לא חושב שזה אותו דבר, ואסור לקשור את שני הגופים האלה.

שר החוץ ש' פרס:

זאת בושה להיות ערבי בחברון? אני לא מבין את ההערה הזאת.

אסעד אסעד (הליכוד):

אין לקשור את הערבים אזרחי מדינת ישראל עם אנשים שיושבים בחברון. אל תחבר את שתי הקבוצות, כי הדברים הם שונים.

שר החוץ ש' פרס:

אני לא מבין. זו לא פחיתות כבוד להיות ערבי בחברון או בתרשיחא או בכל מקום אחר.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם לא יהודי.

שר החוץ ש' פרס:

גם לא יהודי. תודה רבה לך, המצאת את העם היהודי...

מיכאל איתן (הליכוד):

את היהודים אתה רוצה לגרש.

שר החוץ ש' פרס:

אני לא רוצה לגרש יהודים ממקום שהם נמצאים בו. מי שגירש יהודים זה לא אנחנו. אנחנו ניהלנו משא-ומתן כדי שכולם יישארו במקומם. אתם גירשתם יהודים. החוצפה הזאת, כל יום להאשים.

צחי הנגבי (הליכוד):

אסד לועג לכם.

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור. לא תפחידו אותנו כהוא-זה. לא צעקות, לא איומים. אנחנו הולכים בדרך היסטורית, פוליטית, אסטרטגית ומוסרית, הדרך היחידה הנכונה – ואתם יודעים את זה בלב, רבים מכם תומכים בזה.

שאול יהלום (מפד"ל):

צחי הנגבי (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

צעקות וקריאות ביניים לא יעשו שום רושם.

אדוני היושב-ראש, מה שאנחנו הצענו לסורים זה לנהל משא-ומתן כאשר אנחנו מקבלים את עקרון –

היו"ר י' עזרני:

חבר הכנסת חיים דיין. חבר הכנסת האשם מחאמיד. חבר הכנסת חיים דיין, אני מבקש ממך לאפשר לישיבה להתנהל. אני מודה לך.

שר החוץ ש' פרס:

— — — כאשר אנחנו מקבלים את עקרון הפשרה הטריטוריאלית.

צחי הנגבי (הליכוד):

נתתם הכול, לא נשאר כלום.

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו רוצים לדון בחבילה אחת על נסיגה, על שלום ועל ביטחון, מפני ששלושת הדברים האלה אינם ניתנים להפרדה. אנחנו שוקלים את צעדינו צעד צעד בזהירות, גם בביטוי, גם בהצגת העניין.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

אני מודיע מעל הבמה הזאת, הממשלה הזאת תעשה את אשר הבטיחה — —

צחי הנגבי (הליכוד):

ממשלת מיעוט.

שר החוץ ש' פרס:

— — ותחתור להגיע לשלום אמת עם הסורים, כאשר במסגרת השלום הזה יש אלמנט של נסיגה. לא נציג מפות לפני שנדע את המרכיבים האחרים ולפני שניווכח שגם בצד הסורי יש רוח של פיוס ורוח של נכונות להגיע לפשרה.

לא אנחנו עושים להם טובה ולא הם עושים לנו טובה. אבל יש כללים, כמו עם הפלשתינים. בענייני ביטחון עמדנו על שלנו בכל המשא-ומתן. בעניינים אחרים, השתדלנו לאפשר לפלשתינים לנהל חיים מכובדים כמו בני-אדם.

לימור לבנת (הליכוד):

לא עמדתם על כלום.

רחבעם זאבי (מולדת):

עם סכינים.

שר החוץ ש' פרס:

עם דרכונים, עם רשות לכתוב מכתבים, עם ניהול עצמי, עם משטרה.

צחי הנגבי (הליכוד):

עם צבא, עם מדינה.

מיכאל איתן (הליכוד):

בניגוד לחוות דעת של הצבא. בניגוד לחוות הדעת הביטחונית של הצבא.

שר החוץ ש' פרס:

נגעה ללבי קריאתה של חברת הכנסת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

בניגוד לדעת הצבא.

שר החוץ ש' פרס:

אתה שר הביטחון? אתה רמטכ"ל? בשם מי אתה מדבר? אל תדבר בשם הצבא. דבר בשמך. הצבא כפוף לממשלה החוקית, והצבא יגיד לממשלה את דעתו והממשלה תשמע את דעת הצבא בכבוד. אל תהיה אתה בא-כוח שלהם.

צחי הנגבי (הליכוד):

איפה שר הביטחון? אין שר ביטחון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תדבר על ביטחון. הקרבתם את הביטחון.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ, נגעה ללבי קריאתה לאחד את המחנה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

את מבינה יותר ממנו בביטחון? תתביישי לך, קצת בושה.

לימור לבנת (הליכוד):

איפה רפ"י?

היו"ר י' עזרני:

חבר הכנסת דראושה, מספיק. חברת הכנסת לבנת, מספיק.

שר החוץ ש' פרס:

חברת הכנסת סלמוביץ, את יודעת כמה קשה לקיים אחדות בקבוצה לא גדולה. איך תקיימי אחדות בכל העם? עם מי אפשר לקיים אחדות בצומת? איך תקיימי אחדות בכל הארץ? אני בעד אחדות. אם את בעד אחדות, תצטרפי אלינו, כאם.

יוסף בא-גד (מולדת):

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת דוד לוי תיאר איך האמהות פוחדות, איך פוחדים להיכנס לאוטובוס. תיאור מוזר קצת בעיני.

צחי הנגבי (הליכוד):

לך יש שומרי ראש. לא לכל אחד יש שומר ראש.

שר החוץ ש' פרס:

אני יודע את האמהות ואני יודע את חיילי המילואים שאומרים: די היינו 27 שנים מטרה ניידת ללא תכלית ברצועת-עזה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מי אשם בזה?

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו יוצאים משם, שלום לעזה ושלום על ישראל. אנחנו פותחים פרק חדש.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

גם כאשר עשינו שלום בקמפ-דייוויד נשמעו בחצר צעקות "בוגד", "שקרן", אבנים ומה לא? דגלים, הפגנות. מי שעשו את הסכם קמפ-דייוויד, ובראשם ראש הממשלה דאז מנחם בגין, ראויים לכל הברכה ההיסטורית. הוא לא נבהל, לא מקריאות "בוגד", לא מהצעקות של חבר הכנסת צחי הנגבי באותו מקום.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה התנגדת לעקירת יישובים, ועכשיו אתה עצמך עוקר יישובים.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הכרעה היסטורית כרוכה בכאבים ובהתנגדויות ובצערות. ההכרעה נפלה. אנחנו נצא לדרך היחידה והנכונה.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

אני מציע להוריד את ההצעה מסדר-היום.

לימור לבנת (הליכוד):

גם הממשלה תיפול.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר. חבר הכנסת זאב בנימין בגין, שאלה במשך דקה.

רן כהן (מרצ):

יש הודעות סיעות.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רן כהן, זה בסיכום ובתיאום. תן לנו דקה אחת. לא ראית כמה מאמצים השקענו כדי לנהל ישיבה זו? אל תעשה ככה ביד, אנא ממך. בדקה שאתה מאבד עכשיו היינו כבר מסיימים.

שאול יהלום (מפד"ל):

אפשר לקבל דקה?

היו"ר י' עזרן:

לא הבטחתי. ואם הבטחתי, לא הבטחתי לקיים.

דוד מנע (הליכוד):

זה כל כך מתאים לממשלה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ברשות היושב-ראש, אני מודה לכבוד שר החוץ אשר התיר את השאלה הזאת במסגרת של דקה.

הבוקר פורסם, אדוני שר החוץ, שאנשי משרד החוץ, בראשותך, ערכתם השוואה בנושא האוטונומיה עם אוטונומיות שונות בעולם. אתה הזכרת כאן בנשימה אחת את רעיון האוטונומיה כפי שהוא מובע בקמפ-דייוויד ואת הרעיון שאתם קוראים לו אוטונומיה, שהוא היפוכו של הסכם קמפ-דייוויד. על-פי הסכם קמפ-דייוויד לא היה יכול להיות שארגון טרור יקבל במסגרת "אוטונומיה" את האחריות-הסמכות על השטח ואת האחריות לביטחון – משמע ארגון טרור המדכא כביכול ארגון טרור.

על-פי הפרסום של היום נמסר, שדגם האוטונומיה שלמדתם בפירוט הוא דגם האוטונומיה שהעניקה דנמרק לאיים אחדים בין דנמרק לגרינלנד. אנחנו איננו חיים לא בדנמרק ולא בגרינלנד, ובכל זאת לא השבת, אדוני שר החוץ, על אזהרתנו של ראש המטה הכללי בממשלה כפי שפורסמה, שבארץ הזאת שאיננה דנמרק, לאש"ף ול"חמאס" מטרה זהה – לא רק הקמת מדינה פלשתינית ובירתה ירושלים, אלא גם, על-פי הציטוט, מימוש זכות השיבה.

על כן, אני מרגיש צורך להתנצל בפני הכנסת על שאני הטעיתי את הכנסת חודשים אחדים. אתם, אשר עמדתם תחת הססמה של "שטחים תמורת שלום", מבצעים עכשיו תוכנית של שטחים תמורת המשך הטרור. חודשים אחדים תיארתי אתכם כממשלת התקפלות. זו איננה ממשלת התקפלות, זו ממשלת בריחה.

היו"ר י' עזרן:

זה מן ההגיונות. לא הפרעתם לשואל, אם השר רוצה להשיב, ישיב.

שר החוץ ש' פרס:

אני מקווה שתשמעו את התשובה באותה צורה שאני שמעתי את השאלה.

כל השוואה שהוצעה על-ידי הליכוד עם אוטונומיה אחרת שקיימת בעולם, אין לה שום אחיזה. בגרילנד ובמקומות אחרים הוסכם שהאוטונומיה היא צורה קבועה של יחסים. בקמפ-דייוויד הוסכם שהאוטונומיה היא צורה זמנית של יחסים, שכעבור חמש שנים צריך לעבור להסדר קבע. זה הבדל עצום, ואני לא משווה לשום דבר.

מה שנכתב על כל ההשוואות האלה, שווה כקליפת השום.

שנית, נכון שעזה היא לא גרילנד. ובכן, מה לעשות? להחזיק 800,000 אנשים עם סוהרים, עם חיילים, עם שוטרים, עם אבנים, עם סכינים? מה הפתרון שלכם, בשם אלוהים? תפסיקו לבלבל לעם כולו את הראייה המינימלית.

חיים דיין (צומת):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת חיים דיין, אנחנו בנעילה.

שר החוץ ש' פרס:

רק כוח, רק אלימות. אנחנו גאים במה שאנחנו עושים. יש כאן שני דברים, על כוח נשיב בכוח, אבל על רצונו של עם אחד שלא להיות תלוי בשליטתו של עם אחר – יש לתת תשובה מוסרית ופוליטית.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דיין, אתה רשום אצלי לעשר דקות.

שר החוץ ש' פרס:

יש כאן שתי שאלות: סכין תיתקל בסכין; אבל רצון של עם לחיות את חייו, על זה צריך לתת תשובה פוליטית ומוסרית, ואנחנו נותנים את שתייהן.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם לעם היהודי.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר.

קריאה:

היו"ר י' עזרן:

אדוני, הוא רשום אצלי לדיון. כשתעלה – תשאל. הוא יושב פה. חבר הכנסת, אלו היית גוזר על עצמך שתיקה – יכולתי עוד להשתדל. אבל, אי-אפשר כך.

ראשון הדוברים בנושא הזה – חבר הכנסת דב שילנסקי. בבקשה.

מערכת האיזונים פועלת. לצערי הרב, נאלצתי להוציא שניים מהצד הזה. נתתי לשניים לשאול. מספיק.

רבותי, בבקשה. חבר הכנסת האשם מחאמיד, אנא ממך. חברות הכנסת הנכבדות, בבקשה לא לעמוד במעבר. חבר הכנסת דיין, אנא ממך. ילך כבודו לשתיית קפה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, את ההסכם מסתירים מאתנו. הערבים יודעים פרטי פרטים על ההסכם. רק כנסת ישראל אינה יודעת.

התפרסם בשם ראש הממשלה יצחק רבין, שכשמצירים ליאסר ערפאת המרצח את המלה דמוקרטיה, הוא אומר: דמוקרטיה, דמוקרטיה, למי זה טוב? כנראה ממשלת ישראל למדה את זה עכשיו מיאסר ערפאת ומציגה בפנינו דמוקרטיה כזאת.

חברי הכנסת, פסק-הדין ניתן באוסלו ונחתם בווינגטון, בלויית תקיעת כף בין ראש ממשלת ישראל ובין המרצח יאסר ערפאת, שידיו מגואלות בדם יהודים.

ביום רביעי זה – כפי ששמענו כאן מפי השר שמעון פרס – עלול להינתן גזר-הדין; גזר-דין איום ונורא, מוות לחלקי מולדת.

כשצפויה לבן-אדם תלייה בעודו חף מכל פשע, זכותו לזעוק ולצעוק, וחובתו לעשות הכול על מנת להינצל מחבל התלייה. זעקי ארץ מולדתי, זעקי ארצי האהובה. את לא יכולה? אין לך פה? אני עומד פה על במה זו ובלב שותת דם זועק במקומך. בנים שלך, שתבוסה טוטלית השתלטה עליהם, מתכוונים להפקיר אותך, ואני מתפלל להצלה, לנס, אולי חבל התלייה ייקרע ולא נצטרך, חס וחלילה, ביום רביעי לקרוע קריעה ולשבת שבעה.

יוסי שריד, שולמית אלוני ומרעיהם הצהירו ערב הבחירות לכנסת הזאת על שאיפתם לוותר על כל נכסי המולדת ששחררו במלחמת הגאולה והישועה של ששת הימים. כשיוסי שריד אמר: נמריך את רבין, נזעקו מר רבין ותנועתו ואמרו: בשום אופן לא.

רבין נסע לרמת-הגולן ונתן הצהרה והבטחה חגיגית למתנחלים שם ולעם ישראל כולו, שאם ייבחר לא ירד מהגולן. והנה, עוד לפני שהסורים הראו צעד ממשי כלשהו על נכונותם לשלום-אמת אתנו, מודיע רבין על נכונותו לנסיגה טוטלית מרמת-הגולן. ומהי תגובת הסורים? – הם לועגים לו ולנו גם יחד.

אני פונה אל מר רבין: אם חשבת כבר אז על ירידה מרמת-הגולן, אך הטעית את העם – עליך להחזיר את המנדט. על עניינים פחותי ערך מזה הודחו ראשי ממשלות. אם התכוונת אז באמת למה שהצהרת, זאת אומרת שלא תרד מרמת-הגולן, ואני מאמין שכך באמת היה אז, ועכשיו שינית את דעתך – שוב עליך ללכת אל העם, ללכת לבחירות חדשות, כי אתה הבטחת דבר אחד, חשבת דבר אחד; עכשיו אתה לא יכול לבצע את מה שהבטחת, אתה הולך בדרך שונה לגמרי, תלך לעם, תקבל ממנו מנדט.

אני מאמין שמר רבין לא רצה להגיע לאן שהגיע. הוא לא התכוון לכך. הוא לא הלך לכך. הוא הומרץ לכך, הוא הובל לכך על-ידי מרצ וחברים מסוימים ממפלגתו.

מר רבין, תראה לאן הובלת את צבא ישראל המהולל. הוא הרי לא נסוג מעזה. הוא בורח מעזה, ואוי לחרפה ולבושה. אוי לבושה, ולאן נוביל את החרפה?

ראש המטה הכללי שלנו אמר שצריך מהר מהר לעזוב את עזה, כי הטרור משתולל שם; לרוץ, לברוח. מה הוא אומר בזה לערבים בכל מקום? – תפעילו טרור נגד היהודים, זה לא אותו צה"ל, אלה לא אותם יהודים עזי רוח, אלה יהודים פחדנים, תראו איך הם בורחים.

למר רבין יש עבר יפה. היה לו שם אמין. היום יש לו רק דרך אחת לשמר אותם – להתפטר, ולא לתר, לפני שהוא מדרדר אותנו לתהום שמי יודע איך ניצל ממנה. כפי שאמרתי, אני מאמין שהוא לא רצה בכך. הוא הצהיר שלא תקום מדינה פלשתינית, הוא וחבריו. מר רבין, האם אתה חושב את העם לחסר כל הבנה, עד כדי טמטום, שהוא אינו רואה שמתבשלת מדינה פלשתינית? ויסלח לי ידידי, ראש סיעתי, משה קצב, הוא שאל שאלה, ובעצם הוא הרי ידע את התשובה. השאלה שהוא שאל היתה שאלה רטורית. הוא שאל את מר פרס: האם אתה מוכן להתחייב שלא תקום מדינה פלשתינית? הוא לא צריך להתחייב שלא תקום, הם כבר מקימים את המדינה הפלשתינית; מדינה פלשתינית ששאיפתה בהמשך תהיה, אחרי שתקבל את מה שאנחנו נותנים עכשיו, להתפשט עד לים.

הם עשו הסכם עם אש"ף. מה זה אש"ף? – ארגון שחרור פלשתינ. ומנחמים אותנו – – –

יורם לס (העבודה):

מה זה לח"י?

דב שילנסקי (הליכוד):

לוחמי חירות ישראל.

יורם לס (העבודה):

ומה זה אצ"ל?

דב שילנסקי (הליכוד):

אצ"ל – ארגון צבאי לאומי, שהכריז ואמר: שאיפתנו להקים מדינה יהודית בארץ-ישראל. הנה, אתה מחזק את דברי. אני שמח שחיזוק דברי בא מספסלי העבודה, שכפי שלח"י זה לוחמי חירות ישראל, כך אש"ף זה ארגון שחרור פלשתינ. לח"י שאפו למדינה יהודית בארץ-ישראל ואש"ף שואף למדינה ערבית פלשתינית בארץ-ישראל.

יורם לס (העבודה):

האם הערבים הם לא בני-אדם?

דב שילנסקי (הליכוד):

אלא מנחמים אותנו שיאסר ערפאת לא יגיע לכאן כנשיא פלשתין, אלא כיושב-ראש הארגון לשחרור פלשתין.

א גרויסע מעשה; נחמה גדולה. אתם אמרתם: עזה תחילה, ואחר כך אמרתם: עזה ויריחו תחילה, ועכשיו אתם אומרים: מג'דל-שאמס תחילה, ואני מפחד מהמרחק הקטן בין כל אלה לרמלה תחילה, לוד תחילה, מגדל-אשקלון תחילה ויפו תחילה.

חברי הכנסת, בתוך זמן קצר יהיו באותם חלקים, באותם מקומות שאנחנו נותנים להם עכשיו מתנה, לפחות מיליון פליטים שישובו. חבר הכנסת אלי דיין איננו פה, הוא ממגדל-אשקלון. בראש ובראשונה יבואו לאזור עזה הפליטים מאשקלון, והם יבואו. כן הסכם, לא הסכם, מי ימנע מהם? הם יבואו כתיירים ויישארו. אשרת תיירות הם יקבלו מהמדינה הפלשתינית שמקימים?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת שילנסקי, את הדרכון הם יקבלו בפקיסטן.

דב שילנסקי (הליכוד):

בפקיסטן, כן, בסדר. אז יבואו כאזרחים ולא כתיירים, אבל אני הולך לקולא – –

היו"ר י' עזרן:

תתפלא לשמוע, שמי שימכרו להם את הדרכונים האלה יכולים להיות, בעוונותינו הרבים, אנשי בריתנו.

דב שילנסקי (הליכוד):

נניח שיבואו, אני כבר מקל, נניח שיבואו כתיירים, ויישארו. מי יגרש אותם? אחיהם הערבים? הם ישבו בעזה, יעלו על גבעה, יביטו על מגדל, על אשקלון, ואני מזהיר את תושבי אשקלון: שם יעמדו הערבים ויביטו עליכם, העיניים כמהות, ואז יום אחד – –

מיכאל איתן (הליכוד):

הם יכולים לגשת עד אשקלון.

דב שילנסקי (הליכוד):

יכולים להגיע, ישר, לאשקלון.

מיכאל איתן (הליכוד):

לפי ההסכם הם יכולים ללכת לכל מקום.

דב שילנסקי (הליכוד):

נכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — התחייבות למעבר חופשי.

דב שילנסקי (הליכוד):

כל אלה שהיו בעבר תושבים באשקלון, או הסבא או הסבתא ישבו שם, יביטו. אז יפרוץ הלחץ הזה, ואז תבוא המלחמה. לא כפי שהם אומרים: מנענו מלחמה. הם מובילים למלחמה נוספת.

הם אומרים: אוטונומיה זאת לא מדינה — — —

היו"ר י' עזרן:

אני רוצה לדעת כמה זמן כבודו רוצה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מדבר שבע דקות – – –

היו"ר י' עזרן:

שמונה דקות עברו, אבל – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

היו לי כמה קריאות ביניים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מוכן לוותר על שתי דקות מזמני.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני אעמוד במסגרת הזמן. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני לא צריך לוותר. מגיע. לכולם אנחנו נותנים.

דב שילנסקי (הליכוד):

אומרים: אוטונומיה. יאסר ערפאת אמר, עוד לפני אוסלו: תנו לי להכניס רגל אחת ונגיע למדינה. והנה נתנו שתי רגליים, רגל אחת בעזה ורגל אחת ביריחו. שתי רגליים. נתנו לו ואנחנו נותנים לו עכשיו תשתית למדינה. נתנו מדינה. פה עמד שמעון פרס ואמר: לא מדינה. אולי מר פרס יסביר לי מה משמעות קוד חיוג בין-לאומי נפרד ובול נפרד? בול יש למדינה. איך נבין שהם מקבלים מרחב אווירי? מקבלים את הקרקע, ומרחב אווירי מלמעלה. איך נבין שנותנים להם עקרונות סמכות משפטית ודרכון? דרכון משמעותו בלעז – פספורט. מר בלום, המומחה למשפט בין-לאומי, שהיה גם שגרירנו באו"ם, קבע שדרכון משמעותו מדינה, במפורש. אבל מה צריך מה שקבע מר בלום, עם כל הכבוד, הרי כל אדם מבין את זה, אבל הסתמכתי עליו כיוון שהוא באמת מומחה בשיעור בין-לאומי. מר אלקלעי מסביר שדרכון הוא פספורט, תעודת מסע הניתנת על-ידי הממשלה לאזרח המקנה לו זכות לצאת לארצות שונות ולשוב למולדתו. פספורט נותנת ממשלה, הוא מדגיש, וממשלה פירושה ריבונות, וריבונות, חבר הכנסת מיכאל איתן, זאת מדינה, עוד איך מדינה.

חברי הכנסת, הנפת הדגל של הארגון לשחרור פלשתין נהיתה אצלנו לגיטימית. עכשיו הם מקימים בעזרת ממשלת ישראל ובברכתה צבא, בינתיים במסווה של משטרה, עם כלי נשק מודרניים וכלי טיס. למשטרה כבר יש דגל משלה, ועליו כיפת הסלע שעל הר-הבית, מקום קודשנו בירושלים. מה משמעות ציור, סמל על דגל, אדוני היושב-ראש? על-ידי דגל מבטאים את השאיפה, והנה עכשיו, כבר בצעדים הראשונים, הם באים עם דגל אשר עליו יש השאיפה, בהסכמת ממשלת ישראל ובברכתה, להגיע לירושלים, ללב-לבה של ירושלים.

היו"ר י' עזרן:

מה מצויר על הדגל?

דב שילנסקי (הליכוד):

על הדגל מצוירת כיפת הסלע, המסגד שעל הר-הבית. אני לא מבין איך לא מזהים אצלנו, אני לא מבין את האדישות הזאת, לא מבינים? הרי הכול ראו זאת בטלוויזיה, בעיתונות, בתמונות. הדגל של המשטרה לצד הדגל של הארגון לשחרור פלשתין, ועל הדגל של המשטרה, שהיא צבא, זאת אומרת: אנחנו הצבא, בכוח נגיע ללב-לבה של ירושלים.

הם אומרים שבמשטרה לא יכהנו אלה שדם יהודי על ידיהם. באמת. הם משטים בעם. הרי את המשא-ומתן מנהל אחד מראשוני הטרוריסטים. תשמעו מי מנהל את המשא-ומתן, ג'בריל רג'וב. אתם יודעים מי זה ג'בריל רג'וב? זהו הראשון מהראשונים שהתחילו בטרור. אתם זוכרים את האסון בכיכר-ציון בירושלים? הוא האיש ששם את הפצצה בכיכר-ציון בירושלים, והוא מנהל את המשא-ומתן. אתם מבינים עד היכן הגענו?

במשטרה יהיו 9,000 שוטרים, 7,000 מהפזורה הפלשתינית – תאזינו לביטוי, לצליל: הפזורה הפלשתינית. לנו יש פזורה יהודית, ובהתאם לשאיפתנו, הציונית, אנחנו מחכים, מצפים שיבואו למולדת, לארץ-ישראל. לגביהם אנחנו כבר משתמשים בביטוי: פזורה פלשתינית. 2,000 מעזה ומיריחו. דרך אגב, אותם 7,000 יהיו רשאים להביא את משפחותיהם, וההערכה היא שבמכה אחת יבואו מחוץ לעזה, כבר במכה הראשונה, בתוך ימים ספורים, 20,000-30,000 ערבים נוספים. הצדיקים האלה יהיו חמושים ב-7,000 כלי נשק אישיים קלים, ובנוסף, ברובים, במקלעים ובאקדחים. הם יצוידו ב-45 שריוניות, ב-120 מקלעים, כל שוטר יצויד ברובה אוטומטי, והמקלעים יוצבו בעמדות חשובות, כך הם התבטאו, כפי שמבשר לנו ראש המשלחת הפלשתינית, נביל שעת'. אבל לא רק זאת, גם כלי טיס יהיו להם – הליקופטרים. מה, זה לא צבא?

אני אומר לכם שיהיו להם טנקים ויהיו להם תותחים. איך הבאנו בהפוגות במלחמת השחרור את הנשק? איך הבאנו טנקים? איך הבאנו תותחים? גם הם חכמים כאלה, ואנחנו עוד הבאנו בתקופה שהאנגלים היו בנמלים, בנמלי תל-אביב, חיפה וכו'. הבאנו, למטה היה הצויד הזה, ולמעלה היתה חיטה או כל מיני דברים אחרים. הם גם לא צריכים להספיק להתאחד. שם אין אנגלים. האוניה תגיע, ביום יפרקו את הסחורה האחרת, את החיטה, ובלילה יפרקו את התחמושת ואת כל הדברים. סכנה רבותי, סכנה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסכם בפנייה אישית אל כבודו; לא אל כבודו כיושב-ראש הישיבה, שהוא נייטרלי, אני לא מדבר אל כבודו, אני מדבר אל חבר הכנסת ידיד נפשי הרב עזרן, שם, הוא בוודאי שומע אותי. אני פונה אל כל חברי ש"ס ואני אומר: הרי יש לכם אלוקים בלב, מה קרה אתכם? אתם הלכתם לבחירות ואתם אמרתם: אנחנו חרות של הספרדים. אתם תמכתם במדיניות של הליכוד מבחינת ארץ-ישראל, וחבריכם מושפעים, נאמני ארץ-ישראל, הם נתנו לכם את הקול בביטחון שאתם תגשימו את מה שאתם אומרים. יש לכם אלוקים בלב, ואוהבי ישראל אתם, אתם לא מבינים שבאותה דרך שבה ייסוג צה"ל באחד הימים, ואני אומר לכם שזה קרוב מאוד, אולי הילדים של אלה שייסוגו יצטרכו ללכת קדימה בקרב תחת אש. הם ינצחו, אבל כל מלחמה, גם מלחמת הגאולה והישועה המהוללת של ששת הימים, היתה שטופה בדם בנינו.

ידידי, אני מאוד מכבד אותך במיוחד, אתה ידיד נפש שלי, ואני פונה אליך, ואני יודע את השקפתך, אל תהיו נייטרלים, אל תימנעו, עת צרה היא לישראל, עת מבחן היא לישראל, תתעלו מעל כל חישוב קטן, אל תיתנו להם, גם כשאתם נמנעים אתם נותנים להם איזו גושפנקה, איזה בסיס. עם ישראל יינצל, אינני יודע מאיפה יבוא הנס, אבל בראש ובראשונה – נחישות. כל אוהבי תורת ישראל, כל מי שאלוקי ישראל בלבו ובנפשו, כולם חייבים להצטרף לאותה זעקה מרה שאני משמיע כרגע מעומק לבי. תודה רבה.

הי"ר י' עזרן:

תודה רבה לחבר הכנסת דב שילנסקי.

בבקשה, חבר הכנסת גדליה גל.

גדליה גל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בוויכוח שיש עם הליכוד בנושא של תהליך השלום נוהגים חברי להצביע על ההסכם עם מצרים, ובמידה מסוימת רואים בזה איזה אליבי – אם אתם ויתרתם על הכול, מה לכם כי תלינו? אני לא מקבל את הגישה הזאת. אבל השאלה היא מהו הלקח. מה שהיה במצרים לא מהווה אליבי לאיש, אבל לקח – כן. הלקח שלי מההסכם עם מצרים הוא, שמי שמנסה להשיג את הכול, מאה אחוז, נשאר בלי שום דבר.

אני רוצה לברך גם את ראש הממשלה וגם את שר החוץ וגם את שר האוצר וגם את כל אלה שעסקו במלאכה – על ההתמדה ועל הנחישות בביצוע מהלך עזה ויריחו תחילה. יש המון סימני שאלה. יש דברים שאני לא אוהב. אבל לו היה המשא-ומתן עם הליכוד, ודאי שהוא היה נגמר אחרת. אבל מה לעשות שיש לנו עסק עם פלשתינים, גם להם יש רצונות. אם אנחנו צריכים להגיע להסכם, משמע צריך להתפשר, וכשאתה מתפשר אתה מוותר על דברים שאתה אוהב ועל דברים שקשה לך בלעדיהם. אבל אתה צריך באיזה מקום להכריע מה כן ומה לא.

מטילים אימה על הציבור משום שהפיגועים נמשכים. זו הפתעה למישהו? מישהו ציפה שהתהליך הזה של עשיית שלום לא ילווה באקורדים כאלה? מישהו מצפה שמתנגדים להסכם השלום לא ינצלו את הזמן המוגבל מבחינתם כדי לעשות פיגועים, וכמה שיותר?

מה ציפינו ממתנגדי ההסכם? לא ידענו מה הם יכולים לעשות? ולולא תהליך השלום לא היו נפגעים? הנפגעים שהיו נפגעים כתוצאה מתסכול של אותם ערבים, מצבם היה יותר קל? מישהו יכול לבוא ולומר שהיו פחות נפגעים?

שמעתי רק הבוקר את ידידי חבר הכנסת משה פלד, גם איש התיישבות, גם שירת אתי יחד באותה חטיבה בצנחנים, יחד השתתפנו גם בשחרור ירושלים; הוא בא לעפולה ומטיל את האשמה של מה שקרה בעפולה על ממשלת ישראל. אנחנו נתחיל לחלק כל תקרית מי אשם במה? אלה הקורבנות הראשונים מאז החלה ההתיישבות היהודית בארץ-ישראל? ואם אין קורבנות בתוך הארץ ויש מלחמה כמו בלבנון, אין שם קורבנות? ואנחנו מתחילים בכלל לחלק – מי אשם בקורבן זה ומי בקורבן אחר?

הדור שגדל בעזה – ואני כבר אמרתי זאת בעבר בכנסת הזאת, ואני אחזור על הדברים – הדור הזה שצמח שם במשך 20 שנה איננו מוכן להשלים עם מה שההורים שלו השלימו אתו. אני שירתתי ברצועה, דומני שלוש פעמים, בשנות ה-70, כאשר ראיתי כיצד בחצר בית-הספר נאספים 5,000, 6,000, 7,000 ערבים ויושבים בשורות מבוקר עד ערב – והמעשה הזה היה נדרש, אני לא מגנה אותו, כי אחרת לא היה אפשר לשמור על הביטחון – אבל, האם חשב מישהו שהדברים האלה לא יצמיחו בעוד עשר, 20 שנה איזה פרי באושים? אפשר להחזיק כך עד אין-קץ 800,000 איש ברצועה, כמו כבשים?

חבר הכנסת דוד לוי מדבר על האמהות המפוחדות. זה המקרה היחיד של אמהות מפוחדות? ובמלחמה אין אמהות מפוחדות ולא היו כאלה? רק בגלל הליך השלום הזה?

אנחנו בפתחן של שתי תקופות. תקופה אחת היא תקופת המעבר של שלוש-ארבע-חמש שנים, היא תהיה תקופה קשה, כי אלה שירצו לחבל בתהליך הזה לא יעשו זאת בבית-הנבחרים שלהם, הם יעשו זאת בפיגועים בשטח, ונצטרך להתמודד עם הפיגועים האלה. ויש התקופה השנייה, תקופת הסדר הקבע, שאני מקווה שהיא תקופה לדורות, לנכדים, לנינים שלנו, ולבאים אחריהם.

אני מצפה מההסכם הזה שיביא אותנו לשני הישגים, במושגים שלנו. האחד – לא נשלוט בעם אחר, ובשבילי זה יעד, זו מטרה. השני – יישארו בידינו נכסים ביטחוניים בבקעת-הירדן ובהר-חברון. בעיני, אלה הדברים החשובים ביותר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ערביי הגליל זה עם אחר?

גדליה גל (העבודה):

לערביי הגליל יש זכות בחירה מהיום הראשון להקמת המדינה. אילו נתתם להם את זכות הבחירה, היית יכול להשוות אותם לערביי הגליל. ערביי הגליל הם אזרחי ישראל. אינך יכול להחזיק 2 מיליוני אנשים לאורך שנים, לאורך דורות, בלי לתת להם זכות בחירה. בראשית הדרך היו אצלכם אנשים

שאמרו שמבחינתם אפשר לתת להם זכות בחירה. דומני שאפילו הנשיא הנוכחי, כשהתחיל את פעילותו הפוליטית אמר שמבחינתו אפשר לתת להם זכות בחירה ולהביא אותם לפרלמנט. אני מתנגד לזה, אבל יש בזה לוגיקה, יש בזה היגיון. מה ההשוואה הזאת עם ערביי הגליל?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

דיברת על רצונם של הערבים, על רצונם של העמים.

גדליה גל (העבודה):

לערביי ישראל יש זכות בחירה, הם אזרחי הארץ הזאת. אם הם לא רוצים להיות אזרחי הארץ הזאת, אפשר לומר להם מה שאומרים לכל אזרח, יהודי או ערבי, שכל העולם פתוח לפניו. אבל איך יכול לומר את זה למי שאינך נותן לו זכות בחירה. זה לא אותו דבר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

דיברת על רצונם של הערבים. רצונם של הערבים בגליל יכול להיות דומה לרצונם של הערבים בשכם.

גדליה גל (העבודה):

לא דיברתי על רצונם של הערבים. אני מדבר על הרצון שלי. והרצון שלי הוא לא לשלוט בשכם. זה מקור הוויכוח. והשאלה היא, אילו נכסים יישארו בידינו.

במקום לעסוק בדבר שבעיני הוא העיקרי, מה יהיה בסופו של התהליך, כדי שיהיה לנו משהו לדורות הבאים, עוסקים כל הזמן בזה שהרגו אתמול ובזה שהרגו שלשום. אלה דברים איומים, אסור להשלים אתם. אבל זה לא דבר חדש במדינה שלנו, בדרך לעצמאות, והרי אנחנו עוד לא הגענו אל המנוחה ואל הנחלה.

המאמץ להגיע להסכם עם הסורים הוא מאמץ חשוב מאוד, כי בסופו של דבר זו מדינת האויב העיקרית שלנו. מצד אחד, שמעתי אתמול את חברי הכנסת נתניהו ורפאל איתן אומרים: מה נזעקתם לגבול הסורי? כבר שנים רבות שקט שם, בגלל הטנקים שנמצאים שעתיים מדמשק. והם ממשיכים ומבקשים לדעת אילו טילים רוכשים עכשיו הסורים ולמה הם עושים זאת. איך שני הדברים האלה מסתדרים, אינני יודע. והאם עד מלחמת יום הכיפורים לא היה שקט? והאם במלחמת יום הכיפורים לא ישבנו במרחק של שעתיים מדמשק? האם משום שעכשיו שקט אנחנו יכולים להגיד שלא מעניין אותנו העניין של הסורים?

דן תיכון (הליכוד):

זה לא כל כך דומה למצרים.

גדליה גל (העבודה):

לא אמרתי שזה דומה.

אני בעד פשרה עם הסורים, אבל בשום פנים ואופן לא לרדת מרמת-הגולן. אפשר לזוז, אפשר לוותר על חלקים ברמת-הגולן. בשום פנים ואופן אסור לנו לרדת מרמת-הגולן, מהסיבה שאמרתי, שאנחנו חייבים להשאיר לנו נכסים ביטחוניים בבקעת-הירדן, כי רמת-הגולן היא נכס ביטחוני – – –

דן תיכון (הליכוד):

מה עומק הרצועה שהיית משאיר?

גדליה גל (העבודה):

אינני רוצה להיכנס לפרטים לגבי עומק רצועה.

דן תיכון (הליכוד):

אבל מה דעתך? אתה לא ראש ממשלה, אבל אתה מציג תיזה.

גדליה גל (העבודה):

אני רוצה שתישאר בידינו ברמת-הגולן אותה פיסת קרקע שדרושה להיערכות הביטחונית שלנו. ובאותה מידה אני רוצה שתישאר בידינו אותה פיסת קרקע בבקעת-הירדן, מצפון ומדרום ליריחו, כדי שיהיה לנו חיץ ביטחוני בין עירק ובין שפלת החוף. הדברים האלה הם, בעיני, הדברים החשובים ביותר. והלוואי שהיו לנו היכולת והתבונה, לכולנו יחד, להתלכד כדי להשיג את שתי המטרות האלה, ולא להלך אימים על העם בדרך שאנחנו הולכים בה כדי להשתחרר מהשליטה על 2 מיליוני ערבים בקירוב. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת גדליה גל. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני רוצה לומר באופן האישי ביותר, כמי שהיה בין כובשי רצועת-עזה במלחמת ששת הימים, אני רוצה לומר שלום לעזה ולהתראות רק בשלום.

אדוני היושב-ראש, הממשלה מגשימה השבוע הזה את חלומם של רבבות חיילים, אמהות ואבות, שסייט עזה הדיר שינה מעיניהם. חלקם, לדאבון לבנו, לא הספיקו להינצל מהאסונות שעזה העמידה לפניהם. ואפילו חייו של חייל אחד יינצלו עקב ההסדר הזה, הוא, בהישרדותו, מצדיק את ההסכם כולו.

אדוני היושב-ראש, היה כאן דיון, בעצם לא דיון, היתה פה מהומה, היה פה מעשה כמעט ברוטלי של סתימת פה לשר החוץ, ואפשר היה לחשוב שהליכוד וסיעתו, שיושבת באגף הזה, ממש היו במצב שהם הביאו ביטחון ברצועת-עזה, שהשלום והשלווה שררו ברצועת-עזה, שלא היו נרצחים ברצועת-עזה ולא באו רוצחים מרצועת-עזה; ורק הממשלה הזאת באה, והנה פתאום התחיל הטרור.

רבתי, זה מהלך להפסקת עימות של 26 שנים, כמעט 27 שנים, של שנאה. ואם יש סיכוי שההסדר הזה ייצור משהו, זה לומר שלום לשנאה, שלום לעוינות, שלום לסכינים, שלום לטרור, שלום לברוטליות, להיפרד מהם. זה הסיכוי. בלא הסדר כזה אין סיכוי שיהיה פתרון אחר.

אני אומר את זה כאן, דווקא בעיתוי הזה, לא בצהלה. אני מקווה להיות שמח בעתיד הקרוב. אני מקווה מאוד שאוכל לצהול בעתיד הקרוב. אני צוה ואיני שמח, כיוון שאני יודע שבשבוע הזה ובשבוע הבא, ואולי לאחריו, בהחלט ייתכן שעוד יהיו מעשים ברוטליים, מעשי טרור, מעשי רצח, בינם לבינינו ובינם לבין עצמם. המעבר הזה עלול להיות בכלל לא קל. אין מעברים קלים ממצב של כיבוש למצב של העברה לידי הנכבשים. יכול להיות שיהיו כאבים קשים ביותר. אבל אנחנו נצטרך להתמיד עם התהליך הזה, כי בלעדינו לא תהיה הפרדה, ולא תהיה הפרדה בשלום.

אדוני היושב-ראש, לפעמים חברי כאן במליאה מפתיעים אותי, מכים אותי בתדהמה. איזה הסדר הושג כאן בעזה? אחר כך אומר משהו גם לגבי סוריה. אני רוצה לצטט מדברים של יושב-ראש הליכוד, בספר שכתב: "מקום בין האומות, ישראל והעולם", בהוצאת BANTAM כתב אותו יושב-ראש הליכוד מר ביבי נתניהו, ובהתייחסו לרצועה, כי "אם ניתן יהיה להבטיח מינהל עצמי ערבי שיקום בעזה, ולא יהווה סיכון ביטחוני מיוחד לישראל" – סיכון ביטחוני מותר, אבל לא סיכון ביטחוני מיוחד – "הרי יש היגיון להחיל על מרבית שטח הרצועה, להוציא המובלעות של היישובים היהודיים, הסדר אוטונומיה מיידי. אולם בשלב הראשון תחומי הביטחון ויחסי החוץ יישארו בידי ישראל".

נו, אני שואל אתכם: מה כותב יושב-ראש הליכוד בספרו, ומה צועקת סיעת הליכוד, כאשר הממשלה הזאת מביאה לכלל מימוש, כמעט מלה במלה, את מה שכותב יושב-ראש הליכוד בספרו?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

צה"ל יוכל להיכנס – – –

רן כהן (מרצ):

והוא ממשיך ואומר, כדי שזה יהיה ממש כשתי טיפות מים למה שהוסכם: "על הקהילה הבין-לאומית להשקיע השקעות ברצועה כדי להבטיח את אי-תלותם של תושביה בעבודה בישראל", אם כי – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

צה"ל יוכל לרדוף אחרי המחבלים?

רן כהן (מרצ):

– – רצוי, לדעת נתניהו – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הוא מדבר על ביטחון. סליחה, צה"ל יוכל – – –

רן כהן (מרצ):

אולי אני אקרא לך את תורת המנהיג שלך? אם כי, לדעת נתניהו, רצוי לפתח שיתוף פעולה כלכלי בין ישראל לרצועה.

רבותי חברי הכנסת, מי שולט בליכוד – עדיין רוח העוועים של יצחק שמיר, או ההכרזה הזאת של ביבי נתניהו, שנתמכת בעצם על-ידי שר הביטחון לשעבר של הליכוד, מישה ארנס, שנתמכת על-ידי ראש עיריית תל-אביב רוני מילוא ונתמכת על-ידי מי שהיה מועמד להסתדרות מאיר שטרית? מי זה הליכוד, אלוהים אדירים – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

איפה הביטחון? צה"ל יכול – – –

רן כהן (מרצ):

— אלה שיש בהם שפיות, שעוד יכולים ללכת עם הממשלה הזאת, או אלה שרוצים להשאיר אותנו תקועים בכל האסונות של העבר?

אני רוצה לומר לכם, חברי הליכוד — — —

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה מוכן רגע לשמוע?

רן כהן (מרצ):

מייד, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

אני רוצה לומר לכם, חברי הליכוד: יש לכם בעיה, והבעיה שלכם היא שרבים מאוד בתוכם יודעים שאנחנו צודקים, רבים מאוד מהתומכים שלכם יודעים שזה המהלך. אנחנו פוחדים מבחירות על עזיבת עזה? אילו רצתה הממשלה הזאת להיות פופוליסטית, לעשות רווח קל, היא היתה עושה עכשיו משאל עם על ההסכם של עזיבת עזה, והיא היתה מקבלת 80% תמיכה.

דן תיכון (הליכוד):

אז למה לא עושים?

רן כהן (מרצ):

אבל אנחנו לא רוצים לרמות, אנחנו רוצים להוליך מהלך.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר עוד דבר: נניח שהליכוד לא מסכים — — —

היו"ר י' עזרן:

למה אף אחד לא מזכיר את יריחו?

רן כהן (מרצ):

גם לגבי יריחו, על אותו הסכם, האמן לי, נקבל 80%. בעניין הזה אין לי בעיה.

דן תיכון (הליכוד):

אם אין לך בעיה ואתה בטוח כל כך – – –

היו"ר י' עזרן:

הוא לא רוצה רווחים קלים, אדוני, כך הוא אמר.

רן כהן (מרצ):

אבל, רבותי חברי הכנסת, האם באמת יש לכם ספק קל שבקלים שהממשלה הזאת נבחרה כדי לעזוב את עזה, כדי לצאת מחלק מהשטחים?

דן תיכון (הליכוד):

למה לך?

רן כהן (מרצ):

והלוא אלה הכללים הדמוקרטיים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה ציטטת מהספר של ביבי נתניהו, ואתה אומר שהוא מדבר שם על ביטחון. אני שואל אותך: האם חיילי צה"ל יוכלו להיכנס לעזה כדי לרדוף אחרי רוצחים? ביטחון אישי. הבטחתם ביטחון אישי.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת ויינשטיין, בוא אני אומר לך: כפי שראש הממשלה לשעבר מנחם בגין, זיכרונו לברכה, כאשר חתם בהסכמי קמפ-דייוויד על הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתיני, לא פירש למה כוונתו, אבל לכל בר-דעת מובן שאחת האפשרויות להבנת "זכויות לגיטימיות", זו גם זכות ההגדרה העצמית, הזכות לעצמאות, לפחות בפרשנות פלשתינית, כך גם ביבי נתניהו לא נותן פירוש באילו תנאי ביטחון. כל ממשלה, על-פי מיטב הכרתה, קובעת את תנאי הביטחון על-פי דרכה. להוציא אריאל שרון, שהרס את ימית והרס את פתחת-רפיח, כל שרי הביטחון של מדינת ישראל סבורים שאת עזה צריך לעזוב. רק מיושני הליכוד לא.

אבל עכשיו אני רוצה להמשיך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה שם לב שאתה לא עונה לי?

רן כהן (מרצ):

יש לי עוד שני נושאים ואני חייב לומר אותם.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר, ואני רוצה להיות גלוי והגון: לי ברור שבהסדר הזה אין מדינה פלשתינית, עדיין אין מרכיבים מלאים של מדינה פלשתינית. אבל אני רוצה שנהיה הגונים. אם הנהגת אש"ף תקפיד על קיומו של ההסכם הזה ועל רוחו – ויש לה אינטרס לעשות את זה, כי אם לא תעשה את זה היא לא תקבל שום דבר עוד – אם היא תקפיד על קיומו של ההסכם הזה ועל רוחו, אין מניעה שתקום מדינה פלשתינית שתחיה בשלום וביטחון לצד ישראל. בואו נהיה הגונים ונאמר את זה, כי זאת מטרתם. ואם, לשיטתנו, הם ישמרו היום על השלום בקרב מיליון פלשתינים בעזה וביריחו ויקפידו לדכא את הפונדמנטליסטים של ה"חיזבאללה", של "הג'יהאד האסלאמי" וה"חמאס" ושאר הטרוריסטים, לנו אין שום סיבה בעולם שלא ייכללו אותם מרכיבי שקט, אותם מרכיבי ביטחון, גם בשכם, גם בג'נין וגם בחברון, אם הם מסוגלים לשלוט על זה. מבחנם – בעזה וביריחו.

שני הדברים האחרונים שאני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מה לפני זה?

היו"ר י' עזרן:

הוא סיים את דבריו.

רן כהן (מרצ):

אני מודה על האמת שאני זועם על דברי הרמטכ"ל, ואמר כאן חבר הכנסת בני בגין בהשתאות מוצדקת, בהחלט מוצדקת: ממה נפשך, אדוני הרמטכ"ל, אם אתה חושב שה"חמאס" ואש"ף הם היינו הך בהשגת המטרות, אז אתה צריך לומר אחת מן השתיים – או שההסכם הזה עם אש"ף מסכן את הביטחון, ואז עליך לקום ולהתפטר, או שאתה סבור שההסכם הזה ימתן את הפלשתינים, יביא להשלמה, יביא להכרה, ידכא את ה"חמאס" להיות מיעוט שולי, ואז אתה תומך בו. אבל אתה לא יכול להשאיר אותנו עם האמירה הזאת, סתומה ובלתי ברורה.

והדבר האחרון שרציתי לומר, אדוני היושב-ראש: שמענו כאן היום בשורה גדולה, והבשורה הגדולה באה מפיו של חבר הכנסת פניני בדש. אני יושב ליד חבר הכנסת רפול, המנהיג של פניני בדש. ופניני בדש אמר, ורפול אימת באוזני, שצומת מכירה בכך שכעבור דור אחד או שניים היא מוכנה לרדת מרמת-הגולן תמורת שלום, ואולי אחרי 50 שנה או 40 שנה, אולי דור, אולי פחות מדור. אם כך, רבותי, חלה התקדמות גדולה, משום שגם חבר הכנסת קהלני אמר מעל הבמה הזאת ומעל במות אחרות אותם דברים, ורבים מאוד מתושבי רמת-הגולן אומרים שלמען שלום וביטחון הם יהיו מוכנים לרדת מרמת-הגולן.

היו"ר י' עזרן:

אולי לא יצטרכו?

רן כהן (מרצ):

אולי לא יצטרכו, אבל הם אומרים שהם מוכנים במידה שיצטרכו. גם חברים מהליכוד, חברי כנסת מהליכוד, כשאתה מדבר אתם בשקט, בחברות ובהגנות, אומרים לך: רמת-הגולן היא לא ארץ הקודש, זאת לא ארץ-ישראל השלמה, זה רק נימוקי ביטחון –

היו"ר י' עזרן:

הם כבר הפכו לפוסקים?

רן כהן (מרצ):

– ואם אפשר להבטיח ביטחון עם ירידה מרמת-הגולן, גם הם לא יתנגדו.

חברות וחברים יקרים, צריך להיות ברור לישראל וצריך להיות ברור לשר החוץ הסורי: בלעדי הסכמה על פשרה ברמת-הגולן לא יהיה לנו שלום. רק תמורת הסכמה על פשרה בגולן יהיה שלום, כולל נסיגה, אבל לשר החוץ הסורי צריך להיות ברור – –

היו"ר י' עזרן:

כשהוא אומר פשרה, פירושו – מלאה.

רן כהן (מרצ):

– – שאם הנסיגה הזאת לא תהיה בשלבים, היא עלולה שלא להיות בכלל, ואם היא לא תהיה בכלל, לא יהיה שלום להם ולא יהיה שלום לנו, ורמת-הגולן תהיה בידינו. מה שאנחנו מעדיפים – שיהיה שלום, שנגיע לפשרה על רמת-הגולן, שנגיע למיצוי מלוא הביטחון למדינת ישראל תמורת רמת-הגולן. רק כך יובטח שיהיה גם שלום וגם ביטחון. תודה רבה, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת רן כהן.

חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, איך אפשר יהיה לנאום בלי קריאות ביניים?

היו"ר י' עזרן:

השקט הזה מפריע מאוד.

שאול יהלום (מפד"ל):

לפחות יהיה לי ביטחון שלא תוציא אותי מהאולם.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היום היו במדינת ישראל שלוש שביתות. היתה שביתה בת יום של המרצים באוניברסיטאות; היתה שביתה של העובדים הסוציאליים, ששובתים זה 12 ימים, אנשים שמטפלים בחלש, במסכן, בחסר-הבית, בדל-האמצעים. משכורתם של העובדים האלה היא מן הנמוכות במשק. ממשלה זו, שדאגה לחלש אינה דאגתה, מעדיפה לדאוג לחזק, למאיים. לא אכפת לה שזה 12 יום האנשים החלשים ביותר במדינת ישראל לא מקבלים את העזרה הדרושה, ועדיין השביתה נמשכת.

והיתה היום שביתה שלישית. מול משכן הכנסת הפגינו מאות ממתיישי בקעת-הירדן. מאות ממתיישי בקעת-הירדן, שהפכו אצלנו, בקונסנסוס לאומי, מאז מלחמת ששת הימים, לחלוצי הציונות במדינת ישראל. ואיני מדבר על המפד"ל ועל מפלגות הימין שראו בכל מקום ומקום ביהודה, בשומרון, בעזה וברמת-הגולן מקום שאותו יש לגאול, להתיישב בו ולשחרר את חלקי הארץ, אבל גם לדידה של מפלגת העבודה, לדידו של השמאל במדינת ישראל, לדידה של תנועת ההתיישבות של מפ"ם הפכו מתיישי בקעת-הירדן לחלוצים מגשימים, ואלה באו היום במאותיהם והפגינו כאן לפני משכן הכנסת, בעת הדין, לפני הדין.

כל מי שרואה ושומע בחודשים האחרונים את החלוצים האלה, שהיו בקונסנסוס, שומע אותם אומרים: ממשלה זו פוגעת בערכים המקודשים של ההתיישבות והציונות.

אתמול היו אלה מתיישי רמת-הגולן, שמחציתם הצביעו למפלגת העבודה, תמכו ברבין, האמינו לרבין, ששבוועיים לפני הבחירות בא ואמר: לא ניסוג מרמת-הגולן. הם האמינו לרבין הביטחוניסט, שגבר על פרס הפחות-ביטחוניסט, הלא-כל-כך אמין. הם אמרו: הנה שר הביטחון האמין, רמטכ"ל מלחמת ששת הימים, הוא יוביל לביטחון מדינת ישראל, הוא הבטיח לשמור על רמת-הגולן. הם האמינו למצעה של מפלגת העבודה. אתמול הם קשרו את עצמם בשלשלאות לגשר בנות-יעקב, שלא לדבר על מתיישי חוף עזה, שלא לדבר על כל מתיישי יהודה ושומרון, שכולם כאיש אחד עומדים ומפגינים וטוענים שהממשלה הזאת הורסת כל ערך ציוני והתיישבותי.

וכאן עמד קודם שר החוץ שמעון פרס והשיב לנו בשם ממשלת ישראל. הוא אמר דבר כזה: יש לי הוכחה מצוינת שאנחנו צודקים – הבורסה פורחת, הבורסה עולה.

דן תיכון (הליכוד):

מי אמר שהבורסה עולה?

שאל יהלום (מפד"ל):

כך אמר שמעון פרס, שהבורסה עולה. כך אמר היום שמעון פרס, היום.

דן תיכון (הליכוד):

מתי?

שאל יהלום (מפד"ל):

לפני כשעה. הוא אמר: הבורסה עולה, הוכחה שאנחנו צודקים. הבורסה פורחת, הוכחה שאנחנו צודקים. כך הוא אמר. זה ציטוט מדבריו. כל מי שישב באולם שמע.

זה הטיעון הכי כואב, הכי נורא.

דן תיכון (הליכוד):

זה מה שהוא אמר?

שאל יהלום (מפד"ל):

זה מה שהוא אמר. זה מה שהוא אמר, אדוני דן תיכון. זה מה שאמר שר החוץ שמעון פרס. כך אמר.

דן תיכון (הליכוד):

אינטליגנטי. היא עלתה במשך יומיים.

רן כהן (מרצ):

עלתה במשך שבוע.

שאל יהלום (מפד"ל):

כך הוא אמר.

אדוני חבר הכנסת דן תיכון, אל נא תתפלא, זו בבואתה של ממשלת ישראל הנוכחית. החלוצים והמגשימים והמתיישבים, שהפכו לסמל במדינת ישראל, קושרים עצמם בשלשלאות, עולים למשכן הכנסת ומפגינים, כואבים את מה שקובעת ועושה ממשלת ישראל, ואילו הבורסה, הספרות הכספית, היא שמחה. ואז אתה רואה ושומע את שמעון פרס אומר שזו הוכחה לצדקת הדברים.

זו ממשלת ישראל. זו בדיוק המדיניות, זו בדיוק המדיניות של ממשלת ישראל שאיבדה את הסבלנות, איבדה את החלוציות, איבדה את ההגשמה ואינה מוכנה ללכת בדרך הציונות שהיתה מלכתחילה דרך של קושי, דרך של הקרבה, דרך של מסירות. והיא אומרת, אני הולכת לכיוון הקל, ועכשיו, חיי רגע, שבמה הם מתבטאים? בבורסה. בבורסה הפורחת, הלא פורחת, הכן פורחת. זו בדיוק ממשלת ישראל, ולא מתבייש שר החוץ לעמוד כאן מעל הדוכן הזה ולהגיד את זה. ולהגיד מה? – אתם רואים, אפילו הבורסה פורחת.

ממשלת ישראל, לא זו בלבד שהיא תוקעת סכין בגב הערכים המקודשים של ההתיישבות והציונות – ואני אומר את זה לכל חברי הכנסת שבאו לכאן והגנו היום על הממשלה – אלא רוממות הדמוקרטיה לכאורה בפיה, שלטון הרוב. יש לנו רוב, כך הם אומרים, רק בעוד שנתיים נגיע לבחירות. אבל למעשה, התהליך שעובר היום על הנהגת ממשלת ישראל אין כמוהו פוגע ומחבל בדמוקרטיה.

הממשלה הזאת היא לא ממשלה דמוקרטית, היא האנטי-דמוקרטיה שיכולה להיות בממשלה בישראל.

קריאות:

— — —

היו"ר י' עזרן:

סליחה, בבקשה לסיים את המשפט.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת לס, אני אשמח לענות.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר י' עזרן:

סגן השר, אני מבקש.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אדוני סגן שר הבריאות, ירשה לי.

יורם לס (העבודה):

סגן שר החקלאות.

שאלו יהלום (מפד"ל):

סליחה, סגן שר החקלאות. נכון.

כאשר אנחנו עוסקים בדמוקרטיה, טעות לומר שיסוד הדמוקרטיה הוא רק שלטון הרוב. הדמוקרטיה פירושה שאתה הולך לבחירות ומגלה לעם את המצע שלך ותוכנית פעולתך, ועל העקרונות האלה אתה עומד לבחירות.

אני מצדיק מאוד את עמדתך, פרופסור לס, בוויכוח שלנו על חוק ביטוח בריאות. קם אחד מחבריך, שר הבריאות שלעבר, חיים רמון, יוצא היום לבחירות להסתדרות ואומר: אני אעשה א', ב', ג' וד'. אם הוא יזכה, הוא יעשה א', ב', ג' וד' ואף אחד לא יבוא אליו בטענות. אבל להיפך, אם מישהו אחר יזכה ויעשה מה מה שאומר חיים רמון, אני אומר שזה הפוך מדמוקרטיה. זה חינוך העם לרמאות, לשקר שלטוני.

ממשלת ישראל, לפני הבחירות אף אחד לא יכול היה לצפות שהיא תעשה מה שהיא עושה. יצחק רבין, שעומד בראשה, נפנף אז בדגל אש"ף-שטחים ולא אש"ף-תוניס. זאת היתה התיזה שלו מול שמעון פרס ומול אחרים. הוא אמר: אני לא אלך עם אש"ף-תוניס. הוא כתב על זה מאמרים והביע את דעתו. הוא אמר: אני לא אלך עם ערפאת ולא אלך עם אש"ף. הוא אמר: אני נגד מדינה פלשתינית.

היום פורסם ב"ידיעות אחרונות" סמל המשטרה הפלשתינית. רואים את הסמל, מסגד אל-אקצה בראשו. זאת אומרת, המשטרה שמוקמת ביריחו ובעזה מה סמלה? ירושלים. לא יריחו, לא עזה. סמלה ירושלים. וכתוב באותיות קטנות – אולי זה היום הפטנט הידוע של הממשלה, מה שכתוב באותיות קטנות; אני אומר את זה בסרקסזם, האותיות גדולות מספיק – כך: משטרת פלשתיין, אלוהים שמור על המדינה הזאת. ובכן, סמל ירושלים ו"שמור על המדינה הזאת".

תגידו לי, האם מישהו שיער בחלומותיו הגרועים ביותר – ואין לי טענה אל אנשי מרצ. אנשי מרצ כותבים במצעם שהם מוכנים למדינה פלשתינית. אבל לא הם הרכיבו את הממשלה הזאת, לא הם מובילים, לא הם ראש הממשלה. מישהו שיער שיצחק רבין ייתן דרכונים? מישהו שיער שיצחק רבין יוביל להקמת מדינה פלשתינית? האם יש היום אדם בר-דעת בעולם כולו שלא רואה איך יצחק רבין מוביל אותה ישות, אותה אוטונומיה, אותה רשות, לידי מדינה פלשתינית? הרי עומדים כאן נציגי הממשלה והקואליציה ומבלפים, משקרים ומרמים.

רן כהן (מרצ):

מה זה מפריע לך שיש להם דרכון?

שאול יהלום (מפד"ל):

למה אתה שואל כך? תשאל: מה מפריע לך שיש להם מדינה?

רן כהן (מרצ):

מה יותר טוב, שיהיה להם דרכון או – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת כהן, למה דרכון? תשאל: מה מפריע לך שיש להם מדינה? נכון, לדידך. אבל אם אתה שואל, מהי מדינה? מדינה מוציאה דרכונים, למדינה יש צבא שקרוי אולי משטרה, למדינה יש גבולות, למדינה יש ממשלה. כפי שכל אחד אומר זו מדינה, מדינה שבדרך, ומחר כל העולם הערבי בוודאי, ואחר כך כל העולם – בעקבות ישראל. הרי ארצות-הברית דחתה את ההכרה באש"ף עד שישראל התחננה וכבר קבעה כאן רשת של חוקים. זאת אומרת, מדובר במדינה פלשתינית.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת יהלום, כל מה שאני שואל אותך הוא, מה באמת מפריע לך?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רן כהן, זמנו תם. מה זה מה מפריע לו?

רן כהן (מרצ):

מפריע לך סכינים, טרור ורצח יהודים? מה מפריע לך? לי מפריע רצח יהודים.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני אגיד לך. שמעת את הרמטכ"ל אתמול. הוא אמר את הדברים בצורה מפורשת, חבר הכנסת רן כהן. הוא אמר: יש לאש"ף ול"חמאס" מטרה אחת – הקמת מדינת פלשתינית שבירתה ירושלים. זאת אומרת, כאשר אנחנו באנו לכאן בראשית ימי הציונות, יכולנו מראש להסכים שתהיה פה מדינה פלשתינית. ואמרנו: אנחנו משחררים את חלקי ארץ-ישראל הקטנה, הקטנטונת, רק עד הירדן, אבל את חלקי ארץ-ישראל ההיסטורית התנ"כית שלנו. לדידי, שאני מאמין בתנ"ך כמחייב אותי היום, ודאי אין שאלה. אסור לנו למסור את חלקי ארץ-ישראל המקודשים לכל שלטון זר. אבל לדידך, הרי אותה מדינה שרוצה לשחרר את ארץ-ישראל בדם, בעוד שנה, בעוד שנתיים – כפי שהסבירו חברי שקדמו לי כאן, בכללם חבר הכנסת דב שילנסקי – תצטייד בנשק, תתחיל להתחזק, ואז היא תהיה מדינה הלוחמת בנו.

אם באמת כנים דבריך, שאתה חושש לדם יהודי, הרי היא תשפוך דם יהודי פי אלף. מה אתה אומר לי היום על רצועת-עזה? 800,000 יהפכו ל-1.6 מיליון. ברור, אז מה אתה חושב, כשתהיה כאן מדינה פלשתינית עצמאית, ה-800,000 לא יהפכו ל-1.6 מיליון? הם יהפכו ל-1.6 מיליון עם צבא, עם עצמאות, עם רצון להתפשט, עם חבית חומר נפץ. הם לא ילכו לים, כפי שאמר יצחק רבין: מצדי שעזה תשקע בים, הם ילכו לאשקלון.

אני מסכם, אדוני היושב-ראש, מחוסר זמן. כפי שאמרתי, עדיין יש לי מה לומר. אני טוען שהממשלה הזאת מובילה אותנו למדינה פלשתינית, הורסת כל ערך חלוצי ציוני ויהודי. והגרוע מכול, היא הורסת את כל אושיות הדמוקרטיה, את הצדק והיחוס והמוסר שממשלה היתה צריכה ללכת על-פיהם. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת שאלו יהלום. חבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ככל שאנו מתקרבים לחתימת הסכם עזה ויריחו תחילה, מתברר כי הצהרת העקרונות שנחתמה בוועידת גטו היתה הרבה יותר מאשר הסכם אוטונומיה.

ככל שמתקרב המועד שבו תעביר מדינת ישראל לידי הרשות הלאומית הפלשתינית את רצועת-עזה ואזור יריחו, מתברר שמדובר כאן בהרבה יותר מאשר הסדר ביניים.

מחרתיים, ואולי מעט לאחר מכן, עלול להתברר לנו שהצהרת העקרונות היתה מסך עשן שנועד להסתיר את מה שגם הממשלה עצמה כל כך חוששת ממנו – מדינה פלשתינית לכל דבר ברצועת-עזה ובאזור יריחו.

אדוני היושב-ראש, הגענו לרגע של אמת. אם ממשלת ישראל טמנה ראשה בחול ולא רצתה לראות, חשף אש"ף את טלפיו בצורה ברורה וחד-משמעית. היום אין ארגון הטרור הזה מסתיר שבדעתו לכונן ישות פלשתינית עצמאית ביהודה, בשומרון ובעזה, לפי כל הכללים הנהוגים ומקובלים לגבי מדינות עצמאיות.

אדוני היושב-ראש, האם תתנגד ישראל? האם תוכל הממשלה לעשות משהו אחר כך? האם יישלח צה"ל לכבוש מחדש את רצועת-עזה ואזור יריחו, אם ערפאת יכריז על עצמו כנשיא מדינה פלשתינית?

לא לשווא עמדה המשלחת הפלשתינית על הדרישה להנפיק דרכון פלשתיני, בולים עם סמל פלשתיני, מטבע ועוד. הם ידעו היטב איזו חשיבות יש לסממני העצמאות הללו.

מובן שאין כל חשיבות אם המלה "דרכון" מופיעה באות גדולה או קטנה. ערפאת רצה וקיבל את ההישג הזה, כמו את כל הדברים האחרים. הוא לא חושב לרגע על משהו אחר מאשר דרכון בין-לאומי מוכר לכל דבר. בדיוק כמו שהתואר "יושב-ראש אש"ף" יהיה רק למראית עין, כאשר למעשה כבר היום הוא נחשב בעיני כל הפלשתינים כנשיא מדינת פלשתינ, בין שישראל רוצה ובין שאינה רוצה להכיר בכך.

חברי הכנסת, למען האמת, הבעיה האמיתית איננה האם מדובר באוטונומיה או בהסדר ביניים או ברשות לאומית או במדינה של ממש. הבעיה היא, האם אחרי ההסכם שייחתם ביום רביעי יהיה שלום או לא? האם ייפסקו הרציחות ומעשי הטרור או לא? ועל השאלות הללו לא קיבלנו שום תשובה עד עצם הרגע הזה.

השר יוסי שריד אמר בגלוי שהוא תומך בהקמת מדינה פלשתינית עצמאית ביש"ע, ולדעתו זו הדרך היחידה להשגת הסכם עם ערפאת. ייתכן שהיה מי שמוכן לחשוב אפילו בכיוון זה, אבל האם זה יבטיח שאש"ף יקיים עמנו שלום יציב ובר-קיימא ויחוסל הסכסוך היהודי-הערבי בן 100 השנים? האם אז יוותרו ארגוני הטרור, בכללם אש"ף, על מטרותם הטבועה באמנה הפלשתינית – לעקור את היהודים מארץ-ישראל?

ראש הממשלה וכמה משרי הממשלה הודו לאחרונה, כי גם לאחר שייכון השלום לא ייפסק הטרור, ואזרחי ישראל ימשיכו להיות קורבנות למעשי רצח והרג, והביטחון האישי יהיה מהם והלאה. ואנו שואלים: על איזה שלום מדברים אם יימשכו הרצח וההרג?

הרמטכ"ל אמר כי לאש"ף ול"חמאס" אותה מטרה: הקמת מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים, פירוק היישובים הישראליים ביש"ע ומימוש זכות השיבה לפלשתינים. הרמטכ"ל צופה שהטרור הערבי יגבר ביש"ע וגם בתוך ישראל, וכך אמר: בל נשלה את עצמנו שאחרי יישום ההסכם עם אש"ף בעזה וביריחו ייפסק הטרור.

חברי הכנסת, ראש הממשלה עצמו השמיע בישיבת הממשלה אתמול דברי אכזבה מאש"ף שאינו עומד בהתחייבויותיו. ואנו, כמו רבים, שואלים: אם הטרור והרצח לא ייפסקו, אם השלום לא ייוון, אם אש"ף מראש לא עומד בהתחייבויותיו – מדוע אחזה בממשלה ריצת אמוק לחתום על ההסכם? חז"ל

אומרים: אקדימו פורעניתא לא מקדימין. מה החיפזון? מדוע רוצים בכל הכוח להקדים את הפורענות? מה הפחד שאם לא נחתום הסכם יתמוטט הכול?

רק לאחרונה התחייב ראש הממשלה, שאם יהיה הסכם בין אש"ף ל"חמאס", לא ייחתם הסכם האוטונומיה. והנה מתברר כי הסכם כזה לשיתוף פעולה נחתם. נציג ה"חמאס" יזכה לתפקיד מיניסטריאלי בממשל העצמי שיוקם ביש"ע, וחברי הארגון, אחרי שישוחררו מבתי-הכלא על-ידי ממשלת ישראל, ישובצו בכל המשרות הבכירות, גם במשטרה הפלשתינית.

ראש המועצה האזורית חוף-עזה אמר, כי החלק העיקרי בהסכם בין שני הארגונים לא פורסם ואף הוסתר מהציבור. ההסכם קובע, כי מהרגע שהמשטרה הפלשתינית תיכנס לתפקידה, ה"חמאס" מתחייב שלא לבצע פיגועים בעזה וביריחו, כדי להציג מצב שאכן המשטרה הפלשתינית שומרת על השקט, ובאזורים אחרים שוררת אנדרולומוסיה, לדבריו. אש"ף התחייב שלא לרדוף את חברי ה"חמאס" שיבצעו פיגועים ביש"ע ובתוך מדינת ישראל. בכיר באש"ף הצהיר, שהמשטרה הפלשתינית לא תמנע פיגועים מחוץ לאוטונומיה.

מדוע ראש הממשלה מתעלם מכל זה? איפה ההבטחה שלא יהיה הסכם עם אש"ף אם הוא יחתום הסכם עם ה"חמאס"? מה בוער לממשלה לחתום במהירות כזאת על ההסכם? איך יכולה ממשלה הנתמכת על קואליציה של מיעוט של 56 חברי כנסת, שגם חלק מהם מביעים חששות מההסכם ומהמשך הטרור, לחתום על הסכם עם אש"ף? מה החיפזון? איך אפשר לחתום על הסכם שלום כאשר יודעים מראש ששפיכות הדמים תימשך, שמעשי הטרור והרצח לא ייפסקו?

אדוני היושב-ראש, אנו דורשים ברגע האחרון לדחות את חתימת ההסכם עד שיובטח שיופסקו מעשי הטרור וההרג, ואש"ף יילחם בטרור של ה"חמאס" בכל מקום, כפי שהובטח בהסכם העקרונות. תודה.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך, חבר הכנסת הלפרט. אני מזמין את חבר הכנסת הנכבד תופיק זיאד, שנכנס זה עתה. בבקשה, אדוני. אחריו – חבר הכנסת גונן שגב.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, איך זה בדיון כל כך רציני וחשוב אין נציג של הממשלה? זה לא ייתכן. אין חברי כנסת, אבל נציג הממשלה?

היו"ר ס' טריף:

אתה בוודאי צודק. אני מייד אטפל בעניין זה. זה עתה החלפתי את היושב-ראש הקודם, ואני אטפל בעניין.

תופיק זיאד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו כבר שומעים את הצפצוף של הקטר שיצא לדרך מחרתיים ביום רביעי מהתחנה האומללה שעמד בה עשרות שנים, תחנת המלחמות, שפיכות הדמים והשנאה הלאומית. אני מקווה שמסילת הברזל שתסיע את הקטר הזה תהיה חזקה מספיק ותאפשר לקטר להגיע לתחנה הרצויה, תחנת השלום הישראלי-הפלשתיני הכולל ופתרון הקבע.

אני מביע קורת רוח מההתפתחות ההיסטורית הזאת. רבין וערפאת, שיחתמו מחרתיים על הסכם הביצוע של התוכנית עזה-יריחו תחילה, יהיו חשופים לזרקורים מכל העולם, של אמצעי התקשורת מכל העולם, ואני חושב שהם יקצרו מחיאות כפיים חזקות מאוד ומרעננות מאוד.

לפי ההסכם, נסיגת כוחות הכיבוש הישראליים תתחיל, והיא תיגמר בתוך עשרה ימים, והפלשתינים יתחילו לנהל את ענייניהם. ברור שזו תקופה חדשה, בעלת משמעות היסטורית. התקופה הזאת חשובה מאוד לרכישת אמון הדדי בין שני הצדדים, והדבר הוא קודם כול באחריות של הצד החזק, הצד הכובש, שהוא הצד הישראלי. לכן, יש לקוות להליכה משותפת ישראלית-פלשתינית מבוססת על הכבוד ההדדי והשוויון בהתייחסות, והצלחת השלב הזה תהיה לו השפעה מכרעת על פתרון הקבע העתידי. חשוב מאוד לצמצם את הזמן ולהתחיל במשא-ומתן בקשר לפתרון הקבע.

ההסכם הוא ניצחון, הוא הוכחה מוחשית לניצחון עקרון הנסיגה כדרך לשלום בין שני הצדדים. הוא ניצחון לעקרון הריבונות הלאומית, והוא ניצחון לעיקרון של שטחים תמורת שלום. יש להתחיל לחשוב על פתרון הקבע על בסיס העיקרון הזה – שטחים תמורת שלום.

בקשר למדינה הפלשתינית: יש אומרים שזאת מדינה בדרך, שיצאה לדרך. אולי זה הדבר היחיד שאני מסכים בו עם הליכוד, כיוון שבסופו של דבר הסכם עזה-יריחו תחילה ותהליך השלום חייבים להביא למדינה פלשתינית, כי אין פתרון אחר. לא הסכם עזה-יריחו תחילה יביא למדינה פלשתינית, אלא ההכרח, הצורך במדינה פלשתינית כפתרון, הוא שהביא לתוכנית עזה-יריחו תחילה. כיוון שבלי נסיגה כוללת, בלי הגשמת זכות ההגדרה העצמית במדינה העצמאית הפלשתינית, לא יתקיים שלום באזורנו.

אין אלטרנטיבה אלא המצב הקיים, מצב העוינות ושפיכות הדמים, הנמשך עשרות שנים. זה מחיר כבד מאוד לשני הצדדים. זו דמגוגיה זולה לקשור את עזה עם חיפה, ולקשור את מג'דל-אל-שאמס עם רמלה. דמגוגיה זולה. אף אחד לא מדבר על רמלה, אף אחד לא מדבר על חיפה ואף אחד לא מדבר על נצרת. מדברים על השטחים הכבושים שנכבשו בשנת 1967. זה בקשר למסלול הפלשתיני.

בקשר למסלול הסורי, טוב לשמוע שהמשא-ומתן בין ישראל ובין סוריה נכנס לשלב מהותי. זה מוכיח שההתקדמות במסלול הסורי קשורה עם ההתקדמות במסלול הפלשתיני, ובלי התקדמות במסלול הפלשתיני לא היה אפשרי ולא יהיה אפשרי בעתיד להתקדם במסלול הסורי. זה מוכיח שהפתרון צריך להיות פתרון כולל, פתרון של הבעיה עם הפלשתינים והבעיה עם הסורים ביחד, מכיוון שהבעיה של הסורים היא לא רק בעיית הגולן והנסיגה מהגולן, אלא גם בעיית פתרון הסכסוך הישראלי-פלשתיני.

חאפז אל-אסד, הנשיא הסורי, מדבר על שלום כולל כאסטרטגיה. לכן, ההצעות הישראליות, הצעות החבילה כפי שקראו להן, ההצעות לסוריה, היה טבעי וצפוי שסוריה לא תקבל אותן, משתי סיבות. הסיבה הראשונה – מדובר בהצעות אלה על נסיגה בשלבים. והסיבה השנייה – מדובר על נסיגה ברמת-הגולן ולא מרמת-הגולן. העמדה הסורית ברורה. אני אומר לכם בכל הכנות, לא הנשיא הסורי ולא המשטר הסורי ולא צד סורי כלשהו יסכימו לחתימת חוזה עם ישראל אם אפילו סנטימטר אחד מהגולן יצורף לישראל. העמדה הסורית ברורה. בפגישת הפסגה בז'נבה בין אסד לקלינטון אמר אותה חאפז אל-אסד – שהוא מוכן לשלום מלא תמורת נסיגה מלאה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

דובר ממשלת סוריה...

תופיק זיאד (חד"ש):

מישהו שואל מהו השלום המלא, אבל אותו צד – הצד הישראלי ששואל את השאלה הזאת – לא מדבר על הנכונות לנסיגה מלאה מרמת-הגולן. רוצים שחאפז אל-אסד הנשיא הסורי ישכנע את העם הישראלי. אם כך, מי ישכנע את העם הסורי? ממשלת ישראל תשכנע את העם הסורי? תהליך השלום והאופקים שהוא יפתח הם ישכנעו את שני העמים ואת שני הצדדים.

רמת-הגולן היא שטח סורי כבוש, גם על בסיס הגבולות הבין-לאומיים. זה לא שייך אפילו לפלשתיין. כל זמן שזה שטח כבוש, בכל ויתור של הנשיא הסורי או בכל ויתור של ממשלת סוריה על סנטימטר אחד מהגולן, יוצהר חאפז אל-אסד כבוגד מבחינה לאומית, בוגד בעם שלו ובוגד בארץ שלו, ואני חושב שבצדק.

היום היינו עדים להיסטריה שלא היתה כמותה במשך כל השנים שעברו, התנהגות של ימין משוגע בתהליך השלום. הוא מרגיש שכל הקרקע שלו נשמטת מתחת לרגליים. אי-אפשר לשנות בצעקות את ההתפתחות ההיסטורית.

אומרים שאין מנדט לממשלה. למי יש מנדט? יושב המיעוט ומדבר בשם הרוב. כאילו הוא הרוב, כאילו הוא עדיין נמצא בשלטון. הוא עדיין לא התרגל לכך שהוא איבד את השלטון והבוחר הישראלי בבחירות האחרונות לא נתן בו אמון.

אני אומר לכם, מי שיש לו כוח צבאי יכול לכבוש, הוא יכול להרוג, הוא יכול לעצור מאות אלפים, הוא יכול לגרש הנהגות, הוא יכול להרוס בתים, אבל הוא לא יכול באמצעים האלה לפתור את הבעיה, לפתור את הסכסוך הישראלי-הפלשתיני-הערבי.

אנחנו חיים בעולם משתנה. הליכוד מצטט את האמירות של ראש הממשלה יצחק רבין בקשר לרמת-הגולן. אבל, רבותי, העולם משתנה, גם רבין משתנה, דעת הקהל הישראלית משתנה, המדיניות הישראלית הטרדיציונית משתנה.

גון שגב (יעוד):

רק חבר הכנסת זיאד לא משתנה.

תופיק זיאד (חד"ש):

גם אני משתנה.

היו"ר ס' טריף:

פתאום הוא תומך בממשלה. זה לא קרה לו המון שנים.

תופיק זיאד (חד"ש):

גם אני משתנה. את העקרונות שלי קשה לשנות, אבל אני משתנה. מי שלא משתנה, מי שלא מתפתח, הוא מסמל ביצה, ביצה במובן של מים עומדים, לא במובן אחר.

היו"ר ס' טריף:

הוא רגיל לשימוש הזה, אבל הפעם זה לא באותו מובן.

תופיק זיאד (חד"ש):

רבותי, אתם לא יכולים לצאת מהביצה של המלחמות ושל שפיכות הדמים. אם רוצים בשלום, צריך להשתנות. אם לא משתנים, ממשיכים את המצב הקיים זה עשרות בשנים.

אולי והלוואי, רבותי שיושבים בצד ימין של הבית, אולי והלוואי שגם אתם תשתנו. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך, אדוני.

חבר הכנסת גונן שגב, תורך לומר את דבריך. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

גונן שגב (יעוד):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אני חייב להתחיל בסיום של חבר הכנסת תופיק זיאד. לו השתנה כל העולם, אולי היתה בעייתנו במזרח התיכון קטנה יותר. לצערי, יש גורמים מספר במזרח התיכון שלא השתנו בעבר, לא משתנים בימים אלה, ואני חושש מאוד שלא ישתנו גם בעתיד הקרוב והרחוק. הרי מוזר לחשוב על מדינה שמדברת במושגים של שלום תמורת שטח זה או אחר, ובאותו זמן מתחמשת בטילים המשוכללים ביותר, ואין לה אויבים עוד. לבנון היא לא אויב משמעותי; אין לה אויבים מחוץ, לא מצפון, וגם טורקיה כנראה לא עומדת לתקוף את סוריה. ולמרות זאת, יש התחמשות בטילים תוך כדי דיבור על איזה שלום, כשקודם כול מדובר על המחיר ואחרי זה מדובר על התוכן.

אולי אוכל להגיד שיש שינוי בעולם, לא לאחר שברית-המועצות התפרקה אלא כאשר יתחילו לצוץ דמוקרטיות במזרח התיכון.

תופיק זיאד (חד"ש):

גונן שגב (יעוד):

כאשר יתחילו לצוץ דמוקרטיות במזרח התיכון אוכל לומר – יש איזה שינוי, יש סיכוי לשינוי ויכול להיות שיהיה מזרח תיכון אחר, כמו שכתבו שניים – שר החוץ וסגנו – ספרים גדולים ויפים מאוד מאוד בחודשים האחרונים.

יש מגעים עם סוריה, וברור לכולנו, גם לימין וגם לשמאל – והרי זה מתהפך, פעם זו קואליציה ופעם אחרת זו אופוזיציה – שזכותו של ראש ממשלה לעשות מגעים עם מדינות. עושים את זה בצורה סודית, בצורה גלויה. אבל, ברור לחלוטין שראש הממשלה ומפלגתו לא ילכו לבחירות עכשיו, אף שחברי צועקים – וגם אני משתתף בזה – בחירות עכשיו. ברור לגמרי שאת המנדט הזה שקיבלה מפלגת העבודה, היא תנצל עד היום האחרון. לצערי, אם אני עושה ספירה ומתייחס למתמטיקה של החיים, הצד השמאלי של הבית עם התמיכה מסביב, גדול מספרית מהצד שלנו. לכן אני לא מאמין שיצחק רבין ירוץ מחר לבחירות, גם אם נצעק חזק יותר וגם אם ההפגנות יהיו גדולות יותר.

אבל, ראש הממשלה הבטיח: אני הולך למשאל עם. מתי משאל עם? אחרי שההסכם עם סוריה יהיה חתום ואסד יאיים שאם העם יהיה נגד הוא יראה בזה הכרזת מלחמה? מי יעז אז להרים יד ולומר: אני נגד השלום הזה? האם זו שיטה?

אם אנחנו מדברים על דמוקרטיה אמיתית, וראש הממשלה ישב עם מיטב המוחות של משרד הביטחון, של משרד החוץ ויועצים אחרים, ויבנה תוכנית – אני יכול להסכים לה ויכול שלא להסכים לה – קח את התוכנית הזאת, אדוני ראש הממשלה, הבא אותה לממשלה, קרוב לוודאי שהממשלה תאשר אותה, ותבוא אתה אל העם. העם יאשר אותה במשאל עם – תלך אתה הלאה; לא יאשר אותה במשאל עם – אולי תביא תוכנית חדשה.

התוכנית הזאת שאתה הצגת, אתמול היתה שמונה שנים, היום היא כבר חמש שנים ומחר היא תהיה שנה, ואולי מחרתיים כבר תהיה חוב על החכרה לשנה שעברה. אם מדברים על דמוקרטיה אמיתית, בוא נעמיד את הנושא האחד הזה, הנושא הכל-כך מרכזי, נושא שיש עליו קונסנסוס בעם – למשאל עם. ראיתם את זה בסקרים מקצועיים, בסקרים פחות מקצועיים, זה אחד הנושאים, התמיכה של העם באי-נסיגה ואי-ירידה מרמת-הגולן – אני לא אומר אם קילומטר אחד או 2 קילומטרים, אבל ודאי שלא נסיגה, התגלגלות מוחלטת מרמת-הגולן – כל הזמן סביב 70% בעם המתנגדים. רוב מיוחס שבמיוחד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

איך אתה יודע שזה 70% ולא 50% או 40%?

גונן שגב (יעוד):

היו סקרים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

של "מעריב"?

גונן שגב (יעוד):

סקרים מקצועיים, חבר הכנסת דראושה. אני לא מדבר דברים בעלמא. היו סקרים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גונן שגב (יעוד):

היו סקרים מקצועיים. הסקר הטוב ביותר הוא משאל עם על אותה שאלה. לא יעזור אם ייעשה פה מחטף. זו לא שיטה. בדמוקרטיה מחטפים אינם שיטה.

אלך רחוק יותר ואנסה לקלוע לדעתך. אתה אומר, גם לא משאל עם, בוא נלך קדימה. אני אלך ביותר קטן. יש היום – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

השטח של סוריה, של מדינה ריבונית אחרת. זה לא שייך למשאל עם.

גונן שגב (יעוד):

חבר הכנסת תופיק זיאד יקירי, אתה חבר כנסת במדינת ישראל. החוק הישראלי הוחל על רמת-הגולן. שמעת על זה?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיאד, ברשותך.

גונן שגב (יעוד):

לא נוח לך – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

משאל עם בסוריה?

גונן שגב (יעוד):

אני מדבר על משאל עם אצל הסורים או אצל הישראלים? חבר הכנסת תופיק זיאד, לא נוח לך, אתה אזרח מדינת ישראל. אנחנו לא דיקטטורה. תלמד. אנחנו המדינה היחידה במזרח התיכון שאיננה דיקטטורה. לא רבין יכול להחליט לבד וגם אתה לא יכול להחליט לבד. זאת הנקודה. זה מה שאתה לא יכול לקלוט. אתה לא מסוגל לקלוט.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תופיק זיאד וחבר הכנסת דראושה, ברשותכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה דורש שטח של אחרים. זו הבעיה שלך.

גונן שגב (יעוד):

חבר הכנסת דראושה, ידידי, גם ב-1948 כבשנו שטח של אחרים. נלך אחורה ל-1948? לדברך ולטענתך יש חלקים רציניים שצריך להחזיר גם מאז. מה נעשה?

תופיק זיאד (חד"ש):

למה אתה הולך אחורנית אלפיים שנה ומדבר על זכות היסטורית, אבל אתה לא רוצה ללכת אחורנית ל-1967?

גונן שגב (יעוד):

לי יש יתרון גדול, חבר הכנסת תופיק זיאד. אני פלשתיני לא פחות ממך, לשמחתי. אחרת כבר לא הייתי פה, לפי דברך או לפי הבנתך. לי יש מזל. אני פלשתיני לא פחות ממך.

מעבר לכך, אני הולך למינימליסטיות. יש חוברת – אני לא יודע אם אתם מכירים אותה, חברי הכנסת דראושה וזיאד, אין פה מריבה אלא ניסיון להסביר דבר קטן – של מפלגת העבודה, שהיא היום מרכז הקואליציה. היא נקראת "עקרונות הוועידה החמישית של מפלגת העבודה". נמאס לי להביא את החוברת, אבל קראתי את העקרונות האלה שלוש פעמים מעל הבמה הזאת. בחוברת הזאת כתוב שתהיה ריבונות ישראלית על רמת-הגולן גם לעת שלום. לא כתוב כמה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

את מי זה מחייב? את אסד?

גונן שגב (יעוד):

לא דיברתי על אסד, חבר הכנסת דראושה. אנחנו בכנסת ישראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם מה שבגין אמר – – –

גונן שגב (יעוד):

תן לי לדבר. תקשיב למה אני אומר.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, ברשותך.

גונן שגב (יעוד):

הוועידה של המפלגה שהיא היום בקואליציה, יצאה עם זה לציבור. לפני משאל העם תכנס את הוועידה. גם במפלגת העבודה יש מתנגדים. תכנס את ועידת מפלגת העבודה, לפחות למען יושר ודמוקרטיה, ותשנה את עקרונות הוועידה שלך, כדי שהמפלגה שלך, שמובילה היום מהלך, היא היא שתאשר את שינוי עקרונות הוועידה החמישית, והיא היא אשר תיתן את הלגיטימציה המינימלית. זה לא אני בימין, זה אפילו לא מרצ, שהוא אתה בקואליציה, ולא אתם שתומכים בקואליציה. המפלגה שלו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה דואג למצע של מפלגת העבודה?

גונן שגב (יעוד):

לא. אני דואג לדמוקרטיה, חבר הכנסת דראושה. הדמוקרטיה היא דבר עדין, דבר שהיום מתנדנד על מאזניים עדינים מאוד. אנחנו במצב מאוד מאוד לא סימפתי. לכך אני דואג.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיאד.

גונן שגב (יעוד):

חבר הכנסת זיאד, אתה מפריע לי. אני לא הפרעתי לך.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מסביר לך.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת דראושה וזיאד, ברשותכם. יש בכנסת מינון מאוזן של קריאות ביניים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת שגב שמע שחבר הכנסת זיאד אומר שצריך לשנות. חבר הכנסת שגב מנסה לשנות את חבר הכנסת זיאד.

תופיק זיאד (חד"ש):

שישתנה הוא קודם.

גונן שגב (יעוד):

הסיכוי שלי להשתנות גדול יותר משלך, רק בגלל הגיל. יש סיכוי.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני הרבה יותר צעיר ממך בהשקפות שלי.

גון שגב (יעוד):

יכול להיות. אתה סופר מהסוף.

סאלח טריף (העבודה):

עניין הגיל הוא עניין שאיננו במחלוקת.

גון שגב (יעוד):

אני פונה אל ראש הממשלה מר רבין, המינימום של היושר והדמוקרטיה הוא לקחת את החוברת של הוועידה, להגיע לוועידת המפלגה, כמו שעשיתם על דברים חשובים פחות. עשית את זה על נושא ההסתדרות. גש ותעשה את זה על נושא כל כך חשוב כמו ארץ-ישראל, כיוון שיש לך אופוזיציה גם בתוך המפלגה שלך, אם אלה שבעה חברי כנסת שהתנגדו לתוכנית הזאת ואם זו קבוצה גדולה יותר, שקוראת לעצמה "הדרך השלישית", שחתמה על תמיכה עם אנשים מרכזיים מאוד, כמו האלוף חופי, כמו חיים גורי ואחרים.

אני חושב שמן היושר הפוליטי לחזור אל הוועידה שלך, ואז לפחות תוכל לצאת בצורה קצת שונה כלפי הציבור.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

אני מזמינה את חבר הכנסת רחבעם זאבי. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, זה כבר לא חלום בלהות של לאומנים, זה כבר לא הזיות שווא של אויבי השלום, זה כבר לא דמיונות שווא של מתוסכלים, זה כבר לא רוחות רפאים של אופוזיציה נרגנת, זה כבר לא חלומות בהקיץ של רדופי משיח.

זו המציאות האיומה והנוראה של מנהיגות רופסת, שמובילה אותנו לתהומות החיסול. זו האמת בכל אכזריותה וכאבה, של התאבדות מרצון. זו הטרגדיה הגדולה של העם העתיק, שמנהיגיו גזרו עליו כליה, מפני שמנהיגיו איבדו אמון ואמונה, מפני שהם מפוחדים ומבוהלים, מפני שהם עייפים מהגשמת הציונות.

ולכן הם שיקרו לעם, הובילו אותו בכחש, רימו אותו בראש חוצות ובלי בושה. ולכן, "לא נדבר עם אש"ף" – נשכח, ו"לא נסכים למדינה פלשתינית" – כאילו לא נאמר, ו"מי שירד מהגולן יפקיר את ביטחון ישראל" – נגנז, ו"יש הסכמה לאומית על בקעת-הירדן" – לא היה, ו"לא נוותר על ביטחון ישראל" – נמחק.

ימי אוסלו העליזים, ואחריהם חגיגות קהיר, ובעקבותיהם מסיבות דבוס, ופגישות טאבה וקפיצות לוושינגטון, והפודל נהיה לנמר ורודפו מאתמול הפך ארנבת, ולחיצת ידיים טמאות ומזוהמות על הדשא אצל הפריץ ובלובי אחר כך, ואלוף של צה"ל "מצא בטאבה ידידים", ומכוניות תופת מתפוצצות בערינו, ואש על חיילינו, ואנחנו קוברים את מתינו, ואנחנו חובשים את פצועינו, ואנחנו בוכים, ואחמד טיבי מדבר ברדיו – –

יורם לס (העבודה):

דוקטור.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – ויוגב בגולן דואב את עציו, וכורם בבקעה מבכה את גפניו, וילד מפגין, ואבנים ניתכות על הרכב, וילדים מסתתרים מתחת לספסלים, פוגרום ביהודים בארץ היהודים, וחיילים קפואים במשמרתם כי סירסו אותם, ושוב אחמד טיבי, וגם זוהיר בהלול וגם זיאד אבו-זיאד, ומחפשים חיים חדשים בהסתדרות כאשר כמעט תמו החיים הישנים במדינה, וגדר פרוצה, ושחרור סיטוני של מחבלים, ומיגון לכלי רכב אחרי 47 שנים של עצמאות, ונסיעה בשיירות בלב הארץ, ואמהות שמחפשות את ילדיהן, ובתי-ספר שחדלו לטייל במחוזות המולדת, ויהודים נעצרים במעצר מינהלי, ומסוק מפנה פצועים, וקטיושות על יישובי הצפון, ומגורשים שבים לארץ, ואין יודע דבר על השבויים והנעדרים, ופולארד נמק בכלא של ידידים, ותזמורת צה"ל מנגנת במוסקבה, והעם מבולבל, והכול הולכים עצובים ורוח נכאים מרחפת על ערינו וכפרינו.

חלום או מציאות 94? מי יגול את העפר מעיניהם של מורינו ומפקדינו? ואולי טוב שלא יראו את החרפה. ומי יספר לבן-גוריון ולטבנקין שכך עוללו לנו חניכיהם? ומי ילחש ליגאל ולדדו, לבני מרשק ולקוטי, ויגיד להם שאשריהם כי לא זכו לראות את עוללות הימים האלה?

האם בכדי נפלו הבנים? האם שיקרנו להם כשקראנו להם לשדות האש והבטחנו להם כי "לא לשווא", "למען המולדת", "יחיה העם"? ואני רואה את השורות הארוכות של ח"י אלפים בנים ובנות, הטמונים בצדי הדרך של המלחמות והעצמאות, ואין בפי תשובה על השאלה שלהם "למה"? ואני משפיל מבט ויורד אל מצבות האבן הסדורות ומבקש סליחה.

ואולי היה הכול נכון, ועוד נכון לנו עתיד גדול בארץ גדולה לעם גדול. אולי, אם נבין ונתקומם, ונפיל את ממשלת הכניעה והתבוסה, ונתחיל הכול מההתחלה עם שיר ישן בלב: עוד לא אבדה תקוותנו, להיות עם חופשי בארצנו.

זה יקרה אם נבין שהרכבות לא נוסעות למחנות העבודה, אם נבין שבעשן העולה מהארכובות נשרפים יהודים, אם נשלח את ממשלת הכפירה הזאת לעזאזל. תודה.

בנימין טמקין (מרצ):

איך אתה לא רוחץ את הפה שלך?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו – חבר הכנסת סאלח טריף.

חגי מירום (העבודה):

אנחנו נהיה עם חופשי במדינת ישראל ולא בארץ-ישראל השלמה, ולא יהיו רכבות ולא ישלחו אף אחד עליהן.

רחבעם זאבי (מולדת):

הלוא אתה יודע שאין לך תשובה. אתה יודע שעשיתם במכנסיים. אתה יודע ש-18,000 חללים היו לשווא. אתה יודע – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקשת להפסיק.

בנימין טמקין (מרצ):

איך אפשר לעשות שימוש ציני בשואה? אתה בן-אדם לא מוסרי, אתה בן-אדם ציני.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה מוסרי? אתה לא ציני?

יוסף בא-גד (מולדת):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טמקין, חבר הכנסת בא-גד. אני מבקשת להפסיק.

חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מדינת ישראל קיבלה את הלגיטימציה הבין-לאומית להקמתה לפי החלטת מועצת הביטחון משנת 1947, כאשר מועצת הביטחון והאו"ם בכללותו החליט על הקמת שתי מדינות: מדינת ישראל ומדינה פלשתינית עצמאית. שתי מדינות לשני העמים.

אני חושב שכל מי שסבור שהוא יוכל להשיג שלום באזור הזה בין העם הפלשתיני ובין העם הישראלי בלי הקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל, בגדה המערבית וברצועת-עזה – הוא טועה או מטעה. כל פתרון, אם זו תקופת הביניים הזאת, או האוטונומיה של בגין בזמנו, כל פתרון כזה היה צריך להוביל וצריך להוביל להקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל. אני מאמין שפתרון כזה הוא לטובת מדינת ישראל, כפי שהוא לטובת העם הפלשתיני ולטובת האזור כולו. מדינה פלשתינית מפורזת מנשק כבד, שתחיה בשלום בגדה המערבית וברצועת-עזה, תוכל לשרת את האינטרס של שני העמים ותהווה פרודור לשלום בין מדינת ישראל ובין העולם הערבי.

כל אלה שבאים כאן, מעל הבמה הזאת, או בכלל, להתריע, להפחיד, לזרוע אימה בתוך העם, כאילו מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל תפגע בביטחון של מדינת ישראל – אני חושב שהם טועים ומטעים, כי פתרון כזה של שתי מדינות לשני העמים הוא הערובה האמיתית לביטחון מדינת ישראל, לביטחון הפלשתינים ולביטחון האזור כולו.

על כן בירכתי ואני מברך על הסכם אוסלו. לדעתי, הסכם זה הוא צעד חשוב מאוד לפתרון השאלה הפלשתינית והסכסוך הישראלי-הערבי בכללותו. אני מאמין שהפתרון של עזה ויריחו בהתחלה יוביל, בסופו של דבר, להקמת מדינה פלשתינית בגדה המערבית וברצועת-עזה, ליד מדינת ישראל. זה פתרון שהוא טוב לפלשתינים, טוב למדינת ישראל ולאזור כולו.

הימין שבא היום ומנסה להפחיד את הציבור, בעצם מנסה לטרפד את כל תהליך השלום. הימין לא רוצה בשלום, כי הוא יודע ששלום יוביל לפשרות, יוביל לווייתורים ויוביל לנסיגה, אם זו נסיגה מהגדה המערבית, מרצועת-עזה, או מהגולן, או מדרום-לבנון, או מאותם שטחים ירדניים כבושים. מי שחושב שהוא יוכל להביא שלום עם המשך הכיבוש – הוא מטעה את העם, או שהוא בעצם לא יודע על מה שהוא מדבר. העולם הערבי והפלשתינים לא יעשו שלום עם מדינת ישראל בלי מוכנות ישראלית לסגת מהשטחים הערביים שנכבשו מאז שנת 1967.

לכן, הפלשתינים עשו צעד חיובי, גדול, כאשר חתמו על הסכם עם ממשלת ישראל. אני מברך את ראש הממשלה ואת הממשלה כולה שחתמו על ההסכם עם אש"ף, שהוא הנציג הלגיטימי של העם הפלשתיני, נציג מנוסה, מוכן לשלום, רוצה בשלום, שלום אמת בין שני העמים.

אני שמח שביום רביעי ראש הממשלה, יצחק רבין, יחתום שוב עם יאסר ערפאת, ראש אש"ף, המנהיג של העם הפלשתיני, על הסכם לביצוע הסכם העקרונות, הסכם עזה ויריחו. ההסכם הזה יוביל לצעדים נוספים, שיביאו לקידום תהליך השלום באזור. אני חושב שזה יהיה הסכם היסטורי, שבמסגרתו ייסוג הצבא הישראלי מעזה ומיריחו ותינתן אפשרות לפלשתינים לנהל את ענייניהם במו-ידיהם, בעצמם, כי כיבוש לא יכול להיות כיבוש נאור, כיבוש הוא תמיד שחור.

כפי שהיה הכיבוש הבריטי, וגם הכיבוש הצרפתי או הבלגי, כך גם הכיבוש הישראלי הוא כיבוש שחור, מקלקל את העם הכובש לא פחות מאשר הוא מזיק לעם הנכבש. אני חושב שמדינת ישראל תשתחרר מכיבושם של מאות אלפי פלשתינים בעזה וביריחו, כפי שאני רוצה שהיא תשתחרר מכיבושם של 2 מיליוני פלשתינים בגדה המערבית, ברצועת-עזה, ואז הם יוכלו לנהל את ענייניהם ולגור בתוך מדינתם בשלום עם שכנתם, מדינת ישראל.

אני מאמין שיש אפשרות כיום גם לקדם את תהליך השלום עם סוריה על בסיס של שלום מלא תמורת נסיגה מלאה. יפה עשה כאן שר החוץ, היום, כאשר דיבר על שלושה מרכיבים לגבי הסכם השלום עם סוריה – מרכיב הנסיגה, מרכיב השלום ומרכיב הביטחון. אני מאמין שכל שלום עם סוריה צריך להביא בחשבון את שלושת המרכיבים – נסיגה מלאה, שלום מלא וביטחון מלא לכל הצדדים.

כמי שהיה לאחרונה בסוריה, ואני נפגשתי עם הנשיא אסד ועם שר החוץ הסורי, אני יכול לומר כאן, מעל הבמה הזאת, כפי ששמעתי מהנשיא אסד, שהאסטרטגיה של סוריה היא אסטרטגיה של שלום. סוריה מוכנה להסכם שלום מלא עם ישראל. וכששאלתי את שר החוץ הסורי, פארוק אל-שרע, מה זאת אומרת הסכם שלום מלא? הוא אמר: שלום כפי שיש בין כל המדינות המקיימות יחסי שלום. שאלתי אותו, האם זה כולל גם הכרה דיפלומטית וחילופי שגרירים, שיתוף פעולה כלכלי ושיתוף פעולה תיירותי ואחר, והוא אמר: כל מה שיש בין מדינות ידידותיות שמקיימות יחסי שלום.

זאת התשובה על שאלות ששואלים אותן רבים רבים בציבור, גם בכנסת. איזה סוג של שלום אפשר לעשות עם סוריה? אני מאמין שאפשר לעשות שלום עם סוריה, והממשלה הסורית והנשיא אסד מכינים את העם הסורי לקראת הסדר של שלום עם מדינת ישראל – – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אם מותר לי לומר כאן, שאפילו השתמשו במשלחת שנסעה לסוריה כדי לנחם, כמכשיר, ככלי, כדי לשכנע באמצעותנו את העם הסורי בחיוניות הסדר של שלום עם מדינת ישראל.

סוריה מכירה בישראל כעובדה קיימת, ורוצה להגיע להסדר של שלום עם ישראל, אבל ישראל גם צריכה להכיר בריבונות הסורית על הגולן הסורי, שהוא איננו חלק ממדינת ישראל, ולא מארץ-ישראל ההיסטורית ולא מפלשתין המנדטורית. הגולן הוא סורי, והאזרחים הדרוזים החיים בגולן רואים עצמם סורים לכל דבר. הם אינם רואים עצמם לא כחלק ממדינת ישראל ולא כאזרחים ישראלים. הם גאים בהיותם סורים-ערבים, הם היו כך, וימשיכו להיות כך.

לכן אני מאמין שאפשר, אכן, להגיע להסכם של שלום עם סוריה. הסכם שלום עם סוריה יביא גם כן להסדר של שלום עם לבנון, ובעקבותיו גם הסכם שלום עם ירדן. כפי שאנחנו יודעים, ירדן מוכנה גם-כן, ולבנון מוכנה להסכם של שלום עם ישראל. הסכם עם סוריה יפתח אפשרות להסדר כולל באזור כולו ולהסכמי שלום עם העולם הערבי בכללותו.

אני מאמין שאפשר לראות בקרוב, לא ירחק היום, 21 שגרירים ערבים במדינת ישראל ו-21 שגרירים ישראלים בבירות הערביות, בכלל זה שגריר פלשתיני במדינת ישראל ושגריר ישראלי במדינה הפלשתינית העצמאית. זה ניתן. לכן, כל ההפחדה הזאת שאתם עושים כאן, בימין, כל הניסיון הזה להרתיע את העם, להפחיד את העם מפני הסכם של שלום, אלה דברי סרק שאתם רק מנסים באמצעותם – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – להפחיד את העם מפני הסכם של שלום.

אני רוצה לומר לראש הממשלה ולממשלה כולה, תמשיכו בדרך של השלום, העם במדינת ישראל יתמוך בהסדר של שלום. ואין מה לחשוש, כפי שהעם תמך בהסדר של שלום בין ישראל ובין מצרים, העם במדינת ישראל, בכל משאל, בכל הצבעה ובכל סוג של בחירות, יתמוך גם בהסדר שלום עם סוריה, עם ירדן, עם לבנון, עם הפלשתינים ועם העולם הערבי כולו.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, אני מאמין שאכן אנחנו מתקדמים להשגת שלום כולל באזור הזה, ולכן נתמוך בממשלה כפי שעשינו עד כה, כל עוד הממשלה הזאת ממשיכה בתהליך שלום בין ישראל ובין העולם הערבי כולו.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – חבר הכנסת דן מרידור.

סאלח טריף (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, רק אתמול בלילה חזרתי מדרום-אפריקה. הייתי עד לתהליך היסטורי שכל העולם נכח בו והיה עד לו, תהליך חשוב מאוד שנמשך הרבה מאוד זמן עד שהגיעו אליו שם, של סיום עידן האפרטהייד וההפרדה הגזעית ושל דמוקרטיה שהתרחש שם, אבל להבדיל אלף אלפי הבדלות, כאשר שמעתי שם על זה שהולכים לחתום על הסכם שלום, הולכים ליישם את הסכם העקרונות עם אש"ף, הייתי עד לשמחה לא רק אישית, אלא לשמחתם של רבים מהמשקיפים הבין-לאומיים האחרים שהיו ממדינות ערב וכל כך שמחו לשמוע, שעידן של 50 שנות מאבק, מלחמה, מגיע לסיום כזה, ונפתח עידן ופרק חדש בהיסטוריה של העם היהודי, של מדינת ישראל, עם העולם הערבי.

דיברתי עם נציגים מתוניס, עם נציגים ממרוקו, ממדינות המפרץ, וכולם, אחד לאחד, בלי משוא-פנים, בשמחה, דיברו על פתיחת עידן חדש של שלום עם מדינת ישראל, ואני הגעתי לכאן, שמעתי את הדיון הזה, היום בכנסת, ולא הבנתי את ההיסטוריה שהייתי עד לה מצד הימין הזה של הבית. לא הבנתי את הפחד, לא הבנתי את ההתקפה חסרת הרסן על הממשלה, על ראש הממשלה, שעושה הכול למען המדינה, ביטחונה ועתידה, ולא הבנתי מה קורה לימין הזה, אשר שכח כי הוא עצמו הביא את הרעיון של אוטונומיה לשטחים, שהיום אנחנו מקיימים אותה בהסכם עם הפלשתינים.

זה תהליך היסטורי חשוב, זה תהליך היסטורי שנותן למעשה פתרון לבעיה האמיתית שעומדת היום, חבר הכנסת דוד מנע, בלב-לבה של הבעיה הישראלית-הערבית, של הסכסוך הישראלי-הערבי –

הבעיה הפלשתינית, שהיתה צריכה למצוא את פתרונה, והליכוד חיפש את הפתרונות עוד בקמפ-דיוויד, כי בלעדיה ובלעדי פתרון שהוא הציע לה, לא יכול היה לקיים את ההסכם עם המצרים.

הבעיה הפלשתינית היא בעיה שקיימת ונמצאת בתוכנו, בלב-לבנו, עם נוכחות של אנשים מעזה, משכם, מחברון ומכל המקומות האחרים בשטחים. הם אתנו, עובדים אתנו במסעדות, במבנים, ברחובות, בחיפה, בתל-אביב, בירושלים. זאת הבעיה של הביטחון האישי של כל אחד ואחד מאתנו, וזה עם שנמצא בכיבוש, עם שנמצא בבעיה, העם הפלשתיני, ואם לא נפתור את הבעיה – אין לנו שום אלטרנטיבה לפתרון הסכסוך הישראלי-הערבי.

אני אומר לכם את כל זה, רבותי, ואני רוצה לומר לכם בגאווה ובלי משוא-פנים, ואני מדבר אל חבר הכנסת זאבי – שיצא – כישראלי, שקודם כול אני חרד, וחשוב לי, כי הדבר הראשון במעלה הוא גורלה וביטחונה של מדינת ישראל, קודם כול וראשית כול. חשובה לי גם תדמיתה, צביונה וקיומה המוסרי של המדינה. אני גאה במדינה הזאת, ואני רוצה לראות שגם אנחנו ניגשים לפתור סכסוכים ורוצים לפתור בעיות בדרך של פשרות, בדרך של הבנות, בדרך של שלום.

הרי אנחנו הולכים לקיים הסכם, אנחנו הולכים לחתום על הסכם עזה ויריחו תחילה. נשאלת השאלה, האם הפתרון הזה, שלפיו אנחנו נפרדים מהעול הכבד שנקרא רצועת-עזה – וכולכם יודעים איזה עול כבד יש לנו ברצועת-עזה, איזו בעיה אמיתית רובצת לפתחנו; אין חייל ואין קצין, לא במילואים ולא בסדיר, שהיה שם ושירת ולא חזר מתוסכל וממורמר, מה אנחנו עושים שם? כמה פעמים פנו לממשלה הזאת קציני מילואים מהימין ומהשמאל והודיעו לממשלה הנוכחית והקודמת שאין לנו מה לחפש ברצועת-עזה.

הרי אנחנו נפטרים מהבעיה הזאת. צריך לעשות זאת בשמחה, לא בכעס, לא במרירות, לא בריב, לא בדמגוגיה.

האם יכול מישהו לתת לנו פתרון אחר? האם יש איזו הצעה אחרת שידידינו וחברינו מהליכוד מהימין יכלו להציע לנו? האם יש פתרון אחר לבעיה הזאת? לא שמענו על שום הצעה, אדוני. הרי אתם, הליכוד, הצעתם בקמפ-דיוויד אוטונומיה מלאה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

יש. הרבה יותר טובה.

סאלח טריף (העבודה):

וכי חשבתם שהאוטונומיה המלאה תעבור בשלום ולא תהיה בסיס למדינה? הרי זה הסממן הכי מובהק לעצמאות.

אתם הצעתם זאת, חבר הכנסת בן-אלישר, בלי שנכנסתם בכלל למשא-ומתן עם הפלשתינים. אתם מייד הודעתם זאת בהסכם עם המצרים, עוד לפני שדיברתם עם פלשתיני אחד, עוד לפני שהגעתם בכלל למשא-ומתן או לחשיבה מה תעשו אתם. אתם נתתם אפשרות לאוטונומיה מלאה.

הודעתם שזה לא יהיה בסיס למדינה. אנחנו מודיעים שזה לא בסיס למדינה פלשתינית. הודעתם שלא תהיה זיקה, לא לביטחון, לא לענייני חוץ, לא לצבא ולא לכלום. היום גם הממשלה הזאת, או מי שעומד בראשה, עושים הכול כדי שאנחנו נדבר על ישות פלשתינית עצמאית, על ממשל פלשתיני עצמאי בשטחים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

עם גדול הרוצחים – ערפאת.

סאלח טריף (העבודה):

עם גדול הרוצחים הזה אנחנו הגענו לשלום, ואנחנו מכירים אחרים שהגיעו לשלום עם רוצחים. מי שהיה אתמול רוצח – היום אתה עושה אתו שלום. כל העולם משתנה. גם רוסיה נפלה, כל העולם נפל. מדינת ישראל לא יכולה להמשיך לאורך זמן בלי לנסות את הדרך הזאת. אני אומר זאת משום שאין לנו אלטרנטיבה אחרת, משום שאין לנו שום פתרון אחר. אנחנו חייבים לקיים את הניסיון הזה – לקיים חיים בשלום ולראות האם הפלשתינים מסוגלים לחיות אתנו בשלום. זה המחיר המינימלי שיכולנו לתת. אנחנו נותנים את יריחו ואנחנו כרגע נותנים את רצועת-עזה ואנחנו מנסים לראות כיצד נוכל לחיות.

אני רוצה לשאול אתכם, האם האלטרנטיבה שאתם מציעים היא מדינה דו-לאומית? האם ייתכן מצב אחר? האם נוכל לגרש את הערבים מהשטחים, את מיליון ו-800,000 הערבים? האם נמשיך בשלטון כיבוש, בשלטון זר? האם נקיים טרנספר? אין לנו פתרונות לכל הנושאים האלה.

גברתי היושבת-ראש, הוספת זמן לכל הדוברים, ברשותך האדיבה עוד מלים מספר לסיכום.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

אנחנו משלמים מחיר כבד של דם בשלטון על עם זר, בשלטון כיבוש. יש חששות כבדים בלבי, כמו לכל חברי הכנסת, שאכן יהיו עוד מעשים של אלימות, של טרור. אבל צריך לקוות, כי מדיניות הקיפאון בעבר לא הובילה לשום דבר. היא הובילה להתפרצות האינתיפאדה, הביאה לצמיחה של מיליציות

קיצוניות בשטחים, הביאה לריבוי המתיחות בדרום-לבנון. הממשלה הזאת בפעילותה מנסה, גברתי היושבת-ראש, להגיע להסכמים למען מדינת ישראל.

אני רוצה לומר בקצרה דברים בנושא רמת-הגולן, ואני לא יכול בלי להתייחס לעניין הזה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טריף, ברשותך, לך יש פחות דקות.

סאלח טריף (העבודה):

אני אסכם מייד. אני חושב שאנחנו צריכים להסתכל על סוריה עם ציפיות לעתיד. היום אמרתי את דברי ברדיו ואני לא רוצה לחזור עליהם. אני רוצה להסתכל בערגה. יושבים אחי הדרוזים בגולן והם חצויים, כמו העם היהודי, וחלקם אינם מסוגלים אפילו להגיע לסוריה, חבר הכנסת בן-אלישר, אינם מסוגלים להגיע ויצטרכו למצוא את מקומם בישראל, ואתם יודעים למה. חלקם האחר עדיין חושבים שהם סורים וכי הם צריכים לחזור לסוריה, וצריך לעשות את השלום החשוב הזה.

אני רוצה לסיים ולפנות כאן אל ראש הממשלה, משום שאני חושב שאנחנו מצויים ברגעים היסטוריים של תהליך היסטורי, של שינוי אדיר שיכול להביא תקוות ויכול שיהיה עידן חדש שיביא לשלום אמיתי. אני רוצה לברך את ראש הממשלה על שהוא הולך לחתום על הסכם השלום. אדוני ראש הממשלה, אל תשכח דבר אחד. כאשר הלכת לקרב, כאשר שלחת חיילים, ובהם דרוזים רבים, להילחם במחבלים ובטרוריסטים, כאשר אתה הולך לחתום הסכם שלום עם הפלשתינים ועם המנהיגים שלהם, אל תשכח את החיילים שהלכת אתם, אל תשכח את העדה הזאת, כי זה מסר של העם היהודי אלינו, על מה שעשינו ועל מה שאנחנו רוצים לעשות בעתיד.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת דן מרידור, אחריו – חבר הכנסת יוסף עזרן, ולבסוף – חבר הכנסת אורי אור.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, איך יכול להיות שחבר הכנסת עזרן ינאם לפני האחרון? הנואם לפני האחרון צריך להיות נציג הליכוד.

היו"ר ע' מאור:

ברשותך, חבר הכנסת דן מרידור, אתה רוצה לתת לחבר הכנסת עזרן?

דן מרידור (הליכוד):

בבקשה.

היו"ר ע' מאור:

אנחנו מקבלים את ההערה של חבר הכנסת תיכון. בבקשה, חבר הכנסת עזרן. חבר הכנסת תיכון ביקש לשמור על הסדר הטוב, שמסיימים את הדיון עם נציג הליכוד ועם נציג העבודה. הערתו נתקבלה. תורך נדחה קודם, כי היית יושב-ראש. בבקשה, חבר הכנסת עזרן.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת עזרן, אני מעוניין לשמוע את דבריך. אתה בבחינת חדשן מהקואליציה.

יוסף עזרן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, חברי הבית, לא קל להתייחס לנושאים העומדים כעת לדיון בפנינו.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

יוסף עזרן (ש"ס):

לא קל, בכלל לא קל. אני אסביר למה. אנחנו, העם היהודי בארץ-ישראל, עם כל הזכויות ההיסטוריות שלו, עם מסירות הנפש והקזת הדם והמחיר הכבד ששילמנו, רוצים הרבה. אבל לצערי, העם הפלשטיני רוצה הרבה יותר. מתנגשים פה שני רצונות. מה עושים?

קודם כול, אני רוצה לנתק את הנושא של עזה מהנושא של יריחו. שוחחתי עם חברי כנסת רציניים מהאופוזיציה דהיום, שהיו שייכים בעבר לקואליציה, והם אישרו שאילו היינו מעמידים להצבעה את הנושא של עזה תחילה – –

קריאה:

לבד.

יוסף עזרן (ש"ס):

לבד – אני מדגיש את המלה לבד – כ-80% עד 90% מחברי הבית היו מסכימים לצאת מעזה, ואולי גם לומר "לא להתראות עוד".

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

יוסף עזרן (ש"ס):

אני אומר מה ששמעתי, קושט אמרי אמת. והרי בסופו של דבר, עובדתית, מעשית, מה יש לנו לחפש שם? אינני מדבר על הבעיות הביטחוניות. זאת בעיה וסוגיה – אני לא מומחה לביטחון, ולכן קשה לי להתייחס אליה בצורה מאוד מקיפה. אבל היום, עובדתית, האם עקרת-בית מאשקלון, שהיתה נוהגת לערוך שם את קניותיה לכבוד שבת, כי שם הרבה יותר משתלם, מסתובבת שם? כבר שנים רבות לא, לצערי הרב. לצערנו הרב, יהודי שתעה בדרכו, יהושע וייסברוד, זיכרוננו לברכה, ראינו מה עשו לו, איזה לינץ' אכזרי.

לא שאני אומר שעלינו, חלילה, להתקפל ולפחד. אבל עובדתית, מעשית, האם יכולים להבטיח את החיים, לא הביטחון, של כל יהודי, במסגרת הזאת שקוראים לה עזה? – לא.

מצד שני, אפשר לסגור אותה, בכלים ובאמצעים, ויש בידי ישראל הטכנולוגיה לעשות זאת. אם בשנות ה-60, כשהטכנולוגיה לא היתה כל כך מתקדמת, הצרפתים הצליחו למתוח קו אלקטרוני, די יעיל, לאורך כל גבול תוניסיה-אלג'יריה, קרוב ל-2,200 ק"מ – אדוני בוודאי יודע זאת טוב ממני – אין שום ספק שאנחנו יכולים לחסום, בדרכים הנכונות, בשיטות המתקדמות ביותר, ולבודד את עזה.

עכשיו יש הבעיה של יריחו. נכון, יריחו היא באמת לב-לבה של ארץ-ישראל, וזה מסוכן. שמחתי לשמוע פה מחברי הקואליציה עצמם, אפילו חבר הכנסת רן כהן אמר זאת, גם חבר הכנסת גדליה גל, שחייב להיות עורף ביטחוני שיפריד בבקעת-הירדן בין האפשרות המפתה, המאוד מפתה, של עירק, לחבור לאיזו אוטונומיה שתתפתח בצורה מאוד לא רצויה ועוינת. וזה כן יכול להיות. אינני שולל את זה. לכן, יש דברים שחייבים לעמוד עליהם. השטח החוצץ הזה חייב להיות לאורך כל הירדן, בלי שום הפסקה.

לגבי הגולן, גם לגביו שמעתי מה אמרו חברי הכנסת רן כהן וגדליה גל, שאף אחד בסוריה לא ישלה את עצמו שנסיגה טוטלית חד-פעמית יכולה לבוא בחשבון; בשום פנים ואופן לא. אסד יצטרך להוכיח במשך הזמן, בשטח, במעשים, שאכן רצונו הכן, האמיתי, הוא לשלום-אמת. ואת זה אנחנו בוחנים בשטח, לפי זמן, לפי תהליך, לפי מעשים, לא לפי הצהרות.

רבתי, מה קרה בעניין של יריחו? לא היתה שום אפשרות – כך אני מבין, כך הסבירו לי, כך הראו לי מסמכים – שערפאת או הפלשתינים יסכימו רק לעזה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זה לא נכון.

יוסף עזרן (ש"ס):

יכול להיות שזה לא נכון. אני אומר שכך אמרו לי, כך הראו לי – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הטעו אותך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה שהוא אומר – זה נכון. זו העמדה של אש"ף.

יוסף עזרן (ש"ס):

כך אמרו לי אנשים שאני חושב שאין להם שום סיבה להטעות אותי. אולי לאדוני יש אינפורמציה יותר מדויקת. זאת האינפורמציה הנכונה שבידי, לפי מיטב מצפוני.

רבתי, חתמנו הסכם באוסלו. התוצאות שלו, הפירות שלו, הם מימוש ההסכם הזה. אני מקווה מאוד שעזה תחילה, ויריחו – קשה לי לומר סוף פסוק, נקודה, אבל לפחות נקודתיים.

דן תיכון (הליכוד):

איך תצביע, האם אפשר לדעת?

יוסף עזרן (ש"ס):

אתה תראה.

דן תיכון (הליכוד):

אני בטוח שאראה. הרי זה לא סוד כמוס.

יוסף עזרן (ש"ס):

זה סוד כמוס. תאמין לי, זה עניין שמתבשל אצלי בראש, במצפון, ואני לא כל כך בטוח שאני צריך לעשות מה שאני צריך לעשות.

דן תיכון (הליכוד):

אולי תגלה לנו?

יוסף עזרן (ש"ס):

לא, למה שאגלה לך? בהצבעה אגלה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מה אתה חושב שאתה צריך להצביע?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

האם אתה המורה שלו?

יוסף עזרן (ש"ס):

לא, זכותו לבקש, זכותי לסרב.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני מקווה שלא אתה המורה שלו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני לא המורה של איש.

דן תיכון (הליכוד):

יוסף עזרן (ש"ס):

חבר הכנסת דן תיכון, אמרתי שאנחנו נאלצנו, לצערי הרב, לבצע וליישם – כי אי-אפשר – קודם כול את הסיכוי ואת המבחן לאנשים האלה, האנטגוניסטים שלנו, האויבים שלנו, היריבים שלנו, ה-VIS-A- אתם תסווגו אותם כפי שאתם רוצים. הם אומרים שהם רוצים שלום, נעמיד אותם במבחן. שום העמדה במבחן במינימום סיכון ובמקסימום סיכוי – הכול יחסי – לא היתה יכולה להתבצע בפחות מעזה ומיריחו, שהיא דבר נגרר.

אני משוכנע שאילו הליכוד והימין בבית הזה, מה שנוהגים לקרוא ימין, היו בטוחים שראש הממשלה שלנו, אחרי ביצוע ההסכם – כאילו כפה אותנו שד ואין לנו ברירה ונבצע אותו; אילו היו בטוחים שעזה תחילה ויריחו היא סוף פסוק, יכול להיות שהיו מצביעים – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

ודרכון, ובול, ודגל – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

יכול להיות, גם לזה. יכול להיות. אבל הם לא יודעים מה ההמשך.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הם יודעים מה ההמשך.

יוסף עזרן (ש"ס):

אולי. אבל בכל זאת, אלה דברי נבואה. מפני שאני סבור שאחרי ביצוע ההסכם הזה – הראינו קבל עם ועולם שבאמת אנו מתכוונים לתת את האפשרות ואת הסיכוי שתחדל חרב מן הארץ הזאת. אני לא יכול להסכים, בשום פנים ואופן – ואני דוחה בשתי ידיים – עם אלה שעומדים כאן ומצביעים לצד הזה ואומרים: אתם פוחדים מהשלום. לא נכון. אין יהודי שפוחד מהשלום. אין יהודי שלא שואף לשלום. ואני משוכנע – אולי גם הצד השני יש בו חלק גדול.

אדוני, יש מעשה בגמרא – כאשר עקביה בן מהללאל, שאביו היה כוהן הגדול, רצה מכתב המלצה, פנה לאביו ואמר: אבא, מבשרך אל תתעלם, תן לי מכתב המלצה, אני צריך לגשת למכרז מסוים, כאילו. לקח דף וכתב עליו: מ.י. הפך את הדף וכתב: מ.י. אמר לו: מאי האי? זאת ההמלצה? זה מה שאני שווה בעיניך? – מעשיך יקרבור, מעשיך ירחקוך.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זה מה שמצטטים כאשר המת מונח.

יוסף עזרן (ש"ס):

נכון.

היום, המבחן הוא לא על מדינת ישראל, היא סיפקה את הסחורה. מדינת ישראל, לצערי הרב או לשמחתי, איני יודע – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עזרן, אני מבקשת ממך לסיים.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני מסיים, גברתי. על הפלשתינים לדעת שהיום הכדור נמצא במגרש שלהם, המבחן הוא אצלם, חובת ההוכחה מוטלת עליהם. ולכן, מינימום של סיכון, כדי לתת צ'אנס ואפשרות, היה ההכרח לבצע את הסכם אוסלו.

אבל במה שנוגע לרמת-הגולן, אני לא הסתרתי את דעתי מעולם, ואני אומר אותה היום ועכשיו ומחר. בעניין הזה אנחנו מהלכים על חבל דק מאוד. למה? רבותי, במה שנוגע לרמת-הגולן יש דבר פשוט מאוד. בעזה וביריחו יש אוכלוסין, 800,000, מיליון, רק ערבים גרים שם, וקשה מאוד היום, בתנאים הקיימים ובפער השנאות, לצערי הרב, קשה מאוד שלא להפריד. אבל בגולן אין כמעט ערבים, יש רק יהודים, בינתיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש 18,000 סורים ערבים.

יוסף עזרון (ש"ס):

כל הכבוד, אבל הרוב המכריע ברמת-הגולן הוא של יהודים. אם רוצים דרכי שלום, חייבים לבוא לקראתם, ובשום פנים לא להעמיד כתנאי מוקדם וכתנאי ראשוני – יהודים החוצה, כי לא זאת הדרך של השלום, וזה לא מראה שיש רצון לשלום.

אני חוזר ואומר, כדברי רן כהן – אני מקבל את דעתו בזה – שאם מישהו בסוריה חושב או חולם שתהיה נסיגה חד-פעמית ובצורה דרמטית ודרסטית, בלי לבחון את העניינים בשטח, בזמן, הוא טועה ושוגה באשליות.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

ונסיגה לא דרמטית?

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת דן מרידור, ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת אורי אור.

דן מרידור (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מחרתיים, ביום רביעי, ירדו ראש ממשלת ישראל ושריו מצרימה ויהיה שם טקס וישיקו שם כוסיות ויחתמו על מסמכים וילחצו ידיים, וכל הטלוויזיות תעברנה את הטקס, וכל העולם ידבר. ינסו ליצור אווירה של אופוריה, של הצלחה גדולה. ואני מבקש לשאול, לא

מה יהיה בטקס, את זה קבעו המצרים, אלא מה יהיה אחר כך, לאן אנחנו הולכים מן הטקס הזה, ביום חמישי, בשבוע הבא, בעוד חודש, בעוד חצי שנה, לאן אנחנו הולכים?

לפי העיתון "ידיעות אחרונות", ראש שירותי הביטחון אמר שהטרור יגבר. האם ראש שירותי הביטחון טועה, או אולי הממשלה טועה? לפני ימים ספורים אמר המפקח הכללי של המשטרה, שהטרור יגבר. האם המפקח הכללי של המשטרה טועה, ואולי, לא ייאמן, הממשלה טועה? לפני ימים ספורים אמר לנו הרמטכ"ל, שה"חמאס" ואש"ף מטרותיהם זהות, אולי שיטותיהם שונות, והוא הוסיף שגם אש"ף לא ויתר לא על ירושלים ולא על זכות השיבה. האם גם הרמטכ"ל טועה, או אולי הממשלה טועה?

אני מציע לכל עם ישראל שלא לסמוך יותר מדי על ממשלות אלא להפעיל את הראש ולחשוב לבד. כל הממונים על ענייני הביטחון, גם בשירותי הביטחון, גם בצבא, גם במשטרה, אומרים לנו שאחרי הטקס – אם לא בעקבות הטקס, בוודאי אחריו – הטרור לא ייחלש אלא יגבר. אנחנו צפויים לא לשלום, לא לרגיעה, לא להסדר, אלא להמשך הלחץ, גם הטרוריסטי וגם המדיני, בהמשך הדרך. לכן, לצערי הרב, אין מקום לא לשמחה, לא לצהלה, לא לאופוריה. יש מקום לראש מפוכח, למחשבה צלולה ולהרבה זהירות מפני ממשלה שיושבת וחושבת ובטוחה שהיא יודעת וטועה בקריאת פני המציאות וטועה בחיזוי פני העתיד וטועה מאוד בתיאור כוונת האויבים.

מר פרס, שר החוץ דהיום, מכיר היטב ממשלה כזאת. לפני 20 שנה הוא היה חבר בה. הוא היה שר בממשלה, שגם-כן חשבה שהיא יודעת מה קורה וחשבה שהיא יודעת מה הערבים רוצים, ולא הקשיבה, כמו שאחרים לא הקשיבו, לאזהרות שהיו. והתוצאות ידועות, מיום כיפור התשל"ד ועד היום הזה.

לכן, רבותי, אל נשאל את השאלות הדמגוגיות פה – מה נעשה עם עזה. השאלה איננה עזה, השאלה מה קורה מהיום ואילך. אם עזה היא באמת רק תחילה, מה הוא ההמשך ולכן אנחנו הולכים?

הרבה פעמים היו ויכוחים בבית הזה, בציבור הישראלי, בין גישות שונות, והמערך טען, מפלגת העבודה טענה, שיש להם פטנט: שטחים תמורת שלום. אני מוכרח לומר, חלק מן העם, אולי 50%, האמינו שזו דרך אפשרית. היום מתברר שמוסרים שטחים ולא מקבלים שלום, כפי שאמר המפקח"ל ואחרים: מקבלים עוד טרור. הרעיון של שטחים תמורת שלום – גם אותו לא ידעו לנסות כמו שצריך. אמרתם תמיד שהשטחים הם קלפים, תמורת הקלפים האלה, שטחי מולדת – תסלחו לי על הביטוי, זה ביטוי שלכם – אפשר לקבל משהו. גם קלפים אתם לא יודעים לשחק. את הקלפים האלה שהיו בידיכם מסרתם, כאשר ערפאת אומר: אני עושה הסכם עם ה"חמאס" – ומה שהוא לא אומר אנחנו יודעים בלי שהוא יגיד – והוא לא נדרש לוותר על שום דבר עד היום, לא על זכות השיבה שהוא ממשיך לדבוק בה, כדברי הרמטכ"ל, לא על תביעותיו על ירושלים, שהוא ממשיך לדבוק בהן, כדברי כולנו. מה נתתם – ברור, מה קיבלתם – גם כן ברור: אפס, שום דבר. גם את התורה שלכם, שטחים תמורת שלום, ניסיתם, ואנחנו רואים את התוצאות.

הלחץ שיימשך לא יהיה לחץ טרוריסטי לבדו. כמובן, טרור יהיה. הטרור יהיה מכוון, והממשלה הזאת, בחוכמה לא מצויה, נתנה לאנשי אש"ף מראש את התירוץ ואת ההצדקה, לא המוסרית, אבל המעשית, למעשי הטרור. הרי אומר לנו שר זה ושר אחר: ערפאת עד היום לא יכול היה לקיים את התחייבותו למנוע טרור, להילחם בטרור. נכון, הוא התחייב באוסלו, אבל הוא לא יכול, הוא לא שולט. מחר הוא ישלוט ביריחו, באזור סביב יריחו, בעזה ובאזורים סביב עזה, אבל הוא לא ישלוט בירושלים. וכשהיה טרור בירושלים, יגידו לנו: הוא לא שולט. הממשלה תגיד וערפאת יגיד, והוא ייתן לנו קריצה של פיתוי, ומצד שני גם איום. הטרור יימשך – זה האיום; והפיתוי – תנו לי את השטח, אני אשלוט

ולא יהיה טרור. וכך הוא ימשיך, לפי המתכון שהממשלה הכינה לו – אתה לא אשם, אתה לא שולט, עד שידחק אותנו אחורה לקווים המסוכנים ההם של 1967, אותם קווים שכל ממשלות ישראל, מאז לוי אשכול וגולדה מאיר ויצחק רבין הראשון ומנחם בגין ויצחק שמיר ושמעון פרס, אמרו: לא נחזור אליהם.

השקענו בבניית יישובים מן החרמון, דרך רמת-הגולן, וביהודה ובשומרון, ובחבל-עזה, והשקענו מאמץ מדיני אדיר, והציעו תוכנית-אלון ופשרה טריטוריאלית, והציעו פשרה פונקציונלית ואוטונומיה, והכול למען מטרה אחת: לא לחזור לקווים ההם. כולנו אמרנו כך. והיום, נאמר את האמת: המהלך הזה מוביל אותנו עד לקווים ההם.

נכון, פה אפשר להיתמם ולומר: זה לא נכון, נעמוד, נעצור. כבר ראינו את יכולת העמידה של הממשלה הזאת. חצי שנה נלחמה נגד דרכון. אמרו: דרכון זה רע מאוד. לא הסכימו. והיום שר החוץ מסביר לנו שדרכון זה מצוין. למה נלחמת? למה נאבקת?

משה נסים (הליכוד):

זה דרוש לנו, הוא אמר.

דן מרידור (הליכוד):

מפני שמשדרים מסר ברור: לא מסוגלים לעמוד על שום דבר, ולכן הלחץ יהיה לא רק טרוריסטי, זה יהיה גם לחץ מדיני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת מרידור, באיזה דרכון ייסעו? באיזה דרכון ייסעו – ישראלי?

דן מרידור (הליכוד):

תרשה לי, חבר הכנסת דראושה.

זה יהיה גם לחץ מדיני. רבותי, אנחנו לא חיים בעולם ריק, אנחנו יצרנו ציפיות בהסכם הזה באוסלו ובהסכמים שבאו אחריו ובהסכם שייחתם בקהיר מחרתיים. כמעט כל העולם מפרש את ההסכם, לצערי הרב, כמו שהערבים מפרשים אותו, שמשמעותו היא המשך ההידרדרות הישראלית עד לקווי 1967.

הנרי קיסינג'ר, מידידינו הטובים בעולם, כתב מאמר, תיכף אחרי אוסלו, ואמר: אל נשטה בעצמנו, זו מדינה פלשתינית. מי שחושב שהוא יכול לבנות ציפיות כאלה, לטפס על עץ גבוה כזה ואחר כך לרדת ממנו בלי לשבור את העצמות, לא שלו, של כל העם, עושה טעות גמורה ועושה מה שעשה יצחק רבין, כשדיבר על רמת-הגולן – מפקיר את ביטחון ישראל.

לכן, אני מבקש מהציבור בישראל שלא להתרשם מהטקס אלא לראות את המציאות; לא להתרשם מן הסממאות אלא לראות לאן אנחנו הולכים.

הממשלה הזאת, גברתי היושבת-ראש, מובילה אותנו, לפי דברי כל אנשיה, אנשי הביטחון שלה, לתקופה של לחץ מדיני גובר והולך עד לנסיגה מוחלטת, בליווי טרור גובר והולך, עד נסיגה מוחלטת, עד לאותם קווים שכולנו חשבנו שאי-אפשר להגן עליהם.

גברתי היושבת-ראש, אש"ף מקפיד, ברצועת-עזה, שלא לקבל בצורה מסודרת את השלטון מידינו. ברור מדוע. אין העברת שלטון. יש גירוש של הישראלים, ועוד היום ירו ופגעו בחיילים. מגרשים אותנו. לא מקבלים מאתנו שום דבר, לא לחינם.

לכן, הממשלה הזאת, שכך מובילה אותנו, לפי דברי הרמטכ"ל והמפכ"ל שלה וראש שירותי הביטחון שלה, איננה ראויה לאמון. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אחרון הדוברים – חבר הכנסת אורי אור; זאת אומרת, אחרון הדוברים מצד חברי הכנסת. אחר כך אני אשאל את הממשלה אם היא רוצה להשיב.

סיעתך, חבר הכנסת אור, הקצתה לך שש דקות.

אורי אור (העבודה):

שבע.

היו"ר ש' וייס:

נתפשר על שבע.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום רביעי, כך אני מקווה, ייחתם הסכם, שלמרות מה שאמר ידידי, חבר הכנסת מרידור, הוא המשכה של דרך קשה אך דרך נכונה.

דב שילנסקי (הליכוד):

דרך מסוכנת מאוד מאוד.

אורי אור (העבודה):

זה עדיין לא הסכם שלום, אבל זהו שלב חשוב מאוד, שאני מקווה שיוביל להסכם שלום.

ידידי חברי הליכוד, אני הקשבתי לחבר הכנסת דוד לוי ושמעתי את צעקותיכם. מסע ההפחדה שלכם לא יצלח. הוא לא יצלח. אני מציע לכם שתדברו אמת לקהל הבוחרים ולקהל המאזינים.

אני רוצה לדעת מה המשמעות של התוכנית שלכם. משמעות התוכנית שלכם, ואתם אינכם אומרים אותה, היא המשך שלטון צבאי על מיליון ו-800,000 פלשתינים. תודו ותאמרו: זאת התוכנית, זה הביטחון שאנחנו רוצים להקים – אז הוויכוח יהיה אמיתי.

כל מי שבא ואומר שהוא רוצה לשמור על זכות המרדף בעזה אבל לא להיות בעזה, לתת חופש לפלשתינים להסתובב אבל לא לתת להם כברת אדמה לדרוך עליה, איננו דובר אמת והוא עושה שלום רק עם עצמו.

סילבן שלום (הליכוד):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה אתה משווה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סילבן שלום. חברי הכנסת דראושה וסילבן שלום. הדיון כבר מוצה במשך ארבע שעות וחצי. קשה לחדש היום. נשמור אנרגיה לשבוע הבא.

אורי אור (העבודה):

היות שאני רוצה שנמשיך להיות מדינה יהודית עם רוב יהודי, עם אזרחים ערבים שווי זכויות – אינני רוצה 1.8 מיליון ערבים נוספים, שאף אחד מהם לא ציוני ואף אחד מהם לא רוצה לא אותך ולא אותי. ההבדל הוא גדול, וזה הוויכוח בינינו.

שמעתי את תוכנית יושב-ראש הליכוד, מר נתניהו, לגבי רמת-הגולן. שמעת אותה? אני אבוא לאסד, אלחץ את ידו ואומר לו: אני רוצה שלום. מה אתה נותן? תוכנית מצוינת. מה אחרי זה? אני מציע, בואו לא נדבר עם עצמנו, נשב ונחשוב כיצד באמת מקדמים את התהליכים.

לכן, ההתחלה הזאת של עזה ויריחו היא התחלה חשובה מאוד. אם אתם רוצים הסדר – תבואו בבקשה עם תוכנית. אין לכם שום הסדר שפותר את השאלה של המשך שלטון צבאי או אי-המשך שלטון צבאי. אתם מדברים. אני מסכים שיאסר ערפאת הוא לא הפרטנר הכי טוב. אגודת הכפרים שניסו להקים, היא פרטנר יותר טוב? האם הצלחנו לנהל משא-ומתן עם מישהו פרט לאש"ף?

הבחינה האמיתית שלנו לפרטנר היא, האם הוא מסוגל לחתום על הסכמים והאם הוא מסוגל לבצע אותם. ופה אנחנו באים ואומרים, בואו נבחן את העניין.

שאול יהלום (מפד"ל):

אין לך תשובה.

אורי אור (העבודה):

יש לי תשובה טובה, ואתה שומע אותה. חתימת ההסכם ביום רביעי היא התשובה.

היו"ר ש' וייס:

כדי שישמעו את התשובה אני מבקש להירגע קצת. אתה תוכל לשתות בינתיים.

חברי הכנסת, אני מבקש לא להפריע. תוכל להמשיך.

אורי אור (העבודה):

רבתי חברי הליכוד, 15 שנים הייתם בשלטון. יכולתם להקים אוטונומיה, יכולתם לנסות אלף דברים. מה קרה מאז? 27 שנים היו בעזה, פתרו את הבעיה? לא פתרו את הבעיה. לכן, היום, כאשר באה הממשלה, היא באה עם תוכנית. ואתם, פרט להפחדה אין פה שום דבר.

ידידי, חבר הכנסת דן מרידור, גם מפכ"ל המשטרה, גם הרמטכ"ל, גם ראש אמ"ן וגם אחרים שציטט את דבריהם מציגים את הקשיים, אבל הם אומרים שאין תוכנית אחרת והם תומכים בתוכנית. לכן, אם אתה בא ומצטט אנשים, ניזהר בלשונו. יש קשיים. כולם מציגים אותם, וגם אני מציג אותם. אבל כל אותם אנשים תומכים ואומרים: בואו נלך קדימה עם התוכנית הזאת של הממשלה.

אני רוצה לומר, שיש פה בהחלט לקיחת סיכון, אבל זו לקיחת סיכון למען סיכוי טוב יותר, וזה הרבה יותר טוב מהמשך המצב הנוכחי. הוויכוח בינינו הוא, שאנחנו לוקחים סיכון לשם סיכוי. אני טוען, ובעקשנות, שההימור היותר גדול היה עד 13 בספטמבר, שלא נלקח שום סיכון אלא רק המשכנו במצב הנוכחי.

אני רוצה לומר לכל אלה שחושבים שאפשר לפתור בכוח את השאלה של 1.8 מיליון ערבים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורי אור, תן לי להרגיע את האולם, כי אנחנו לקראת הצבעה.

חברי הכנסת, נא לשבת איש איש במקומו ולהפסיק לגלגל שיחה חופשית. זו עדיין ישיבת מליאה. אני מבקש מהסדרנים להואיל בטובם לסגור את הדלתות, חוץ מהדלת האחורונה.

חברי הכנסת, שבו במקומותיכם. אני מבקש לשבת.

חבר הכנסת אור, תמשיך. יש לך עוד שתי דקות.

אורי אור (העבודה):

כשאני מדבר ואומר לכם, לדוברים פה, לאלה שמתנגדים להסכם, לומר אמת, אני בא ואומר: תודו, ותאמרו, אנחנו רוצים המשך ממשל צבאי על 1.8 מיליון ערבים כי אין דרך אחרת. תאמרו שאתם מוכנים להישאר ברמת-הגולן בגבולות הנוכחיים במחיר של מלחמה. אבל אל תאמרו: אנחנו נבוא אל אסד ונגיד לו – קח את היד, תן שלום, זאת התוכנית. זאת לא תוכנית, והיא איננה מביאה שום דבר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

פשרה טריטוריאלית זו תוכנית, אדוני יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון?

אורי אור (העבודה):

כן, זו תוכנית. היא תוכנית.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה לא רבע תוכנית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בני בגין, ישמעו אותך גם אם תנמיך קצת את קולך.

אורי אור (העבודה):

אני רוצה לומר לך, ידידי חבר הכנסת בגין, כל מי שאומר "לא", אין לו בעיות, הוא לא צריך להסביר, הוא לא צריך להציג תוכנית. תחילתו של ה"כן" שלנו תהיה ביום רביעי בקהיר כאשר יחתם ההסכם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תשאל את השר שריד על משמעות תוכניתך.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, חבר הכנסת בגין? עכשיו? חבר הכנסת אורי אור, אתה רוצה לשאול עכשיו? אני מאפשר לך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

האם יש תוחלת לתוכנית של פשרה טריטוריאלית בגולן?

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת אורי אור, אם אתה רוצה לשאול.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת בגין, היא טובה לא פחות, לדעתי היא טובה יותר מתוכניתו של מנהיג הליכוד, מר נתניהו, שילחץ את ידו של אסד ויגיד לו: בוא נעשה שלום. זה יביא להסכם? לכן, אמרו פה דוברים לפני, בואו נלך צעד-צעד, והצעד הראשון הוא קהיר, ההסכם שייחתם, ואני מאמין בו.

אני רוצה להתייחס לאלה שאמרו שמערכת הביטחון אינה עושה די במלחמה בטרור. צה"ל כולו, על אנשי הסדיר והמילואים המגויסים, פרוס עד גבול היכולת שלו בכל השטחים, לרבות המשטרה, לרבות שירותי הביטחון. ומסקנה אחת, רבותי, שיכולה להיות היא, ללכת צעד-צעד, כאשר הסכם קהיר הוא השלב הראשון, ולהיפרד ולתת להם לנהל את ענייניהם. זו הדרך היחידה במקביל למלחמה בטרור.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני תומך בממשלה ובדרכה, ואני מקווה שההסכם שייחתם ביום רביעי הוא תחילתה של דרך. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אורי אור.

אנחנו עוברים להצבעה. נא לשבת. אני מבקש לסגור את הדלתות ולא לרעוש. נא להצביע.

(חברי הכנסת ר' זאבי וי' בא-גד מניפים מטריות שחורות.)

רחבעם זאבי (מולדת):

צ'מברליין. צ'מברליין.

יוסף בא-גד (מולדת):

צ'מברליין. צ'מברליין.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקש לעזוב את האולם. אני מבקש לעזוב את האולם. חברי הכנסת זאבי ובא-גד, נא לעזוב את האולם. אני מבקש להוציא אותם מייד מן האולם. אני אחשיב את קולם בהצבעה בדרכ אחרת. לעזוב את האולם. עכשיו לעזוב, תיכף נברר את זה. חבר הכנסת בא-גד, מספיק כבר. מספיק ביישת את הכנסת הזאת במשך שנה-וחצי. מספיק. לאן אתם מובילים את הבית הזה? אנחנו עוברים להצבעה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, הם צריכים להצביע.

היו"ר ש' וייס:

אני אחשיב את קולם, אל תדאג. חברים, אני אאפשר להם את זה. אני מציע לכם, בלי הבדל של מפלגה, לסייע לי לשמור לא רק על כבודו, אלא על יכולתו של הבית הזה לשרת את הדמוקרטיה הישראלית. אני אחשיב את קולם, אל תדאגו. אני אאפשר להם להצביע, אבל אני רוצה רגע שקט. אני יודע את התקנון. אני חייב על-פי התקנון לאפשר להם להצביע. לכן הם חוזרים. אני מגנה את המעשה הזה, אבל אנחנו נעשה בירור במוסדות הפרלמנטריים המתאימים. עכשיו הצבעה.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

גמרנו. יעבור זמן והם יעשו עוד חוכמה. מספיק. חברי הכנסת, עכשיו יהיה שקט.

אני שואל אם אתם רוצים הצבעה נפרדת. נפרדת. אשר על כן, תהיינה כאן שלוש הצבעות אי-אמון, שלא תהיינה אי-הבנות, אתם יודעים איך מצביעים על אי-אמון.

הצבעת אי-אמון ראשונה, והכול על הממשלה, נושאה הוא: קשייה בשמירת האינטרסים החיוניים למדינת ישראל ובניהול משא-ומתן נבון ואחראי, של סיעת הליכוד. זו הצבעת אי-אמון ראשונה. עכשיו אני מודיע שההצבעה החלה.

בעד ההצעה של סיעת הליכוד להביע אי-אמון לממשלה – 41

נגד – 52

נמנעים – 1

ההצעה של סיעת הליכוד להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

41 תומכים, 52 מתנגדים, נמנע אחד. הצעת האי-אמון הראשונה נדחתה.

הצבעת אי-אמון שנייה: תפקוד הממשלה בנושא המאבק בטרור ומדיניותה העלולה לסכן את קיום המדינה, של סיעות צומת-מפד"ל. זאת היא הצבעת אי-אמון שנייה היום. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה של סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה – 41

נגד – 52

נמנעים – 1

ההצעה של סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

41 תומכים, 52 מתנגדים, נמנע אחד. אני מודיע שהצעת האי-אמון של סיעות צומת-מפד"ל נדחתה.

אנו עוברים להצבעת אי-אמון שלישית היום: הכרזות ראש הממשלה על אפשרות להורדת יישובים ברמת-הגולן, של סיעת יעוד. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה של סיעת יעוד להביע אי-אמון לממשלה – 42

נגד – 52

נמנעים – אין

ההצעה של סיעת יעוד להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

42 תומכים, 52 מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובע ששלוש הצעות האי-אמון נדחו. הממשלה נשארת על כנה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. אני מבקש מחברי הכנסת זאבי ובא-גד שלא להיות באולם. הוצאתם נמשכת. אפשרתי להם להיכנס רק לצורכי הצבעה. תודה.

חברי הכנסת, שאלתא בעל-פה לשר האוצר בנושא: תוספת שוטרים, מאת חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. חבר הכנסת ויינשטיין, בבקשה.

תוספת שוטרים

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני שר האוצר, בוועדת הפנים ואיכות הסביבה הביעו כל הדוברים דאגה רבה לנוכח ההידרדרות בביטחון הפנים.

בתשובה על שאלתי ציין השר משה שחל שלמסמך חסרים 1,400 שוטרים.

ברצוני לשאול:

האם תוגש לאישורה של ועדת הכספים, כמובן על-ידך, הצעה לאישור תקציבי בנדון?

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, במהלך שנת 1993 היתוספו למשטרת ישראל 1,400 תקנים לשוטרים, שזה מספר גדול ביותר, בעבור ביטחון הפנים. במהלך התקופה האחרונה לא הועלתה כל דרישה מסודרת מצד משרד המשטרה בנושא, וממילא לא התנהל כל דיון ולא הוגשה כל בקשה לתוספת כלשהי למשטרה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ויינשטיין, בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני השר, הצורך להבטיח את ביטחונה של ישראל ושל אזרחיה היה תמיד בראש סולם העדיפויות, ללא חשבון. צריך היה כסף, הוא נמצא אצל כל ראשי הממשלות ושרי האוצר. שר המשטרה, שבוודאי מסתמך על עבודת מטה, אמר לנו שכדי לשמור על הביטחון האישי – אתה זוכר את המושג הזה, אדוני השר, הבטחתם זאת בבחירות – יש צורך ב-1,500 שוטרים נוספים.

עם כל הכבוד, השאלה שלי נשאלה לפני שבועיים והיה אפשר לברר את הדבר, יש לך אנשים לכך. לכן אני חושב, עם כל הכבוד, שזו תשובה מתחמקת. האם היא לא מצביעה על כך שאתם מפקירים את הביטחון האישי? וממשלה שכך מפקירה את הביטחון, האם לא יהיה נכון לקרוא לה ממשלה מופקרת?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני שר האוצר, הגשתי היום הצעה לסדר-היום בנושא: עבודות צדדיות של שוטרים – מה שנקרא בפי העם "חלטורה" – במשטרה.

נוכח הפרסומים האחרונים בעניין, ובהיותך ממונה על נציבות שירות המדינה, האם אין בדעתכם לנקוט יוזמה למסד את כל עניין שכר השוטרים כדי למנוע עבודות צדדיות, במרכאות ובלי מרכאות, ולתרום לנוהל התקין בכל מה שקשור בהיענות של שוטרים כבודדים במסגרת משטרת ישראל להזמנות מיוחדות, כפי שהמשטרה מוזמנת לשמור על הסדר?

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. תשובת שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

לשאלתו המשלימה של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין: הממשלה הזאת היא ממשלה אחראית. יש לנו כוחות ביטחון טובים. אין גבול לתשומות שאפשר להשקיע בשוטרים ובכוח אדם לצורכי ביטחון. אין גבול למספר האנשים שיכולים לעסוק בכך. כפי שאמרתי, הוגדל מספר השוטרים בשנה האחרונה ב-1,400 איש. זה מספר גדול מאוד, זה כמעט 8% ממספר השוטרים.

תביעתו של השר להגדיל את מספר השוטרים – כפי שהבינתי, הושמעה בוועדת הפנים – איננה חייבת להיענות על-ידי משרד האוצר. עם כל הכבוד, נניח שהשר היה אומר שחסרים לו 5,000 שוטרים, האם היינו מגייסים 5,000 שוטרים? ואילו הוא היה אומר שחסרים לו 10,000 שוטרים, האם היינו מגייסים 10,000 שוטרים? הצרכים המבצעיים של המשטרה הם רבים. עם זאת, נראה לי שכוח האדם מתאים להם.

אשר לשאלה הנוספת של חבר הכנסת מגן: היא לא קשורה לשאלה הראשונה, אבל אני יכול להגיד ששכר השוטרים צמוד לשכר אנשי הקבע ורמת השכר טובה. אינני יכול לתת לך תשובה בנושא החלטורות, כיצד זה נעשה, האם זה מותר. אבל כיוון שאתה אומר שהגשת הצעה לסדר-היום בעניין, אני מניח ששר המשטרה ישיב לך על הדברים. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

הצעות לסדר-היום עמדות בנק ישראל ומשרד האוצר בסוגיית הערבויות מארצות-הברית

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 3858 ו-3862. אני מזמינה את חבר הכנסת אריאל ויינשטיין להצעה לסדר-היום בנושא: עמדות בנק ישראל ומשרד האוצר בסוגיית הערבויות מארצות-הברית. אחריו – חבר הכנסת אלכס גולדפרב באותו נושא. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ביום ששר האוצר הנוכחי מר בייגה שוחט קיבל את התפקיד, ועוד לפני שהוא מינה את המנכ"ל החדש שלו, כאשר בעיתונים היה כתוב שהשר מחפש מנכ"ל, באותו יום הוא גילה כי בראש סדר הקדימות שלו יעמוד נושא קבלת הערבויות ותקציב המדינה לשנה הבאה. אם אינני טועה, זו היתה ההצהרה הראשונה של השר כשהוא קיבל את התפקיד.

אנחנו זוכרים את מערכת הבחירות, כאשר אמרו: ממשלת הליכוד, ממשלת שמיר, איננה מסוגלת ולא תקבל את הערבויות, ואנחנו, המערך, נעלה לשלטון ונשיג את הדבר הגדול הזה, משאת הנפש.

גברתי היושבת-ראש, הנושא שאני מעלה הוא לכאורה של מה בכך, משהו קטן, אולי מעשה של יום-יום בממשלה הזאת. מריבה בין שתי זרועות ממשלתיות ממסדיות, בין בנק ישראל ובין האוצר.

שר האוצר א' שוחט:

בנק ישראל הוא זרוע ממשלתית?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אמרתי זרוע ממסדית. אמרתי – בין שתי זרועות ממשלתיות ממסדיות.

המריבה הזאת גרמה לכך שלמשלם המסים שלנו נגרם הפסד של 80 מיליון דולר בשנה. היום זה 240 מיליון שקל. מריבה.

מה קרה? מדובר באותן ערבויות, משאת הנפש, המריבה הגדולה לפני הבחירות, שממשלתנו קיבלה מממשלת ארצות-הברית. לקחנו את הכסף, הממשלה משלמת בעבורו ריבית גבוהה, מחיר גבוה, והיא משקיעה אותו במחיר נמוך יותר. איך אומרים? קנתה כסף ביוקר ומכרה אותו בזול. מה הייתם אומרים לו רוכל בשוק או בנקאי פרטי או בעל מלאכה היה עושה זאת? מה הייתם אומרים? קונה ביוקר ומוכר בזול. ומדוע זה קרה? משום שבנק ישראל והאוצר נקלעו למריבה. איזו מריבה? – בנק ישראל סירב לדרישת האוצר להעמיד את כספי הערבויות לרשות המערכת הבנקאית הישראלית, כדי שהיא תמכור את הכסף הזה במחיר שלא היה מביא להפסד הזה. איך התגלתה הפאשלה הזאת? – קראנו שמבקר המדינה נכנס לנושא והחל לבדוק מסמכים הקשורים בריב הזה. ומה קרה לאחר

פרסום הידיעה והרעש? – הו, אז אומר מקור בכיר, שבנק ישראל אישר בימים אלה, לאחר שהמבקרת נכנסה לתמונה, את הבקשה, ובקרב מאוד כן אפשר יהיה להעמיד את הכספים לרשות מערכת הבנקאות הישראלית, וההפסד ייפסק. אפשר יהיה למכור ביוקר.

נו, היה צורך קודם לקנות ביוקר ולמכור בזול. אחר כך היה צריך לריב, וזה לקח זמן, והזמן עלה 80 מיליון דולר. לאחר מכן מבקרת המדינה גילתה והחלה להיכנס לתמונה. נו, זה מתפרסם בעיתונות, אז צריך להפסיק את הריב, ומוצאים דרך. למה לא מצאו דרך לפני כן? זו שערורייה.

מדובר בשני גופים שבוודאי יודעים מה זה 80 מיליון דולר, והם רבים ויוצרים את ההפסד הזה, כשיש פתרון, והפתרון נמצא. מה אפשר לעשות ב-80 מיליון דולר, אני שואל אתכם, 240 מיליון שקל? איך שר האוצר רב כאן, ובצדק מבחינתו, עם כל חבר כנסת שמעלה דרישה של 10 מיליון שקל נוספים, של 5 מיליונים. שמענו כעת תשובה על שאילתא בעל-פה. לפני שבועיים הגשתי שאילתא. נכון ששר המשטרה אולי לא העלה את הנושא בצורה מסודרת. אבל חבר כנסת שואל, ואני מניח שאם שר המשטרה מעלה נושא, הוא מעלה את זה לאחר עבודת מטה; כך אני מניח שהממשלה הזאת עובדת, בצורה מסודרת, בעבודת מטה. הוא אומר 1,500, הוא לא אומר 1,420. הוא בדק את זה. כאן 240 מיליון שקל הפסד וכאן המשטרה. ואנחנו יכולים להעלות נושא אחר נושא של תביעות שנדחות, ואני אומר – בצדק מבחינת האוצר, הוא לא יכול לפתוח את הקופה. אבל מצד שני, למה אנחנו עדים? 240 מיליון שקל כאן.

רק הבוקר דנו בוועדת הכספים לא ב-240 מיליון שקל אלא ב-180 מיליון שקל, כשהאוצר מוותר על חוב של קופת-חולים בהוראה בלתי חוזרת. הוא מוותר לקופת-חולים על 180 מיליון שקל בתשלומים של 30 מיליון שקל בשישה חודשים.

180 מיליון שקל ועוד 240 מיליון שקל – כמעט חצי מיליארד שקל, בכמה ימים שמתגלים דברים. שני הדברים האלה התגלו על-ידי העיתונות; גם הנושא של כספי הערבויות וגם כספי קופת-חולים. מה עוד קורה שם במערכת הממשלתית הזאת שביקשה כיום את אמונו, אומנם על עניין אחר, ורוצה את אמונו של הציבור? כשאזרח חייב כסף למס הכנסה, או כאשר חברה חייבת, איך רודפים אחריהם. כשפנסיונרים נאבקים על עוד כמה פרוטות, איך נאבקים. אבל כאן, חצי מיליארד שקל, וזה התגלה דרך אגב.

אני יודע ששר האוצר רציני, יש לו כוונות רציניות. ישבנו יחד בוועדת הכספים, ואני נותן בו אמון אישי. אבל המערכת, הממשלה, כל המערכת הזאת – – –

כמה עשרות אלפי מטרים ניתן היה לבנות ב-80 מיליון דולר, כמה עשרות אלפי מטרים ניתן היה לבנות ב-80 מיליון דולר ועוד 180 מיליון שקל שניתנו לקופת-חולים.

אני רוצה לומר לבית הזה, האוצר חתם על הסכם עם קופת-חולים, ולפי ההסכם הזה צריך לקזז כסף שמגיע למס הכנסה ומגיע לממשלה. בהסכם הזה יש הוראה בלתי חוזרת, שאם מקזזים את הכסף, לקופת-חולים יש זכות לערער, ואם קופת-חולים מערערת על הקיזוז – העניין עובר לשני בוררים שצריכים לדון על זה בתוך 30 יום.

אני יודע שיש לחץ פוליטי על שר האוצר, הוא לא פועל בחלל ריק. הוא איש פוליטי, וההסתדרות שולטת בו, וקופת-חולים שולטת בו והם לוחצים. אבל הוא יכול היה ללכת לבוררות. הוא נאבק על זה חודשים. הוא יכול היה ללכת לבוררות ולומר: אני לא מוכן לתת את הכסף הזה לפני בחירות בלי ידיעת ועדת הכספים של הכנסת. בעוד כמה ימים יש בחירות להסתדרות, גורמים שונים צריכים את הכסף, אינני יודע למה. בעצם אני כן יודע למה. מבקר המדינה מודיע לנו ואומר לנו איך הוצאו כספי קרנות הפנסיה, ואיך 40 מנהלים בהסתדרות קיבלו 40 מיליון שקל כשהכניסו אותם מאוחר לקרנות הפנסיה. מבקר המדינה אומר את זה שחור על גבי לבן. אני יודע למה הם צריכים את הכספים האלה, ואני יודע מדוע הם צריכים את הכספים לפני בחירות, ואני יודע מדוע האוצר לא יכול היה להביא את זה לוועדת הכספים, כי אז היה הכול מתגלה.

רבתי, אמרתי שהנושא שהעליתי הוא נושא של מה בכך, ריב בין האוצר ובין בנק ישראל – 80 מיליון דולר.

אדוני השר, אני אומר את זה לעיני הציבור, ללא שום נקיפת לב, איזו שהיא: אני נותן כך אמון אישי; אני מכיר אותך, אני יודע את היושר האינטלקטואלי שבך ואת האינטגרטיי שבך, אבל אתה איש פוליטי וכאיש פוליטי אתה צריך להתמודד עם הבעיות האלה גם כשהן לוחצות. אני בכוונה כורך את שני הדברים ומדבר כאן גם על קופת-חולים. אתה בוודאי תעלה לכאן ותאמר, למה חבר הכנסת אריאל ויינשטיין מערב שמחה בשמחה – ערבויות וקופת-חולים. אבל לא נתנו לנו להעלות את הנושאים לסדר-היום בדחיפות. הנשיאות, הרוב בכנסת, לא נתנו להעלות את הדברים הללו, משום שאמרנו: זה פוליטי, יש בחירות להסתדרות. אבל לפני שבוע נתנו לחבר הכנסת חיים אורון להעלות כאן שני נושאים שקשורים להסתדרות. לכן נזקקתי לערב את שני הנושאים, את הערבויות וקופת-חולים, וזה איננו מין בשאינו מינו.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אלכס גולדפרב, ואחריו – תשובת שר האוצר. בבקשה.

אלכס גולדפרב (יעוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, בסוף השבוע שעבר התבשרנו בעיתונות, כי מבקרת המדינה החלה בבדיקת נושא גיוס מלוות הקליטה במסגרת הערבויות מממשלת ארצות-הברית והשימוש שנעשה בכספים האלו.

הצטערתי מאוד שבאותו זמן יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה לא היה בארץ, כי זאת היתה יכולה להיות הזדמנות אדירה ליושב-ראש הוועדה היוצא, חבר הכנסת דן תיכון, ואני מברך אותו ומאחל לו הצלחה בהמשך דרכו.

מדינת ישראל הפסידה עשרות מיליוני דולרים – פה אני מסכים עם חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – בגלל סכסוך בין בנק ישראל ובין אוצר על דרך השימוש בכספי הערבויות, ויכוח שנמשך כבר כמעט שלוש שנים. משרד האוצר מבקש להשתמש בכסף להרחבת ההשקעות בתשתית, אבל בנק ישראל, אולי משיקולי יוקרה, לא מעוניין שמשרד האוצר יהיה שותף בקביעת אופן הקצבת הכספים. כך הם

מסוכסכים. ובינתיים הון הערבויות מונח בפיקדון שנושא תשואה נמוכה מאוד, מונח שם זמן רב מעל המתוכנן, ובקיצור, במקום שהערבויות ישמשו את המדינה לגיוס כספים ולפיתוח, הן לא מנוצלות כלל ועוד נושאות הפסדים – והכול בגלל סכסוך בין שני גורמים כלכליים חשובים, והמטרה המקורית שלשמה נועד הון זה נשכחה.

אדוני השר, עוד טרי בזיכרון כולנו הוויכוח שהיה לגבי קבלת הערבויות, אופן ניצולן והדרישה האמריקנית לפיקוח על דרך הוצאת הכספים שיגויסו מבנקים אמריקניים כנגד הערבויות. האמריקנים דרשו, כזכור, שהכסף יופנה לקליטת עלייה ולא להשקעות בשטחים. מסיבה זו חשבו הכול, שעם עליית מפלגת העבודה לשלטון יהיה קל יותר להשתמש בכספי הערבויות. הרי מפלגת העבודה הצהירה כי פניה מופנות לעבר השקעות בתשתית, בעלייה וביצירת מקורות תעסוקה. אנשים חשבו שהעמיד נראה ורוד. ומה קרה בשטח? – כמעט כלום.

המצב החברתי-הכלכלי מידרדר מיום ליום. יש אבטלה, אין די פיתוח, אין די השקעות בתשתית, אין תנופת בנייה, ומחירי הדירות, אדוני השר, עולים ועולים. משרד הבינוי והשיכון ניסה להוזיל את הקרקעות כדי להוריד את מחירי הדירות, והתוצאה – עליית מחירי הדירות, יותר ויותר רווחים ליזמים ופגיעה גדולה יותר בציבור הרחב. יש לחזור, אדוני השר, לפרוגרמה של משרד הבינוי והשיכון, כדי להוזיל את הדירות, ובכסף להשתמש לבנייה ציבורית כדי לפתור את מצוקת הדיור של עולים חדשים וזוגות צעירים. אין לממשלה מדיניות חברתית ברורה, ועל השלום שמבטיחים לנו בוודאי אין לסמוך.

ומה נעשה בכספי הערבויות? הכסף מונח בבנק בריבית נמוכה ב-50% מהריבית שישראל משלמת בעבורו לאמריקנים, ולמעשה צובר הפסדים של מאות מיליוני שקלים.

תשאלו את עצמכם, מה ניתן היה לעשות בכסף הזה בנושאים חברתיים כאובים. אנחנו, הציבור, נושאים בהפסדים של המדיניות הכלכלית החברתית הכושלת. אין דין ואין דין, אין בעל-בית.

בנק ישראל לא הסכים שהממשלה, דרך משרד האוצר, תעביר את הכסף לבנקים מסחריים כדי שישמשו אשראי לחברות מסחריות, אבל הבנק כן הסכים, אדוני השר, לשכר המופרז של מנהלי הבנקים השכירים ומנהלי חברות במגזר הציבורי, העומד לפעמים מעל השכר הגבוה שמשתכרים מקבילים להם בארצות מפותחות אחרות. האם יש הצדקה לכך, אדוני השר? זו שאלה שצריכים לשאול את עצמם בנק ישראל ומשרד האוצר. המשרד נלחם נגד כל תוספת פעוטה לתקציב החברתי, אבל מעלים עין ממשכורות עתק במגזר הציבורי, משכורות שאין בהן כל היגיון.

הרעיון של הבנק הוא, שיש להשתמש בכסף למימון תקציב המדינה השוטף, אבל בכך בנק ישראל סותר את התנאי שהציבו האמריקנים לקבלת הערבויות – גיוס הון להשקעות בתשתית ולמימון חברות עסקיות. ממשלת ישראל קיבלה כסף בתנאים מסוימים, הפקידה אותו, והיא צריכה להחזיר אותו בעתיד. אדוני השר, הכסף הוא של הממשלה, וכאן אני מצדד בעמדת משרד האוצר, כי יש להעביר את הכסף כאשראי לחברות מסחריות שעוסקות בפיתוח המשק, כדי להגדיל הצמיחה ואת קליטת העלייה, המטרות שלהן נועדו הכספים. לכן, עמדת הממשלה צריכה להיות העמדה הקובעת.

הממשלה הזאת, שהיו שתלו בה תקוות כה גבוהות, לא פורעת את השטר שנתנו לה בוחריה ומעדיפה שלא להחליט ולזרוק מאות מיליוני שקלים על-ידי אי-ניצול הכספים, ללא צורך, בריבית נמוכה. היחידים שמרוויחים מכך הם הבנקים בחוץ-לארץ. הממשלה לא משכילה להשתמש

באפשרויות שפותח בפניה הכסף הזה ולנצלו לצמיחה ולהשקעה שהמדינה כה זקוקה להן, לשם קליטת מאות אלפי עולים ופתרון בעיית האבטלה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את שר האוצר להשיב על שתי ההצעות.

שר האוצר א' שוחט:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני קצת תמה על הדברים שנאמרו בעניין הערבויות. אני מניח שחלקם נבע מחוסר ידיעה, כיצד ואיך המערכת הזאת מתנהלת. גם תיאור הוויכוח שהוצג כאן, שמתנהל כביכול בינינו לבין בנק ישראל, לא היה במקומו.

אני רוצה להעיר לחבר הכנסת גולדפרב, על טענתו שלא קרה דבר בתעסוקה ולא קרה דבר בפיתוח. אני לא צריך ללכת רחוק. צריך לקחת רק את נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ולראות שברבעון האחרון היו רק 9% אבטלה, לעומת 11.4% כאשר הגענו לשלטון. כלומר, ירידה של כ-25%. לשמחתי הרבה, היא מתמשכת והולכת.

על השקעות בתשתית לא צריך לכתוב בעיתונים ולא צריך לנאום מעל דוכן הכנסת. פשוט צריך לנסוע גם מאשקלון לירושלים וגם מירושלים לתל-אביב וגם מתל-אביב לחיפה ולראות בדיוק עד כמה השכלנו לנצל תקציבים בהיקפים הרבה יותר גדולים מאשר עשתה זאת הממשלה הקודמת.

לפיכך, מגוחך בעיני הדבר שעולים על הדוכן הזה ומדברים על כך שהאבטלה עולה ואין השקעות בתשתית.

אלכס גולדפרב (יעוד):

אדוני השר, אילו היינו מנצלים את כספי הערבויות – – –

שר האוצר א' שוחט:

מייד אסביר לך למה אתה טועה. כספי הערבויות לא נועדו לממן בתקציב הרגיל של ממשלת ישראל אלא סכום של 600 מיליון דולר, שהסכימו האמריקנים – במסגרת ההסכם אתם – שייכנסו לתקציב. הערבויות הן בעצם מלווה שממשלת ישראל לוקחת בארצות-הברית, וכיוון שיש ערבות של ממשלת ארצות-הברית לאיגרות החוב האלה, קל לגייס את הכסף בשוק ההון האמריקני בריבית יחסית נמוכה, אבל זו ריבית גבוהה לטווח קצר. הריבית היא כ-7% למשך כ-30 שנה. לא היה אפשר לגייס סכומים כה גדולים בריבית כזאת אלמלא היתה ערבות של ממשלת ארצות-הברית, ומכאן החשיבות של הערבויות.

בהתאם להסכם עם ממשלת ארצות-הברית, 600 מיליון דולר מתוך 2 מיליארדי דולר שמגייסים בשנה, נכנסים לתקציב למימון פעולות מחקר ופיתוח. בעיקרון, כסף איננו צבוע, אבל הם משמשים לעבודות תשתית ופיתוח, כלומר כ-2 מיליארדי דולר. אגב, אנחנו מטפלים בהגדלת הסכום למטרה של מחקר ופיתוח. תקציב המחקר ופיתוח השנה היה קרוב למיליארד שקל. כאשר באנו לממשלה, הוא היה פחות מ-400 מיליון, ומחקר ופיתוח משמשים כמנוף מרכזי לתשתית טכנולוגית מדעית. כשר האוצר ראיתי בחיוב רב את הגדלת התקציבים האלה, ואנחנו פנינו לאמריקנים כדי שיאשרו שחלק מהמלוות אכן ייכנס לתוך התקציב.

אבל, יתרת הכסף לא יכולה לשמש את הקטע הממשלתי. אנחנו רוצים שהכסף יהיה מיועד למגזר העסקי. חברת החשמל לקחה כמה מאות מיליוני דולרים.

אגב, חבר הכנסת ויינשטיין, אני חושב שלא הייתי בארץ כשהתפרסמה הידיעה, אבל כשאני עושה חשבון מהיר, ואני יכול להבין שאנחנו משלמים כ-7%, שכן איגרות החוב האלה הן ל-30 שנה, וכשבנק ישראל מפקיד לתקופה קצרה הוא מקבל 3% עד 4%, מכאן בוודאי פער הריבית. אבל כיוון שחלק גדול מהכסף היה בשימוש, נראה לי שסכום של 80 מיליון דולר הוא סכום גדול. זה קצת בלתי סביר, לאור השימושים שנעשו, ולכן אני מוכן לבדוק את זה ולראות במה מדובר.

אין ספק שבקטע שבו אין שימוש – ומייד אגיד למה משמש הכסף, ואני לא רואה בכך פסול, אני מניח שהסכום קטן יותר. אגב, דבר כזה יכול לקרות, שכן ממשלה לווה כסף, לא משתמשת בו, משלמת חוב בגין האיגרות שהיא לקחה, והפיקדונות שלה בבנק ישראל מופקדים על-ידי הבנק לתקופה קצרה, ואז מטבע הדברים הריבית נמוכה יותר. דברים כאלה קורים לאורך כל הדרך, ואני לא רואה בזה שגיאה או פגם.

הוויכוח בינינו לבין בנק ישראל היה – – –

דן תיכון (הליכוד):

השאלה באילו סכומים. מדובר במיליארדים.

שר האוצר א' שוחט:

לא מדובר במיליארדים. גייסנו 3 מיליארדים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

שר האוצר א' שוחט:

לא יכול להיות. הגיוס הראשון היה בספטמבר.

דן תיכון (הליכוד):

זו המנה השלישית.

שר האוצר א' שוחט:

כן, זו המנה השלישית. חלק מהכסף אומנם נכנס לתוך התקציב – 1.2 מיליארד, כך שנשאר 1.8 מיליארד. חברת החשמל לקחה כמה מאות מיליונים, ולכן זה לא נראה לי. הוויכוח בינינו היה האם אפשר לצבוע פיקדונות שהולכים לבנקים מכוונים על-ידי הממשלה, ובנק ישראל התנגד. הוא אמר שזו חזרה לימים של כסף מכוון. לכן היינו צריכים למצוא איזו פשרה לעניין, והעבירו תקנות שמאפשרות לקחת חלק מהסכום, לשים אותו בבנקים, שכן אנחנו אמרנו שאנחנו רוצים שיהיה שימוש מסחרי רגיל בחלק מהכסף הזה. יבוא יזם שצריך כסף, יגיד שהוא רוצה כסף ל-30 שנה ב-7%, דבר שקשה להשיג. אנחנו לא רוצים להרוויח מזה כסף. זו היתה הטכניקה. לא היתה כאן בעיה של ויכוח, אלא בעיה מינהלית שנבעה מכללי בנק ישראל. לא רצינו לחזור לתקופה שבה היתה אפליה, אני לא הכרתי את הדבר הזה, זה היה בתקופה רחוקה, ולכן מצאו סידור שהכסף לא יהיה מכוון.

אבל, אני רוצה שחברי הכנסת יבינו, אדוני היושב-ראש, אני רוצה שיבינו שהיה יתרון גדול מאוד בקבלת הכסף. אפשר לבדוק את זה לפי כמה אינדיקטורים. היתה צמיחה גדולה מאוד במשק בשנתיים האחרונות. היה גידול עצום בהשקעה. אגב, כנראה הרבעון הראשון של 1994 יסתיים בגידול של 20% בכסי השקעה, דבר שהוא חיובי מאוד מבחינת עתיד המשק.

היה ייבוא גדול של אמצעי השקעה בשנתיים האלה. היתה ירידה משמעותית בשיעור האבטלה. ולמרות כל אלה אנחנו רואים שהעודף ברזרבה לא גדל, למרות הגיוס של 3 המיליארדים. מה משמעות הדבר? מה היתה ההנחה המרכזית שלפיה עוד ממשלת הליכוד התחילה לגייס ערבויות? היתה טענה שתהיה צמיחה במשק, שכתוצאה מעלייה תהיינה השקעות, ולפיכך ייווצר מחסור של 14 מיליארד – – –

דן תיכון (הליכוד):

בתנאי שיבואו מיליון עולים.

שר האוצר א' שוחט:

נכון. עד עכשיו הגיעו חצי מיליון עולים. היתה הנחה שיהיה מחסור גדול במטבע-חוץ. לכן אמרו שיש צורך בערבויות, שתהיה מטרייה שתגן על הרזרבות שלנו. אנחנו רואים שאותם 3 מיליארדים שגויסו, לא הגדילו את הרזרבה.

אנחנו יודעים שיש לנו גירעון בחשבון הדולרי השוטף, ולפיכך היתה חשיבות עליונה שהכספים האלה יהיו, שכן הם הוצאו במשק. הם הוצאו בהשקעות, בבתי-חרושת, במרכיבי מטבע-חוץ, בתשתיות שאנחנו עושים, בתחנות חשמל ובכל דבר ודבר. לכן, אי-אפשר להתייחס אל הדבר הזה כאל דבר שאין לו תרומה עצומה למשק. נכון שלפעמים אנחנו משלמים את הריבית. קודם כול, אנחנו משלמים ריבית של 7%. צריך לדעת זאת. לקחנו 3 מיליארדי דולר ואנחנו משלמים על איגרות החוב האלה ריבית של 7%. מה שלא בשימוש מפקיד בנק ישראל, ואנחנו מקטינים את ההוצאה. דרך אגב, על מה שהולך לשימוש בתקציב אנחנו עדיין משלמים 7%, ונמשיך לשלם אותם. כלומר, אי-אפשר לראות את הדבר הזה כאילו תנועה של כסף שלקחנו ואנחנו צריכים להפקיד אותו כדי לקבל 7%. לא זאת המטרה.

לכן, השגיאה בהצגת העניין היא רבה מאוד. המטרה היתה ליצור מטריית מטבע-חוץ לשימושים הרבים של גידול המשק. עובדה שהמשק גדל ועובדה שהיתרות לא גדלו, אף שלקחנו את 3 המיליארדים האלה. דבר שני, כפי שהבהרתי, חלק מהסכום נכנס לתקציב. האמת, פנינו לאמריקנים לבקש עוד 300 מיליון דולר לתקציב, לצורך מחקר ופיתוח, שכן זה נושא שאנחנו הולכים עליו חזק.

לפיכך, הביקורת שהוצגה על-ידי חברי הכנסת הנכבדים, ובעיקר בצורה כל כך דרמטית ומלאת כאב על-ידי חבר הכנסת ויינשטיין – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כאב?

שר האוצר א' שוחט:

אני התרשמתי שאתה סובל כמעט מהעניין הזה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא נתן לך תשבחות.

שר האוצר א' שוחט:

התשבחות הן פרשה נפרדת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חצי מיליארד יכול לגרום לכאב.

שר האוצר א' שוחט:

אני חושב שאתה מבין את מה שהסברתי. אנחנו כעת בשלב של הדיבור האמיתי ולא בשלב של הדיבור אל המצלמה. לפיכך, תרשה לי – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

גם עכשיו יש מצלמה.

שר האוצר א' שוחט:

לפיכך, אני באמת רוצה להגיד לך, זה נכון שבאופן חשבונאי אפשר להגיד: לקחתם כסף ב-7% ל-30 שנה, וזה הופקד לחמש שנים, או לשלוש שנים, או לזמן קצר, ב-4%, ויש פער. זה נכון. זאת הפעולה הפיננסית. אבל בסיכומו של דבר, אנחנו יודעים שזאת מטרייה של הגנה על מטבע-החוץ לצרכים של פיתוח המשק. הראיה לכך וההוכחה לכך היא שהמשק גדל, התוצר גדל, היצוא גדל, האבטלה יורדת, ועם זאת הרזרבות האלה לא ניפחו את מה ששוכב במרתפי בנק ישראל, או שמופקד במקומות אחרים. לפיכך, יש חשיבות ללקיחת הכספים האלה, ואנחנו נמשיך לקחת אותם.

כפי שאמרתי וכפי שהסברתי, הדבר שאושר עכשיו על-ידי בנק ישראל מאפשר לנו הפקדה של הסכום בבנקים, כדי שגורמים מסחריים יוכלו לקחת אותם. אנחנו מקווים, שמי שייקח כסף לטווח ארוך יעמוד בריבית BACK TO BACK, זאת אומרת באותם שיעורים שאנחנו משלמים לקוני איגרות החוב בארצות-הברית. אבל השימוש עדיין יהיה אותו שימוש: מטבע-חוץ לצורך פיתוח וגידולו של המשק.

אני חושב שהעובדה שהממשלה שלנו הצליחה להשיג את הערבויות – וזה היה אחד הנושאים המרכזיים שעליהם דיברנו, זה היה אחד הנושאים המרכזיים שהממשלה הקודמת לא הצליחה לקבל מהאמריקנים – היא עובדה חשובה וטובה למשק הישראלי.

לא הוצעו פה הצעות. אין לי התנגדות, אם המציעים רוצים, שדברי יירשמו כהודעה, או שהנושא יועבר לוועדת הכספים. מבחינתי, כל דבר אשר יוצע מקובל עלי. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת דן תיכון מבקש להסיר את הצעת חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מסתפק – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

רגע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אולי אסתפק? אחרי ששמעתי את האידיליה של שר האוצר, חשבתי שאולי אסתפק בכל זאת בהעברת הנושא לוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם כך, בוודאי יש עכשיו מקום לחבר הכנסת דן תיכון להשמיע את הדברים שלו.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, חלפו כמעט כשנתיים מאז אושרה הערבות, או אושרו הערבויות בסך של 10 מיליארד דולר. אני עדיין ממשיך לבקש שתציגו את חוזה הערבויות לקליטת העלייה. אינני יודע מה יש להסתיר. מן הראוי שההסכם הזה יוצג בפנינו, כי יש בו כמה נושאים שאין לנו מידע עליהם, למשל כל פעולת הקיזוזים, כמה מקזזים, את מה מקזזים ובגין אילו השקעות מקזזים.

לא הייתי כאן בארץ כשפרץ הוויכוח, אבל כנראה הדים הגיעו אלי לחוץ-לארץ. לפחות נציגי משרד האוצר בארצות-הברית סירבו להתייחס לנושא הזה.

אני הייתי מציג את השאלה בצורה אחרת. יש לנו רזרבה, שהגיעה לכ-6 מיליארדי דולר. השאלה היא, איזה גובה של רזרבה צריכה המדינה בתקופה הזאת? האם 6 מיליארדים זה הרבה? האם 6 מיליארדים זה מעט? מה היקף הרזרבות, ואיך משקיעים את הרזרבות? כשמדובר ב-6 מיליארדים יכול היה חבר הכנסת ויינשטיין, שמבדיל בין כסף לטווח ארוך ובין כסף לטווח קצר, להגיע לסכומים

מבזבזים בהיקף הרבה יותר גדול. אבל השאלה העיקרית שצריכה להישאל ולהיבחן – ואני מקווה שעושים זאת באוצר – לשם מה לוקחים את הערבויות? האם צריך את הכספים האלה לפחות בזמן הקרוב, בזה הזמן, בהתחשב בעובדה שהיקף העלייה ירד ל-60,000-70,000 איש בשנה, במקום 200,000 איש בשנה, כפי שהיה צפוי בשעתו?

אגב, אני מציע גם לבחון את האפשרות, האם חברת החשמל יכולה ללוות את הכסף לזמן ארוך, לא 30-שנה, אבל ל-15-20 שנה, בריבית נמוכה יותר? – נדמה לי שכן.

מכל מקום, כל השאלות האלה צריכות להישאל, להיבחן, וצריך גם לתת תשובות טובות. טוב נעשה אם נעביר, כאמור, את הנושא הזה לדיון בוועדת הכספים. אבל אני, כאמור, מבקש להסיר את הנושא מטעמים טקטיים בלבד.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבין שאתה בעד העברת הנושא לוועדת הכספים. אבל לפחות פורמלית אתה צריך לבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

לא, אני בעד הסרה מטעמי תקנון.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש את זה בשבילך. נכון?

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא. אני ביקשתי זאת. לא שמעת.

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב, בסדר. חבר הכנסת ויינשטיין, האם אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גולדפרב?

אלכס גולדפרב (יעוד):

אני מבקש להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה מבקש להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה. אנחנו נצביע על ההצעה, האם להעביר את הנושא לוועדה. לאיזו ועדה? – על כך תחליט ועדת הכנסת. אני כבר הפעלתי את הלוח.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דן תיכון, אני רואה שאתה עקבי מאוד. בדרך כלל חברים מבקשים להסיר ובהצבעה מצביעים בעד.

דן תיכון (הליכוד):

זה שימוש גרוע בתקנון.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון. אני מעריך מאוד את העקביות והצמידות שלך לתקנון.

חברי הכנסת, 12 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. אני קובע שההצעה לסדר-היום בנושא: עמדות בנק ישראל ומשרד האוצר בסוגיית הערבויות מארצות-הברית, של חברי הכנסת אריאל ויינשטיין ואלכס גולדפרב, עוברת לוועדה שתיקבע על-ידי ועדת הכנסת.

הצעה לסדר-היום

בריאות ציבור המתרחצים בחופי ים מזהמים

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא – הצעה לסדר-היום מס' 3848 בנושא: בריאות ציבור המתרחצים בחופי ים מזהמים. חבר הכנסת אברהם הירשזון. נדמה לי שהיום אתה זוכה. רשום גם חבר הכנסת משה מאיה, אבל הוא איננו בבניין. אילו הוא היה – היית מקבל רק שבע דקות. מאחר שאתה המציע היחיד, בהתאם לתקנון מגיעות לך עשר דקות. את זה הרווחת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש, אף שאני בטוח שהיית נוהג אתי כבית-הלל – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

השעה מאוחרת, ואני מקפיד על הדקה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כל הכבוד.

רפאל פנחסי (ש"ס):

מה יקרה אם – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני אחזיר שלוש דקות, ואתם תחליטו אילו דקות צריך לקצץ מהן.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

יעקב שפי (העבודה):

אנחנו מוכנים אפילו שתדבר — — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

קואליציה מקיר לקיר, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מוכרח להיות — — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה מראה על רצינות הנושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מוכרח להיות נדיב גם באופן אישי. אסור לערבב עניינים אישיים, אבל אני רוצה ללכת לים, וכולם אומרים לי: אסור.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אני הולך למרות הכול.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני אזהיר אותך שלא ללכת לים – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אוי ויי, אוי ויי, אתה רוצה לקלקל לי את מעט התענוג שיש לי?

אברהם הירשזון (הליכוד):

לא, אני פשוט רוצה שיהיו לך חיים ארוכים, שתוכל להתענג עליהם הרבה, ולא תקלקל אותם על-ידי הזיהום שקוראים לו ים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה, אבל אני כל כך לא מפונק בימי חיי – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, בימים אלה נפתחת עונת הרחצה של קיץ 1994. מיליוני ישראלים יפקדו, במשך ששת החודשים הבאים לפחות, את חופי הרחצה ברחבי המדינה. מיליוני ישראלים יהיו חשופים לים הישראלי, לשמש הקופחת ולזיהום הסביבתי. כן, רבותי, לזיהום הסביבתי.

ביום שלישי, 12 באפריל, בשעה 07:00, נפתחה רשמית עונת הרחצה בחופי תל-אביב-יפו. אותם אלפי מתרחצים שבאו באותו בוקר לקבל את פני עונת הרחצה החדשה לא היו מודעים כלל לאחד המחדלים הסביבתיים הגדולים ביותר במקומותינו. ערב פתיחת עונת הרחצה החדשה הוזרמו לים של תל-אביב, באזור תחנת רדינג, לא פחות מ-44,000 מטר מעוקב שפכים ומי ביוב מצחינים ומסוכנים.

העיתון "תל-אביב" בדק ומצא, ביוזמת העיתונאית ורד לוי, כי הזרמת מי הביוב לים בפתח עונת הרחצה לא היתה יחידה באותם ימים. פעולות דומות ל"השבחת" מי הים נעשו גם ב-8 באפריל – 18,000 מ"ק מי שופכין; ב-7 באפריל – 35,700 מ"ק; ב-6 באפריל – 38,000 מ"ק; וב-5 באפריל – 52,700 מ"ק.

בבדיקה שנעשתה על-ידי ד"ר יונה פורר, מיקרוביולוגית ומומחית לנושא ים, היא קבעה כי חוף תל-ברוך, נוסף על חוף "שרתון" וחופים אחרים, גם הוא מזוהם. כל זמן שמזרימים שפכים ברדינג, אי-אפשר להתרחץ בו, והסכנה אמיתית.

היו"ר ד' שילנסקי:

תסלח לי, נדמה לי שקראתי בעיתון, שמעתי ברדיו – או משרד הבריאות או עיריית תל-אביב הזהירו כי החופים נקיים, ויש בסך-הכול רבע – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

מהחולירע שישנה, אבל החולירע ישנה, אתה אומר.

אדוני היושב-ראש, אינני יודע מה אומר משרד הבריאות, גם אינני יודע, עם כל הכבוד לסגן השר, אינני יודע מתי הוא ביקר, לאחרונה, בחוף רדינג וראה שאותו צינור שצריך להוציא את השפכים לים כולו מחורר. חבל על הצינור, משום שהשפכים הרי זורמים מייד החוצה דרך החורים – – –

יורם לס (העבודה):

– – – הצינור הוא מתחת למים – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

ידידי, אני הייתי שם, ראיתי את הדברים, ואתה יודע שאם אני מתייחס לדברים אני מתייחס אליהם ברצינות רבה. אתה תל-אביבי גם כן, אתה מתרחץ בים ההוא, ואני מציע לך לבדוק את הדברים. אני בדקתי אותם. דיברתי עם אנשי איכות הסביבה בתל-אביב, והם מזועזעים מהעניין, והנה אתה אומר לי: עיריית תל-אביב.

ראש אגד ערים לביוב גוש-דן אומר בריאיון עיתונאי: אני לים הזה לא נכנס, אז מה אני צריך תגובות של עיריית תל-אביב? – הנה התגובה, לעיתון, לציבור כולו.

הסכנה גדלה והולכת בכל יום. מדוע? משום שזה לא סוד, אדוני, היום ה"שפדן" כבר עמוס לעייפה ואיננו יכול לקלוט את כל מי הביוב שמזרמים אליו. פשוט איננו יכול לקלוט, אז מה עושים? – משחררים חלק מהמים לים. עיריית תל-אביב הבטיחה שעכשיו לא ישחררו ביום, אבל בלילה ממשיכים, עדיין, לשפוך אלפי קוב שפכים לים, ואומרים לי אנשי איכות הסביבה בתל-אביב, שבכל יום מזרמים לים בין 20,000 ל-25,000 מ"ק של צואה אמיתית שלא עברה לא רבע טיהור, לא חצי טיהור, ולא שלושת-רבעי טיהור, אלא כמו שזה יוצא, כך זה מגיע. חבל, פשוט, להשתמש בצינור. אפשר, פשוט, לזרוק זאת ישר לים.

מישהו בדק איזה זיהום יש? מישהו בדק אילו חיידקים יש? מישהו בדק מה ההשפעה של הנושא הזה? זה פשוט הפקר. אני אומר לך, אדוני, זו פשוט הפקרות, ומוציאים את כל המתרחצים, והמתרחצים הם לא רק תל-אביבים. תל-אביב היא עיר שקולטת גם מתרחצים שבאים מבחוץ, וזאת סכנת נפשות. ילדים מתרחצים בחופים האלה, הילדים האלה ייזקו במחלות, ואחר כך ישאלו: ממה המחלות? הנה התשובה: מהים המזוהם הזה. הם רוחצים בשפכים, הם לא רוחצים בים. לכן, התופעה חמורה מאוד, ואני לא צריך לומר לך זאת, אתה דוקטור, אתה מכיר את הדברים האלה, אתה מכיר אותם על בוריים, וזה לא דבר מפלגתי; זה לא דבר מפלגתי.

במקום למצוא פתרונות לנושא הזה, פתרונות ל"שפדן" שהוא עמוס לעייפה ולא מסוגל עוד לקלוט את מי הביוב – אני אומר לכם, צריך להכריז על האזור הזה כאזור של מפגע לאומי, של אסון לאומי. ואנחנו שלווים ושאננים.

אני אומר לך, אדוני סגן השר, אני אפילו אעריך מאוד אם לא תיתן היום תשובה אלא תבדוק את העניין הזה על בוריו ולא תבוא לי עם מספרים שנתנו לך מומחים כלשהם, שאני לא בטוח שהם מוסמכים לתת אותם. אני אעריך זאת מאוד.

מה קורה היום? במקום לטפל טיפול שורש בבעיה, בונים ערים חדשות. ראש-העין נבנתה כעיר חדשה. דאגו לשאלה להיכן יישפכו השפכים של ראש-העין? לא דאגו; הכול ל"שפדן".

היו"ר ד' שילנסקי:

יש שם, בתל-אביב.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הכול ל"שפדן". בונים שכונות חדשות, אין שום תוכנית. יש תוכניות, אבל אין שום ביצוע ופתרון הבעיה לאן יישפכו מי הביוב שלהן. הכול ל"שפדן". הולכים לבנות את מודיעין, ואומרים לנו שבעתיד יקום אגד ערים רמלה-לוד ולשם יישפכו השפכים, אבל בינתיים? – ל"שפדן". הוא לא יכול להכיל את כל זה.

הוא פשוט לא יכול להכיל. והפתרון פשוט – פותחים את הברז בחשכת הלילה, שופכים לים, ואתם, תושבי מדינת ישראל, מתרחצים בביוב הזה.

לכך, אדוני היושב-ראש, אין פתרון של רשויות מקומיות, משום שיש תוכניות. אני מחזיק פה בידי תוכניות של מומחים, לא שלי, של מומחים, זה זה זה זה זה, מה צריך לעשות, יש פתרונות ידועים ויש פתרונות מקובלים, אבל הפתרונות האלה הם פתרונות ממלכתיים והם לא פתרונות מקומיים. כל זמן שמדינת ישראל לא תבין שהנושא הזה הוא בעל ערך לאומי ממדרגה ראשונה, שיכול לגרום למחלות בקנה מידה המוני, כל זמן שהיא לא תקדיש את האמצעים הכספיים, לא ימצא פתרון לנושא הזה. זה כל שנה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אני רואה שיש התייעצות של סיעת יעוד, אבל אתם מתייעצים בקול רם, ואנחנו שומעים כמעט את כל הסודות של הסיעה – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

אמרתי לך, אדוני היושב-ראש, בתחילת דברי, מאחר שאנחנו גם ידידים ואני חרד לבריאותך ולבריאות משפחתך, אף שיש לך הרגל – ההרגל הוא יוצא מן הכלל, אני עצמי הייתי הולך כל יום לחוף רחצה בבת-ים כאשר גרתי שם – אני מציע לך בקיץ הזה להימנע מללכת להתרחץ בביוב הזה, אפילו כמחאה. שידעו שאתה לא הולך לשם, כמו שאני נמנע מהליכה לשם, משום שהדבר הזה – בנפשנו.

הייתי מסתפק בהעברה לוועדה, לדיון בה, אבל אני חושב שהעניין יותר מדי רציני, משני טעמים, אדוני היושב-ראש: דבר ראשון, חברי כנסת רבים דיברו אתי ואמרו לי שהם היו רוצים מאוד להשתתף בדיון הזה, לכן חשוב להם שהוא יעלה במליאה; הדבר השני, אני לא רוצה שיהיו פה אי-אלה ספקות שלא הצעתי – אחרי הדיון במליאה אני מתכוון, אדוני סגן השר – שתוקם ועדת חקירה פרלמנטרית לנושא הזה, משום שהנושא הזה – בנפשנו. מאחר שאני מתכוון לנושא הזה, אני אומר זאת מראש, כדי שלא יהיו שום ערעורים – אמרת או לא אמרת את הדברים האלה. לנושא הזה חייבת לקום ועדה פרלמנטרית שתכלול חברי כנסת מכל קצות הבית, מהקואליציה ומהאופוזיציה, משום שהעניין הזה הוא בנפשנו, ויפה שעה אחת קודם. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. לא מיצית את הזמן שעמד לרשותך. דיברת שבע דקות בדיוק.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תשמור לי שלוש דקות לפעם הבאה. אני אזכור.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת הירשזון, אתה רגיל לשמוע מחמאות מספסלי הליכוד. הנה אתה שומע מחמאה מספסלי המערך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תודה רבה. אמרתי מראש שהנושא הזה הוא לא מפלגתי. החיידקים לא יודעים להבדיל בין קצות הבית הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, תסלח לי, אני שמעתי בחצי אוזן שהוא העלה רעיון שאולי לא תענה היום, אולי תבדוק את האינפורמציה שלו, ונאפשר לך להשיב במועד אחר?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לא, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי להציע הצעה לא פוליטית לחבר הכנסת הירשזון. אמרת שזה נוגע לכל תושבי המדינה, לים באים מכל מיני מקומות, גם מחולון, גם מבת-ים, מפתח-תקווה ומתל-אביב.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גם מירושלים.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון. אבל עיקר הבאים לים הם תל-אביבים. ואתה מכהן כיושב-ראש הלובי של חברי הכנסת התל-אביבים מכל סיעות הבית. גם אני חבר הלובי התל-אביבי. אני מציע שאולי תיקח את היוזמה – האומר א' יגיד גם ב' – ואתה ידוע כבעל אנרגיה, תיקח את חברי הכנסת התל-אביבים לסיור במקום, שיראו במו עיניהם. אתה מרשה? אנחנו דנים בכך בהבנה וברוח טובה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

קודם כול, תודה רבה לך, אדוני סגן השר. אדוני היושב-ראש, אני רואה שכיוונתי לדעת גדולים. ראש העיר נמצא בחוץ-לארץ, ואני כבר קבעתי פגישה בנושא הזה, בנושא הלובי של חברי הכנסת התל-אביבים למען תל-אביב. נצא גם לסיור במקום, ולכן אני מודה לך מאוד על החיזוק שקיבלתי ממך בנושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני סגן השר, הבמה לרשותך.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני בטוח שהנושא שהעלה בכנות חבר הכנסת אברהם הירשזון הוא באמת בעיה. אני מביא לך נתונים של משרד הבריאות, של רופאים, של מיקרוביולוגים, אין שום סיבה להסתיר ממך, מהעם ומהכנסת את האמת. אתה הסתמכת על העיתונאי. עם כל הכבוד לעיתונאי, הוא עדיין לא הסמכות בנושא הזה. אני אענה לך את התשובה הרשמית, ובוודאי גם אתייחס לנושא בקיצור נמרץ ואציע הצעה.

משרד הבריאות מקיים מעקב רצוף על איכות המים בחופי הרחצה, ובעונת הרחצה הוא אף מפרסם את הנתונים בעיתונים מדי שבוע בשבוע. חבר הכנסת הירשזון, זאת הנקודה הראשונה. אתה דרשת משהו לפני שנה, ראיתי תזכורת, היום העברתי זאת לטיפול ובתוך כמה ימים תקבל תשובה. עונת הרחצה התחילה ב-12 באפריל, ואני כסגן שר הבריאות מבטיח פרסום הנתונים בעיתונים מדי שבוע בשבוע. הנתונים והבדיקות חשובים מאוד.

בעונת החורף אומנם היו הזרמות של עודפי שפכים לים במוצא רדינג, שיכלו לגרום לזיהום מי הים בחופי תל-אביב, אך הזרמות אלה כבר נפסקו ובעונת הקיץ אין הזרמות של עודפי שפכים לים. כתוצאה מכך איכות המים בחופי תל-אביב ובחופים אחרים, הפתוחים לרחצה, היא טובה.

לפי דרישתנו, סגורים כיום לרחצה החופים תל-ברוך ו"צ'רלס קלור" בגלל הזרמת עודפי השפכים. בחורף נסגר לרחצה חוף תל-ברוך והוא לא יפתח עד שהבדיקות יראו שאיכות המים בחורף טובה. חוף "צ'רלס קלור" סגור לרחצה משום שאיכות המים בו היתה גרועה בשנה שעברה. זאת אומרת, אם סוגרים שני חופים אחרי בדיקה, יש אפשרות שאם הבדיקה תראה שבחופים אחרים הזיהום הוא גבוה על-פי הסטנדרטים, גם הם ייסגרו.

התוצאות האחרונות – וכאן הנקודה החשובה – של בדיקות מי הים בחופי תל-אביב בתאריך 19 באפריל 1994 היו כדלקמן; חיידקי קולי צואתי ב-100 מ"ל מים: חוף "שרתון" צפון – 6; חוף "שרתון" דרום – 0; חוף "הילטון" צפון – 2; חוף "הילטון" דרום – 4; חוף גורדון – 320, זה גבוה; חוף פרישמן – 200; חוף בוגרשוב – 100; חוף אלנבי – 16; חוף יפו, גבעת-עלייה – 2.

היו"ר ד' שילנסקי:

חוף "שרתון" פחות מחוף גורדון? הרי חוף "שרתון" קרוב יותר לרדינג.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, איפה אתה מתרחץ, בחוף גורדון?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

עכשיו הוא יחליט ללכת לחוף "שרתון" דרום, שם זה אפס.

היות שהמקסימום המותר הוא 400, חבר הכנסת הירשזון, זאת אומרת יש אחוז גבוה בשני חופים – 320 ו-200. זה עדיין לא מעל התקן. ניתן לראות ששום חוף לא עבר את התקן. יש לציין כי התקן שלנו הוא מהמחמירים, ובארצות רבות מרשים עד 1,000 חיידקים ב-100 מ"ל מים.

אמרתי בתחילת דברי שאדרוש, ובוודאי יקיימו זאת, החל ממחר אוציא הנחיה, בהזדמנות חגיגית זאת גם לגבי חופים אחרים ולא רק בחופי תל-אביב, לביצוע בדיקה שבועית, ונפרסם אותה. בדרך כלל מפרסמים אותה גם בעיתונים. למה אני אומר זאת? אני לא רוצה להתווכח אתך. נכון שבונים ערים כמו ראש-העין או מודיעין וגם בהן לא מתכננים מראש טיהור מי שפכים. אל תשכח שגם מי התהום שלנו דלילים מאוד, זה מחלחל, וזה קשה מאוד גם לנו, לא רק לרחצה אלא גם לדברים אחרים. אני מסכים אתך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אל תיתנו רשיונות.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אני מסכים אתך שזו שאלה של אחריות וסדר עדיפויות. יש להעלות את הטענה הזאת. זה לא עניין של קואליציה ואופוזיציה. אפילו אם הממשלה תגיד שיש לה סדר עדיפויות אחר ואין לה כסף, זה לא משנה. הטענות שאתה מעלה הן ענייניות ונכונות.

אני לא רוצה להתווכח אתך על האחראי שאמר: אני לים הזה לא נכנס. שוב, אם אנחנו מסכימים שהבדיקה תיעשה ויהיה מעקב, גם אם האיש המכובד הזה לא ילך לשם, מר שילנסקי ילך. זאת אומרת, אתה עדיין מאמין ברופאים. הרי יש סיבה לבדיקות של משרד הבריאות. למשרד הבריאות אין היום שום סיבה להגן על דבר לא נכון.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש לי הצעה בשבילך.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

תאמין לי שלא אסתיר ממך. אם צריך, גם אנשים אחרים יבדקו, ואני עוד אודיע לך. לא שאין לי אמון במערכת, יש לי אמון במערכת, אבל לשם חיזוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, תסלח לי, יש פה כרגע באולם שלושה חברי כנסת תל-אביבים: חבר הכנסת פרופסור לס, חבר הכנסת הירשזון ואנוכי. יש חילוקי דעות בין אלה לאלה. אני לא יודע איך מודדים, אין לי כל מושג, אבל בוודאי אצלך יש מומחים. אני מציע שתיתן לנו מומחה, ושלושתנו נצא ונבדוק ונראה במו עינינו.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

ברצון.

היו"ר ד' שילנסקי:

מקובל עליך, חבר הכנסת לס?

יורם לס (העבודה):

אני לא יודע איך אפשר לראות חיידקים.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש מכשירים.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

המומחה יבדוק. צריך ללכת למעבדה, חבר הכנסת פרופסור לס, ולקבל הסבר. אתה היית מנכ"ל משרד הבריאות ואתה מומחה. אין לי בעיה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת הירשזון, אתה מסכים להצעה? אנחנו שלושתנו ניקח את המים, נקבל הדרכה איך עושים את זה ונבוא למעבדה ונראה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, ברשותך, משפט אחד. הרי אפשר לקחת אתכם יום בשבוע, הרי אתם לא תלכו כל יום, נלך למעבדה ונבדוק. לפי הטענה של חבר הכנסת הירשזון, עוברים כל לילה 25,000 קוב צואה בתל-אביב, אתם הולכים הביתה – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

נטו צואה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

כן, בלילה מזרימים. עוד שבוע, עוד שבועיים – תכפיל ותראה כמה טונות. נעזוב את זה.

ההצעה שלי היא יותר מעשית – שבכל שבוע, כפי שהמשרד מתחייב, יבדקו את זה, כי מדובר ברחצה של נשים, ילדים ואחרים, מאות אלפים, אולי מיליונים, כי אותם מאות אלפים חוזרים על עצמם.

אדוני היושב-ראש, אינני מתנגד לערוך דיון במליאה. אני מסכים לדיון. עד שיתקיים הדיון, אם יהיה בעוד שבוע ואם בעוד שישה חודשים, אני מבטיח לתת הוראה השבוע, שבכל שבוע תהיה בדיקה בכל

החופים האלה, ואני אתן לכם את התוצאות. אם יהיו תוצאות חמורות, נסגור חופים. לא נתבייש לעשות זאת. ואני מבטיח לכם שלא אסתיר מכם מידע.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני עוד אתייעץ עם שני חברי שהזכרתי את שמותיהם, ואם הם יחשבו שכדאי שאנחנו בעצמנו ניקח את המים, אני בטוח שאתה תלך לקראתנו ותעזור לנו טכנית.

דוד מנע (הליכוד):

בסדר גמור.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת הירשזון, אני מבין שיש הצעה אחת, לקיים דיון במליאה. אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

עשרה בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת אברהם הירשזון תידון במליאה.

הצעה לסדר-היום ארבעה מקרי טביעה בחופי נהרייה עקב פיטורי כל המצילים

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, מס' 3922: ארבעה מקרי טביעה בחופי נהרייה עקב פיטורי כל המצילים – של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. בבקשה. קראתי בעיתון על נער צעיר, נדמה לי בן 13, מנהרייה, שהציל שני אנשים מטביעה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

שלושה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אולי מישהו זוכר את שמו? אז נכניס אותו לפרוטוקול. בכל אופן, אני בטוח שעל דעת כולם אנחנו שולחים לאותו נער ברכת יישר כוח. ירבו כמותו, ויצליח במעשיו.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, מי משיב לי על ההצעה?

היו"ר ד' שילנסקי:

סגן שר הבריאות.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אבל הנושא שלי, למעט העובדה שמדובר בחופי ים, אינו קשור כלל לנושאים הקודמים.

דוד מנע (הליכוד):

אז תעלי את זה מחר.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

לא אני קבעתי את סדר-היום. לא אני כללתי את הנושא הזה בסדר-היום. אדוני סגן שר הבריאות, עם כל הכבוד, אני מסופקת אם אדוני יוכל להשיב לי על ההצעה הזאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת סלמוביץ, סגנית מזכיר הכנסת הפנתה את תשומת לבי שסגן השר מסאלחה משיב בשם שר הפנים.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אני חושבת שזה מתאים יותר לשרת העבודה והרווחה.

דוד מנע (הליכוד):

אתם עושים פארכה מהכנסת.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לומר משהו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סגן שר הבריאות מבקש לומר משהו. בבקשה. אחר כך ניתן לחבר הכנסת פנחסי.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת סלמוביץ, את אומרת שאת מסופקת אם אני אוכל להשיב על הצעתך. נניח שהיה בא לכאן שר הפנים, שהוא ראש הממשלה, האם את חושבת שהוא ביקר בנהרייה וידע? אני מבטיח לך תשובה עניינית, עם ידע. זה דבר אחד.

דבר שני. הרי דנים בנושא הזה או בוועדה או במקום אחר, כדי למצות את הדברים. במת הכנסת היא במה להעלאת הצעה לסדר-היום, דחופה או רגילה. מעלים את הנושא, מקבלים תשובה עניינית על הנושא, ואם לא מסירים אותו מסדר-היום – ואני לא בעד הסרת הנושא – ממשיכים את הדיון בו באחת מוועדות הכנסת או במליאה.

אני רוצה לומר עוד משפט. ממחר השר קיסר הוא ראש הממשלה, שר הביטחון, שר התחבורה, שר האנרגיה, שר המשטרה, שר החוץ, שר הבריאות, מה שאת רוצה. וביום רביעי אני אענה גם בשם שר הפנים. אם זה תקין או לא תקין, אני מבטיח לך תשובה עניינית, אולי לא מספקת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, אילו לא הייתי מנהל עכשיו את הישיבה, אילו ישבתי במקומי, היתה לי קריאת ביניים טובה. פה אסור לי.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

תגיד אותה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, זו קריאת ביניים פוליטית, וזה אסור לי.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני סגן השר, אין לי שום התנגדות שאדוני ישיב, אני רק לא הבנתי איך אדוני רוצה להשיב על עניינים שהם לא בתחום הסמכות של משרדו.

היו"ר ד' שילנסקי:

עכשיו נאפשר לחבר הכנסת פנחסי, גם הוא מבקש להעיר הערה. בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כשקראתי על לוח המודעות בחוץ שהצעתה של חברת הכנסת סלמוביץ תוקדם לפני ההצעות שלנו, חשבתי שמדובר בנושא של חופים, והבנתי זאת. עכשיו אני שומע שעל ההצעה

שלה צריך לענות שר הפנים, ואילו על ההצעות שלנו צריך לענות סגן שר הבריאות. וההצעות שלנו הן מהשבוע שעבר. בשבוע שעבר ביקשו מאתנו לדחות אותן לשבוע זה. אז אותנו משאירים לסוף, ומקדימים את ההצעה של חברת הכנסת סלמוביץ. האם זה משום שהיא סגנית יושב-ראש הכנסת?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אז מה הסיבה שמפסיקים באמצע את ההצעות שנוגעות לסגן שר הבריאות, ובמקום שהוא יענה על כל ההצעות שלו, מכניסים פתאום הצעות הנוגעות לשר הפנים?

אסתר סלמוביץ (יעוד):

תמוה בעיני שאתה מעלה בכלל דברים כאלה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני חושב שאני לא חייב לחכות, והנושא שלך יעלה אחרי הנושא שלי.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

הרי אני עצמי מעלה פה את העניין הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת פנחסי, קודם כול אסור לחשוד בכשרים. נכון?

רפאל פנחסי (ש"ס):

מה הסיבה שהיא צריכה להביא את הצעתה לפנינו? גם מספר ההצעה שלה מאוחר יותר – 3922, וההצעה שלי מספרה 3888. לכל הדעות זה לפניה.

היו"ר ד' שילנסקי:

קודם כול, אני רוצה להגיד שאת סדר-היום קובע היושב-ראש ולא הסגן שמנהל את הישיבה. שנית, כולנו יודעים שזה גם לא היושב-ראש, אלא המנגנון הטכני. הרי היושב-ראש לא יכול לטפל בכל פרט.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, למה צריך להאריך את הדיון? בואו ניתן לה לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

שלישית, שמעתי עכשיו מסגנית מזכיר הכנסת, זה התקבל – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

אישרו את זה רק היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

– – – זה התקבל כמסכת אחת, חופי הים והמצילים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

בשבוע שעבר החזיקו אותי פה יום שלם, ובסוף העבירו אותי להיום.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת פנחסי, חבל על הזמן. חשדת בכשרים הפעם, אבל זה בטעות, לכן אתה יוצא זכאי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, זה לא מקובל שמפסיקים שר אחד, מביאים הצעות שנוגעות לשר אחר, ואחר כך חוזרים לשר הקודם.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. בואו נגמור את מסכת חופי הרחצה, ואחר כך ניגש לנושא הבא.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

הדרך תמיד פתוחה בפניך, חבר הכנסת פנחסי, להתלונן בפני המזכירות. אין שום בעיה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין פה מה להתלונן, הכול בסדר, וחבר הכנסת פנחסי הוא לא קנטרן והוא לא יתלונן.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

חס וחלילה.

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא שמע הבהרה, וגמרנו. בבקשה, חברת הכנסת סלמוביץ.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשתי השבתות האחרונות אירעו בחופי הרחצה בנהרייה ארבעה מקרי טביעה. בשבת האחרונה נמשה אחד הטובעים מן המים כשהוא ללא רוח חיים, ושניים אחרים עדיין מאושפדים במצב קשה בבית-החולים.

המתרחצים בחופי נהרייה נתונים כיום בסכנה עקב פיטורי כל המצילים שעבדו בחופיה. ראש העיר מר ז'קי סבג החליט לפטרם לאור כוונת העירייה להעביר את חופי הרחצה לבעלות החברה הכלכלית, העברה אשר טרם אושרה על-ידי משרד הפנים.

ממכתבה של עורכת-הדין דורית טפר מהלשכה המשפטית של משרד הפנים עולה, כי נכון ליום 27 באפריל טרם הוגשה למשרד הפנים כל בקשה אשר מתייחסת להעברת המקרקעין הכוללים את חופי הרחצה בנהרייה לבעלות החברה הכלכלית, שהינה חברה-בת של עיריית נהרייה. לכן גם לא ניתן כל אישור להעברת המקרקעין על-פי סעיף 188 לפקודת העיריות. מכאן נובע, שכל עוד לא יינתן אישור

של משרד הפנים להעברת החופים, לא ניתן יהיה לנהלם באמצעות החברה הכלכלית. תאריך למתן האישור המבוקש או לפתיחת עונת הרחצה עדיין אין, וזאת חרף העובדה שנמצאים אנו בעיצומה של עונת הקיץ והרחצה. ובמיוחד חמור העניין כשמדובר בעיר קיט כנהריה, שחלק גדול מעסקיה בנויים על עונת הקיץ. שלא לדבר כבר על תושבי העיר המנועים מלהתרחץ בים עקב מניעת שירותי הצלה, כמתחייב על-פי החוק.

במכתב הפיטורין שנשלח על-ידי עיריית נהריה ל-22 המפוטרים נכתב מפורשות כי "אין עיריית נהריה יכולה ורשאית להבטיח למי מהעובדים המשך העסקתו על-ידי החברה הכלכלית".

אבקש לציין בהקשר זה, כי מדובר בפרנסתן של 103 נפשות ובעובדים מסורים, שחלקם הגדול נמנה עם עובדי עיריית נהריה עשרות בשנים.

בניסיונותי לתווך בין הצדדים, דהיינו בין המפוטרים ובין ראש העיר מר ז'קי סבג, בהפגנה שהתקיימה מול עיריית נהריה ב-10 באפריל, סירב ראש העיר לקבל את נציגי המפגינים. הצדדים טענו בפני טענות מטענות שונות, שעיקריהן כדלקמן: לטענת ראש העיר מר סבג למצילים יש תנאים מופלגים, משכורות עתק ותנאי עבודה משופרים הכוללים, בין השאר, מימון עשרה בקבוקי שתייה ליום וארבעה מכלי תחליב שיזוף של היצרן ד"ר פישר לשבוע, ולטענתו עובדים אלה הינם האשמים העיקריים בהפסדים שנגרמו לעירייה בגין גירעון מצטבר של החופים. עם זאת ראש העיר טוען שהכוונה היא להמשיך ולהעסיק את מרבית המפוטרים במסגרת החברה הכלכלית, אולם בתנאי העסקה שונים לחלוטין ולא בכפוף להסכם הארצי הקיבוצי של המצילים.

מאידך גיסא טוענים המפוטרים, כי הפיטורים הם על רקע פוליטי, וזאת, לדבריהם, לאור העובדה שחלק גדול מהמפוטרים לא תמכו בראש העיר בבחירות המוניציפליות. עוד נטען על-ידי המפוטרים, כי ראש העיר אינו מכיר בוועד עובדי העירייה ואינו מזמנו לשיבות העירייה, וזאת חרף העובדה שעל-פי פסק-דין שניתן על-ידי בית-המשפט הוכר הוועד כוועד נבחר.

אדוני היושב-ראש, פיטורי המצילים בנהריה עלולים להוות תקדים מסוכן ביותר לפיטורי מצילים נוספים בכל הארץ, וזאת לאור כוונת הרשויות המוניציפליות האחרות לנהוג בדרכה של עיריית נהריה ולהעביר את ניהול החופים לידי החברות הכלכליות שלהן. מסיבה זאת, לדברי יושב-ראש ארגון המצילים הארצי, מר פואד נאסר, מתכוונים כל המצילים להשבית את חופי הרחצה בארץ ב-10 במאי כאות מחאה נגד כוונות אלה.

אדוני היושב-ראש, לאור העובדה שנמצאים אנו בעיצומה של עונת הרחצה, ובהתחשב במקרי הטביעה הרבים שכבר אירעו ובעובדה כי מדובר בדיני נפשות ובפיקוח נפש, אני מבקשת לדון בנושא בדחיפות המרבית, על מנת למצוא פתרונות מיידיים לבעיות דחופות והרות גורל אלה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן שר הבריאות, בבקשה.

בהמשך כולם ייקחו דוגמה מחבר הכנסת הירשזון ומחברת הכנסת אסתר סלמוביץ. שניהם לא מיצו את הזמן שלהם. אפשר להגיד הרבה במעט זמן.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעה שהביאה בפנינו חברת הכנסת סלמוביץ עניינה הפעלת חופי הרחצה בתחום עיריית נהרייה. מדובר באירוע שאירע בשבת האחרונה, כאשר אדם נכנס לים באזור שהיה אסור ברחצה, ובשל תנאי הים ומזג האוויר טבע. חברת הכנסת סלמוביץ תולה את האירוע בעובדה שלא היו בחוף מצילים ואנשי פיקוח ורואה בזה את הסיבה לטביעה.

ברצוני להביא בפני הבית את העובדות, כפי שנמסרו לנו הן מעיריית נהרייה והן ממשרד הפנים.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

מדובר בארבעה מקרים, לא באחד.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

דיברת על טביעה של אדם אחד. אמרת שהאחרים מאושפזים, ואני מאחל להם החלמה.

משרד הפנים ממונה על הפעלת הוראות חוק הסדרת מקומות רחצה ציבוריים, ולפיהן הותקנו תקנות המסדירות את הרחצה במקומות רחצה ציבוריים. מדובר בקטעי חוף בגדלים של לא יותר מ-100 מטר, שבהם מותרת הרחצה, ובמקומות אחרים אסורה הרחצה. כאשר נאמר שמותרת רחצה, מתנות התקנות את הרחצה בנוכחתו של מציל בחוף וכן בקיומו של דגל שלפי צבעו ניתן לקבוע אם אפשר להתרחץ. כמו כן נקבע בחוק כי עונת הרחצה תחל בא' באייר עד כ"ט בתשרי בשנה העברית שלאחר מכן. החוק הסמיך את שר הפנים לקבוע מועדים אחרים לפתיחת עונת הרחצה במקומות שבהם לא ניתן היה לפתוח את עונת הרחצה ביום ובמועד שהזכרתי קודם.

בעיריית נהרייה לא הספיקו אנשי העירייה להתארגן ולהסדיר את שטעון הסדרה בטרם תיפתח עונת הרחצה. על כן פרסמה העירייה בכל העיתונות המקומית וכן בשילוט מתאים לאורך חופי הרחצה כי הרחצה במקום אסורה. אחת הסיבות לאי-פתיחת החופים היתה סכסוך בין העירייה ובין עובדי החוף לגבי פרטי העסקתם. עניין זה הועבר להכרעת בית-הדין לעבודה, שהיה צריך לשבת היום ולדון בכך. לכן, אדוני, נושא פיטורי העובדים הוא סוב-יודיציה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה יודע מה הוחלט היום?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לא. בשל העובדה ששופט בית-הדין לא יכול היה לבצע את תפקידו – בדקנו את זה, בבית שלו קרה משהו – הוא עזב את הדיון באמצע והדיון נדחה בימים מספר. זאת אומרת, אני לא יכול היום להתייחס לשאלה אם פיטורי העובדים מוצדקים או לא מוצדקים, כאשר זה נמצא בבית-הדין האזורי לעבודה.

כנסת נכבדה, מובן שאנו כואבים אובדן חיי אדם, אך על המתרחצים קיימת החובה לבצע את הוראות החוק ולהימנע מלהיכנס לים במקומות שבהם קיים שילוט האוסר זאת. הבעיה היא, שלא תמיד האוכלוסייה ממושמעת, והאווירה של "לי זה לא יקרה" גורמת לאנשים שלא להישמע להוראות הכתובות באותיות של קידוש לבנה.

אגב, זו התשובה הפורמלית, אבל אני עדיין אומר שבוודאי העירייה היתה אחראית, אפילו אם יש סכסוך עבודה, שתהיה שמירה לפחות. אומנם יש שלט, אבל נניח שהיה ילד קטן, לא רק איש מבוגר, ליד הים, לא לרחצה, האם ייתכן שלא היה שם מישהו שיציל אותו? לכן, לדעתי, העירייה היתה צריכה להעמיד שומר אחד או שניים, לפחות שיאכפו את החוק הזה או ישמרו שאנשים לא ייכנסו לחופי הרחצה. כלומר, אני לא פוטר כאן את העירייה.

בשל העובדה שהסכסוך בעיריית נהרייה טרם הסתיים, אני מציע לבית להעביר את ההצעה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת. חברת הכנסת סלמוביץ, אני מציע להעביר לוועדת הפנים, כי אז אפשר להביא גם את מנכ"ל משרד הפנים, או את הסמנכ"ל, וגם את ראש העיר, והוא חייב לבוא ולהופיע. אז תטעני גם את את הטענות שלך. אני מקווה שעד אז תיפתר הבעיה גם בבית-הדין, אבל הנושא שווה דיון אפילו פותרים את הבעיה. למה? כי אבדו כאן חיי אדם. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

הערה קטנה, אף-על-פי שזה לא מקובל.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אני מבקשת לציין שבתגובתך, אדוני, לא התייחסת לעניין של דחיית פתיחת עונת הרחצה בנהרייה. אני חושבת שנמנעת מאנשים, מתושבי העיר, ההנאה האלמנטרית שמגיעה להם כתושבי עיר קיט ששוכנת על חוף הים, ולא יעלה על הדעת, שמסיבות כאלה או אחרות תימנע מאנשים ההנאה הזאת או השימוש בחוף הים.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אני אעביר למנכ"ל משרד הפנים את העניין – אני מקווה שנציגו נמצא כאן – שעוד היום יטפל וידאג לדבר חלופי, אפילו זמני. השאלה שלך מאוד חשובה. זו עיר קיט מאוד חשובה לתושביה, ובוודאי גם לאנשים שבאים אליה. יושב כאן נציגו של מנכ"ל משרד הפנים, ובוודאי הוא שומע, אבל אני אבקש ממנו שכבר מחר ינסה מנכ"ל משרד הפנים, עם ראש העיר, לטפל בנושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת מנע מבקש להסיר. חבר הכנסת מנע, המיקרופון לרשותך.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעתה של חברת הכנסת סלמוביץ היא הצעה חשובה, אבל נאמרו פה דברים מספר כנגד ראש עיריית נהרייה, שכמובן, מטבע הדברים, אינו נוכח כאן. אני יודע שראש עיריית נהרייה הוא ראש עיר שנבחר ברוב קולות גדול מצד הבוחרים, עם אמון מלא של התושבים, ולא היתה לו אפשרות לדבר. לכן, דבר אחד אני אבקש: ברגע שהנושא הזה יעבור לדיון בוועדה ספציפית, או אם יתקיים דיון – לתת לראש עיריית נהרייה אפשרות להביא את עמדתו ואת עמדת העירייה בנושא.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

זה אל"ף-בי"ת.

חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, האם את מסכימה שהצעתך תעבור לוועדה?

אסתר סלמוביץ (יעוד):

כן, אף שאני חושבת שיש מקום לדון בזה גם בוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ד' שילנסקי:

השאלה היא פשוטה מאוד. האם את מסכימה?

אסתר סלמוביץ (יעוד):

הנושא הזה נוגע לשתי ועדות, גם לוועדת הפנים וגם לוועדת העבודה והרווחה. בשלב זה אני מסכימה, אבל יתר הנושאים צריכים להיות נדונים גם בוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב. ובכן, אנחנו נצביע על העברה לוועדה. על יתר הפרטים יוחלט בוועדת הכנסת, כנהוג.

כבר הפעלתי את השעון. נא להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני קובע שהצעתה של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ בנושא: ארבעה מקרי טביעה בחופי נהרייה עקב פיטורי כל המצילים, תועבר לוועדה כפי שתחליט ועדת הכנסת. הצעה זו התקבלה ברוב של עשרה, ללא מתנגדים וללא נמנעים.

הצעות לסדר-היום

סגירת מוקד מגן-דוד-אדום ברמת-גן

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, גמרנו לדון בנושא חופי הרחצה. אנחנו ניגשים לנושא אחר, גם הוא כאוב: סגירת מוקד מגן-דוד-אדום ברמת-גן – הצעות לסדר-היום מס' 3888, 3905, 3969 ו-3972. ראשון המשתתפים בדיון – חבר הכנסת רפאל פנחסי.

יש ארבעה משתתפים בדיון. כל הארבעה פה. אני מודיע שהזמן המוקצב הוא שבע דקות.

חבר הכנסת פנחסי, בבקשה. תלמיד חכם יודע להגיד את הדברים הנכונים והחכמים בתמציתיות ובצורה מושלמת.

דוד מגן (הליכוד):

לפי שמות מגישי ההצעות אני מבין שהתחנה משותפת לרמת-גן ולבני-ברק.

רפאל פנחסי (ש"ס):

תיכף תשמע.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להעלות את כוונת מגן-דוד-אדום לסגור, בשל אילוצים תקציביים וארגוניים, את מוקד מגן-דוד-אדום ברמת-גן; לדעתי, זה דבר מוטעה וגובל בסיכון חיי אדם.

כמה נתונים על מוקד התחנה שהוקם כמוקד אזורי. בתחנה פועלים עשרה אמבולנסים, עוד שתי ניידות לטיפול נמרץ ותער"ן אחד – תחנת עזרה ראשונה ניידת.

יש בתחנה כ-200 מתנדבים בוגרים, כ-230 מתנדבי נוער, 32 נהגי אמבולנס מתנדבים, כ-45 עובדים בשכר.

בשנת 1993 היו 51,600 שעות התנדבות. בפברואר 1994 – 4,030 שעות. מבחינה מעשית ההתנדבות חוסכת כ-23 משרות.

התחנה משרתת את שטחי השיפוט של הערים רמת-גן, בני-ברק, גבעתיים, מזרח-תל-אביב – נחלת-יצחק, את צפון-מזרח תל-אביב – נווה-שרת, שיכון דן, הדר-יוסף, צהלה, אפקה, נאות-אפקה.

מספר הנפשות בשעות היום הוא כ-700,000; בשעות הלילה הוא כ-450,000 נפש. ההבדל נובע ממספר העובדים מחוץ לאזור.

שטח התחנה כולל את אזורי התעשייה בנחלת-יצחק, רמת-גן, בני-ברק, גבעתיים וקריית-עתידיים, בסך הכול כ-1,200 מפעלים.

בממוצע חודשי, כ-1,700 נסיעות אמבולנס רגיל ו-350 נסיעות של ניידת טיפול נמרץ.

מוקד התחנה משמש כתובת לבירורים לגבי בתי-מרקחת, חדרי מיון תורניים, רופאי שיניים תורניים, עובדים סוציאליים תורניים, במקרה של אלימות במשפחה.

בתחנה פועל בנק-דם. במקרה חירום גויסו דרכו מנות דם נדירות בהתרעה של כשעה. בתחנה כבר נמצאים כמה מתרימי דם מתנדבים, ועומד להיפתח קורס שיכשיר מתרימים נוספים.

בתחנה מופעל מוקד הצלה שאליו קשורים 40 מתנדבים, שברשותם – בכל שעות היממה, שבעה ימים בשבוע, 365 ימים בשנה – לכל מתנדב מכשיר קשר, ציוד חבישה, ציוד החייאה הכולל מכל חמצן. זמן תגובה של מתנדב מרגע קבלת הודעה ועד הגעה למקום האירוע – כ-60 עד 90 שניות.

ב-1987, קודם הפעלת מוקד ההצלה, היה שיעור ההחייאות המוצלחות 8%. מאז הפעלת המוקד יש הצלחה של 34%. עם סגירת המוקד ייסגר גם מוקד הצלה זה, שהוא ייחודי באזור בני-ברק.

מתנדבי התחנה נשאו בעיקר עול הטיפול בנפגעי ה"סקאדים" במלחמת המפרץ, לדוגמה נפילת ה"סקאד" ברחוב אבא הלל ברמת-גן; באירוע "קוקה-קולה" הגיעו 14 מתנדבים ישירות מבתיהם וממקומות עבודתם, בתוך 90 שניות, והחלו בפעולה; באירוע נתב"ג, ביום 7 באפריל 1994, הגיע צוות תע"ן, 12 מתנדבים, בתוך שתי דקות, ויצא לדרך לאחר כשש דקות. כמו כן יצאו 18 מתנדבים באמבולנסים.

דוח ועדת פרופסור רווח קובע, כי התחנה תישמר כתחנה פתוחה. אותו דוח קבע כי יש לסגור מוקדים, אך לא ציין אילו מוקדים.

ההחלטה על סגירת המוקד היא בהתאם לסיכום בין מנכ"ל מגן-דוד-אדום דאז ובין ועד העובדים הארצי של מגן-דוד-אדום. נציגי המתנדבים לא שותפו במשא-ומתן – אילו מוקדים יישארו פתוחים.

אגב, ועד העובדים מורכב מאינטרסנטים, היינו מנהלי סניפים וסגנים, ולא נבחר ועד חדש זה שנים. לפחות שבע שנים לא היו בחירות. תחנה שלה נציג בוועד העובדים הארצי – המוקד שלה לא נסגר.

הקרקע שעליה נמצאת התחנה שייכת לעיריית רמת-גן, והיא הוחכרה למגן-דוד-אדום למטרותיו הוא בלבד.

המבנה הוקם במימון עיריית בני-ברק, גבעתיים, רמת-גן וקריית-אוונו. כוונת מגן-דוד-אדום – להשכיר שטחים בתחנה לאחר סגירת המוקד. השכרה זו אינה חוקית והיא בניגוד לחוזה החכירה.

הניסיון שהצטבר כתוצאה מסגירת מוקדים מורה על הפרש משמעותי בזמן תגובה והגעה לחולה, באופן המסכן חיים. על-פי הפרסומים בעיתונות, בערד וברחובות אף נפטרו חולים כתוצאה מאיחור בהגעת אמבולנסים.

הניסיון מלמד, שסגירת מוקד גורמת לירידה טוטלית ברמת ההתנדבות הן של בוגרים והן של נוער ולסגירה בפועל של התחנה. דבר זה אירע בחצור, בערד, בקריית-גת, בהרצליה ובחדרה.

סגירת המוקד אינה מביאה לחיסכון כספי, שכן במקום תורני מוקד רמת-גן יצטרכו להוסיף תורנים במוקד תל-אביב.

כאשר מוקד נסגר, פירושו שכאשר תתקבל קריאה לעזרה בתל-אביב, מוקד תל-אביב יתקשר לרמת-גן ומשם יישלח אמבולנס. הנהג האחרון שעוזב סוגר את התחנה כאשר כל האמבולנסים בחוץ, התחנה סגורה, אין אל מי לפנות וחדר הטיפוליים ייסגר.

כל המוקדים שנשארו פתוחים אחראים לאוכלוסייה של חצי מיליון נפש. כיום, מוקד תל-אביב אחראי בשעות היום לכמיליון-ורבע נפש. קליטת מוקד גוש-דן פירושה שמוקד תל-אביב יצטרך לטפל בשעות היום בציבור של כ-2 מיליון נפש. אין סיכוי שבתנאים הנוכחיים הדבר יעלה בידם.

סגירת המוקד מביאה בעליל לסיכון חיי אדם, לסיכונים בעת אירועים המוניים ולהורדה משמעותית בכוח אדם זמין שהוכשר בעמל רב ובהוצאה רבה.

אדוני סגן השר, אני מבקש אפוא לעשות כל מאמץ על מנת לבחון שוב את הכדאיות של סגירת תחנה זו, מבחינת כל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא. אבקש, על-פי הנוהל, לקיים דיון במליאה. אבל אם סגן השר יציע להעביר לוועדה, אני כבר מודיע שאני מסכים.

אני מתנצל מראש שאינני יכול לחכות לתשובת סגן השר, כי יש אירוע שאני חייב להשתתף בו. אני אקרא את תשובת סגן השר בפרוטוקול. תודה, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

עמדתי בלוח הזמן.

היו"ר ד' שילנסקי:

נשארה לך עוד דקה וחצי. כבר אמרתי שתלמיד חכם יודע הכול.

הנושא שהעלית הוא נושא עגום, אבל אני רוצה לומר, שאף שמדברים סרה בתושבי ישראל, אתה הבאת נתונים כל כך יפים ומרשימים על אנשים המתנדבים ללא תשלום ובהתלהבות. אנחנו שולחים מפה ברכה לכל המתנדבים של מגן-דוד-אדום בכל הארץ.

רפאל פנחסי (ש"ס):

תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחרונה פורסם כי יש כוונה לסגור את תחנת מגן-דוד-אדום ברמת-גן. התחנה עומדת לרשות 700,000 נפש ברמת-גן, בבני-ברק, בגבעתיים ובתל-אביב. היא משרתת 1,200 מפעלים באזורי התעשייה של רמת-גן, בני-ברק, גבעתיים, נחלת-יצחק וקריית-עתידיים, ביניהם מפעלים עם סיכון גבוה של כימיקלים וחומרים דליקים ורעילים.

הנהלת מגן-דוד-אדום ניסתה לטעון שהתחנה לא תיסגר, אבל מתוך ההכחשה שמדברת על כוונה לאחד את מוקד הקשר של התחנה עם תחנת מגן-דוד-אדום האזורית בתל-אביב אפשר להבין שאכן התחנה, למעשה, כמעט שלא תהיה פעילה.

כתושב בני-ברק וכמי שעוקב אחרי עבודת הרופאים, הצוותים והמתנדבים בתחנה, אני חייב לציין שסגירת התחנה היא בבחינת גזר-דין מוות בהרבה אירועים ומקרים רפואיים, כאשר נדרשת עזרה רפואית מיידית, שלא לדבר על מצבי חירום.

כל אחד יודע, שכאשר מישהו מקבל התקף לב ברחוב, מתעלף או חש ברע, הרי לכל שנייה של הקדמת הגשת העזרה הרפואית יש חשיבות עליונה בהצלת חיים. כך גם כאשר ילד נופל מחלון, או כאשר מישהו נפצע או נכווה, כל דקה יקרה וכל איחור גורם הרעה במצבו.

שלוש-ארבע הדקות הראשונות של חוסר נשימה הן הסכנה הראשונה. אחרי עוד שתיים-שלוש דקות כבר נגרם נזק חמור למוח שלא קיבל חמצן. במצבים כאלה כל שנייה יקרה מפז.

בתחנת מגן-דוד-אדום ברמת-גן פועלים 462 מתנדבים, ורק 45 עובדים בשכר. בשנת 1993 היו כ- 52,000 שעות התנדבות. כל אלו מבצעים מדי חודש 1,700 נסיעות אמבולנס רגילות ו-350 נסיעות של ניידות טיפול נמרץ.

מוקד התחנה משמש גם כתובת לבירורים לגבי בתי-מרקחת, חדרי מיון תורנים, רופאי שיניים תורנים, עובדים סוציאליים במקרים של אלימות וכו', ופועל בו בנק-דם אשר הוכיח בעבר את יעילותו.

בתחנה מופעל זה שבע שנים מוקד מיוחד לעשרות מתנדבים של ארגון "הצלה", הפועל ללא הרף בכל שעות היממה ובכל ימות השנה. המתנדבים מצוידים במכשירי קשר צמודים ובציוד חבישה והחייאה.

מתנדבי "הצלה" מצליחים להגיע לאירועים בתוך דקה עד דקה-וחצי, וזאת לעומת שמונה דקות הגעה של אמבולנס רגיל בכל אירוע בגוש-דן. כך היה בפיצוץ ב"קוקה-קולה", או בנפילת טיל ה"סקאד" במלחמת המפרץ. מתנדבי "הצלה" עבדו בשטח והצילו חייהם של רבים לפני שהגיע האמבולנס הראשון.

גם שיעור הצלחת מקרי ההחייאה בבני-ברק עלה מ-8% ל-34% מאז החלו מתנדבי ארגון "הצלה" בפעילותם.

חייב להיות ברור, שאפילו אם נכונה הטענה שהכוונה היא רק לסגור את מוקד תחנת מגן-דוד-אדום ברמת-גן, הרי באופן אוטומטי ייסגר גם המוקד של "הצלה", ומתנדבי הארגון לא יוכלו לקלוט עם המכשירים שברשותם מוקדים מרוחקים בתל-אביב או במקום אחר.

מן הראוי לציין, כי ההחלטה לסגור את התחנה ברמת-גן התקבלה בסיכום בין מנכ"ל מגן-דוד-אדום ובין ועד העובדים הארצי, המורכב ממנהלי סניפים וסגנים, ועד שנבחר לפני שבע שנים. נציגי המתנדבים לא שותפו במשא-ומתן. עובדה ניצחת היא, ששום תחנה אשר יש לה נציג בוועד העובדים לא נסגרה ולא נסגר המוקד שלה.

גם הטענה כאילו יש חיסכון כספי באיחוד המוקדים אינה עומדת במבחן המציאות. ראשית, מכיוון שכל הצלת חיי אדם, אפילו במקרה אחד, שווה כל הון שבעולם ואסור לחסוך בנושאים כאלו. שנית, במקום אנשי המוקד ברמת-גן יצטרכו ממילא להוסיף אנשי מוקד בתל-אביב.

נתאר לעצמנו את אנשי המוקד בתל-אביב, המקבלים כיום 4,500 קריאות בחודש. אם ייתוספו 4,000 קריאות מרמת-גן, יוכפל הלחץ, וגם תוספת של אנשי מוקד לא תהיה יעילה כפי שהדבר כיום בתחנה נפרדת.

האם המוקדנים של תל-אביב יוכלו לעדכן מייד את מתנדבי "הצלה" בבני-ברק, או שמא בעבורם תהיה זו עדיפות מספר שש, אחרי עוד חמש קריאות שהתקבלו בו-זמנית?

על כך יש להוסיף את מספר המתנדבים הרב שיפסיקו להתנדב, כפי שהוכח בתחנות אחרות שנסגרו, וכאמור, הרוב המכריע של עבודת התחנה נעשה ממילא על-ידי מתנדבים, כך שלמעשה לא חוסכים כלום, ואולי להיפך.

צריך לדעת שלעומת 4,700 מתנדבים ב-1992, היו במגן-דוד-אדום רק 3,500 מתנדבים ב-1993. 1,200 מתנדבים מיומנים עזבו את פעילותם החשובה בתוך שנה אחת, והכול רק בגלל סגירת תחנות ומוקדים. עכשיו מנהל מגן-דוד-אדום משא-ומתן עם צה"ל לקבל חיילים במקומם. האם זה חיסכון?

אני פונה למשרד הבריאות, לשר האוצר ולכל הגורמים העוסקים בנושא: אל תיתנו יד לסגירת תחנת מגן-דוד-אדום ברמת-גן, כי בנפשות רבות מדובר, ובטוחני שאף אחד לא מוכן להיות אחראי לכך, כאשר לא יוכל לרחוץ בניקיון כפיו ולומר "ידינו לא שפכו את הדם הזה". תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. הנה, אמרתי תלמיד חכם, שומר על הזמן ואפילו נותן לי עודף.

אני מזמין את חבר הכנסת יורם לס, אשר ילך בעקבות תלמידי חכמים. ולי לא יספר אף אחד שאתה לא תלמיד חכם. מי שגדל בבית של אבא דוקטור לס, בוגר המחזור הראשון של גימנסיון עברי "תרבות" בעיר שאבלי בליטא, היכן שגם אני גדלתי ולמדתי – אצל אבא כזה יצא תלמיד חכם, נוסף על היותך פרופסור לרפואה.

יורם לס (העבודה):

אני מודה לאדוני היושב-ראש.

חברי הכנסת, הנושא שלפנינו הגיע אלי כבר לפני חודשים מספר בפניות של הציבור בנושא סגירת מוקדי מגן-דוד-אדום – מד"א, בגוש-דן. ביום 2 במרס, שזה בדיוק לפני חודשיים מהיום, הפניתי שאלתא אל שר הבריאות בעניין זה, כאשר נושא השאלתא היה דווקא העומס על אותם מוקדים שלא נסגרו, כאשר אותו תורן שנמצא שם וצריך לטפל בכל כך הרבה פניות בבת-אחת ולא מוצא את ידיו ואת רגליו.

הפניתי את השאלתא לפני כחודשיים אל שר הבריאות, ולא קיבלתי תשובה עד עצם היום הזה, והסיבה לכך היא, מן הסתם, שבמדינת ישראל אין שר בריאות שעובד במשרד. פורמלית ראש הממשלה הוא שר הבריאות, אבל לראש הממשלה, שהוא גם שר הביטחון, יש בוודאי נושאים רבים, אני לא אומר יותר חשובים, אבל נושאים רבים אחרים לעסוק בהם.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש סגן שר הבריאות, שכולנו מכבדים אותו אישית.

יורם לס (העבודה):

כן, אבל גם סגן שר הבריאות, ידידי חבר הכנסת נואף מסאלחה, עוסק יותר בנושאים של בריאות הציבור. בנושא מד"א עסק שר הבריאות כל זמן שהוא כיהן בתפקיד. אני מנצל את הדוגמה הזו, שהיא אולי קטנה, אולי חשובה פחות מאשר הסכמי השלום, אבל אין לי ספק, מתוך מגע יומיומי, בוודאי בתקופת בחירות, עם המוני אנשים, עין בעין, באספות בחירות שאני משתתף בהן, שעניין הבריאות הוא אחד הנושאים הראשונים במעלה בחייו של כל אדם בחיי היום-יום, ועל שר בריאות לפעול ובקרו, במשרה מלאה, ובמשרד הבריאות ולא במשרד ראש הממשלה, כדי לענות על בעיות יומיומיות שמציקות לאזרח.

אנחנו ראינו פה שנה ואולי שנה-וחצי סוערת בנושא הבריאות, עד כדי פילוג של מפלגות ורעידות אדמה, ולצערי אני צריך לקבוע ולומר, באמת בצער, ששום דבר, אבל שום דבר לא יצא לאזרח מכל מה שקרה. כל עניין הזיקה והגבייה – אפשר לחשוב שחולה שהולך לרופא או שזקוק לאמבולנס מעניינת אותו באמת בעיית הזיקה והגבייה. החוק לא ייתן לו כלום במה שחשוב לו באמת; את מי שהבריאות מעניינת – כלום. בבחינת מה שהיה הוא שיהיה, ובשיניים ובציפורניים עוד שמרנו על זה שהרמה לא תרד. אין בחוק דבר. מיחזור, מעבירים מפה לשם, ממשרד הבריאות לקופת-חולים, מקופת-חולים למקום אחר. אין כלום בשנה-וחצי האחרונה בתחום שבאמת חשוב לחולה.

העניין הזה, כביכול העניין הקטן הזה, שכבר חודשיים אין לו שום תשובה, הוא עדות נוספת לטרגדיה שקרתה למערכת הבריאות בישראל, שהפכה לסמרטוט של פוליטיקאים, שלא נוגעים בעצם העניין, והוא – מה טוב לאזרח, מה אנחנו מוסיפים לו, מה ישתנה בשירות שהוא יקבל.

לעצם העניין של מד"א והמוקד שנמצא ברחוב הגלגל ברמת-גן – אני לא אחזור על הנתונים ששמענו כאן אלא אוסיף עליהם. אין שום בעיה בסגירת מוקד קשר. כשאדם מרים טלפון ומצלצל, לא אכפת לו איפה יושב האדם שעונה לו. עם כל מערכות הקשר המודרניות האדם הזה יכול לשבת גם על הירח. זה לא חשוב. אבל הדברים שקשורים לתפעול של התחנה, לאמבולנסים שלה – האמבולנסים לא יכולים לשבת על הירח. לכן צריך להפריד בין שתי השאלות. נושא הקשר – ישב המרכז בניו-יורק, זה לא חשוב. היום העולם נהיה כפר קטן – עם כל הצלחות, הלוויינים, הביפרים, הזמזמים והפלאפונים, אין שום בעיה. אפשר בהחלט, מהיבט של יעילות, לאחד מוקדי קשר. אבל אי-אפשר לשלוח את האמבולנס לבני-ברק מראשון-לציון. אסור לפגוע בנושא התפעולי בשום פנים ואופן.

אני אצביע על האבסורדים שהגענו אליהם היום, שמתנדב במד"א צריך לשלם כסף כדי להיות מתנדב. דורשים ממנו 300 שקל כדי שירשו לו להיות מתנדב.

הי"ר ד' שילנסקי:

לפי איזה היגיון?

יורם לס (העבודה):

במה הדברים אמורים? הוא צריך לשלם בשביל קורס ההחייאה. הרי הוא מתנדב אבל הוא צריך להיות גם איש מקצוע, לעשות משהו. דורשים ממנו כסף במד"א, בגלל המצב התקציבי כמובן, שהגיע לעברי פי-פחת; כמו בקופת-חולים, שדורשים מהחולים כסף, כמו בכל מקום אחר. הגיעו למצב כזה שאדם שרוצה להתנדב למד"א נדרש לשלם 300 שקל בשביל הקורס שילמד אותו להיות מתנדב יעיל, פעיל ויודע החייאה. הוא גם צריך לקבל חיסונים נגד צהבת זיהומית וכו'. אי-אפשר להאמין שאדם שרוצה להתנדב – צריך לשלם בעבור רצונו זה.

הנושא השני החשוב במד"א, ואני באמת מדבר לגופו של עניין, על הדברים החשובים, ונגיד שיש אמבולנס ברחוב הגלגל והנהג נוסע בו לאיזה אירוע. אחר כך הוא מפנה את הפצוע או את החולה – אני מצטער שהארכתי, אבל אלה באמת דברים חשובים – שאותו מפנה הנהג, והוא לבדו באמבולנס. אם לחולה קורה משהו באמבולנס והוא נוהג עם שתי ידיים על ההגה לפי החוק, האם הכוונה היא שביד השלישית או עם רצון טוב הוא יבדוק אם החולה נושם? הוא ייתן לו טיפול חמצן? זה רציני?

במד"א צריך להיות חובש מלווה בכל רכב שיוצא לשטח. חובש מלווה זה חובה. במשך 25 שנה שבהן שירתתי בנושאים האלה בצבא, בתנאים קלים וקשים, ותמיד בקו הראשון, אני הייתי מוציא אמבולנס רק עם נהג? אז מה, הבעיות שיש בצבא שונות במקרה חירום מן הבעיות ברחוב ברמת-גן? להוציא אמבולנס עם נהג זה פשע. חייב להיות חובש מלווה בכל אמבולנס שיוצא לשטח, מה שלא כל כך מתקיים היום, שוב, בגלל בעיות תקציביות, וזה נושא שדורש טיפול.

אני לא נכנס לפרטים, בוודאי זה תפקידו של שר הבריאות לדאוג לכך, שלא תהיה שום פגיעה תפקודית באזור הגדול של רמת-גן ובני-ברק, ולא תיפול שיערה משערות ראשו של שום אדם שחלילה חלה או נפגע או נפצע בגלל בעיות של תקציב והתייעלות שאין להן מקום בכל הנוגע להצלת חיי אדם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מנע, אתה מיתוסף על רשימת תלמידי חכמים. אני מכיר את הבית שגדלת בו, בית עם מסורת, וההורים האלה בוודאי הכניסו בך הרבה חוכמה, ואתה עורך-דין, אז בוודאי אתה אמון על הקיצור. אני מפעיל את השעון לשבע דקות.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, תמהני איך ממשלה שחרתה על דגלה את סדרי העדיפויות החדשים, שהלכה והבטיחה הרים וגבעות לאוכלוסיות השונות, באה בבשורות שונות, ובהן הבשורה הזאת של סגירת מוקד מד"א ברמת-גן, שמשרת כמעט את כל אוכלוסיית גוש-דן, להוציא תל-אביב. יתר על כן, לא רק באזור גוש-דן אלא גם במקומות אחרים בארץ שאני מתכוון לפרטם כאן, אדוני סגן השר.

אני קורא בעיתון "ידיעות אחרונות" מהיום על תינוקת שנולדה לאחר 12 שנות עקרות ונהרגה בתאונה. כיוון שהעבירו את מוקד מד"א מקריית-גת לאשדוד, התחנה היתה סגורה באמצע היום, והאב רץ עם הילדה על הידיים עד לתחנת המשטרה כדי להזעיק עזרה. ניידת נט"ן באה כעבור דקות ארוכות. אמרו, שלו טופלה אור בזמן, ניתן היה להציל אותה. ניתן היה להציל אותה לולא העבירו את מוקד מד"א ממקום למקום. וזה כתוב בעיתון של היום.

מדוע אני אומר את הדברים האלה? משום שאתם הולכים וסוגרים מוקדי מד"א ברמת-גן ובמקומות אחרים בארץ מסיבות שאינן מוצדקות, לחינם, מבזבזים כספים על דברים אחרים אבל לא משרתים את האוכלוסייה, ואני זועק עם חברי משום שהדבר הזה כרוך באובדן נפשות.

אני רוצה לומר לך, אדוני סגן השר, אני נזקקתי בשנים האחרונות לשירותים של מוקד מד"א ברמת-גן מדי פעם בפעם למשפחה, להורים, לכל מיני דברים. לפעמים צריך להזעיק אמבולנס, לפעמים צריך לקחת לאיזה מקום. לא היתה פעם אחת שאכזבו אותי. צריך להודות ולשבח את האנשים שמטפלים במוקד מד"א ברמת-גן: עורך-הדין בצלאל הוכמן, עופר גולוד ואחרים, שמתנדבים. 200 איש מתנדבים שם. אני אומר לך את זה אישית, כי אני נזקקתי להם בעבר, לקרובים שלי, ולא אכזבו אותי. והיום אתם באים וסוגרים.

קח רק דוגמה אחת ממה שנאמר פה. לפני שהפעילו את מוקד מד"א ברמת-גן הגיע שיעור ההצלחה בהחייאה באזור ל-8% בלבד. היום, כשהפעילו את מוקד מד"א, הגיעו ל-34% הצלחה. אנשים ניצלו. אנשים לא מתים. פשוט, אנשים לא מתים משום שיש מוקד מד"א.

כאשר נזקקים לשירותים שלהם מקבלים אותם, ובמהירות. ראינו את זה במלחמת המפרץ, ראינו את זה באירועים שונים, כמו באסון שהתרחש ב"קוקה-קולה" לפני כמה חודשים, רואים את זה בנמל התעופה בן-גוריון כאשר התחנה הזאת מוזנקת מדי פעם, ומייד. ואת התחנה הזאת עומדים לסגור.

פירטו פה חברי דברים שונים לגבי תחנת מד"א ברמת-גן, ואני לא רוצה לחזור על זה. אבל לא רק רמת-גן, אדוני סגן השר, קח את הקריות לדוגמה. קיבלתי מכתב מחבר מועצת העיר בקריית-ביאליק מר אלי ציקורסקי. הוא מדבר על סגירת תחנת מד"א בקריות. בסוף החודש הזה הופסקה הפעילות של תחנת מד"א בקריית-מוצקין, שמשרתת את כל אוכלוסיית הקריות. התחנה הזאת מטפלת ב-200,000 נפש. סגרו את מוקד מד"א, שמשרת את כל תושבי הקריות. כך במקומות נוספים. אדוני סגן השר, בטירת-הכרמל אין שירותי מד"א כלשהם. ושוב, מקרה שבו נהרגה ילדה, משום שלא באו להציל אותה. רק לפני ימים מספר, בסוף אפריל, נדרס למוות ברחוב ביאליק בטירת-הכרמל ילד בן שמונה, ועברו קרוב ל-28 דקות עד שבאה ניידת נט"ן מחיפה. אילולא סגרו את התחנה בטירת-הכרמל אפשר היה להציל את הילד. ראש העיר, מר טל, פנה לכל הגורמים לפתוח מייד תחנת מד"א, ולא פתחו.

בירוחם סגרו את המוקד. התרענו על כך בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. בערד סגרו את המוקד. תראו את המקומות האלה, זה כבר לא גוש-דן והקריות.

היו"ר ד' שילנסקי:

מתי סגרו את כל אלה?

דוד מנע (הליכוד):

בחודשים האחרונים.

אדוני היושב-ראש, אם סוגרים מוקד מד"א בירוחם ובדימונה וצריך להזעיק אמבולנס, כמה זמן לוקח להגיע למקומות אלה? זה כבר לא רמת-גן, תל-אביב או הקריות, אם כי גם שם זה חמור.

היו"ר ד' שילנסקי:

מאין צריך להגיע?

דוד מנע (הליכוד):

מבאר-שבע.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לא נכון.

יורם לס (העבודה):

כשסוגרים מוקד, בעצם סוגרים מרכזת טלפון, אבל האמבולנס חייב להישאר בשטח. האמבולנס לא מגיע מבאר-שבע.

דוד מנע (הליכוד):

המוקד הוא בבאר-שבע. אני מודה לחבר הכנסת יורם לס על התיקון.

בכל אופן, סגרו מוקדים בחדרה, בכרמיאל, במקומות שונים בארץ. כמה תקציב דרוש כדי להפעיל את המוקדים האלה? כמה כסף זה עולה? זה מה שחסר לכם בתקציב, אדוני סגן השר? זה מה שחסר לתקציב המדינה? 180 מיליון שקל העברתם רק בשבוע שעבר לקופת-חולים. 180 מיליון שקל העברתם בלי אישור.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

קופת-חולים זה לא בריאות העם?

דוד מנע (הליכוד):

תראו אילו סכומים אתם מעבירים מפה לשם. כמה עולים כל המוקדים בכל הארץ? זאת כבשת הרש. מפה אתם לוקחים את הכסף, מהדברים האלה, מהשירותים שלהם כל אדם ואדם נזקק?

לפני שבוע היו עבריינים צעירים שירו ברובה אוויר בתושבים באזור רמת-גן ותל-אביב; אני מצטט מעיתון "העיר". אדוני היושב-ראש, ברגע שמוקד מד"א ברמת-גן קיבל קריאת טלפון שיש פצוע ברחוב ז'בוטינסקי ברמת-גן, שאותם נערים עבריינים ירו ברובה אוויר באדם, בתוך שתי דקות הגיע אמבולנס מהמוקד למקום האירוע ומייד פינה אותו אדם לבית-חולים "ביילינסון". תאר לך, אדוני היושב-ראש, אילולא היה מוקד ברמת-גן, כמה זמן היה לוקח לאמבולנס להגיע.

אני מציע לכנסת לקרוא למד"א ולמשרד הבריאות, שלא לסגור את מוקדי מד"א במקומות שציינתי. הכספים להפעלתם אינם רבים יחסית לתקציבים רבים שמזרמים לדברים אפילו חיוניים. אין דבר חיוני מזה, אולי רק תקציב ביטחון.

אני קורא למנוע סגירת מוקד מד"א ברמת-גן, אני קורא למנוע סגירת מוקד מד"א בקריות וביישובים השונים שהזכרנו, בירוחם, בדימונה, בכרמיאל, בחדרה, בערד. אל תסגרו את המוקדים כי מדובר פה בהצלת נפשות.

אני מציע לכנסת לקיים דיון דחוף בנושא הזה ולמנוע את סגירת אותם מוקדי מד"א. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני סגן שר הבריאות, בבקשה. קנית לעצמך פרנסה קשה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול כמה הערות לחברי הכנסת פרופסור יורם לס ודוד מנע. חבר הכנסת יורם לס, עד היום עוד לא התעכבה שום תשובה על שאילתא שלך. עובדה שאתה מרבה, ובצדק, בשאילתות, ומקבל מענה כאן. מחר אני עונה על עשר שאילתות, זה נדחה מהשבוע שעבר, ולא בגללי, אלא בגלל עומס נושאים והחלטה של נשיאות הכנסת. אם אנחנו מדברים בפני הכנסת והעם צריך לומר, שאם השאילתא הוגשה ב-2 במרס, מותר לשר להשיב עד 21 יום. אל נשכח שהיתה פגרה בכנסת מ-18 במרס, חופשה של חודש.

יורם לס (העבודה):

מדובר בשאילתא רגילה, שאת התשובה עליה אני מצפה לקבל בכתב. משרדי הממשלה עובדים גם בזמן הפגרה. אני לא מדבר על שאילתא שעונים עליה בכנסת. המכתב שלי לשר מונח חודשיים בלשכת השר ואין תשובה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת לס, היתה פה אי-הבנה. בדרך כלל חברי כנסת שמגישים שאילתא רגילה, על חשבון המכסה שלהם, מעדיפים שהתשובה תינתן מעל במת הכנסת, ולא תישלח אליהם בכתב.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

כך נהוג.

חבר הכנסת לס, אני לא רוצה להתווכח. ראשית, היתה פגרה של חודש. שנית, מחר יש תשובות על שאילתות.

דבר שני. אני בעד, אמרתי את זה בשבוע שעבר ובשבוע שלפני כן, אני בעד זה שיהיה שר בריאות. אבל גם כשהיה שר בריאות אני עניתי על שאילתות, ולא רק פורמלית. ידוע לך ולכל חברי הכנסת, שיש לנו צוות מצוין במשרד הבריאות, בראשותו של פרופסור שני, ד"ר שוקי שמר ואחרים, שהם אנשי מקצוע. בכל משרד אנשי מקצוע נותנים את התשובה, ולא השר. לא השר חיים רמון הכין את התשובות, וגם השר שיבוא אחריו לא יכין את התשובות, ואפילו יהיה ד"ר לרפואה.

יורם לס (העבודה):

אולי כן.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

זה לא נימוק לגבי שאילתא. יש לך כל כך הרבה נימוקים שאתה השמעת אותם, וגם אני השמעתי, לכך שצריך להיות שר בריאות במשרה מלאה. אני מסכים גם מפני שיש הבדל בין סמכויות שר לסמכויות סגן שר, אפילו סגן השר עושה את רוב העבודות של השר.

חבר הכנסת דוד מנע, אני עונה לא-פורמלית, כי זו לא הפעם הראשונה שאני בא בעניין זה. ישבתי עם מנהל מד"א. היו בעיות בחדרה כשהעבירו את המוקד לנתניה והזעיקו אותי, ואני הזעקתי את כל ההנהלה. למדתי את דוח ועדת-רווח. כמו שאמר פרופסור יורם לס, היתה טעות יסודית מאוד בדבריי, כאילו סגרו את התחנות, ולא רק את מרכזת הטלפון. אתה מעלה בעיה ואתה היחיד שעירב פוליטיקה. למה עירבת פוליטיקה? ועדת-רווח פעלה, והבעיות היו בימים של יצחק שמיר כראש ממשלה ואהוד אולמרט כשר בריאות.

יורם לס (העבודה):

המינוי של הוועדה היה – – –

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

היישום. היישום היה בתקופה הזאת, והיה ויכוח בדיוק בתפר. זה היה ערב הבחירות, והכריזו על סכסוך עבודה. היה הסכם עם ועד העובדים עוד כשהיה השר אולמרט. חיים רמון אימץ את ההמלצות, כי הן באמת טובות.

מצאו שמד"א חייב 40 מיליון שקל, ואין שום מוסד שיכול לכסות את החוב הזה. אילו המשכנו באותה שיטה, בלי יעילות, בלי לסגור אף תחנה – אף תחנה לא נסגרה, אלא החיוב – היה פורץ משבר גדול. קחו את תל-אביב רבתי, איך זה עובד? מבחינת גודל אתה יכול להשוות את טירת-הכרמל או את כרמיאל עם תל-אביב? אני מדבר על תל-אביב רבתי, לא רק על גוש-דן. היא עובדת עם מוקד אחד.

אתה אומר שסוגרים תחנות. בחדרה לא סגרו תחנות, וכולנו הזדעקנו, אנשי היישובים היהודיים והערביים. גם בכרמיאל לא סגרו. סגרו את המוקד. לכן, השירות בכלל לא נפגע.

לא היה מי שישלם. הוועדה עברה כמה שרים, לרבות השר אולמרט והשר חיים רמון. הוועדה היתה מקצועית. אין טעם להגיד שנסגרו תחנות. אנשים יפחדו עכשיו.

יש לי עוד הערה. יכתבו עיתונאים מה שיכתבו, עם כל הכבוד, כאילו כל פעם כשנדרס מישהו, מד"א אחראי. אתה עצמך משבח את פעולת מד"א, משבח את הפעולה של המתנדבים ושל האחרים. גם בתל-אביב עצמה, מדי פעם יהיה פקק תנועה ותהיה תאונה, יעברו רבע שעה או 20 דקות עד שיעבירו את הפצוע לשני הכיוונים, גם ייקחו אותו וגם יעבירו אותו לבית-חולים במהירות.

לעניין רמת-גן, מד"א נמצא בשלהי תוכנית ההבראה. היא כבר התחילה. תוכנית ההבראה, המתבססת על ממצאי ועדת-רווח, נחתמה בין ממשלת ישראל לבין מד"א במהלך 1992. במסגרת תוכנית ההבראה הוחלט על ניתוב הפניות הטלפוניות של חלק גדול ממוקדי מד"א למוקדים מרכזיים. ניתוב השיחות למוקדים מרכזיים יביא לייעול ניכר בכל הקשור להפעלת האמבולנס. בצורת הפעלה זו יבוטלו קריאות כפולות, ובאירועים שיש בהם נפגעים רבים, כגון תאונות דרכים, שמצריכות אמבולנסים רבים, יש אפשרות לגיוס אמבולנסים נוספים לתחנות אחרות באותו אזור בצורה מהירה יותר. אותו מוקד אזורי שולט ומפעיל את האמבולנסים בכמה תחנות בו-זמנית, לכן הוא יודע היטב בזמן אמת ובלא לאבד שניות ארוכות ויקרות מה עם צוות האמבולנסים בכל עת ובכל מקום. מודל זה פועל בהצלחה במקומות נוספים בעולם. למשל, ניו-יורק היא מוקד אחד. אני חושב שרמת-גן, שהיא עיר גנים יפה מאוד, קטנה במעט מניו-יורק. התחנה נמצאת ותישאר. אני אחראי לכל מלה שאני אומר.

עד כה נותבו למעלה מ-20 מוקדי קשר של מד"א. אגב, הפעם הגיע התור של רמת-גן. כשיגיע התור של חדרה, שוב יזדעקו הכול על אותו נושא. הניסיון שהצטבר מראה, שרמת השירות לא ירדה, ובמרבית המקרים אף עלתה.

בהתייחס למוקד מד"א ברמת-גן, ברצוני להבהיר כי תחנת מד"א ברמת-גן לא תיסגר. זו החלטה, זו לא רק הצהרה.

השינוי שיבוצע לקראת סוף חודש מאי הוא בניתוב מוקד הקשר מהתחנה ברמת-גן למוקד הקשר בתחנת מד"א בתל-אביב. גם לאחר השינוי, חבר הכנסת הלפרט, ימשיך תושב רמת-גן לחייג 101 בכל השעות, בכל שעות היממה, כמו קודם. קריאתו תתקבל מייד במוקד בתל-אביב, בלא שירגיש בהבדל כלשהו ובלא שידע מהיכן הוא נענה, כלומר, מרמת-גן או מתל-אביב. אדם המחייג 101, אפילו מניו-יורק – בתוך שנייה הוא נענה.

האמבולנסים וכן ניידת לטיפול נמרץ שנמצאים בתחנה ברמת-גן, ימשיכו לפעול מהתחנה עצמה. אין כל כוונה להעביר אותם למקום אחר או לצמצם את מספרם. ההזנקה שלהם למקום האירוע תבוצע על-ידי מוקדן במוקד האזורי. הוא יוכל באותו זמן לשלוח, במידת הצורך, אמבולנסים למקום האירוע גם מתחנת תל-אביב, בלא לאבד זמן יקר, שעלול לעלות בחיי אדם.

אדוני היושב-ראש, כמו-כן יש שירות תורניות לילה של רופאים בתחנות מד"א. השירות ימשיך לעמוד לרשות תושבי האזור כרגיל.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אתה לא מתייחס למה שאני העליתי – – – שקשור לרמת-גן, ואי-אפשר ליצור את הקשר לתל-אביב. אלה מאות מתנדבים.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לסיכום, אומנם תוכנית ההבראה של מד"א תביא לייעול ולחיסכון כספי לארגון שהיה עד לפני שנתיים על סף התמוטטות, שחייב 40 מיליון שקל, אולם, אילו היה ולו החשש הקטן ביותר שהשינוי המוצע עלול לסכן או לפגוע בחיי אדם, הרי שמשרד הבריאות לא היה נותן לכך יד בשום מקרה.

אנו מאמינים, כפי שצינתי, גם הניסיון של למעלה משנה מוכיח זאת, כי התוכנית האמורה מצעידה את מד"א קדימה ומשפרת את רמת השירותים הניתנים לכל התושבים.

בוודאי, אני מסכים עם חבר הכנסת לס, שאמר שחובש מלווה חייב להיות באמבולנס.

אני מציע שאת ההצעות שלכם נעביר לוועדת העבודה והרווחה. נזמן לשם גם את נציגי מד"א בתל-אביב, גם את נציגי רמת-גן, גם את מנהל מד"א ונציגי משרד הבריאות. כל שאלה, שאלות נוקבות – ועניין המתנדבים מדאיג אותי, ואני אומר את זה מכל הלב, מדאיגות אותי תרומות הדם, שכן אמרו לי שקצת ירדה המוטיבציה לתרום – יש בעיות, אני לא אומר שהכול חלק והכול בסדר, אבל כדאי שנדון עניינית על רמת-גן ובהזדמנות זו גם על יתר התחנות, על 20 המוקדים שנסגרו. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת פנחסי כבר הודיע לי מראש, שהוא מסכים להעביר את הנושא לוועדה. חבר הכנסת הלפרט, האם אתה מסכים?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת לס?

יורם לס (העבודה):

מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מנע?

דוד מנע (הליכוד):

אני מסכים, אבל יש לי משאלה אחת, לבקש מיושב-ראש ועדת העבודה והרווחה לדון בנושא במהירות. באמצע מאי רוצים לסגור את המוקד.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חושב שהכול מסכימים שנוסף על ההחלטה שנקבל – בפרוטוקול רשומה הבקשה על דעת כל חברי הכנסת. אני מעמיד את ההצעות להצבעה.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעות של חברי הכנסת פנחסי, הלפרט, לס ומנע הועברו לוועדת העבודה והרווחה, עם בקשה ליושב-ראש הוועדה שידון בנושא במהרה, ולא כשכבר יהיה מאוחר.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (תיקון מס' 4)

התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, בעצם אנחנו מתחילים עכשיו כמעט את הדיון שבסדר-היום. ידידנו חבר הכנסת דוד מגן מספק לנו הערב את התענוג לשבת וליהנות מדיון רציני. יש לך, ידידנו חבר הכנסת דוד מגן, ארבעה חוקים. החוק הראשון הוא הצעת חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (תיקון מס' 4), התשנ"ד-1994.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, הצעת החוק המונחת בפניכם היא פרי יוזמה של סגן מנהל אגף ההכנסות בעיריית נתניה, עורך-הדין משה ועקנין, אשר פנה אלי על רקע דיונים מסוימים שהיו בוועדה לענייני ביקורת המדינה במסגרת דיון דוח נציב תלונות הציבור. הוא הציע, בהצעת החוק אשר הוכנה בהמשך בוועדה לקריאה ראשונה – הוא ואני מציעים – כי בסעיף 3א בחוק הרשויות המקומיות, אחרי פסקה (3) תיתוסף פסקה (4), ויכתב: הוא אינו מחזיק בנכס כמשמעותו בסעיפים 1 ו-269 לפקודת העיריות.

בין העילות שבשלהן ניתן להגיש השגה על חיוב בתשלום ארנונה כללית, לפי אותו סעיף, סעיף 3, לא מצויה הטענה שאדם שחויב בתשלום אינו כלל המחזיק בנכס, אם משום שהוא מכר אותו לאחר אם משום שהוא לא היה מעולם המחזיק.

מי שמכיר את החוק רואה מהי ההתייחסות לאפשרות לפנות לוועדת הערר באמצעות מנהל הארנונה בהשגה. וכמובן, כוונת ועדת הערר היא לחסוך תור ותיקים מיותרים בבתי-המשפט. יכול להשיג השגה מי שחויב בתשלום ארנונה כללית, והוא יכול לעשות זאת בזמן הנקוב בחוק. אחת הטענות יכולה להיות, שהנכס שבשלו נדרש התשלום אינו מצוי באזור, כפי שנקבע בהודעת התשלום; או שנפלה בהודעת התשלום שמשיגים עליה טעות בציון סוג הנכס, גודלו או השימוש בו; או שהוא אינו המחזיק כמשמעותו בהגדרת המחזיק בסעיף 274(ב) לפקודת העיריות, או בסעיף 53 לצו המועצות המקומיות.

אנחנו מציעים להוסיף את פסקה (4), כאמור, ולפיה אם הוא לא מחזיק בנכס כהגדרה בחוק, הוא יכול לבוא ולומר: אדוני, מנהל הארנונה, אני בכלל מכרתי את הנכס לפני שנה ואני מבקש ממך שלא להשית את הארנונה עלי. אפשרות אחרת היא, שהוא אינו המחזיק, אינו השוכר, הוא החזיר את הנכסים לבעלים, ומנהל הארנונה מבקש את הארנונה מהשוכר, בשעה שהנכס חזר לרשות הבעלים. הכוונה היא לחסוך התדיינויות מיותרות בבתי-המשפט, לאפשר פנייה לאותה ועדת ערר, לאפשר הגשת השגה למנהל הארנונה, והכול במסגרת לוח הזמנים המצוין בחוק.

אני מבקש מהכנסת ומציע לאשר את הצעת החוק הזאת ולהעביר אותה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, להכנתה לקריאה שנייה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. טוב, מה אגיד? הרי הצעת החוק היא הגיונית מאוד. לפעמים עובדים ועובדים ודבר כל כך הגיוני נשמט ולא נכנס לחוק. למרות זאת יש לי שאלה. מי עונה?

דוד מגן (הליכוד):

לא, זו קריאה ראשונה. בקריאה הקודמת הממשלה תמכה בתיקון.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, אני מודיע שיש 39 חברי כנסת שנרשמו להשתתף בדיון. אני סוגר את הרשימה. אני מתחיל להזמין את חברי הכנסת. מי שלא יהיה, מפסיד את רשות הדיבור. ובכן, ניגש לעבודה. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – איננו. חבר הכנסת יורם לס – ישנו.

מה דעתכם שאגביל את הנואמים לשלוש דקות?

קריאות:

בסדר.

גונן שגב (יעוד):

גם דקה תספיק.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מגביל לשלוש דקות. נציין לשבח את כל מי שיסתפק בדקה. זה גם הגיוני. דרך אגב, האם משרד המשפטים לא טען שבכלל אין צורך בתיקון, שהוא כל כך מובן? חבר הכנסת מגן, האם משרד המשפטים לא טען שזה כל כך הגיוני שלא צריך אפילו תיקון בחוק, והשכל פה קובע?

דוד מגן (הליכוד):

ההגדרה בחוק היא כזאת, ששלושת המקרים הם כל כך מובנים וכל כך מפורטים, עד כדי כך שמנהל הארנונה שמבקש לקבל השגה לא יכול לקבל השגה כזאת. אמרתי גם שהאיש שהציע זאת הוא האיש שמתעסק בעניין.

היו"ר ד' שילנסקי:

ברור. בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כפי שנאמר, ההצעה היא כל כך הגיונית וברורה מאלוה, שבוודאי אני אתמוך בה. אתמוך בהצעת החוק של חבר הכנסת מגן, אלא שבהזדמנות זו שהכנסת נותנת את דעתה לעניין הארנונה מן הראוי לומר כמה מלים.

הארנונה היא אחד המסים שמכבידים לא במעט על תושבי הערים, ויש צורך, באמת צורך, לעשות בעניין הזה סדר פעם אחת ולתמיד. אחת הנקודות הבעייתיות היא, שבסך הכול לא ברור על סמך מה מחשבת העירייה את הארנונה. עובדה שכל עירייה עושה דין לעצמה ויש פער לא קטן בגובה המס בין עיר לעיר. אתה יכול לקחת עיר כמו רמת-גן, שנושקת לגבעתיים, ולפעמים אתה אפילו לא יודע באיזה רחוב ובאיזו עיר אתה נמצא, ולכל אחד יש התעריף שלו. יש ערים עם ארנונה גבוהה וערים עם ארנונה נמוכה, ואיש לא יודע על-פי אילו קריטריונים הוחלט מה שהוחלט.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש גבולות קבועים בחוק.

יורם לס (העבודה):

יש גבולות, אבל עדיין אין שום סיבה שהדבר הזה לא יהיה ברור, בקריטריונים ברורים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אראה לך פינת רחוב שבה צד זה של הרחוב הוא ברמת-גן – ובצד השני פינה אחת היא בגבעתיים ופינה אחת היא בתל-אביב.

יורם לס (העבודה):

והארנונה היא לגמרי שונה. זה מתבטא בסופו של דבר בכיס של האזרח. זה לא איזה עיוות תיאורטי. הרי בסוף האזרח צריך ללכת עם התלוש ולשלם בבנק, או בבנק הדואר.

עיוות נוסף שקיים בנושא הארנונה זה עיוות שאני לא רוצה להגיד שהוא מתקופת הטורקים או המנדט, אבל אנחנו מדינה מתקדמת מספיק שגם שנות ה-50, התקופה של העלייה הגדולה, בסך הכול הופכת להיות תקופה ארכאית. והנה, יש בענייני הארנונה ובחוק דבר שקרוי ערי עולים. הממשלה הכריזה על ערים מסוימות, בלי שום קריטריון שהוא רלבנטי לקראת שנות האלפיים, שהן ערי עולים, ואז מוסדות ממשלה לא צריכים לשלם ארנונה. אתה מוצא, למשל, בתל-אביב, בעיר העולים תל-אביב, שאיש לא משלם ארנונה בעבור הקריה, זה גורם הפסד עצום לעירייה, מכריח אותה להטיל ארנונה כבדה על האזרחים, כי הממשלה, בגלל אותו עניין של עיר עולים, לא משלמת.

אדוני היושב-ראש, אלה הם עיוותים שבהזדמנות הזאת אני מביא אותם בפני הכנסת. הגיע הזמן לעשות סדר בנושא הארנונה, לא רק בדברים הברורים מאליהם, כפי שהצעת החוק שמונחת בפנינו דורשת לתקנם, אלא גם בדברים המהותיים, הנוגעים לכיסו של כל אזרח ואזרח. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו. אבל אינני רוצה להסתפק באמירה שהוא איננו, על מנת שמישהו יחשוב שהוא איננו מתוך – סתם איננו. הוא איננו מסיבה מוצדקת. היום יום השנה לפטירת בתו האהובה. על דעת כל חברי הכנסת, בזה אני בטוח, אנחנו יכולים לחזק אותו ולהיות אתו. מי ייתן והוא לא ידע צער עוד.

אני ממשיך. חבר הכנסת שאול יהלום – איננו; חבר הכנסת אלכס גולדפרב – איננו; חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה; חבר הכנסת טלב אלסאנע – איננו; חבר הכנסת רענן כהן – איננו; חבר הכנסת אברהם פורז – איננו; חבר הכנסת אלי גולדשמידט – איננו; חבר הכנסת חיים אורון – איננו; חבר הכנסת בנימין טמקין – איננו; חבר הכנסת חגי מירום – איננו; חבר הכנסת אברהם יחזקאל – איננו; חבר הכנסת מיכאל איתן – כרגיל ישנו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ארנונה היא חלק מהמיסוי העירוני, שממנו, בסופו של דבר, השלטון המקומי צריך לקיים את עצמו. ולכן, אדוני היושב-ראש, בהערת הביניים שלך, בקריאת הביניים שלך קודם, אתה מצביע על מצב שלכאורה הוא אבסורדי. אתה מדבר על כך שבמקום מסוים, משני עברי רחוב יש שתי רשויות שונות – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

שלוש.

מיכאל איתן (הליכוד):

או שלוש רשויות. בנקודת מפגש כזאת אנחנו יכולים למצוא מצב, שאנשים בעלי דירות בשטח זהה, נגיד בסביבת מגורים דומה, משלמים מסים שונים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

התכוונתי לרחוב אלוף שדה פינת רחוב עודד.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר, יש דוגמאות כאלה במקומות מספר בארץ. אני רוצה לומר לך, שזה לא אבסורד אלא זה דבר מאוד מאוד הגיוני ונכון, ואולי גם צודק. מדוע? משום שהרשות המקומית צריכה לקבל החלטות במהלך ניהול ענייני העיר, הרשות, וההחלטות האלה עולות כסף.

רשות מקומית מסוימת יכולה לבוא לציבור תושביה ולומר: אנחנו מוכנים להציע לכם שירותים רבים יותר, אבל אתם תשלמו ארנונה גבוהה יותר. הרשות השכנה יכולה להיות בעלת פילוסופיה אחרת. היא אומרת לתושביה: אתם תקבלו פחות שירותים, אבל לעומת זאת אנחנו נצטיין בכך שנגבה מכם פחות ארנונה ויישאר לכם עודף כסף – אתם תשלימו את כל השירותים בכספים, שיישארו, אולי, בארנקים, מכך שאנחנו לקחנו פחות ארנונה מאשר הרשות האחרת.

הנקודה היא, שכאשר רשות צריכה לנהל עניינים ולהחליט החלטות, היא צריכה גם מימון, והמימון נעשה על-ידי הטלת המיסוי, ומי שצריך לקבוע את הדבר בסופו של דבר זה תושבי הרשויות האלה, כי אם תושבי רשות מסוימת אינם מסכימים עם המדיניות של הרשות, יש להם אפשרות, בסופו של דבר, להצביע בבחירות הבאות ולהחליף את השלטון המקומי בשלטון אחר, שיבוא עם מדיניות אחרת. מדי פעם אנחנו אכן פוגשים בראשי רשויות שססמת הבחירות שלהם היא: אנחנו נוריד ארנונה. אפילו הם מוכנים להגיד: אנחנו נהיה מוכנים לקצץ שירותים שאינם חיוניים, אבל אנחנו הולכים להוריד ארנונה. לכן, חשוב מאוד בשביל הדמוקרטיה – גם הדמוקרטיה המשמעות שלה היא פיזור וביזור של כוחות והכרעות, והשלטון המקומי צריך לקבל עצמאות מסוימת בקבלת ההחלטות,

וכל רשות מקומית יכולה לחיות עם החלטות שהיא מקבלת בתנאי שתושבי אותה רשות מממנים את קבלת ההחלטות, ולכן צריך לתת להם גם את החופש להגיע לתוצאות של ארנונות שונות.

עם זאת, ואני לא רוצה להיכנס לכל הניתוח מפאת קוצר הזמן, אבל אני רוצה להדגיש שיש לנו בעיה קשה במדינת ישראל, שיש רשויות מסוימות שבהן יש ארנונה לא רק למגורים אלא גם מעסקים, ונוצר מצב שהכנסות אדירות זורמות לחלק מהרשויות שבהן נמצאים מרכזי עסקים, והתוצאה היא שתושבי רשויות שונות, על-ידי כך שהם מגיעים לקניות ולביצוע עסקאות שונות ברשויות אחרות, הם מממנים את הרשויות האחרות, ואינם מקבלים החזר לצורך מימון חיי הקהילה שלהם עצמם. אני אביא דוגמה. יכולה להיות קהילה שבה גובים ארנונה גבוהה מאוד, אבל היא בנויה בצורה כזאת שאין בה עסקים, אין בה מפעלים גדולים, אין בה בנקים, אין בה משרדים, ואז הרשות המקומית, אף שהיא גובה לפעמים את המקסימום המותר, אינה יכולה לכלכל את עצמה משום שאין לה הכנסות מארנונת עסקים.

אני חושב, שבכל מה שקשור למדיניות ארנונת העסקים, אנחנו צריכים לחשוב ולעשות איזו רביזיה ולהביא לכך שרשויות מסוימות, שצוברות סכומי ענק, הון עתק, מארנונת עסקים, ובצדק זכאיות לחלק מזה, כי שם האנשים עובדים וגם זה מטיל הוצאה על אותה רשות – שלא בצדק זורמים לקופות של אותן רשויות סכומים אדירים, כאשר רשויות אחרות, שמהן באים הקליינטים, או לפעמים בעלי העסקים, אינן זוכות מספיק על מנת שתוכלנה לתת את שאר השירותים בתחומי אותן רשויות, שלא לדבר על כך שיש רשויות במקומות שיש בהם אוכלוסיות מעוטות הכנסה, שצריכות בהחלט לקבל אותם איזונים ומענקים על מנת להביא למינימום שכל רשות תוכל לתת גם במקומות שבהם ההכנסות הן הכנסות קטנות יותר גם מארנונת מגורים וגם מארנונה של עסקים. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת רן כהן – איננו; חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו; חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו. חבר הכנסת גוֹן שגב ישנו, והוא מוזמן. להעמיד על דקה? חבר הכנסת גוֹן שגב הציע דקה. על כמה להעמיד את השעון? תעמיד אותי במבחן.

גוֹן שגב (יעוד):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, במסגרת הדקה אני גם אברך את חבר הכנסת דוד מגן למינויו כיושב-ראש ועדה.

בהצעת חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית) עלה חבר הכנסת מגן על נקודה, שרצוי שנשב ונחפור בחוקינו, ואני מדבר בעיקר על נושא הביורוקרטיה, וננסה לתקן ולשפר כל נושא כזה, כיוון שפה הוא נוגע באמת רק בתיקון נושא הארנונה, שהוא תיקון חשוב מאוד מאוד, אבל אנחנו יודעים שאותו תיקון יכול, פתאום, להגיע אלינו הביתה כחוב של שלוש, ארבע, חמש, שש שנים, וממשיך להוצאה לפועל וכו' וכו', וזה לא המקום היחיד שזה עלול לקרות בו. לכן אני תומך בחוק ומברך את חבר הכנסת מגן על הצעת תיקון החוק המצוינת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מוכרח לציין, שעם הברכה זה ארך דקה.

אני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור, ורוצה להצטרף לברכה לחבר הכנסת דוד מגן, שנבחר היום, במסגרת הרוטציה, ליושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה – – –

דוד מגן (הליכוד):

זאת לא רוטציה; הפסקת תקופת הצינון.

היו"ר ד' שילנסקי:

הפסקת תקופת הצינון. אנחנו מאחלים לך הצלחה, זאת ועדה חשובה מאוד, זה גם טוהר המידות במדינה; אנחנו מאחלים לך הצלחה, ורוצים להגיד "ישר כוח" לחבר הכנסת דן תיכון, אבל הוא איננו. נגיד לו בהזדמנות, כאשר הוא יהיה פה. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להצטרף גם-כן למברכים את חבר הכנסת מגן, שהוא חבר כנסת פעיל בתחום החקיקה. זה מעלה הרבה סוגיות שהן, כאילו, מובנות מאליהן, אבל הן בסך הכול באות לפתור ולקדם נושאים שהם חשובים מאוד לחיים היומיומיים והחיוניים של כולנו. ידוע שנושא הדיור הוא אחד מהמרכיבים המשמעותיים מאוד, שכן תעסוקה, מזון ודיור, אלה יסודות בסיסיים בחיים של כל אזרח ואזרחית.

אין ספק שהצעת החוק מבורכת בהיותה מביאה תשובה על סוגיה שכמעט קשה להבין איך המחוקק לא נתן את דעתו עליה.

אני רוצה להוסיף שתי סוגיות שקשורות בארנונה, אחת נכללת בהצעת חוק של חבר הכנסת הירשזון והיא בעיית ההנחות בארנונה. אנחנו מוכרחים לקדם גם אותה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – אנחות?

ענת מאור (מרצ):

הנחות.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא אנחות.

ענת מאור (מרצ):

הנחות שניתנו לסוגי אוכלוסייה שזקוקים להן, כמו הגמלאים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לפעמים כשלא מקבלים את ההנחה, זה נהפך לאנחה.

ענת מאור (מרצ):

משחק מלים יפה, תודה, חבר הכנסת שילנסקי.

סוגיית הגמלאים, הנושא של משפחות חד-הוריות, שהכנסת הזאת מצד אחד חוקקה שני חוקים חשובים מאוד להם, שחברות כנסת ואחרים – שקדנו עליהם וקידמנו אותם, אבל באותה עת, ב-1 בינואר 1994, הרשויות המקומיות אולצו על-ידי תקנה של משרד הפנים, שהצלחנו לבלום אותה ב-1993, אך היא נכנסה לתוקף בראשית ינואר 1994, ולרשויות המקומיות אין עוד זכות להעניק הנחות לפי שיקול דעתן לגמלאים, שזה ציבור גדול, למשפחות חד-הוריות, לעולים ולעולות בשנה שנייה ולחסידי אומות העולם.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי שאלה.

ענת מאור (מרצ):

בבקשה, ברשות היושב-ראש.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם אתם חושבים שצריך לתת הנחה למשפחות חד-הוריות, אני לא בעד, אבל אני רוצה לשאול אותך: האם לדעתך זה לא צריך לבוא בהוראה כללית, לא במצב כפי שמקובל עד היום – שהיום באים לוועדת הנחות מקומית, מסתכלים על האדם ואומרים: אתה כן ואתה לא; אין קריטריונים מדויקים.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת איתן, אין ספק שמה שאתה מעלה כרגע זו סוגיה של משרד הפנים. זו תשובה שניתנה לנו. השתכנענו שהנושא של קריטריונים אחידים ומניעת פרוטקציוניזם ותורים של בקשות שלא מן העניין הוא חיוני. אלא שבעקבות העניין של קביעת קריטריונים מוכרחים להיות מודעים ולהבטיח שאוכלוסיות שלא יכולות לא תשלמנה ארנונה גבוהה מדי. קריטריונים – כן, אבל בשום אופן לא ארנונה שהיא מעבר להישג ידן של האוכלוסיות הללו.

השבוע הייתי בקריית-גת, העיר שחבר הכנסת דוד מגן היה ראשה, ונפגשתי עם גמלאים. לשמוע את הסכומים שהם מקבלים מהביטוח הלאומי לעומת הארנונה שהם צריכים לשלם על דירה של 58 מ"ר – הדעת לא סובלת זאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

מה הדין אם יש משפחה חד-הורית והאמא היא מיליונרית?

ענת מאור (מרצ):

ההנחות ניתנות תמיד על-פי קריטריונים של הכנסה גם-כן. זה חלק מהדברים שחבר הכנסת איתן העלה, וזה נכון. אין ספק שהתורים והבקשות בלי קריטריונים מובהקים יצרו עיוותים מהצד השני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם חבר הכנסת רמון לא דואג לפנסיונרים, חברת הכנסת ענת מאור ממלאה את החסר.

ענת מאור (מרצ):

אתה מבין שכולנו נדאג להם בצורה הטובה ביותר, ואכן זה יהיה, אבל לא מערבים עכשיו פוליטיקה.

אני רוצה לסיים את דברי בסוגיה נוספת. לפני חודש באה אלי משלחת בנושא דמי המפתח. חבר הכנסת מגן, כחבר כנסת פעיל ויזם, אם משרד השיכון אכן מתכוון לבטל את ההסדר הזה, הנותן קורת-גג ומענה לעשרות אלפי משפחות שלא תוכלנה לעמוד, לא ברכישה ולא בהפיכה של הדירה לדבר אחר, מוכרחים להבטיח שזה ייעשה רק לאחר שדיירים שהיום משתמשים בבית לא יזדקקו לו עוד. זה שהבית לא צריך לעבור בירושה לשוכר בדמי מפתח, מקובל, אבל אין ליטול מאוכלוסייה, שרבים בה הם קשישים או מעוטי יכולת, את הזכות והיכולת להשתמש בדירות כל ימי חייהם בדמי מפתח.

אני מסכמת. אני תומכת מאוד בהצעת החוק. מאחר שנושא הדיור הוא מהותי ביותר ומחיר הדירות כל כך עולה, אנחנו צריכים לטפל בכל הסוגיות הקשורות בו לטובת כלל האוכלוסייה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת אסתר סלמוביץ – איננה. חבר הכנסת אליעזר זנדברג חזר מלא מרץ מדרום-אפריקה. אתה בוודאי תלמד אותנו איך עושים בחירות דמוקרטיות. מי שלא יודע, הוא ייצג את מדינת ישראל במשלחת שיצאה לפקח על הבחירות בדרום-אפריקה.

מיכאל איתן (הליכוד):

עוד לא גמרו לספור את הקולות, אני לא יודע איך הוא פה.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני עושה זאת בשיטת השלט-רחוק. השארתי שם אנשים שיעשו את זה. על כל פנים, המשלחת הישראלית – – –

גונן שגב (יעוד):

— — —

אליעזר זנדברג (צומת):

אולי זה המקום לומר, שהמשלחת הישראלית, לאחר דיון ממצה בין חבריה, קבעה שאכן הבחירות היו חופשיות והוגנות, ולכן אנחנו נקדם בברכה כל תוצאה שם.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לפתוח את דברי בברכה ליושב-ראש ועדת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מתפלא עליך, חבר הכנסת זנדברג, הבחירות היו חופשיות והוגנות והספירה עדיין לא הסתיימה?

אליעזר זנדברג (צומת):

לא התייחסתי לתוצאות. התייחסתי לתהליך הבחירה. אנחנו נשלחנו לשם על מנת לפקח ולהשקיף על תהליך הבחירות בימי הבחירות. אלה התבצעו כהלכה, למיטב שיפוטנו, כפי שראינו. התוצאות הן תוצאות. איכות הספירה, דרך הספירה, זה דבר אחר, לנו לא היה חלק בהן מבחינת משקיפים. לכן, תהליך הבחירות היה חד וחלק – – –

גונן שגב (יעוד):

– – – מחר ב-08:00 – – – שקופיות – – –

אליעזר זנדברג (צומת):

לאור ההערה של חבר הכנסת שגב, שבוודאי מחכה שאני אתחיל לדבר לעניין על מנת שאולי אוכל לשכנע אותו לתמוך או לא לתמוך בהצעת החוק, אני באמת אתחיל ואברך את היושב-ראש החדש של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, חבר הכנסת מגן, שעד היום הביא בפנינו הצעות חוק רבות הקשורות בנושא ביקורת המדינה, ואאחל לו הצלחה בהמשך דרכו. אני מקווה, כמו שהוא עצמו אמר שזו תהיה תקופת כהונה קצרה מן הטעם שהממשלה תיפול, ניגש לבחירות, ואז נראה אותו יושב על כיסא אחר בממשלה אחרת של מדינת ישראל.

ענת מאור (מרצ):

– – –

אליעזר זנדברג (צומת):

לגופו של עניין, אדוני היושב-ראש, הצעת החוק שבפנינו היום באה לתקן פגם, אלא שאני סבור שערר במקורו משמעו בעצם מצב שבו אדם אומר: אומנם מגיע ממני תשלום, אך התשלום שמגיע ממני שונה מהתשלום שקבעו. זאת המשמעות של ערר. יש לי הנכס, מגיע לי כך וכך, אבל אני סבור שמגיע ממני סכום אחר ממה שקבעו. אם זה העניין, הרי אין מקום לתיקון.

אבל היות ששמעתי כאן את הדברים, יצאתי מהנחה שחבר הכנסת מגן בדק את הדברים וגם יש מקום לבוא ולטעון במסגרת הערר: לא מגיע ממני דבר, וגם זאת מחלוקת על גובה הסכום, שאז יש מקום לאותו תיקון, ולא מגיע ממני דבר מן הטעם שאינני בעל הנכס.

מה שמטריד אותי, ואני רוצה לבקש מחבר הכנסת מגן התייחסות בדברי תשובתו, אם ידוע לו, מה היקף התופעה, מכיוון שהאפשרות לבוא ולהגיש את הערר מונחת בפני כל אדם. לא כל אחד עושה את זה. במקרים רבים יש פרוצדורה נוספת של ניסיונות גבייה של העיריות, אולי איחור במועד הגשת הערר, "פספוס", כמו שאומרים, של האפשרות הזאת, מיצוי האפשרות הזאת על-ידי חייב שאיננו חייב בדיון.

אם אנחנו מדברים על עיריות שמבצעות הליכים שונים של גבייה, של הוצאה לפועל, שגם עולים כסף, אלה הוצאות, כאשר במקור, בבסיס, האדם לא היה חייב דבר וחצי דבר, ואם העיריות האלה מבססות את הגבייה שהן גובות מהאזרחים השונים, או את התקציב שלהן, על סמך סכומים שאמורים להיגבות מאזרחים כאשר בתוך הסכום הזה נכללים סכומים שהאדם איננו צריך כלל לשלם ובסופו של דבר הוא גם לא ישלם, אני חושב שהדבר טעון בדיקה מקיפה ורחבה יותר.

אשמח לקבל תשובה בעניין הזה. שוב, אני אתמוך בהצעת החוק הזאת כי, כפי שאמר היושב-ראש, יש דברים שמתפלאים כיצד לא הגיעו אליהם עד היום, וזה אחד מהם. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חברי הכנסת, כפי שאמרתי, נרשמו 39 חברים, בינתיים הגענו למספר 23 ויש לנו עוד הרבה מאוד עבודה באותו חוק. חבר הכנסת אברהם בורג – איננו; מפסיד את רשות הדיבור. כמוהו חבר הכנסת סאלח טריף, וגם חבר הכנסת אברהם הירשזון, וגם חבר הכנסת רון נחמן, וגם חבר הכנסת אלי דיין, וגם חבר הכנסת עמנואל זיסמן, וגם חבר הכנסת דוד צוקר, וגם חבר הכנסת אפרים גור, וגם חבר הכנסת שאול עמור, וגם חבר הכנסת שלמה בוחבוט, וגם חבר הכנסת שאול גוטמן, וגם חבר הכנסת פני בדש, וגם חבר הכנסת עוזי לנדאו, וגם חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. בזה סיכמנו את רשימת הנואמים המשתתפים בדיון.

חבר הכנסת מגן, הבמה לרשותך.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לכל המשתתפים בדיון, בהערות – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לאלה שהיו ולאלה שלא היו.

דוד מגן (הליכוד):

המשתתפים בדיון שכמובן היו, וההערות הקשורות להצעה הזאת בוודאי תובאנה בחשבון.

חבר הכנסת זנדברג, אין נתונים לגבי עניין הגשת ההשגה לוועדת ערר מסיבה אחת פשוטה. חלק ניכר מהציבור לא מכיר ולא יודע את זכויותיו ולא יודע על סמכויות מנהל הארנונה ועל האפשרות להגיש השגה במסגרת הקבועה בחוק.

בעניין אחר, לגבי הגדרת מחזיק, פניתי במסגרת הוועדה לענייני ביקורת המדינה, באמצעות משרד הפנים, לשלוש הרשויות המקומיות הגדולות – ירושלים, תל-אביב וחיפה. ביקשנו מהן נתונים לגבי הרישום של דירות המועברות בשכירות מבעלים כמובן לשוכרים. לשלוש העיריות הגדולות אין שום מושג בעניין הזה. אין להן הנתונים.

מכאן אני גם גוזר ומסיק, שלעיריות הקטנות יותר אין בדיוק מושג בנושאים הללו. אני מקווה שבהמשך, בעידן המחשוב, תוכלנה הרשויות המקומיות להתגבר גם על הנתונים הללו.

אדוני היושב-ראש, לאור ההערות שהושמעו ועוד פתקים שהגיעו אלי, אני רוצה לומר שהנוסח אשר יונח בפני הוועדה לקריאה שנייה יהיה: הוא אינו מחזיק בנכס כמשמעותו בסעיפים 1 ו-269 לפקודת העיריות, ובסעיף 7 לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג–1992; ובסעיף 1 לצו המועצות המקומיות, התשי"א–1950; ובסעיף 1 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח–1958.

בחומר הגלם הזה תטפל ועדת הפנים ואיכות הסביבה, כך אני מקווה, לאחר האישור היום במליאת הכנסת, ונביא עבודה מוגמרת, בעזרת השם, לקריאה שנייה למליאה לאחר הדיונים שיהיו בוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה. אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעת החוק לוועדה להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (תיקון מס' 4), התשנ"ד–1994, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חמישה בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעת חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (תיקון מס' 4), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת דוד מגן, תועבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 22) (זכות עיון-וחשבון), התשנ"ד–1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' שילנסקי:

אנו עוברים להצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 22) (זכות עיון-וחשבון), התשנ"ד–1994, קריאה ראשונה, של חבר הכנסת דוד מגן, אשר גם יציג את ההצעה. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כידוע, 12 שבועות לפני הנחת הדוח השנתי של מבקר המדינה על שולחן הכנסת הדוח מועבר לשר הכלכלה והתכנון, ובמהלך אותם 12 שבועות הוא מכין את הערותיו ומניח אותן, במקביל להנחת הדוח, על שולחן הכנסת.

במהלך השנים האחרונות, דומני שש או שבע השנים האחרונות, התפתח נוהג שמבקר המדינה מעביר את הדוח גם ליושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, במקביל להגשתו לשר הכלכלה והתכנון.

הצעת החוק מדברת על כך שהנוהג הזה יהפוך חוק. ההצעה היא, שבסעיף 15(א) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח–1958 [נוסח משולב], אחרי המלים "לשר הכלכלה והתכנון" יבוא "וליושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת". אם ההצעה תתקבל, הנוהג של השנים האחרונות יהפוך חוק, והדוח יוגש במקביל לשר הכלכלה והתכנון, שהוא נציגה של הרשות המבצעת, וליושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, שאמור להיות נציגה של הרשות המחוקקת המבקרית. ובכך נוכל לתרום תרומה למיסוד עניין שדורש את מיסודו.

אני מבקש מהכנסת ומהחברים המשתתפים לאשר את ההצעה ולהעבירה לוועדה לענייני ביקורת המדינה להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. נרשמו 23 משתתפים לדיון. אני סוגר את הרשימה, ומגביל את רשות הדיבור לשלוש דקות.

חבר הכנסת שאול יהלום – איננו; חבר הכנסת סאלח טריף – איננו; חבר הכנסת חגי מירום – איננו; חבר הכנסת אלי דיין – איננו; חבר הכנסת רן כהן – איננו. חבר הכנסת חיים אורון – איננו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

למה צריך לקרוא את כל השמות?

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

אגיד למה. חברים צריכים לדעת, שאם הם נרשמו, הם צריכים להיות כאן. הם לא יכולים לבוא? אינני קורא שמות של אנשים שבאו ואמרו שאינם רוצים או אינם יכולים להשתתף. אם חבר כנסת נרשם לדיון ולא רוצה או לא יכול להשתתף, הוא צריך לכבד את המקום הזה ולבוא ולהגיד, לבקש ממזכיר הכנסת או מסגן מזכיר הכנסת: נא למחוק אותי מהרשימה, אני לא אשתתף.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מכבד מאוד את גישתך. אבל יש בעיה, משום שהגישה הזאת אינה גישה אחידה, של כל יושב-ראש. יש אחרים שקוראים רק את השמות של אלה שנכחים, ואלה שאינם נכחים מכללא הם כאילו ביקשו למחוק את שמם.

היו"ר ד' שילנסקי:

הנוהג הזה התקבל בנשיאות לגבי שאילות. אם חבר הכנסת איננו, לא קוראים בשמו, והתשובה עוברת לפרוטוקול. אבל פה אין דבר כזה, אין מה להעביר לפרוטוקול.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני נוהג כך, אינני חייב לבדוק במחשב אם חבר הכנסת נמצא בבניין או לא. הוא צריך היה לבוא ולהגיד: נא למחוק אותי מהרשימה. מאחר שלא עשה כן, אני חושב שאני צריך לקרוא בשמו. אינני יודע, אולי הוא פה מאחורי הדלת, וברגע שקוראים בשמו הוא נכנס.

חבר הכנסת אלי גולדשמידט – איננו; חבר הכנסת רענן כהן – איננו; חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה. חברת הכנסת ענת מאור ישנה. הנה, את רואה, מציינים אותך לעומת אחרים שנרשמו ואינם מגיעים לך הכבוד והזכות הזאת. מי שיושב עד שעה מאוחרת, מגיע לו גם להציג אותו לעומת אחרים.

ענת מאור (מרצ):

תודה על הציון.

אדוני היושב-ראש, קודם כול יורשה לי לומר, שעצם הנוכחות, הזכות להביע את דעתך היא החשובה, ואין צורך, כדי להשיג זאת, להזכיר אחרים שאינם, שכן הם נוכחים ומדברים בשעות אחרות. ואף שהתקנון מחייב, ייתכן שניתן למצוא נהל, שכאשר אנשים אינם בבניין ניתן שלא לקרוא בשמם, כדי שלא להלבין פניהם ברבים.

היו"ר ד' שילנסקי:

הלואי שאלה היו חילוקי הדעות היחידים בינינו. הלואי שבדברים האחרים, החשובים, תקבלי את דעתי, ואז אין בינינו חילוקי דעות.

ענת מאור (מרצ):

בדבר החשוב העיקרי, אני בטוחה שבעוד יומיים שנינו נרגיש התרוממות רוח.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי מדבר על זה?

ענת מאור (מרצ):

אמרתי – במחלוקת החשובה. אנחנו בכל זאת עומדים בפני – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אנחנו מסכימים אתך למחצה, כולנו נרגיש רוח.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, בין שני יהודים היו חילוקי דעות. לבסוף אמר אחד: בוא נעשה פשרה, שיישאר כבר כמו שאני רוצה. אז אני מציע לך אותה פשרה.

ענת מאור (מרצ):

הפעם, לשמחתי העם החליט על זה לפני שנתיים, ועכשיו אנחנו רק פורעים את השטר. ואני מציעה לכם להצטרף לזה בשמחה, בהרגשה טובה. אנחנו צריכים את תמיכתכם, כי הקשיים – – –

אליעזר זנדברג (צומת):

העם לא החליט מעולם. הונו את העם. הממשלה הזאת מנהלת מדיניות – – –

ענת מאור (מרצ):

הממשלה הזאת מנהלת מדיניות שהיא נבחרה לה, שהיא התחייבה לה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, אני התחלתי עם בדיחה, ואני רואה שזה הפך לוויכוח רציני.

ענת מאור (מרצ):

היא נבחרה לה, היא התחייבה לה. השלום הזה הוא הישג אדיר. יהיו קשיים, לכן התמיכה שלכם חשובה מאוד, ואני מזמינה אתכם להצטרף לתהליך הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

כמה קורבנות עוד יהיו לשלום הזה?

ענת מאור (מרצ):

לו היינו שואלים את השאלה הזאת מראשית הציונות, יכול להיות שהתשובה האישית והתשובה הלאומית של כולנו היתה בעייתית מאוד.

אליעזר זנדברג (צומת):

לו היינו הולכים בשיטה שלכם, לא היתה ציונות מלכתחילה.

ענת מאור (מרצ):

וכשאנחנו נאבקנו במלחמת העצמאות, כשאבקנו בכל פיגוע, השאלה כמה קורבנות עוד יהיו לא עמדה לנגד עינינו מעולם. זה היה החוסן העיקרי שעמד לנו בעת מלחמה, וזה החוסן שצריך לעמוד לנו ביתר שאת דווקא בעת שלום. ובסופו של דבר יהיו בוודאי פחות קורבנות.

מיכאל איתן (הליכוד):

איזה שלום? החיילים שנפצעו הבוקר – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, ב-23:30 נכנסנו לדיון יסודי ורציני. אני מציע לחזור לדברים הקטנים.

ענת מאור (מרצ):

אני נענית לפניית היושב-ראש ועוברת להצעת החוק של חבר הכנסת מגן.

אני רוצה לברך על הצעת החוק, שכן היא באה לתת איזון כפול: האחד, בין אופוזיציה לקואליציה, יהיה מי שיהיה בשלטון. מובן שכל אחד מעדיף שמפלגתו תהיה בממשלה. אבל הנוהג הוא שיושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה הוא תמיד מן האופוזיציה, והוא צריך לקבל את הדוח במקביל לשר הכלכלה והתכנון. זה דבר חשוב מאוד בין אופוזיציה לקואליציה.

יש גם האיזון השני, בין הממשלה לבין הכנסת. הוא חשוב מאוד. אני בהחלט רואה זאת לברכה שיושב-ראש הוועדה יוכל לקבל את הדוח לעיון מוקדם, למחשבה, להערה, להשגה, אם תהיה.

אני גם רוצה לציין, שבהצעת חוק אחרת של חבר הכנסת דוד מגן הוא מדבר על נושאים כמו טוהר מידות, על הנושא של מינהל תקין, של חשיפת מידע, של מניעת כל מצב של חשש שמישהו מנצל מידע מוקדם או איזה מנגנון ועושה בו שימוש לרעה. כל פרצה שאפשר לסתום – כן ייטב. וכבר ראינו בתהליך האחרון את העניין של הדלפת מידע.

לכן, אני בהחלט מברכת על ההצעה הזאת, שיש בה איזון גם בין כנסת לממשלה, גם בין אופוזיציה לקואליציה, וגם נדבר נוסף לאותו מנגנון של מינהל תקין וטוהר מידות. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת גונן שגב – איננו. אבל חבר הכנסת מיכאל איתן תמיד ישנו. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, צריך הרבה מאוד אטימות וחוסר יכולת להבחין במה שמתרחש על מנת לעמוד כאן על הדוכן ולהציע לעם ישראל לגלות סימנים של שמחה והתרוממות רוח נוכח התבוסה המדינית, ההתקפלות, הנסיגה והאסון שהממשלה הזאת עומדת להמיט עלינו. אבל מה? יש אנשים, שלא יעזור שום דבר, הם מוכנים גם על יום להגיד לילה, ועל לילה – יום, ובלבד שהם ישרתו את מפלגותיהם ואת האינטרסים הצרים ביותר של המפלגות שלהם.

עולה כאן חברת הכנסת ענת מאור ומדברת על מינהל תקין. ערב הבחירות שמענו את ראש הממשלה, שהוא גם ראש הרשות המבצעת, מדבר על נורמות חדשות. אנחנו עוסקים כרגע בביקורת המדינה. איזה ערך יש לביקורת המדינה, שתבוא ותצביע על מחדלים במינהל תקין כזה או אחר, במשרד כזה או אחר, כאשר ראש המערכת, ראש הרשות המבצעת, עושה צחוק מן המינהל התקין?

הוא שם ללעג ולבז את כל המדינה הזאת, כאשר הוא, כראש המערכת המבצעת, ראש המינהל במדינת ישראל, נותן דוגמה נהדרת: הוא גם ראש הממשלה ואחראי למשרד ראש הממשלה, הוא גם שר הביטחון, הוא גם שר הדתות, הוא גם שר הפנים, הוא גם שר הבריאות. זה מינהל תקין? יש למי שמופקד על המשרדים האלה אחריות, לא רק פוליטית. אמון הציבור במינהל יורד, נעלם, כשהוא רואה אדם שצריך להיות אחראי למינהל של כל המשרדים הללו, אדם אחד. ועוברים שבועות על שבועות, חודשים על חודשים, והמחדל הזה נמשך. מינו איזה יועץ משפטי מטעם המפלגה או מטעם המקורבים, ואני כותב לו פעם אחר פעם ואומר לו: מלא את חובתך, תורה לראש הממשלה ולממשלה למנות שרים. איזו דוגמה אנחנו נותנים למינהל במדינת ישראל? מה ערך לביקורת של מבקרת המדינה, שבעניינה אנחנו דנים עכשיו, כשראש הממשלה, שהבטיח לעם שלטון עם נורמות מוסריות חדשות, מראה לנו זלזול, מראה לנו התנהגות מבישה בנושא המינהל, מראה לנו שהמלה שלו היא לא מלה, שהוא נפל אחד גדול?

אליעזר זנדברג (צומת):

הוא רימה את הציבור.

מיכאל איתן (הליכוד):

ואני מסתכל כאן היום ושואל את חברת הכנסת, שעמדה פה ודיברה על התרוממות רוח: ממה רוחה כל כך מתרוממת ומתרוננת, מהמחדלים בכל התחומים? הוא היה ראש הממשלה הכי גרוע שהיה אי-פעם למדינת ישראל. הוא הודה בכך. הוא אמר: כן, אז, ב-1975-1977, עדיין הייתי חסר ניסיון, תנו לי עוד פעם צ'אנס. בינתיים הוא התבגר הוא רכש כאילו ניסיון.

ומה יש לנו היום? נפל כזה בכל תחום שהוא נוגע בו. זה כישלון. על המפלגה שלו הוא לא יודע לשמור, נותנים לו לשמור על המינהל? נותנים לו לשמור על הצבא? נותנים לו לשמור על הבריאות? נותנים לו לשמור על הפנים? נותנים לו לשמור על המדינה?

ענת מאור (מרצ):

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא לא מסוגל, הוא אדם חלש שהורס כל דבר שהוא נוגע בו. בעבר היו לו זכויות, אבל היום הורס כל דבר, כל דבר שהוא נוגע בו. ואני פונה אליו מכאן ואומר לו: למען השם, תעשה את חובתך, תפסיק ללעוג לנו, תפסיק לצחוק מהציבור, תפסיק להחזיק כל כך הרבה משרדים ממשלתיים.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת איתן – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מה אתה עושה? איזו דוגמה אתה נותן? מי צריך בכלל את כל החוקים האלה? מי צריך את מבקרת המדינה כשראש הממשלה, עם עור של פיל, מחדל אחר מחדל, ממשיך להחזיק בכל המשרדים האלה?

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

ואני שואל: מתי יש לו זמן לעסוק בנושאים כל כך חשובים?

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

משרד הפנים הוא משרד אדיר, משרד הבריאות צריך לדאוג לבריאות של בני אדם, סכנת חיים. משרד הביטחון. הצבא שלנו על הפנים. והוא יושב שם, לא מעניין אותו כלום, ומפר את החוק ומחזיק בכל המשרדים. למה? כי יש לו איזו בעיה עם רמון ויש לו איזו בעיה עם דרעי ויש לו בעיה עם פנחסי. את מי זה מעניין? מה הוא יושב, מה הוא עושה שם, המחדלטור הגדול הזה? שיעזוב אותנו ויתפנה לעניין אחד, אולי בזה הוא יצליח. מרוב משרדים, מרוב עניינים, מרוב מחדלים, לא רואים שום דבר. שום התרוממות רוח. הוא מפיל את המדינה הזאת לשפל המדרגה, שעוד לא היה כזה. מאז קום המדינה עוד לא היינו בשפל מדרגה כזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת מיכאל איתן, חברת הכנסת ענת מאור רצתה לשאול אותך שאלה. אומנם אני חשבת לאפשר את זה על חשבון הזמן שלך, אבל מיצית את הזמן.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, לא התכוונתי לשאול שאלה; אני רוצה להסב את תשומת לב היושב-ראש וחבר הכנסת איתן לכך שלפני שבועיים, בזמן דיון על הצעת חוק, חבר הכנסת מנע התחיל לדבר על נושאים אחרים והסבו את תשומת לבו לכך שיש פה שני סוגי דיון: אנחנו בית-מחוקקים, ויש דיון פוליטי. אני חושבת, חבר הכנסת איתן, שהגשת הצעה לסדר באותו נושא, דיברת את כל שעולה על דעתך, וזו זכותך – אני לא נכנסת לסגנון ולתוכן – אבל כאשר דנים בנושא חקיקה, אני חושבת שנכון שבבית-מחוקקים נכבד הדיון יהיה ענייני, לגופם של דברים. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת ענת מאור, בעצם אני אענה כי זה למען הסדר. אנחנו כבר רגילים לכך שחברי כנסת, במסגרת הזמן שלהם, מדברים על עניינים שונים לגמרי, לא על עניינים שהם על סדר-היום.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא על סדר-היום?

היו"ר ד' שילנסקי:

במקרה זה חבר הכנסת מיכאל איתן, בתבונה רבה, בבחינת תכסיס פרלמנטרי מקובל ולגיטימי, נאחז – כנראה הוא רצה להביע דעה – בדברים שאת העלית. את לא היית בדיוק כאשר הוא קשר את זה, אבל הוא נאחז בדברים שאת העלית.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני לא חוזרת בי מהערת.

היו"ר ד' שילנסקי:

גם את חרגת מהחוק הזה והתחלת לדבר על מינהל תקין. הוא נאחז בדבר הזה והמשיך בקו שאת העלית. גם לא הייתי מפריע לו, למען האמת, אילו לא היה לו במה להיאחז, כי אנחנו יודעים שחברי

הכנסת, במסגרת הזמן שיש להם, מדברים על כל מיני דברים, על אחת כמה וכמה כשהיתה לו אסמכתה שאת עצמך נתת לו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להוסיף לתשובתי: צריך להקליט את הדיון הזה על מנת להראות עד לאיזה שפל המדרגה הגעתם בסתימת פיות, בשלילת זכויות. את עומדת פה על הדוכן, מדברת במסגרת החוק הזה על כך שעם ישראל – – –

ענת מאור (מרצ):

מיכאל איתן (הליכוד):

תני לי עכשיו לדבר. את דיברת? תני לי לענות. שני משפטים ואני אסיים. מותר לי גם לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

שני משפטים.

מיכאל איתן (הליכוד):

שני משפטים בלבד.

עם כל הכבוד לך ולניסיוןך ולידיעותייך בהליכות הבית הזה, יש כאן עוד אנשים שיש להם קצת ניסיון, קצת ידע, אולי לא כמו שלך, אבל כדאי שתשמעי אותם. אולי לפעמים אדם עם קצת פחות ידע ממך יש לו איזו תבונה משלו. תקשיבי לי, מה שעשית פה עכשיו, זו היתה בושה. את עמדת כאן בנושא שקשור במינהל, במבקר המדינה, נשאת דברים על מלחמת העצמאות, על כך שהעם צריך להרגיש טוב עם השלום, ושתי דקות אחרי זה את באה ומטיפה לי מוסר שאני מדבר לא לעניין הצעת החוק. זו הדמוקרטיה שלכם, זה הפרצוף האמיתי שלכם. אתם אינכם ראויים לשלטון, כי אין לכם רגישות לאחרים. אתם חושבים, אני ואפסי עוד. כך אתם מנהלים את העסק ללא רגישות, אתם מובילים את כולנו לשואה. תפקחו את העיניים, תקשיבו להערות.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו; חבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו; חבר הכנסת אלכס גולדפרב – איננו; חבר הכנסת רון נחמן – איננו; חבר הכנסת אברהם בורג – איננו; חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו; חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – איננו; חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו. אחרון אחרון חביב, חבר הכנסת אליעזר זנדברג – ישנו.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני הקשבתי לדו-שיח שהתפתח כאן בין חברת הכנסת מאור לבין חבר הכנסת מיכאל איתן.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת איתן, כל הזעם שלך, אני לא מבין על מה. הלוא זו בדיוק הצביעות של השמאל. אנשי השמאל מסוגלים לבוא ולומר את הדברים כרצונם ולאחר חמש דקות לשכוח שמדובר פה בהליך דמוקרטי, שבו כל אחד יכול לבוא ולומר מה שהוא רוצה, ואז הם טוענים שלך אין הזכות לעשות בדיוק את מה שהם עשו. זאת הצביעות שלהם.

אותה צביעות אפיינה את חברת הכנסת מאור שעה כשהיא עמדה כאן וניסתה למכור לנו את הלוקש, כאילו הציבור במדינת ישראל נתן אי-פעם מנדט לממשלה הזאת לעשות את מה שהיא עושה. היתה פה הונאת ציבור בדרגה השפלה ביותר, על-ידי ממשלת ישראל.

ממשלת ישראל הזאת, מפלגת העבודה הלכה לבחירות עם מצע אחר: לא נדבר עם אש"ף – כך הם אמרו, לא רק אני. לא נרד מרמת-הגולן – הם אמרו, לא אני. והיום הם עושים את ההיפך. אבל אין לכם אומץ ללכת לבחירות. אין לכם אומץ ללכת ולראות מה באמת חושב העם על מה שאתם עושים.

ואני לא מתפלא על זה, כי במסגרת הצביעות והאטימות אתם יודעים שתפסידו. יותר טוב לשמור על הכיסא, יותר טוב לשמור על השלטון ויותר טוב להמשיך וללכת במהלך שהתחלתם אותו מאשר כל דבר אחר. הלוא אתם לא עושים את מה שהעם רוצה. אתם, כמו שאמר חבר הכנסת איתן, דבוקים לתאוות הנסיגה, דבוקים לדוגמות, לדרך שבחרתם בה, לא נכונה, כן נכונה, זה לא משנה. נכון, הצלחתם ליצור קואליציה מסוימת בתוך הבית הזה, אבל הציבור מעולם לא נתן לכם את המנדט לעשות מה שאתם עושים.

אני רוצה להגיד לך דבר אחר, חברת הכנסת מאור. אתם, אנשי השמאל, צריכים להבין שאי-אפשר להתנהג בצביעות. אמרתם פעם אחת שכאשר הולכים למלחמה צריך קונסנסוס והסכמה לאומית. אני אומר לך, צריך את ההסכמה הלאומית גם לשלום, במיוחד כשמדובר בנסיגה, בנסיגה שהיא כל כך קריטית מבחינת הקיום ושנויה במחלוקת. אז אם אתם רוצים להיות הגונים וישרים עם עצמכם, תנהגו בשלום כמו במלחמה. אם אתם באמת רוצים להיות הגונים וישרים, תלכו לציבור היום, לא אחרי שתחתמו על הכול, לא אחרי שתסכמו את הכול. תאמרו לציבור מה אתם רוצים ותשאלו, האם אתם נותנים לנו מנדט ללכת בדרך הזאת או לא.

אבל אתם, כמוני, יודעים את התוצאות. אתם, כמוני, יודעים שהציבור ישלח אתכם הביתה. אתם, כמוני, יודעים שהציבור לא תומך בכם. אין לכם רוב בעם לעשות את מה שאתם עושים. ולכן אתם מפחדים, לכן אתם ממשיכים ולכן אתם מנסים, בעזרת הרוב המקרי שיש לכם היום פה, בבית הזה,

הרוב הזעום, לנהל מדיניות שלא מקובלת על הציבור, שמסכנת אותו, שמסכנת את עם ישראל ואת מדינת ישראל.

אבל אני אומר לך, בסופו של דבר העם יקיא אתכם החוצה. זה לא יעזור. אנחנו רואים את זה ברחוב. אנחנו רואים את זה בכל מקום. נכון, יש אנשים שמפחדים ללכת להפגנות, ואני נתקל בהם, כי הם יודעים שיש אלימות של המשטרה, כי הם יודעים שהם יסתבכו. אבל בסוף גם הם יגיעו. בסוף, הציבור בהמוניו יבוא ויזרוק אתכם במובן הזה שהוא יסביר לכם שאתם צריכים ללכת לבחירות.

מיכאל איתן (הליכוד):

במשך חודשים ארוכים יש בצמתים אלפי אנשים, בכל רחבי הארץ. לא היה תקדים כזה.

אליעזר זנדברג (צומת):

חבר הכנסת איתן, אני מדבר על המיליונים שמתנגדים למדיניות, לא על אותם אלפים שמבצעים הפעולות השוטפות. אני מדבר על אלה שעוד לא הגיעו, חלקם מפחדים, חלקם מגיעים מדי פעם. הציבור לא רוצה אתכם, חברת הכנסת מאור.

עכשיו אומר דבר אחד, ובזה אסיים את ההערה הכללית שלי. אני לא מבין את העניין. הלוא אמרתם שיהיה שלום. הדבר הבסיסי ביותר בשלום הוא שיפסיקו לרצוח פה יהודים רק מפני שהם יהודים. זה בשבילי שלום, לא שגרירות ולא חרם ערבי – שאגב, עוד לא הוסר – ולא כל דבר אחר. זה הבסיס. אם ממשיכים לרצוח יהודים, קורבן הוא קורבן ולא משנה אם הוא קורבן טרור או קורבן שלום. זה לא משנה לו, זה לא משנה למשפחתו, ומה לעשות, זה לא משנה גם לי. בעיקרון, כל עוד נרצחים יהודים אין שלום.

אז אל תמכרו את האשליה הזאת. ואם אתם באמת חושבים שהציבור תומך בכם, שהוא נתן לכם את המנדט, תלכו ותשאלו אותו.

אדוני היושב-ראש, דיברתי שלא לגופו של החוק. אני רוצה לסיים את דברי בכך שאני מצטרף להצעת החוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

היה צלצל.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מסיים את דברי במשפט אחרון שבו אני אומר, שאני מצטרף להצעת החוק הזאת ותומך בה. חבר הכנסת מגן גם היה שר הכלכלה והתכנון, וגם היום בתור יושב-ראש הוועדה – סביר להניח שהוא יודע את הצדדים השונים של העיון בדוח, ולכן אני מצטרף להצעתו לעגן בחקיקה יוזמה מקובלת. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אפשר להצביע. אני מעמיד להצבעה. השעון פועל.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 22) (זכות עיון בדיון-וחשבון),

התשנ"ד–1994, לוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני קובע שהצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 22) (זכות עיון בדיון-וחשבון), התשנ"ד–1994, שהובאה בקריאה ראשונה על-ידי חבר הכנסת דוד מגן, נתקבלה בקריאה ראשונה בחמישה קולות בעד, אין נגד ואין נמנעים, והיא עוברת לוועדה לענייני ביקורת המדינה להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 23) (נאום המבקר בכנסת), התשנ"ד–1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 23) (נאום המבקר בכנסת), התשנ"ד–1994 – של מי אם לא חבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הייתי מציע לחברת הכנסת ענת מאור, יש עוד שתי הצעות חוק, להזעיק איזו תגבורת לפחות לצורך האיזון בוויכוחים בעניינים הפוליטיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

נדמה לי שחבר הכנסת דראושה נמצא בבניין.

דוד מגן (הליכוד):

האמת היא שגם אני רציתי להשתתף בוויכוח המדיני אבל ראיתי שיחסי הכוחות לגמרי לא הוגנים בשעה מאוחרת כזו.

הצעת החוק, אדוני היושב-ראש, מדברת על השלמת נדבך נוסף ברפורמה שערכנו. כולנו זוכרים את התקופות הפחות טובות של הכנסת, שבהן נבחר מבקר המדינה על-ידי ועדת הכנסת. ברוך השם זכינו, בעשר השנים האחרונות, לכך שמבקר המדינה נבחר על-ידי מליאת הכנסת. הוא אף נקרא לדוכן לשבת ליד יושב-ראש הכנסת לאחר בחירתו ולהצהיר אמונים.

חסרה חוליה אחת באותה רפורמה, והיא בלטה במיוחד לפני כמה חודשים, כאשר מבקרת המדינה, הגברת מרים בן-פורת, נבחרה לתקופת כהונה שנייה, תקופת כהונה בת חמש שנים. היא יושבה כאן על הדוכן, ולמרות פניות שלי ליושב-ראש הכנסת לזכות את הכנסת בנאומה של מבקרת המדינה לאחר בחירתה השנייה, נענית כי הזכות הזאת שמורה רק לנשיא המדינה.

דומני כי ראוי שהכנסת תשמע אחת לחמש שנים את דבר מבקר המדינה במליאת הכנסת, סמוך למועד בחירתו, והצעת החוק הזאת באה לאפשר למבקר המדינה, בתיאום עם יושב-ראש הכנסת, על-פי חוק לשאת דברים בפני הכנסת ביום הצהרת האמונים שלו בפני הכנסת.

היה ניסיון לערוך זאת ולתקן זאת שלא באמצעות חוק. הניסיון לא עלה יפה. לא נותרה ברירה אלא ליזום את הצעת החוק. בהצעת החוק הזאת תמכה גם הממשלה, ובקריאה קודמת היא התקבלה פה-אחד על-ידי מליאת הכנסת.

אני מבקש שהצעת החוק הזאת תתקבל בקריאה ראשונה ותועבר להשלמת החקיקה לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני סוגר בזה את רשימת המשתתפים בדיון ומתחיל לקרוא שמות. חבר הכנסת שאול יהלום – איננו; חבר הכנסת סאלח טריף – איננו; חבר הכנסת חגי מירום – איננו; חבר הכנסת אלי דיין – איננו; חבר הכנסת רן כהן – איננו; חבר הכנסת חיים אורון – איננו; חבר הכנסת אלי גולדשמידט – איננו. חבר הכנסת רענן כהן – איננו; חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה. חברת הכנסת ענת מאור ישנה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מובן שהדו-קרב המילולי יכול היה להימשך. זו לא שאלה של יחסי כוחות, חבר הכנסת מגן, שכן כל אחד דבק בעמדתו, אבל אני לא אעשה זאת. אחר-הצהריים היתה הצבעת אי-אמון, והתוצאות ברורות. עם הקשיים, קיום מדיניות השלום שלה קיבלה הממשלה את המנדט הוא מחובתנו – –

מיכאל איתן (הליכוד):

זה שייך לנושא עכשיו? לפני דקה אמרת שאסור לדבר שלא על הנושא.

ענת מאור (מרצ):

– – ואופוזיציה בהחלט רשאית להביע את דעתה בדיון.

עכשיו לגבי הצעת החוק. אני רוצה לשבח את הצעת החוק הזו. בדיון בקריאה הטרונית, כשחבר הכנסת מגן העלה זאת, היו שהסתייגו בטענה שהכנסת בוחרת עוד בעלי תפקידים ובעלי משרה, לא רק את נשיא המדינה אלא גם לבתי-דין, ובכל זאת ההבחנה שחבר הכנסת מגן עשה אז, שנשיא המדינה ומבקר המדינה גם מושבעים ונכנסים לתפקידם פה, מעל בימת הכנסת, והיות מצב שאתה מבורך ואין לך זכות אלמנטרית להביע דעה ולהשמיע את דבריך בפני אלה שבחרו אותך ונותנים בך אמון – זה בהחלט מצב שמתבקש לו תיקון. אם זה חייב להיות בחקיקה, זה יתוקן על-ידי חקיקה.

אני רוצה גם לשבח מאוד את העובדה שתיקון זה נעשה בתקופה שיש מבקרת, שלנו, הנשים, היא דמות שמהווה ביטוי להזדהות, לנחישות, למילוי תפקיד בצורה עניינית מאוד, מאוד בתבונה, ואני חושבת שהיא תורמת הרבה מאוד לכל הנושא של קידום נשים במדינה, לנושא של – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשי לי להעיר, שלדעתי היא מהווה דמות לא רק לנשים, גם בשבילי היא מהווה דמות, ואינני אשה.

ענת מאור (מרצ):

אני שמחה עוד יותר על התוספת והתיקון. בזה אני מסכימה אתך מאוד.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רוצה גם להתפאר בה שמוצאה מליטא.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לחזור לנושא ולציין שהעובדה שהמבקרת זוכה למעמד, ליכולת השפעה, ליכולת הידברות בין שני המינים ובין כל גוני הקשת הפוליטית, בהחלט ראויה לברכה. לכן ההצעה לגופה, והצירוף של העיתוי עם גברת מרים בן-פורת שעומדת מאחורי המשרה, בהחלט ראויה לברכה, ואני תומכת מאוד בהצעת החוק. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה. חבר הכנסת גונן שגב איננו באולם. חבר הכנסת מיכאל איתן, כרגיל, ישנו. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק מעוררת בעיה מסוימת, ואני אבקש להעלות אותה. מצד אחד מקובלים עלי דברי חברת הכנסת ענת מאור – בעניין זה, כמובן – שיש הצדקה מסוימת למתן זכות דיבור למבקרת המדינה או למבקר המדינה, או לבעל התפקיד בעקבות בחירתו כאן במליאה על-ידי חברי הכנסת במעמד שהוא מעמד עם סממנים חגיגיים, מה עוד שמאפשרים לו גם לתפוס את מקומו כאן, מול כל חברי הכנסת, בקרבת יושב-ראש הכנסת. והנימוק שאדם נבחר, יתאפשר לו לומר דברים מספר, או ההיפך, האם אפשר למנוע ממנו לשאת דברים ולא לאפשר לו לשאת דברים – זה בהחלט נימוק שיש להתחשב בו בעת הפעלת שיקול הדעת, נימוק חיובי מדוע כן להצביע בעד הצעת החוק.

אולם מהצד השני יש נימוק אחר, שלדעתי צריך להביא גם אותו בחשבון, נימוק שדווקא מביא אותי למסקנה שצריך להתנגד להצעת החוק. והנימוק מתייחס לשאלת המעמד של שני בעלי התפקידים הללו.

מבקרת המדינה, או מוסד מבקר המדינה, הוא מוסד שמעוגן בחוק-יסוד. אבל מבחינת הקונצפציה הוא בעצם הזרוע הארוכה של הכנסת בפונקציה שלה כמי שמוטל עליה התפקיד הקונסטיטוציוני של ביקורת על הרשות המבצעת. אנחנו הרשות המחוקקת אבל גם הרשות המפקחת; מחוקקים את החוקים, אבל גם יש לנו פונקציה של פיקוח על הרשות המבצעת. מבקרת המדינה, או מבקר

המדינה, התפקיד המרכזי שלו הוא פיקוח על פעולות הרשות המבצעת לשלוחותיה השונות, ובמובן זה הוא הזרוע הארוכה של הכנסת.

אנחנו יודעים גם-כן שאת הדוח של מבקרת המדינה מגישים למליאת הכנסת. פעולות מבקרת המדינה או מבקר המדינה נעשות מול הוועדה לענייני ביקורת המדינה, וגם התקציב של משרד מבקר המדינה נקבע בהליך מיוחד שנעשה באמצעות הכנסת עצמה.

לעומת זאת, המעמד של נשיא המדינה הוא מעמד ייחודי, מעמד של אדם או של בעל תפקיד אחד שאנחנו אומרים שהוא מורם מעם. אנחנו רוצים לרומם את מעמד הנשיא ולשמור על הסטטוס של הנשיא כשונה, כמשהו ייחודי בסממנים שונים, כאשר אנחנו נותנים את הפריבילגיה הייחודית הזאת לנשיא המדינה, והנה, עכשיו אנחנו הולכים לעשות מהפריבילגיה הזאת לא פריבילגיה ייחודית, אלא להפחית מערכה על-ידי נתינתה גם לאחרים, ויש כאן במובן מסוים, וכמובן בלי שיש איזו כוונה למי מהתומכים בהצעת החוק, פגיעה מסוימת בייחודיות ובטקסיות המיוחדת שאנחנו נותנים למעמד הנשיא על מנת לעשות אותו מורם מעם מהבחינה הייצוגית, איזו דמות שאנחנו מתייחסים אליה כדמות אחת ייחודית עם הרבה זכויות ייחודיות. ולא הייתי רוצה לראות השוואה של הזכויות הייחודיות של הנשיא והענקתן גם לבעלי תפקידים אחרים, חשובים ככל שיהיו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו באולם; חבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו באולם; חבר הכנסת אלכס גולדפרב – איננו באולם; חבר הכנסת רון נחמן – איננו באולם; חבר הכנסת אברהם בורג – איננו באולם; חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו באולם; חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – איננו באולם; חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו באולם; חבר הכנסת אליעזר זנדברג, אחרון אחרון חביב, בבקשה.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, ראשית, אני רוצה להצטרף ובעצם להמשיך את הדברים שאמר חבר הכנסת מיכאל איתן. אכן, יש בהצעת החוק הזאת משום פגיעה מסוימת, הייתי אומר, במעמד המיוחד של נשיא המדינה, כיוון שלמעשה אנחנו נותנים כאן זכות שמוענקת היום אך ורק לו, לאדם נוסף, חשוב ככל שיהיה. אבל לגבי הנקודה הזאת אני נמצא בהתלבטות. אינני יודע מה עדיף, מה נכון, מה ראוי.

הצד האחר, כפי שהוצג על-ידי חבר הכנסת מגן, יש בו היגיון רב. הכנסת בוחרת אותו אדם לתפקיד אחת לחמש שנים, מן הראוי שיבוא ויאמר את דברו, אפילו קווים – כפי שהוא רואה או חושב שצריך לבצע את התפקיד לעתיד לבוא, דבר חשוב כשלעצמו בשעה שאתה צריך לבחור בו אולי פעם נוספת לאחר חמש שנים ולבחון גם את מה שהוא עשה.

אבל אני רוצה להעיר שתי הערות לגופו של עניין. ההערות שלי מתייחסות לניסוח של סעיף 4 המתוקן. האחת, לגבי המלה "רשאי". נאמר בהצעת החוק: במעמד הצהרת האמונים מבקר המדינה רשאי לשאת את דברו. ואני סבור שמן הראוי שאנחנו כאן נקבע חובה או שנאמר שאין חובה כלל. המצב של "רשאי", לדעתי, לא הולם טקס שכזה. אנחנו צריכים לקבוע – אם אנחנו נלך ונאמר שצריך

שמבקר יאמר את דברו, אזי מן הראוי לקבוע טקס מסוים קבוע. רשאי, זאת אומרת אפשרות שפעם אחת מבקר המדינה יאמר את דברו ופעם אחרת לא יאמר את דברו. בעיני זה לא ראוי, ואני חושב שהפרוצדורה באירועים כאלה, בבחירות כאלה, בטקס שכזה, היא חשובה מאוד, לא פחות מן המהות, אבל כמעט כמו המהות.

היו"ר ד' שילנסקי:

מה יקרה אם תכתוב שחייב והמבקר לא ירצה לדבר?

אליעזר זנדברג (צומת):

אני חושב שכשם שיש אנשים שחייבים לתת הצהרת אמונים, אם נראה את הדברים כחלק מן הטקס, אז אפשר יהיה לראות את זה כחלק מן הפרוטוקול, ואז במקרה הזה הוא יצטרך לומר את דבריו. יכול להיות שהוא יאמר, הכול יהיה בסדר, ובכך הוא יסיים. יכול להיות שהוא יאמר "תודה רבה", ובכך הוא יסיים. אבל הוא יאמר דברים, ואני משוכנע שלא יהיה מבקר שלא יבחר באפשרות לשאת את דבריו.

ההערה השנייה שלי היא לגבי המלה "בתיאום", כי המשך הסעיף מדבר על כך שהמבקר רשאי, בתיאום עם יושב-ראש הכנסת, לשאת דברים בפני הכנסת. אני סבור שלא צריך להיות פה תיאום, אלא ראשית, אם לא יהיה רשאי אלא חובה, ממילא הדברים נאמרים. אבל אם אנחנו רוצים להשאיר את ה"רשאי" ורוצים לתת את האופציה, הרי האופציה צריכה להיות בידי יושב-ראש הכנסת, והוא זה שצריך לקבוע האם המבקר יישא את דבריו או לא. אם עד היום היתה לאקונה בכך שלא נמצא הסדר חוקי שיאפשר למבקר לשאת את דבריו גם אם יושב-ראש הכנסת בחר לאפשר לו, הרי שמן הראוי להשאיר או ליצור מצב שבו הסמכות במקרה הזה נתונה ליושב-ראש הכנסת. הוא מנהל את הבית הזה, הוא הסמכות העליונה כאן, ולכן לא הייתי רוצה לתאם את הדברים וליצור אפילו תיאורטית מצב של חיכוך שעה שהמבקר רוצה והיושב-ראש מונע ממנו וכדומה.

אם אנחנו נותנים את הנאום כאופציה, ניתן ליושב-ראש לקבוע ותו לא. לדעתי, אם אנחנו הולכים צעד קדימה, יהיה נכון יותר וטוב יותר אם נאמר שיש חובה ונכלול את הנאום כחלק מהטקס הכללי, כפי שהוא נקבע בחוק עד היום – הצהרת האמונים, לפני כן הבחירות, הישיבה וכדומה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מגן רוצה לענות? בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת המתווכחים, כי הרעיון להעמיד את מבקר המדינה על דוכן הכנסת ולאפשר לו להצהיר הצהרת אמונים הוא רעיון שהועתק מחוק-יסוד: נשיא המדינה. גם בתהליך הבחירה, הרעיון הועתק. היתה בהחלט כוונה ביוזמה שננקטה לפני עשר שנים

להעלות את מעמדו של מבקר המדינה, גם אם יש באיזה מקום חיקוי מסוים לרעיונות הגלומים בחוק-יסוד: נשיא המדינה.

אם יש כוונה לגרום להפרדה ברורה בין מעמד הנשיא, שאין ספק שהוא עומד בראש ההיררכיה, לבין מבקר המדינה, יש לנו הרבה מאוד נושאים שבהם אנחנו יכולים להדגיש ולחדד את ההבדלים. אבל, התמונה הבלתי סבירה הזאת, שמבקר המדינה נקרא לדוכן, יושב כאן ואינו פוצה את פיו, את התמונה הזאת אנחנו צריכים לתקן ולאפשר למבקר המדינה לומר את דברו ולזכות את חברי הכנסת בשמיעת דברו של מבקר המדינה.

לא היתה שום כוונה, ואין כוונה, חלילה, לפגוע במעמדו של הנשיא או להשוות את מעמדו של מבקר המדינה עם מעמדו של הנשיא. הכוונה היא בהחלט לאפשר העברת מסרים בצורה מכובדת, ואם אנחנו יזמנו וגרמנו לכך שמבקר המדינה מגיע לאחר בחירתו לדוכן הכנסת להצהיר הצהרת אמונים, יש לאפשר לו גם לשאת דברים בפני בוחריו, חברי הכנסת, ובפני אלה שהוא כפוף להם בעבודתו – הכנסת, באמצעות הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

אני מבקש מהחברים לתמוך בהצעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מאחר שמספר הקולות קטן מאוד, נחכה עד שתגיע למקומך, כי כל קול קובע.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 23) (נאום המבקר בכנסת),

התשנ"ד–1994, לוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ברוב של שלושה בעד, ללא מתנגדים ועם נמנע אחד, אנחנו מעבירים את הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 23) (נאום המבקר בכנסת), התשנ"ד–1994, שנדונה עתה בקריאה ראשונה, לוועדה לענייני ביקורת המדינה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבור (תיקון) (מבקר המדינה), התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין שוב את חבר הכנסת דוד מגן, שיביא בפנינו את הצעת חוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבור (תיקון) (מבקר המדינה), התשנ"ד-1994, בקריאה ראשונה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אומנם זהו הסעיף האחרון בסדר-היום, אבל אני מודה לך על שהענקת לי את הזכות להיות ראשון הנואמים ביום שלישי, 3 במאי 1994. בגלל השעה המוקדמת, 00:03, אני מקווה שהדיון גם יהיה קצר.

הרעיון הגלום בחוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבור, חוק שנתקבל, כזכור, בשלהי תקופת הכהונה של הכנסת השתים-עשרה, הוא להעניק תעודת הוקרה לחושף שחיתות. הרעיון כשלעצמו הוא רעיון טוב. אולם שילובו של מבקר המדינה בתהליך הקשור להגדרת התלונה, להמלצה להנפקת התעודה ולגיבוש התקנות אינו תואם את רוח חוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958, במיוחד בכל מה שקשור לתפקידו של מבקר המדינה כנציב תלונות הציבור, כמפורט בפרק השביעי באותו חוק.

במסגרת בירור התלונה אין הנציב בודק את מעשי השחיתות עצמם ואם אכן הן בוצעו, אלא אם כן החשד כחשד היה מבוסס. אשר על כן, מוצע כי למבקר המדינה לא יהיה מעמד בחוק האמור, החוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבור, ומיותר לומר שהגשתי את הצעת החוק הזו בתיאום עם מבקרת המדינה, הממלאת, כידוע, גם את תפקיד נציב תלונות הציבור.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני סוגר את רשימת הדוברים.

חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו; חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה; חבר הכנסת אלכס גולדפרב – איננו; חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו; חבר הכנסת חגי מירום – איננו; חבר הכנסת שאול יהלום – איננו; חברת הכנסת אסתר סלמוביץ – איננה; חבר הכנסת רן כהן – איננו; חבר הכנסת אלי גולדשמידט – איננו. חבר הכנסת מיכאל איתן ישנו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לברך את יוזם הצעת החוק. אני גם מבין שהיוזמה להצעת החוק באה, כמובן, בתיאום ובהסכמה עם מבקרת המדינה, ואני מוצא לנכון לומר את הדברים הללו משום שזאת גם איזו תופעה לא כל כך שכיחה שאדם מגיש בקשה או מוכן או מסכים פשוט שייטלו ממנו סמכויות. בדרך כלל מה שקורה במקומותינו זה שאנשים יש להם הרבה סמכויות ולא תמיד הם ממלאים אותן.

אבל בעניין זה אני בהחלט מצטרף ליוזמה, ולא נותר לי, אדוני מציע הצעת החוק, לקרוא לך להציע בהמשך הצעת חוק – ואני חוזר לנושא שעליו דיברתי קודם. מבקרת המדינה מבקשת או מסכימה ליוזמה שלפיה היא לא תהיה שותפה לדברים נוספים שבהם היא לא צריכה לעסוק ולא רוצה לעסוק, אז אני מציע שאנחנו לא נעסוק רק בדברים הקטנים אלא שכנסת ישראל תקבל גם הצעת חוק, שראש ממשלה יתעסק בענייני משרד ראש הממשלה, אולי מקסימום עוד במשרד אחד, ובמחילה מכבודו, יותר על מעורבותו במשרדים רבים אחרים, כפי שהדבר הזה נעשה היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת סאלח טריף – איננו; חבר הכנסת דוד צוקר – איננו. חברת הכנסת ענת מאור ישנה.

ענת מאור (מרצ):

אני מוותרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

מוותרת. יפה. חברת הכנסת נעמי חזן – איננה; חבר הכנסת אברהם פורז – איננו; חבר הכנסת חיים אורון – איננו; חבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו; חבר הכנסת בנימין טמקין – איננו; חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – איננו; חבר הכנסת אברהם בורג – איננו; חבר הכנסת פני בדש – איננו; חבר הכנסת אלי דיין – איננו; חבר הכנסת רון נחמן – איננו; חבר הכנסת גונן שגב – איננו; חבר הכנסת טלב אלסאנע – איננו; חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו; חבר הכנסת שאול עמור – איננו; חבר הכנסת רענן כהן – איננו; חבר הכנסת יוסי כץ – איננו; חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו; חברת הכנסת דליה איציק – איננו; חבר הכנסת שלמה בוחבוט – איננו; חבר הכנסת אפרים גור – איננו; חבר הכנסת אסעד אסעד – איננו; חבר הכנסת אברהם יחזקאל – איננו; חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו. ואחרון אחרון חביב, כפי שאמרתי כבר קודם, הוא חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך, זו הפעם הרביעית הערב שאתה מכנה אותי חביב.

אני אתמוך בהצעת החוק שהביא חבר הכנסת דוד מגן. אני חושב שהיא עולה בקנה אחד עם העיקרון הבסיסי החשוב כשלעצמו. מבקרת המדינה צריכה לבצע את תפקידה, ושילובה בתחומים החורגים מתפקידה עשוי, לדעתי, להטיל דופי, חלילה, בעיני חלק מסוים של הציבור בביצוע התפקיד עצמו. לכן הרעיון של הצעת החוק הזאת והתיקון שבה הוא במקומו, ואני אתמוך בו.

עם זאת, אני חושב שמן הראוי שאנחנו נייחד דיון – אולי לא זה הזמן – ונבדוק אם אומנם השאיפה שלנו לחשוף שחיתות והשאיפה שלנו להגן על מי שחשפו שחיתות עומדות במבחן המציאות. זאת אני אומר מכיוון שאני נתקל, ואני מניח שגם חברי נתקלים פעם אחר פעם במקרים שבהם אנשים שחשפו שחיתות נפגעו, אנשים שחשפו שחיתות פוטרו. קשה להתמודד עם התופעה הזאת, אולי מפני שזה מטבע הדברים. העילה לפיטורין לעולם אינה קשורה לנושא השחיתות, תמיד יש סיבות אחרות. אנחנו צריכים לבוא ולבדוק פעם אחר פעם אם באמת היה מניע אפל בפיטורים, אם אומנם פגעו באותו אדם בשל חשיפת השחיתות; איך נגן על אותו אדם? זה דיון רחב, לא אכנס אליו עכשיו, אבל אני חושב שטוב ונכון יהיה אם מדי פעם נקדיש את הזמן לבדיקת הדברים האלה.

לגופו של עניין, כפי שאמרתי, הצעת החוק הזאת באה לתקן תיקון ראוי, ולכן אני אתמוך בה. אני מברך את המציע על הצעתו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת מגן, אפשר להצביע?

דוד מגן (הליכוד):

צריך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו מצביעים.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבור (תיקון) (מבקר המדינה),
התשנ"ד–1994, לוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ברוב עצום, פה-אחד, ארבעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים, הוחלט להעביר את הצעת חוק לעידוד
טוהר המידות בשירות הציבור (תיקון) (מבקר המדינה), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת דוד מגן,
שנדונה עתה בקריאה ראשונה, לוועדה לענייני ביקורת המדינה להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

בדרך כלל אני אומר: הישיבה הבאה תהיה, אם ירצה השם, מחר. אבל עכשיו אני צריך להגיד:
הישיבה הבאה תהיה, אם ירצה השם, היום, יום ג', כ"ב באייר התשנ"ד, 3 במאי 1994, בשעה
16:00. את סדר-היום של היום מיצינו. ישיבה זו הסתיימה עם המכה בפטיש.

הישיבה ננעלה בשעה 00:03.